

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ
ФАКУЛЬТЕТ ЕЛЕКТРОНІКИ І ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ В ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ФАКТОР РОСТУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Матеріали ХІХ Міжнародної науково-практичної конференції

Київ – 2020

УДК – 330.34

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ФАКТОР РОСТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: Матеріали XIX Міжнародної науково-практичної конференції 27 листопада 2020 року. – Київ: ІВЦ Видавництво «Політехніка», 2020 – 158 с.

Представлені результати науково-дослідницької роботи студентів, викладачів та закордонних науковців з питань теорії та практики розвитку підприємництва в Україні та сучасних проблем економіки.

Для студентів, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів технічних та гуманітарних спеціальностей.

Рецензенти

Круш П.В. професор, завідувач кафедри економіки і підприємництва КПІ ім. Ігоря Сікорського

Тульчинська С.О. професор кафедри економіки і підприємництва КПІ ім. Ігоря Сікорського

РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА КАК ФАКТОР РОСТА НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ: Материалы XIX Международной научно-практической конференции 25 ноября 2020. – Киев: ИПЦ Издательство «Политехника», 2020. – 158.

Представлены результаты научно-исследовательской работы студентов, преподавателей и зарубежных ученых по вопросам теории и практики развития предпринимательства в Украине и современных проблем экономики.

Для студентов, аспирантов, преподавателей высших учебных заведений технических и гуманитарных специальностей.

ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT AS NATIONAL ECONOMY GROWTH FACTOR: Materials of XIX International scientific-practical conference on Nov. 25, 2020. – Kyiv: IVTS Publisher "Polytechnic", 2020. – 158 p.

The results of research work of students, teachers and foreign scholars on the theory and practice of business development in Ukraine and current economic issues.

For students, graduates, academics, technical and humanities.

Програмний комітет конференції

Круш П.В., к.е.н., професор, КПІ ім. Ігоря Сікорського, голова програмного комітету

Гавриш О.А., д.т.н., професор, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Сорокіна С., Технічний університет Молдови

Мартиненко В.П., д.е.н., професор КПІ ім. Ігоря Сікорського

Марченко В.М., д.е.н., професорка КПІ ім. Ігоря Сікорського

Тульчинська С.О., д.е.н., професорка КПІ ім. Ігоря Сікорського

Гречко А.В., д.е.н., доцентка КПІ ім. Ігоря Сікорського

Організаційний комітет конференції

Круш П.В. професор, завідувач кафедри економіки і підприємництва КПІ ім. Ігоря Сікорського, голова конференції

Гавриш О.А. професор, декан факультету менеджмента та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського, співголова конференції

Сорокіна С., заступниця декана електроніки і телекомунікацій, Технічний університет Молдови

Тульчинська С.О. професор кафедри економіки і підприємництва КПІ ім. Ігоря Сікорського, заступник голови конференції

Погребняк А.Ю. старша викладачка кафедри економіки і підприємництва, відповідальна секретарка конференції

Кириченко С.О. доцент кафедри економіки і підприємництва, відповідальний секретар редакційної колегії

Дергалюк М.О. старша викладачка кафедри економіки і підприємництва, редакторка

Наукове редагування

Круш П.В. в.о. завідувача кафедри економіки і підприємництва

Погребняк А.Ю. старша викладачка кафедри економіки і підприємництва

ЗМІСТ

Секція 1. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Андрієнко Б.Я., Кавтиш О.П.

ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ БАНКУ 17

Беспалов М.О.

ПРОБЛЕМИ НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ РЕГІОНІВ ТА
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В СУЧАСНИХ УМОВАХ..... 18

Бойчук Н.Я., Коцюбайло М.Р.

МАЛИЙ ТА СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ В ПЕРІОД
КАРАНТИНУ 19

Бойчук Н.Я., Фалько М.О.

ШЛЯХИ ЗБІЛЬШЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ПОТУЖНОСТЕЙ ПІДПРИЄМСТВ
УКРАЇНИ..... 20

Болтрик М.Є.

ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВІТЧИЗНЯНИХ
ПІДПРИЄМСТВАХ..... 21

Бузинник Ю. С.

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ
ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ..... 22

Васильєва Ю.В.

ПРОБЛЕМА ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 23

Васянович А.О., Кириченко С.О.

СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА..... 24

Вишневська А. М., Кривда О. В.

ПРОБЛЕМА ІНВЕСТИВАННЯ НДДКР В УКРАЇНІ 25

Вітченко Є.В.

ПОСЛУГИ ЯК ОСНОВНИЙ РЕЗУЛЬТАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 26

Гамідова Д. М., Круш П. В.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА..... 27

Гнип Д. В., Погребняк А. Ю.

ПРИНЦИПИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ..... 28

Джумакеєва Д.Д.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
ТА СТРАТЕГІЇ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ..... 29

Жигалкевич Ж.М., Кириченко О.С.

ДІАГНОСТИКА АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ..... 30

Захаров Н.В.

ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ ПІДПРИЄМСТВ..... 31

Зінченко Д.С.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО- ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ
УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ
ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ 32

Карпенко І.О.

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ЗМІН У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
ПІДПРИЄМСТВА 33

Карп'як О.О.

ОСОБЛИВОСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ 34

Кашук О.А.,_Viktoriia Riashenco

ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ У
СУЧАСНИХ УМОВАХ 35

Кирилюк М.Д.,_Круш П.В.

КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ ПОСИЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПРОДУКЦІЇ В РОЗРІЗІ ХЛІБОБУЛОЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ..... 36

Кириченко О.С., Салоїд С.В.

МЕТОДИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ 37

Кисіль А.П.

ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ ФАКТОРІВ НА ПРИБУТКОВІСТЬ
ДІЯЛЬНОСТІ 38

Кияткина Є.В.

ПРОБЛЕМА ВИТРАТ НА СТВОРЕННЯ РОБОЧОГО МІСЦЯ В УМОВАХ
ДИСТАНЦІЙНОЇ РОБОТИ..... 39

Климович О. Р.

ЗОВНІШНІ ТРУДОВІ МІГРАЦІЇ ЯК ОДНА З ПРИЧИН ПРОБЛЕМИ
РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ..... 40

Книжник К. І.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ 41

Кожемяченко О.О.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОBOB'ЯЗКІВ ОСНОВНОГО І
ДОПОМІЖНОГО ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ РОБОТИ 42

Колесник А.С.

КАСОВІ АПАРАТИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДЛЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ .. 43

Конєва І.І.

АГРАРНІ РОЗПИСКИ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНА ФОРМА КРЕДИТУВАННЯ
ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ..... 44

Кононова В. В., Кузнєцова К. О.

МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМ
ПІДПРИЄМСТВОМ 45

Коноваленко Я. В.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В 2020
РОЦІ 46

Кот Я.В.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС
ПІДПРИЄМСТВ..... 47

Крикун Є.

ВПЛИВ КАРАНТИНУ ВИХІДНОГО ДНЯ НА ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ
МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ 48

Кузьмінська Н.Л.

БАЗА ЗНАНЬ – НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ
ПІДПРИЄМСТВА..... 49

Легеза Н.В.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ..... 50

Лукомський Є. Ю., Тульчинська С.О.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ВИРОБНИЧОГО
ПІДПРИЄМСТВА..... 51

Лутюк Л. І.

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА 52

Майборода Ю.

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 53

Макалюк І. В., Ганіч С. С.

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ НА ПЛАТФОРМІ «АМАЗОН» 54

Мартиненко В.П., Дюкарева Д.О.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 55

Мартиненко В.П., Шабалтун О.М.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЗРОСТАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 56

Марченко В.М., Гуменюк Б.Є.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПОБУДОВИ ВИРОБНИЧИХ СИСТЕМ ЗАМКНУТОГО ЦИКЛУ 57

Марченко В. М., Місяйло О.В.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЄКТАМИ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ 58

Назаренко І.В.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ 59

Ніколаєнко М.О.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ 60

Николаїшин Н. П.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ 61

Овсійчук І.М.

КАДРОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА 62

Очеретяна О.В.

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ ТА СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: ХАРАКТЕРИСТИКА І КАТЕГОРІЙНІ ВІДМІННОСТІ 63

Pavlenko T.V.

THE ROLE OF TOUCHPOINTS IN EMPLOYER BRAND DEVELOPMENT 64

Паньков О.Б.

АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ..... 65

Підгорна Ю. В.

ПРОБЛЕМИ КОНЦЕНТРАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА 66

Письменна У.Є.

РОЗВИТОК ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ ТА РЕПЕРНІ ТОЧКИ В ЕНЕРГЕТИЧНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СТАЛОСТІ 67

Русиник М. А.

РОЗВИТОК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАШИНОБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ..... 68

Прокопенко Я. Г.

ТРАНСАКЦІЙНІ ВИТРАТИ ТА ЇХ РОЛЬ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ..... 69

Прокопчук О.О.

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА ХІМІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ 70

Селівоненко А.О.

СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ КРЕДИТНУ СИСТЕМУ 71

Скоробогатова Н.Є., Кот Т. Ю.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ 72

Совєтов П. О

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЕКОЛОГІЇ ТА ЕКОНОМІКИ ВИРОБНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ КРИВОРІЗЬКИХ КОКСОХІМІЧНИХ ВИРОБНИЦТВ..... 73

Солосіч О.С., Місяйло О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЕКТАМИ ПІДПРИЄМСТВА..... 74

Тульчинська С.О., Солосіч О.С.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ОКРЕМИХ ЕЛЕМЕНТІВ ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІЙНОГО АПАРАТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА..... 75

Тульчинський Р. В., Веклич А. О.

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 76

Федорова К.В.

АМОРТИЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ ХІМІЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА
ПОЛІМЕРНИХ ВИРОБІВ..... 77

Форсюк М.Ю.

УПРАВЛІННЯ СОБІВАРТІСТЮ НА ХІМІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ З
ВИГОТОВЛЕННЯ ПЛАСТМАСОВИХ ВИРОБІВ..... 78

Фурс О.С.

ЗМЕНШЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЗА РАХУНОК ВИКОРИСТАННЯ
ВТОРИННИХ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ НА ПРИКЛАДІ
ХЛІБОБУЛОЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ 79

Хринюк О.С.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ – ПЕРЕДУМОВА СТАБІЛЬНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ 80

Khablenko A.D., Tkachenko T.P.

ECONOMIC ADVISABILITY OF FEED ENZYME PRODUCTION IN UKRAINE
..... 81

Харитоненко Д.В.

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ЯК ЗАСІБ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ
ПІДПРИЄМСТВА 82

Шашина М. В., Луцкевич В. С.

МЕТОДИ ОЦІНКИ ПРИБУТКОВОСТІ..... 83

Shevchuk N.A.

ANALYSIS AND MANAGEMENT OF COMPETITIVENESS OF
METALLURGICAL ENTERPRISES 84

Шевчук Н.А., Ганіч С. С.

ОСНОВНІ МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА НА
ПІДПРИЄМСТВІ 85

Яворська О.Г.

ЗЕЛЕНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА..... 86

Яковлева О.О.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ
ПІДПРИЄМСТВА 87

Секція 2. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ

Антошко Т.Р., Тюленєва Ю.В.

НОВІТНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯН
ЖИТЛОМ 89

Афанасенко А.О.

ХІМІЧНА ПРОМИСЛОВІСТЬ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ 90

Бас Т.

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ
СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ В УКРАЇНІ 91

Бахмач А.В.

ПРОБЛЕМИ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ 92

Беспалов М.О.

ПРОБЛЕМИ НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ РЕГІОНІВ ТА
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В СУЧАСНИХ УМОВАХ..... 93

Беляєва Д.В.

ВПЛИВ КОРУПЦІЇ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 94

Бобровнік Б.

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛІ 95

Бойчук Д. В.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ
ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ 96

Варакулина М.В.

РАЗВИТИЕ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ:
ТЕНДЕНЦИИ И ПРОБЛЕМЫ..... 97

Гавриш О.А., Круш П.П.

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ В МОДЕЛІ ІНКЛЮЗИВНОГО ЗРОСТАННЯ..... 98

Гафаров Е. М.

ПОТЕНЦІЙНЕ РЕІНТЕГРУВАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОЇ СИСТЕМИ
ОКУПОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 99

Гладишева О.О., Кириченко С.О.

ОПЕРАЦІЯ «ЛОКАЛІЗАЦІЯ» НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ. ПІДТРИМКА
ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИКА..... 100

Голюк В. Я., Кравченко І. А.

ЕКСПОРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ АВІАПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ ЯК
ПЕРЕДУМОВА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ..... 101

Гречко А.В., Дергалюк Б.В.

ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ФОРМУВАННЯ МОДЕЛЕЙ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ..... 102

Гречко А.В., Сендер А.Н.

ФІСКАЛЬНЕ СТИМУЛЮВАННЯ СУБ'ЄКТІВ СОЦІАЛЬНОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ОДИН З АСПЕКТІВ ДОСЯГНЕННЯ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ 103

Desna A.M., Kryvda O.V.

ACTUAL PROBLEMS OF WORKING CAPITAL MANAGEMENT 104

Драбенко Т.Б.

ДЕМОГРАФІЧНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ 105

Ісип М. О.

ВПЛИВ ВАНТАЖНИХ ЕЛЕКТРОВЕЛОСИПЕДІВ НА ЕКОНОМІКУ 106

Іщенко М.І., Зінченко О.А., Міщук Є.В.

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК
ПІДПРИЄМСТВАМИ ГІРНИЧОДОБУВНОЇ ТА МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ В
МІСТІ КРИВИЙ РІГ 107

Завальна М.В.

ПОДАТОК НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ В КОНТЕКСТІ ІНСТРУМЕНТІВ
АКТИВІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 108

Зубик П.Р.

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ БІОТЕХНОЛОГІЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ . 109

Капленко Н.І

МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ІМІДЖ МІСТА ХАРКОВА
..... 110

Климович О. Р., Лазаренко І.С.

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ НА СВІТОВІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ 111

Клопотюк М. С., Темченко О. А.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В
СУЧАСНІЙ ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ..... 112

Кожемяченко О. О., Коцюбайло М.Р.

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНИ.....111

Козяр К.І.

ПРОБЛЕМА ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПРИЧИНИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ 114

Кривда О.В., Омельчук В.І.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІЛЬГОВОГО КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ..... 115

Круш П.П.

ІНДИКАТОРИ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ГОСПОДАРСТВ 116

Кураташвили Альфред Анзорович

РАВНОПРАВИЕ ВСЕХ ЛЮДЕЙ ПЕРЕД ЗАКОНОМ – НЕОБХОДИМОЕ УСЛОВИЕ ЭФФЕКТИВНОГО ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА И ЭКОНОМИКИ В ИНТЕРЕСАХ НАРОДА... 117

Кураташвили Анзор Альфредович

ПРАВОВОЙ ФАКТОР И ЕГО ОСОБАЯ РОЛЬ В СОЦИАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА И ЭКОНОМИКИ 118

Кураташвили Кристине (Кетеван) Альфредовна

КУЛЬТУРА ПОВЕДЕНИЯ ЧЕЛОВЕКА – КАК ВАЖНЫЙ ФАКТОР ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ В УСЛОВИЯХ ПАНДЕМИИ КОРОНАВИРУСА COVID-19..... 119

Кухар Л. В., Кривда О. В.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ 120

Лоїк Н.І.

ПРОБЛЕМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ 121

Лоїк Н.І., Лазаренко І.С.

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ 122

Лунгул І. О.

ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 123

Мехришвили Теона Иосифовна

ПРОБЛЕМЫ ЭКОНОМИКИ И НЕОБХОДИМОСТЬ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОГО ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СФЕРЫ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ 124

Mokhammad N.A.	
ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF CORPORATION AS A FORM OF BUSINESS	125
Мурін О.О.	
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	126
Наскальна А.В.	
РОЛЬ ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА У РОЗВИТКУ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ.....	127
Овчаренко К. Ю.	
ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....	128
Осіпчук К.О.	
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	129
Павленко Д.В.	
РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА У ІТ СФЕРІ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ	130
Пархомук А.Р., Дергалюк М.О.	
ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ДИНАМІКУ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ..	131
Пахотін А.О.	
ВПЛИВ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО ТА ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА РОЗВИТОК ТЮТЮНОВОЇ ГАЛУЗІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ.....	132
Пилипенко Д.О.	
ВПЛИВ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО ТА ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА РОЗВИТОК МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	133
Плехова В.К., Дергалюк М.О.	
ПРОБЛЕМА «ВІДПЛИВУ УМІВ» З УКРАЇНИ.....	134
Погребняк А. Ю., Голуб М. О.	
АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ПИВА ЗА КРИТЕРІЄМ ДОХОДНОСТІ.	135
Половинка К.І.	136
ВПЛИВ COVID-19 НА РИНОК ПРАЦІ УКРАЇНИ	
Полторацький В.В.	
ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ДОПОМОГИ ПО БЕЗРОБІТТЮ	137

Viktorii Riashenco, Yuri Gladkovsky

PRINCIPLES OF INCREASING THE COMPETITIVENESS OF INDUSTRIAL ENTERPRISES 138

Скорик А.Ю., Кузьмінська Н.Л.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПРИБУТКУ 139

Скринник К.С.

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ..... 140

Сторчак К. В., Кузнєцова К. О.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ МІЖНАРОДНИХ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ..... 141

Тинда А.П.

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ 142

Титаренко Д.Р.

СПЕЦІАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗОНИ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ПОКРАЩЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 143

Туз К.В.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ 144

Тюленєва Ю.В., Антошко Т.Р.

ЖИТЛОВА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ 145

Улітко Т. В.

ВИЧЕРПАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ, ЯК СУЧАСНА ПРОБЛЕМА ЕКОНОМІКИ 146

Фен Ці

РОЗВИТОК МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМНИЦТВ ЯК ФАКТОР РОСТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ 147

Чикаленко В.В.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ТА ЇХ ВИРІШЕННЯ 148

Шашина М.В.

ПРОБЛЕМИ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРУКТУРНИХ ЗМІН РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ 149

Шенгер М.І.	
СУЧАСНІ ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СПИРТОВОЇ ГАЛУЗІ	150
Шкурко В.М.	
ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ.....	151
Шмуйло К.С.	
ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ПРОБЛЕМ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	152
Шубіна К.А., Артеменко Л.П.	
УПРАВЛІННЯ СТІЙКИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА	153
Jiang Xiaohuan	
CHINA'S ECONOMIC DEVELOPMENT PROCESS	154
Ярінко Б. Б.	
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	155

Секція 1
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМНИЦТВА В
УКРАЇНІ

ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ БАНКУ

Зростання невизначеності зовнішнього середовища та поглиблення конкуренції, поява низки інновацій у банківській діяльності вимагає пошуку та запровадження нових підходів до управління усіма бізнес-процесами банків з метою їх адаптації до вимог ринкової кон'юнктури. Аналіз наукової літератури та аналітичних матеріалів дає підстави стверджувати, що оптимізація управління ними вимагає, насамперед: своєчасного аналізу диспропорцій у реалізації наявних бізнес-процесів [1]; формування якісно-структурного підґрунтя оптимізації управління бізнес-процесами шляхом пошук таких рішень, які дозволять встановити баланс між інтересами банку та його стейкхолдерами.

Серед ключових напрямів доцільно виділити наступні [1; 2]: перехід до спрощених організаційних структур управління, зокрема, шляхом скорочення чисельності штату за рахунок мінімізації проявів дублювання функцій та їх дальшого перерозподілу на основі аналізу потреб ключових стейкхолдерів, структури послуг, рівня автоматизації їх надання; аналіз способів подальшої підтримки запровадження інформаційних технологій у діяльність банку, що, в т.ч., має забезпечити оптимізацію видатків на канали продажу і просування послуг; поступове скорочення видатків на закупівлі за рахунок управління попитом, вибору стратегічних постачальників та формування чітких процедур закупівлі; реалізація ключового принципу тарифної політики банку – «рентабельність послуг», що досягається обґрунтованим підходом до формування собівартості; раціоналізація алгоритмічних схем бізнес-процесів та їх чітка регламентація, переструктуризація процедур та дій всередині процесів, їх взаємоузгодження на засадах процесно-орієнтованого підходу; перерозподіл відповідальності виконавців у рамках бізнес-процесів; введення змін у частині входів-виходів бізнес-процесів, зниження собівартості робіт у їх структурі; подальше внесення коригувань у внутрішні нормативні документи, відслідковування результативності введення оптимізаційних програм.

На наш погляд, комплексність та логіка оптимізації управління бізнес-процесами банку має виходити зі специфіки банківської діяльності, особливостей фінансових та нефінансових ризиків у ній, необхідності дотримання умов регуляторної політики НБУ, національних норм і міжнародних стандартів ведення бізнесу. Крім того, важливого значення набуває включення SDG у загальну стратегію розвитку банківського бізнесу, імплементація практик КСВ, ведення фінансової та нефінансової звітності, подальша діджиталізація, запровадження єдиної методології моніторингу бізнес-процесів і дорожньої карти управління ними. Це дозволить структурувати керуючу та керовану підсистеми управління бізнес-процесами, орієнтувати управління на результативність та забезпечення потреб усіх зацікавлених сторін, імплементувати прозорі клієнтоорієнтовані схеми роботи з урахуванням сучасних стандартів якості, прозорості, доброчесності у фінансовій сфері. А також дозволить забезпечити формування дієвих мотиваційної системи і KPI-показників, зниження витрат підтримки бізнес-процесів, оптимізацію інформаційно-комунікаційних потоків, зростання лояльності стейкхолдерів та підвищення конкурентоспроможності.

Література

- 1 Глінський Є. Г. Структуризація бізнес-процесів банку як напрямок підвищення якості банківських продуктів / Є.Глінський // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 5 – С. 376 – 381.
- 2 Кравченко М. Механізм оптимізації бізнес-процесів банку / М.Кравченко // Вісник Національного банку України. – 2015. – № 3. – С. 47-53

ПРОБЛЕМИ НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ РЕГІОНІВ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасні умови державного регіонального управління, що розвиваються в умовах децентралізації, у тому числі, і у фінансовій сфері всі більше викликає уваги до місцевих бюджетів та проблем їх наповнення. Оскільки за умов децентралізації владних повноважень саме місцеві бюджети стають основним джерелом підтримки та фінансування регіонального соціально-економічного розвитку [2].

Починаючи з 2015 р. розпочався процес фінансової децентралізації, основною метою якої є створення умов для самодостатності регіональних та місцевих органів влади для вирішення існуючих соціально-економічних проблем на місцевому рівні за рахунок власних ресурсних можливостей. Але, не зважаючи на те, що у інституціональному полі права та обов'язки територіальних громад та регіональних органів влади у напрямі передачі повноважень вже закріплені, фінансове їх забезпечення залишається вкрай незадовільним. У Податковому кодексі [1] та інших законодавчих документах відбулися зміни у напрямі: переформатування системи міжбюджетних трансферів через зміну розподілу доходної частини загального фонду на перший та другий кошики; відмови від дотаційного вирівнювання при визначенні міжбюджетних трансферів шляхом введення базової та реверсної дотації; нормативного розподілу між бюджетами різних рівнів податку на доходи фізичних осіб у напрямі збільшення частки у місцевих бюджетах; перегляду переліку місцевих податків та зборів та збільшення частки податкових надходжень місцевих бюджетів, наприклад, за рахунок віднесення податку на майно, на нерухоме майно, що є відмінне від земельної ділянки до надходжень місцевих бюджетів; оптимізації кількості груп платників єдиного податку тощо.

Всі місцеві бюджети без винятку мають своє особливості, але при цьому існують загальні проблеми, що притаманні кожному з них. До таких проблем, що вимагають нагального вирішення відносяться:

- зменшення та у найближчий час подолання тінізації заробітної плати;
- погашення заборгованості щодо перерахування податку на прибуток (найчастіше таку заборгованість мають саме великі підприємства і саме це стає відчутним щодо своєчасності наповнення місцевих бюджетів).
- постійне зростання заборгованості за рахунок несплати до місцевих бюджетів, що складають борги із плати податку на землю, податку на доходи фізичних осіб, а також податку на нерухоме майно та акцизного податку (заборгованість пояснюється суб'єктами господарювання ситуацією, що викликана пандемією, але саме така заборгованість зменшуючи показники надходжень місцевих бюджетів не дають можливість здійснювати місцевій владі заходи щодо протидії їй та забезпечувати напрями дій по відношенню до суб'єктів регіональних та місцевих господарських систем щодо їх підтримки).

Отже, вирішення таких загальних проблем, як подолання тінізації заробітної плати, погашення заборгованості перерахування податку на прибуток та скорочення заборгованості щодо сплати до місцевих бюджетів дасть можливість збільшити надходження місцевих бюджетів та підвищить ефективність використання фінансових ресурсів у напрямі соціально-економічного забезпечення регіонального розвитку.

Література

1. Податковий кодекс України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
2. Тульчинська С. О. Перспективи та доміанти розвитку інтелектуально-інноваційної системи регіонів України : монографія / С. О. Тульчинська. – Херсон : Ви-во «ПП Вишемирський В.С.», – 2014. – 210 с.

МАЛИЙ ТА СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ В ПЕРІОД КАРАНТИНУ

Малий та середній бізнес в Україні – це основа підприємництва, фундамент, без якого неможливий розвиток нашої держави, адже він забезпечує 55% ВВП України, визначає темпи економічного зростання. Малий та середній бізнес створює робочі місця, забезпечує навчання персоналу та реалізує значний обсяг продукції на ринку [1], [2]:

Рисунок 1 – Кількість працівників за розмірами компаній

Рисунок 2 – Обсяг реалізації продукції за розмірами компаній

Сучасна епідеміологічна ситуація значно вплинула на малий і середній бізнес. Зменшення попиту, відсутність можливостей швидкої реалізації продукції зробили фінансову ситуацію нестабільною. Початок карантину дав поштовх для розвитку нових професій, відбулося відкриття нових ринків, які потрібно швидко освоювати, та займати на них лідерські позиції. Карантинні обмеження вплинули на ринок праці, суттєво змінили економічну ситуацію в країні, загострили всі недоліки української економічної системи.

Але дана кризова ситуація призвела також і до позитивних зрушень, допомогла оновити виробництво, вийти на новий рівень розвитку, освоїти нові сфери, посилити конкурентну боротьбу тощо. Лідерські позиції зайняли ті підприємці, які: швидко зреагували на зміни; скоротили виробництво в неприбуткових галузях та освоїли перспективні напрями, стали ближчими до споживача завдяки активному використанню соціальних мереж, застосовують всі можливості нових дистанційних платформ. Під час конкурентної боротьби далеко не всім вдалося швидко пристосуватися до нових ринкових умов. Лише після двох тижнів карантину 2,5 тисячі українських малих та середніх підприємств припинили роботу, а ті, хто ще не вийшов з галузі, максимально скоротили обсяг виробництва [2].

Наразі більшість малих і середніх підприємств продовжують шукати шляхи виходу з кризи, відновлення необхідного рівня виробництва. Що ж робити? По-перше, освоювати перспективні напрями діяльності. В результаті отримаємо збільшення попиту та зростання прибутку. По-друге, потрібно продовжувати виходити на нові ринки, активно рекламувати продукцію в соціальних мережах та знаходити свою цільову аудиторію. По-третє, для тих, хто ще не почав працювати онлайн – перейти на спеціальні платформи або найняти спеціалістів, які створять та забезпечать безперебійну та ефективну роботу дистанційно.

Отже, в Україні є перспективи для розвитку малого та середнього бізнесу, для цього необхідно швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, реалізовувати себе на нових ринках та слідувати тенденціям сучасних реалій.

Література

1. Державна служба статистики в Україні. [Електронний ресурс] – Режим доступу до журн.: http://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze.htm.
2. Бізнес у часи коронавірусу. [Електронний ресурс] – Режим доступу до журн.: <https://www.unian.ua/economics/finance/10948631-v-ukrajini-pid-chas-karantinu-zakrilasya-mayzhetretina-pidpriyemstv-infografika.html>.

ШЛЯХИ ЗБІЛЬШЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ПОТУЖНОСТЕЙ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Ця тема є актуальною на сучасному етапі розвитку економіки України, тому що в умовах ринку підприємствам необхідно підтримувати рівень прибутковості та конкурентоспроможності. Виробнича потужність - головний показник, що відображає потенціал підприємства, його здатність випускати якісну продукцію, що задовольняє попиту на ринку. Тому велике значення мають питання, пов'язані з використанням та дослідженням факторів і шляхів підвищення виробничих потужностей підприємств.

Виробнича потужність - максимальний обсяг продукції відповідної якості, що може бути вироблено підприємством за певний проміжок часу за умови ефективної експлуатації обладнання та оптимального використання трудових ресурсів[1].

Основними факторами, що визначають величину виробничої потужності підприємства, є [2]:

1. Склад і кількість засобів виробництва;
2. Техніко-економічні норми використання основних засобів;
3. Ступінь прогресивності техніки і технології виробництва;
4. Рівень організації виробництва і праці;
5. Виробнича площа основних цехів;
6. Асортимент продукції;
7. Кваліфікація працівників;
8. Планування виробництва.

Для збільшення виробничих потужностей підприємств України необхідно, по-перше, оновити структуру виробництва, запроваджувати інноваційні засоби виробництва та ліквідувати застарілі. По-друге, дослідити та проаналізувати всі можливі форми організації виробництва та вибрати більш прогресивну. По-третє, треба зменшити витрати на виробництва. Це можна зробити за рахунок впровадження енергозберігаючих технологій або технологій з маловідходним виробництвом. По-четверте, треба підвищити продуктивність роботи обладнання за рахунок інтенсифікації виробничого процесу. По-п'яте, розширити асортимент продукції [3].

Отже, питання поліпшення використання виробничих потужностей має важливе місце для кожного підприємства України. Завдяки цьому здійснюється підвищення якості і конкурентоспроможності продукції, поліпшення маркетингової діяльності, розширення збуту продукції. Тому потрібно приділяти увагу розробці системи дій, яка мала б науково-методичне й організаційне забезпечення та враховувала національні особливості формування та використання виробничих потужностей в Україні.

Список літератури

1. Производственная мощность. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://profmeter.com.ua/Encyclopedia/detail.php?ID=979>;
2. Красільнікова К.Є. Економічна сутність виробничих потужностей підприємств та фактори, що їх визначають. [Електронний ресурс] / К. Є. Красільнікова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. - 2014. - Вип. 6(1). - С. 16-19. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_6%281%29__5
3. Увеличение производственных мощностей. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.eprisn.ru/services/uvelichenie-proizvodstvennyh-moschnostey>;

ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У наші дні інновації є одним з головних чинників розвитку підприємств. Кризові явища сучасності підтверджують, що необхідно використовувати нові техніки діяльності виробництв для стабілізації економіки.[1]

Влучним прикладом є робота підприємств в онлайн-режимі через пандемію коронавірусної інфекції, хоча далеко не всі змогли працювати з новітніми технологіями через брак коштів або вмінь користування. Ті компанії, що оперативно впровадили системи для оформлювання замовлень онлайн, швидкого виготовлення продукту та доставки не тільки не відчували кризи, але й покращили свій економічний стан. Ті що не змогли - вже майже рік страждають від нестачі клієнтів.

Застарілі способи виготовлення, просування та збуту продукту призводять до зменшення ефективності господарювання, зниження конкурентноспроможності та поступового банкрутства.

Також нестача інноваційних приладів впливає на науко-технічний потенціал, так в Україні протягом останніх 10 років кількість наукових кадрів зменшилась приблизно втричі, винахідників - приблизно в 15 разів.[2] В більшості організацій не проводяться належні дослідження й перевірки, не здійснюється реалізація проектів та оцінка результатів. Проте великі підприємства почали звертати увагу на цю проблему. Останнім часом найбільші металургійні, агропромислові та енергетичні корпорації та холдинги почали звертатися до наукових та висотехнологічних іноземних структур за консультаціями, навчати персонал новітнім рішенням, змінювати виробничі процеси та створювати відділи НІОКР та R&D.[3]

Звісно, підприємство може зазнати чималих втрат при фінансових інвестиціях у інноваційну діяльність. Такий ризик обумовлений можливістю отримати незадовільний або, навпаки, бездоганний результат.

Отже, новітні технології - доволі складний та рішучий крок до вдосконалення виробництв та продукції, завдяки якому господарська одиниця може зазнати величезних збитків, але це може врятувати як фірму, так і економіку держави від подальшої кризи.

Література

1. Актуальні проблеми та напрями розвитку потенціалу соціально-економічних систем в умовах конкуренції: монографія / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. Л. Калініченко. – Х. : ФОП Панов А. М., Видав. ТОВ «В справі», 2017. – 275 с.
2. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2019 році: науковоаналітична доповідь / Т.В. Писаренко, Т.К. Куранда та ін. – К.: УкрІНТЕІ, 2020. – 109 с.
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/informatsiyno-analitychni/2020/08/13/nadnaukaza2019-stisnuto.pdf>
3. Цифрова трансформація бізнесу: як це роблять компанії в Україні
<https://ua.interfax.com.ua/news/press-release/640817.html>

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Система кадрового забезпечення підприємства пов'язана із розробкою і реалізацією кадрової політики. Таке забезпечення традиційно включає відбір, прийняття на роботу, розміщення, адаптацію, навчання та підготовку працівників, просування по службі, управління кар'єрою, умови та методи стимулювання праці, вирішення (недопущення) конфліктів у колективі [1]. В сучасних умовах особливого значення для формування та реалізації кадрової політики підприємства також набувають: врахування еволюції взаємних вимог між роботодавцями і найманими працівниками; використання підходів до підготовки кадрів за принципом «навчання протягом життя» з акцентом на системність компетенцій (hard і soft skills); забезпечення гнучкості форм організації трудової діяльності (віртуальні офіси, фріланс, коворкінг, віддалена робота); поступовий перехід рутинних операцій у автоматизовану форму. Також цифровізація бізнесу призводить до необхідності постійного розвитку у працівника діджитал-навичок і використання сучасних інформаційних технологій, а здатність до навчання, креативність визначають кар'єрні досягнення.

Відповідно, основними засадами формування кадрової політики на підприємстві в сучасних умовах мають бути: відповідність кадрової політики стратегії розвитку підприємства; збалансованість як економічної, так і соціальної сторін кадрової політики; відповідність умов кадрової політики вимогам ринку праці; дотримання умов чинного законодавства у сфері управління кадрами та використання КСВ-практик управління персоналом; збалансування рішень та інтересів керівництва підприємства з працівниками у частині внесення змін в кадрову політику [2]; забезпечення відповідності якостей та навичок персоналу вимогам посади; збереження досвідчених працівників та забезпечення постійного притоку нових кадрів за рахунок запровадження сучасних адаптивних інструментів управління кадрами, що дозволяє оновлювати та вдосконалювати їхню структуру. Не менш важливого значення набувають: використання електронного документообігу, який дозволяє ефективно обробляти значні обсяги кадрової інформації; системне навчання та підвищення кваліфікації кадрів, в т.ч. задіяних у формуванні і реалізації кадрової політики, використовуючи не тільки зовнішні ресурси, а і внутрішньо фірмові (академії корпоративної освіти, наставництво, корпоративні бібліотеки, інтрапренерство); перехід до адаптивних форм організації праці, що є необхідними для працівників, які безпосередньо не задіяні у процесі виробництва, а також для забезпечення балансу між роботою та особистим життям.

Таким чином, сучасні умови життєдіяльності висувають нові вимоги до формування системи кадрового забезпечення та удосконалення кадрової політики. Саме кадрова політика, сформована з урахуванням нових умов економічного середовища та тенденцій на ринку праці, дозволить підтримувати баланс процесів оновлення і збереження кадрів на підприємстві для його стратегічного розвитку. Правильно налаштований робочий процес дозволить залучати та зберігати висококваліфіковану робочу силу, без якої неможливо зберігати ключові показники господарської діяльності, мінімізувати фінансові та репутаційні ризики підприємства на належному рівні.

Література

1. Хорошун Н. А. Кадровая политика как часть стратегически ориентированной политики организации [Електронний ресурс] / Н. А. Хорошун, О. П. Шамаева // Международный научный журнал «Инновационная наука». – 2016. – №1. – Режим доступа до ресурсу: <https://aeterna-ufa.ru/sbornik/IN-16-1-3.pdf>.
2. Шаповал О. А. Теоретичні аспекти управління кадровою політикою підприємства [Електронний ресурс] / О. А. Шаповал, С. Л. Таранічев // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2019. – №27. – Режим доступа до ресурсу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/27_2_2019ua/19.pdf.

ПРОБЛЕМА ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день існує досить актуальна проблема економіки України, а саме проблема обмеження тінізації економічної діяльності, що має значний вплив на національну безпеку та демократичний розвиток держави. І це об'єктивно зумовлює потребу в детінізації економіки. Якщо заглянути до термінологічного словника, то можна знайти таке поняття детінізації економіки – система певних заходів, що спрямовані передусім на переборення і ліквідацію причин та передумов тіньових явищ та процесів.

Було виявлено також основні причини, які заважають процесу детінізації вітчизняної економіки: слабе та нестійке політичне та економічне становище; мінливість підприємницького клімату та клімату інвестицій; підвищений ступінь корумпованості та некомпетентності урядових службовців; недосконалі ринкові механізми, що стають причиною суперечливості національної економічної політики з інтересами суб'єктів господарювання; комплексні недоліки податкової політики. Водночас темпи зменшення рівня тіньової економіки можуть стримуватися внаслідок дії таких чинників, як нерівноправність конкуренції на окремих ринках, проблеми інституційного характеру, рейдерські атаки та недостатньо ефективний процес зміни власності.

На основі виявлених причин можна було б створити певну систему заходів щодо подолання даної проблеми. По-перше, є необхідним підвищення продуктивності та дієвості управління державними фінансами. Воно завбачає – розроблення програми, організації контролю над ризиками під час планування та визначення бюджетних витрат, упровадження класифікації, систематизації та стандартизації товарів, які використовують під час планування витрат і здійснення урядових придбань, розроблення дієвого методу зобов'язання до відповідальності членів створення та розробки бюджету та розподілення відповідальності на всіх фазах планування й здійснення відповідних заходів. А також потрібно вдосконалити методикку оцінювання ефективності роботи державних органів відповідно до рейтингу та – механізм виконання договорів державних закупівель. По-друге, не менш важливим заходом є удосконалення зовнішньоекономічної діяльності й міжвідомчої взаємодії. І по-третє, удосконалення законодавства у сфері протидії економічним злочинам та протидія корупції. Поступове поліпшення законодавчої бази, незалежний суд, організована діяльність поліції та прокуратури є обов'язковими умовами дієвого функціонування економіки, що забезпечать підґрунтя для системної детінізації її в Україні.

На основі вищенаведеного можна зробити висновок, що на сучасному етапі тіньова економіка відіграє важливу роль у соціально-економічному розвитку суспільства. Проте, реальний рівень тінізації економіки в Україні перевищує допустиме значення і становить загрозу національній безпеці держави. Реалізація та здійснення зазначених раніше заходів щодо подальшої детінізації економіки, уникненні ризиків держави як суб'єкта в області оподаткування не лише сприятиме формуванню автентичного ринкового середовища, розвитку економіки, процесу демократизації суспільства загалом, а й забезпеченню відродження та ефективного розвитку вітчизняного підприємництва.

Література

- 1.Засянська О.В. Теоретичні основи боротьби з тіньовою економікою / О.В. Засянська // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 5. – С. 76-84.
- 2.Варналій З.С. Детінізація економіки як чинник забезпечення національної безпеки України / З.С. Варналій // Науковий вісник. – Львів, 2009. – Вип.1 – С. 3-20.
- 3.Тенденції тіньової економіки в Україні ”[Електронний ресурс]:за даними Відділу економічної безпеки та детінізації економіки / Міністерство економіки України, Департамент економічної стратегії. - Режим доступу: www.me.gov.ua/file/link/112463/file/TenEcon_25.doc.

СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах становлення і розвитку ринкових відносин перед кожним підприємством постала проблема посилення конкурентних позицій на ринку. Різні види і рівні конкуренції зумовлюють пошук ефективних способів зміцнення підприємствами своїх позицій на ринку і, відповідно, розробку стратегій адекватного реагування на мінливість ринкового середовища.

На основі досліджень вчених-економістів виділено кілька основних стратегій підвищення конкурентоспроможності:

1. Стратегія лідерства, заснована на низьких витратах. Тобто перевага у витратах перед конкурентами, а також можливість стати постачальником дешевших товарів на ринок. Відсутність стратегії проявляється у запобіганні таким чинникам, як інфляція, мінливість законодавства, обмеженість ресурсів.

2. Стратегія індивідуалізації. Індивідуалізація - це прагнення зробити продукцію компанії унікальною. Таким чином, він вигідно порівнює з продукцією конкурентів і завдяки цьому стає більш привабливим для широкого кола покупців. Стратегія матиме успіх, якщо уважно вивчити потреби споживачів-покупців.

3. Стратегії концентрації на ринковій ніші. Він спрямований на фокусування на вузькому сегменті (ділянці) ринку. Завдання полягає в тому, щоб краще, ніж у конкурентів, обслуговувати покупців обраної ринкової ніші.

4. Ціннісна стратегія. Запропонована стратегія вимагає поєднання низьких витрат та високої якості. Щоб стати виробником з найкращою вартістю, підприємству потрібно забезпечувати продукцію високої якості та надавати їй необхідні властивості за менших витрат порівняно з конкурентами.

6. Стратегія фокусування. Застосовується, найчастіше, малими та малими підприємствами, які організовують свою діяльність лише в одному сегменті ринку і розташовані в невеликих населених пунктах, тобто діяльність спрямована на певне коло покупців.

7. Інноваційна стратегія. Інновації - це соціальний, технічний, економічний процес, який завдяки практичному використанню ідей та винаходів призводить до створення найкращих продуктів і технологій. Підприємства, орієнтовані на інноваційну діяльність, повинні мати висококваліфікований персонал, достатні фінансові ресурси для створення та виходу на ринок інновацій.

Таким чином, конкуренція - це постійний пошук та створення найкращих умов для виробника, продавця та покупця. Бути конкурентоспроможним означає випереджати своїх конкурентів за привабливістю виробництва, збуту та задоволення потреб споживачів. Для підтримки рівня конкурентоспроможності розробляється стратегія, найчастіше на кілька років вперед, конкретизується в певному напрямку і відображається в програмах, практичних діях і реалізується в процесі їх реалізації. Запропоновані стратегії слугують орієнтиром для майбутньої діяльності підприємства залежно від рівня його конкурентоспроможності в цілому та окремих його складових.

Література

1. Бельтюков Є. А. Конкурентна стратегія підприємства: сутність та формування на основі оцінки рівня конкурентоспроможності / Є. А. Бельтюков, Л. А. Некрасова // Економіка: реалії часу. - 2014. - № 2. - С. 6-13
2. Данькевич О. Г. Механізм забезпечення конкурентоспроможності підприємства / О. Г. Данькевич // Наукові праці Національного університету харчових технологій. - 2012. - № 44. - С. 166-173.

ПРОБЛЕМА ІНВЕСТИВАННЯ НДДКР В УКРАЇНІ

Україна має значний науково-технічний потенціал, особливо в таких галузях, як фармацевтична, авіаційна хімічна та ін. В рейтингу «кращих країн світу» у 2019 році Україна посіла 68 місце. А от в 2018 році у Глобальному рейтингу конкурентоспроможності Україна зайняла 81 місце, коли тільки в 2005 році займала 68-ме (згідно з розрахунками Світового Економічного Форуму) [1]. Такі показники частково зумовлені низькими обсягами фінансування НДДКР та інноваційних процесів, особливо за рахунок державних коштів.

Згідно з даними Національної наукової фондації США [2], за рівнем фінансування НДДКР (у відсотковому співвідношенні до ВВП) у регіонах світу на першому місці – Південна Корея і Японія. На рис. 1 показана динаміка зміни витрат на НДДКР у деяких країнах світу, у тому числі в Україні, за останні 18 років [3].

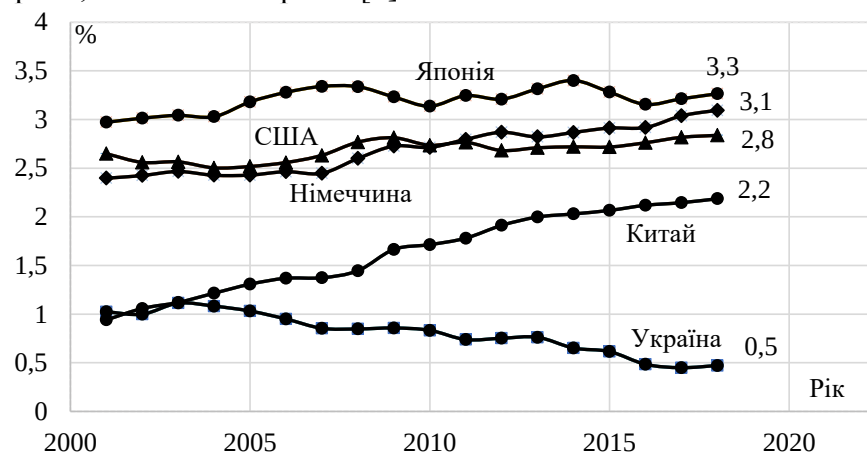

Рисунок 1 - Зміна рівня капіталовкладень у НДДКР за період 2001 – 2018 рр. (% до ВВП)

В Україні частка витрат на НДДКР за 2001-2018 роки не перевищувала 1,11% та поступово по роках знижувалася, що також підтверджується розрахунками Світового Економічного Форуму [1], причому темпи приросту ВВП перевищують темпи приросту витрат на НДДКР в абсолютному виразі, що свідчить про екстенсивний характер розвитку. Рівень капіталовкладень у НДДКР в провідних країнах світу у 2018 році коливається в межах 2,2 – 3,3%, тоді коли в Україні цей показник рівний 0,5%.

Отже, науково-технічний потенціал України варто реалізовувати в більшій мірі, особливо за участі держави, так як це значно впливає на місце країни в світі, а саме на її конкурентоспроможність, але ні в якому разі не зменшувати рівень капіталовкладень у НДДКР. Через зменшення частки капіталовкладень у НДДКР сповільнюється розвиток науки; зменшується рентабельність інноваційної діяльності; знижується зацікавленість інвесторів, а це, в свою чергу, призводить до поганого технологічного оснащення виробництва та наукових установ, загострюється проблема залучення висококваліфікованих кадрів тощо.

Література

1. The Global Competitiveness Report 2017–2018 / The World Economic Forum, 2018. [Електронний ресурс]. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>
2. Science and Engineering Indicators 2018 / Сайт Національної наукової фондації США. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nsf.gov/statistics/seind18/>
3. World Bank Data. [Електронний ресурс]. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS?locations=UA-US-JP-CN-DE>

ПОСЛУГИ ЯК ОСНОВНИЙ РЕЗУЛЬТАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Дана тема є актуальною в реаліях розвитку економіки нашої країни, так як операційна діяльність виконується усіма формами малого, середнього та великого бізнесу, фірмами та підприємствами нашої країни.

Операційна діяльність включає в себе всі дії, у результаті яких надаються послуги або виробляється продукція, які поставляє організація своїм споживачам. Операційну функцію виконують усі без винятку підприємства, бізнес-проекти, фірми, інакше вони не мають змоги продовжувати існування. Мета операційної функції – створення корисності. Операційна система – одна зі складових систем організації, що реалізує операційну функцію, тобто виробництво продукції та надання послуг зовнішнім споживачам. Сутність операційної функції полягає в трансформації (перетворенні), тобто в послідовному списку дій, які є операційними процесами, завдяки яким об'єкти та засоби операційної діяльності перетворюються на кінцеві результати, які можуть бути у вигляді продукції або послуг. Саме послуги є основним предметом нашого дослідження. Послуги – це особливий вид споживчої вартості, що задовольняє виробничі та особисті потреби споживачів; за Лавлок К., послуги – це вид економічної діяльності, яка створює цінність і забезпечує визначення переваг для споживача в конкретний час і в конкретному місці в результаті відчутних або невідчутних дій, направлених на отримання послуги чи товару. За Р. Малері, послуги – це нематеріальні активи, що виробляються з метою збуту. Нематеріальні активи – це цінність, яка не є фізичним об'єктом, але вона має вартість – грошову оцінку. Отже, поняття "послуги" мають досить багато трактувань. Проаналізувавши їх, ми дійшли висновку, що існує два підходи до визначення послуги: 1) "послуга" як дія, що має певну користь для споживача; 2) "послуга" як результат діяльності підприємства, яке займається сервісом. Послуги мають класифікаційні ознаки, такі як: призначення (виробничі та споживачькі послуги), джерело виникнення (людина або машина: як приклади – юридичне консультування або автоматична мийка автомобіля), характер надання (надані або доставлені: приклади – перукарня, доставка додому товарів, придбаних через мережу Інтернет), рівень контакту зі споживачем при наданні послуги (висококонтактні, низько контактні, наприклад, навчання у вищому навчальному закладі, поштові послуги відповідно), рівень обов'язковості присутності клієнта при наданні послуги (обов'язкова присутність клієнта, необов'язкова присутність клієнта, наприклад, хірургічна операція, ремонт телевізора), міра матеріалізації послуги (у даному випадку існують уречевлені, нематеріальні послуги, наприклад, індивідуальне пошиття одягу, зимовий чи літній відпочинок).

Таким чином, послуги як кінцевий результат операційної діяльності характеризуються великою різноманітністю.

Список використаних джерел

1. Ворачек Х. Про стан теорії маркетингу послуг. // Проблеми теорії та практики керування. - 2002. – №1.
2. Лавлок К. Маркетинг послуг: персонал, технологи, стратегії. – М.: Видав. дом "Вільямс", 2005.
3. Мягков П. А.: [Монографія]. Малые предприятия. – Москва, ЭСИ, 1992.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

На даний момент в Україні існує нестабільна економічна та соціально-політична ситуація, що негативно впливає на весь сектор підприємництва. Виключенням не стали промислові підприємства, що потребують постійного покращення ефективності виробничої діяльності задля забезпечення прибутковості підприємства.

Проблематика підвищення ефективності діяльності підприємства завжди була актуальною і вивчалася багатьма вченими, а саме Р. А. Кушваха, Л. С. Захаркіна, І. А. Маркіна, Н. М. Купріна, В. В. Прядко, А. А. Шершнев та інші. Проте нестабільна ситуація в країні не створює сприятливого середовища для успішного ведення виробничої діяльності підприємства та спонукає нас на пошуки нових напрямів підвищення ефективності даного спектру.

Досягнення ефективності є важливішим завданням діяльності підприємства. Сама по собі ефективність означає продуктивне використання всіх засобів виробництва, коштів підприємства, та планування майбутніх витрат задля досягнення мети діяльності підприємства. Ефективність відображає комплексний показник результативності виробництва та всіх його задіяних ресурсів.

Поняття ефективності виробничої діяльності є одним із напрямів ефективності діяльності підприємства в цілому. Дана категорія має багатогранний зміст та означає ступінь використання виробничого потенціалу. Розрахунок проводиться через співвідношення результатів, що ми маємо на виході, до ресурсів, що були задіяні в процесі виробництва.

До факторів, що використовуються у процесі виробництва, належать персонал, праця та предмети праці. Тобто завдяки використанню засобів виробництва живою працею, на виході маємо як результат суспільно корисний продукт або надані певні послуги.

До напрямів підвищення ефективності виробничої діяльності можна віднести:

- раціональне управління сировиною та матеріалами;
- підвищення продуктивності праці виробничого персоналу;
- впровадження нових технологій;
- оновлення та раціональне використання виробничого устаткування;
- правильне просування виробленої продукції або наданих послуг на ринку.

Вищезазначені фактори впливу на підвищення ефективності виробничої діяльності зможуть принести найбільшу результативність лише при комплексному їх використанні. Проте підприємство може самостійно визначити напрям підвищення ефективності з наведених, що є найбільш доцільним для його покращення виробництва.

Також потрібно пам'ятати, що чинники, які визначають ефективність виробничої діяльності є найважливішим інструментом реалізації економічної політики підприємства.

Література

1. Петровича І.М. Економіка виробничого підприємства: Навч. Посіб. / І. М. Петровича – Київ: Знання, – 2001. – 405 с.
2. Кушваха Р.А. Ефективність – одна з найважливіших категорій в економіці та її значення в процесі господарювання : Навч. вісник / Р.А. Кушваха, О.І. Яценко – Львів: Український державний лісотехнічний університет, – 2005. – с.152-158.
3. Прядко В. В. Економічна ефективність виробництва: проблеми теорії та методологія управління / В. В. Прядко. – К. : Наукова думка, 2003. – 282 с.

ПРИНЦИПИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Перехід національної економіки України на ринкові принципи та умови розвитку обумовлюють необхідність жорстких змін в системі управління, в тому числі, в плануванні підприємницької діяльності.

Стратегічне планування – полягає у розробці стратегічних рішень, реалізація яких забезпечує ефективне функціонування підприємству у довгостроковій перспективі або це сукупність дій та рішень, прийнятих керівниками підприємствами, які призводять до розробки специфічних стратегій для того, щоб підприємство досягло своїх цілей. Процес стратегічного планування слугує інструментом, який допомагає приймати раціональні управлінські рішення в поточний стан підприємства.

Виділяють чотири принципи в побудові ефективного стратегічного плану:

- розподіл ресурсів – даний процес характеризується розподілом обмежених для підприємства ресурсів,
- адаптація до умов зовнішнього середовища – даний принцип характеризується тим, що підприємство здійснює сукупність дій стратегічного характеру, з метою поліпшення своїх взаємовідносин із зовнішнім середовищем де воно функціонує. Підприємству необхідно вміти адаптуватись до будь-яких умов, оскільки у протилежному випадку, будь-які зміни або ризики можуть принести серйозні наслідки для успішного функціонування компанії,
- внутрішня координація – характеризує внутрішню координацію сильних та слабких сторін підприємства, з метою досягнення ефективної інтеграції внутрішніх операцій,
- усвідомлення цілей підприємства – даний принцип характеризується здійсненням систематичного розвитку мислення керівників підприємства, шляхом формування організації, яка дає можливість вчитись на минулих стратегічних рішеннях. Здатність навчатись на досвіді дає можливість підприємству правильно сконцентрувати своє стратегічне планування і покращити професіоналізм в області стратегічного менеджменту.

Результат ефективної реалізації стратегічних цілей призводить до збільшення прибутку підприємства і розширення її структури, скорочення витрат і розширення виробництва, використання активів та формування інвестиційної стратегії. Кожне підприємство повинне свідомо ставитись до процесу стратегічного планування, оскільки від ефективності його реалізації залежить ефективність діяльності підприємства у цілому.

Література

1. Аксель Зелль Дослідження зв'язку стратегічного і тактичного планування // Журнал європейської економіки. – 2006. – с. 480.
2. Кузьмін О.Є. Теоретичні та прикладні засади / Навч. посібн. – 2-е вид., [доп. і перероб.] Кузьмін О.Є., О.Г. Мельник : – Львів: НУ „Львівська політехніка”, „Інтелект – захід”, 2003. – 352 с.
3. Економіка підприємства: Підручник / За заг. Редакцією С.Ф.Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ - 2001.
4. Бобров В.Я. Основи ринкової економіки і підприємництва: Підручник. – К., Вища школа – 2013 – с 239.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА СТРАТЕГІЇ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

У наш час основною метою кожного підприємства є збереження, розвиток та розширення здобутих позицій як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку, а також отримання та максимізація прибутку. Сучасні тенденції розвитку економічних відносин вимагають від підприємств пошуку та освоєння нових інструментів задля досягнення вищезазначених цілей, що у свою чергу, забезпечує належний рівень конкурентоспроможності. Одним з таких інструментів є стратегія підвищення конкурентоспроможності. Таким чином обрана тема є актуальною, адже являє собою основу для подальшого успішного функціонування як окремих підприємств, так і економіки в цілому.

Формування основних конкурентних відносин відбувається під час конкурентної боротьби, що створюється шляхом мінливості, розширення та інтеграції вимог споживачів. Боротьба, у свою чергу, зумовлює підприємство займати найбільш вигідну для себе позицію та у подальшому посилює її. Таким чином формується оцінка даної позиції, основним критерієм якої є конкурентоспроможність. Багато видатних економістів займались вивченням сутності даної дефініції. Узагальнюючи праці можна стверджувати, що конкурентоспроможність – це сукупність відмінних параметрів, характеристик та переваг, що дають змогу виступати на одному ринку з потенційними конкурентами – аналогічними товарами та послугами, та найбільш повно задовольняти потреби споживачів [1]. Зазначимо, що наразі у конкурентній боротьбі спостерігається перехід від використання порівняльних характеристик, сформованих за низьких витрат на природні ресурси та робочу силу, до особливих конкурентних переваг, що засновані на інноваціях, цінностях та клієнторієнтовності. Таким чином, існує необхідність у виборі основної стратегії конкуренції, що забезпечує ефективне використання наявних можливостей. Ключовим фактором є орієнтування на особливі умови ринку та адаптація до них завдяки існуючим можливостям підприємства, що можна виконати шляхом визначення певних базових стратегій підвищення конкурентоспроможності. Отже, процес, що акцентує увагу на особливостях прийняття управлінських рішень стосовно забезпечення фінансовими ресурсами окремих найбільш пріоритетних стратегій задля забезпечення найбільш вигідного положення на ринку, називається формуванням стратегії підвищення конкурентоспроможності. Такий підхід передбачає розгляд стратегії з боку виконання трьох ключових позицій: визначення місії діяльності підприємства на ринку; особлива тактика задля досягнення стратегічних цілей; напрям розвитку, що підкріплений ресурсними можливостями [2]. Зазначені вище елементи являють собою систему послідовних дій підприємства для досягнення поставлених цілей. Складовими стратегії підвищення конкурентоспроможності є пріоритети фінансування, альтернативи розвитку та компетентні виконавці, що враховують особливості функціонування підприємства на ринку.

З огляду на вищесказане можна зробити висновок, що конкурентоспроможність відіграє ключову роль у функціонуванні підприємств на ринку та суттєво впливає на економіку в цілому. Задля підвищення позицій підприємства доцільно використовувати стратегію підвищення конкурентоспроможності, що визначає напрями розвитку та основні альтернативи компанії, результатами якої є досягнення високого науково-технічного рівня, зростання ефективності виробництва, що у подальшому є запорукою успішного ведення бізнесу.

1. Фатхутдинов Р. А. Стратегический маркетинг / Фатхутдинов Р.А. – 3-е изд. – М. : Питер, 2003. – 324.

2. Халімон Т. М. Стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства / Т. М. Халімон // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2016. – № 10. – С. 117-120.

ДІАГНОСТИКА АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

До антикризового управління слід застосовувати системний підхід, суттю якого є розгляд антикризового управління як комплексу заходів від аналізу діяльності підприємства до усунення наслідків кризових явищ.

В результаті проведення ряду наукових досліджень були виявлені основні фактори кризової ситуації, до яких відносяться:

- 1) бюрократизація структурних підрозділів управління підприємством;
- 2) конфлікти між підрозділами і співробітниками;
- 3) відсутність комунікацій та інтеграції загальної системи управління і координування діяльності різних служб;
- 4) втрата контролю над структурними одиницями.

Наслідки кризової ситуації на підприємстві реального сектору економіки полягають у зменшенні матеріально-виробничих запасів, зростанні цін на готову продукцію, скороченні виробництва споріднених галузей, застої науково-технічного та економічного потенціалу, зниження конкурентного статусу підприємства, відсутність потенціалу для проведення науково-дослідних і дослідно- конструкторських розробок, послаблення кадрового потенціалу, падіння вартості власних акцій.

Виняткова роль в антикризовому управлінні належить діагностуванню ризикових ситуацій в період, що передує їхньому реальному виникненню. Діагностика економічних ризиків, що проводиться в рамках системного підходу, дає можливість отримати найбільш повне уявлення про досліджуваний об'єкт управління. На практиці використовуються методи аналізу, які дозволяють з мінімальними витратами зробити оцінку ризиків, фінансового стану й спрогнозувати майбутні тенденції розвитку.

Виробничо-господарська діяльність підприємств реального сектору економіки піддається впливу політичних, економічних, екологічних, правових, виробничих, фінансових ризиків. При цьому критичні ризики пов'язані з безпекою життєдіяльності як окремих працівників і структурних підрозділів, так і підприємства в цілому. Контроль за критичними і катастрофічними ризиками полягає в постійному моніторингу зовнішнього і внутрішнього середовища прямого і непрямого впливу та формування ризикової культури. Ризикова культура є сукупністю уявлень, поглядів і переконань, цінностей, звичок, традицій і звичаїв щодо знань і практичних навичок управління ризиками.

Поки сучасне антикризове управління підприємством не виступає як багатоплановий комплекс взаємопов'язаних дій менеджерів усіх рівнів, стабільне ведення бізнесу в ринкових умовах господарювання не представляється можливим. Стійке зростання фінансово-економічних показників підприємства є результатом ефективного застосування на практиці методів антикризового управління на всіх стадіях життєвого циклу.

У періоди фінансово-економічних криз підприємства реального сектора економіки найбільш схильні до циклічних коливань. Таким чином, менеджери підприємств повинні володіти засобами антикризового управління на професійному рівні, щоб своєчасно реагувати на небажані зміни внутрішнього та зовнішнього середовища й нівелювати їх негативні прояви.

ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ ПІДПРИЄМСТВ

Тема є актуальною на сучасному етапі розвитку економіки України, адже на даний момент господарський механізм зазнає значних змін. Це виражається у тому, що серед загальної кількості підприємств велику частку досі займають державні, які не завжди є ефективними.

Форма власності – це стійка система економічних відносин і господарських зв'язків, що зумовлює відповідні методи поєднання працівників та засобів виробництва. У ринковій економіці існують дві основних форми власності: приватна і суспільна (поділяється на державну та колективну). У залежності від форми розрізняють такі організаційні види підприємств: одноосібне володіння, партнерство, корпорація та державне підприємство[1].

Одноосібне володіння — це підприємство, яке належить одному суб'єкту, який самостійно займається підприємництвом, отримує весь дохід і відповідає за ризики. Недоліками є малий обсяг власних фінансових ресурсів; складність отримання кредиту; велика кількість обов'язків. Перевагами є економічна незалежність; оперативність дій; наявність стимулу до підвищення ефективності; низькі організаційні витрати.

Партнерство (товариство) – підприємство, що створене шляхом об'єднання майна двох і більше власників. Негативними аспектами є можливі конфлікти співвласників, що ускладнюють управління. Перевагами є зростання фінансових можливостей; зменшення ризику банкрутства і вдосконалення управління через розподіл управлінських функцій між партнерами.

Корпорація — це організація, що утворюється внаслідок об'єднання паїв своїх членів і належить до товариств з обмеженою відповідальністю. Недоліками є відокремлення адміністрації від власників; жорсткий контроль держави; подвійне оподаткування: прибутку корпорації та прибутку акціонерів (дивідендів); конкуренти мають доступ до інформації. Перевагами є обмежена відповідальність акціонерів; незалежне законне існування корпорації як юридичної особи; можливість мобілізації великих обсягів фінансових ресурсів; простий механізм передачі акціонерами права власності; професійність керівництва.

Державні підприємства — це підприємства, якими володіє держава. Існують два рівні: загальнодержавний і комунальний. Негативними сторонами є вироблення неприбуткової продукції; низька ефективність діяльності. Перевагою є вироблення широкодоступної продукції.

Отже, корпорації та товариства є найбільш надійними серед усіх організаційних форм підприємств, але складність їх утворення пояснює велику кількість одноосібних володінь, якими також легше керувати. У свою чергу державні підприємства на території України здебільшого є збитковими та неефективними. Це означає, що їх кількість має зменшуватися шляхом закриття або приватизації, форму організації приватизованих підприємств буде змінено, зважаючи на їх розміри, кількість власників та ситуацію на ринку.

Література

1. Форми власності та їх характеристика. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://studies.in.ua/bzakon/111-24-formi-vlasnost-ta-yih-harakteristika.html>;
2. Основні форми власності. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://pidru4niki.com/12980108/politekonomiya/osnovni_formi_vlasnosti;
3. Стаття 63. Види та організаційні форми підприємств [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://protocol.ua/ua/gospodarskiy_kodeks_ukraini_stattya_63/.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО- ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Питання удосконалення організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою підприємства в сучасних реаліях вітчизняної економіки виходить на перші щабелі діяльності ТОП-менеджменту. Умови функціонування українських підприємств постійно ускладнюються під впливом безлічі факторів: економічних, політичних, форс-мажорних. Наразі запорукою виживання та розвитку підприємств повинні послугувати невідкладні заходи щодо перманентного перегляду базових важелів управління їх економічною безпекою. Інформатизація суспільства та економіки при цьому може відігравати як позитивну, так і негативну роль в залежності від вектора, сформованого безпосередньо керівництвом підприємства. Отже, актуальним є визначити ті складові організаційно- економічного механізму управління економічною безпекою підприємства, які під впливом ендегенних управлінських заходів сприятимуть досягненню максимальної його конкурентоспроможності та ефективності.

Організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою підприємства є складною розгалуженою системою. Його функціонування здійснюється у рамках стратегії і тактики управління підприємством в межах, сформованих екзогенними чинниками. Організаційні та економічні методи управління економічною безпекою підприємства тісно взаємопов'язані зі стратегією розвитку підприємства. Важливими елементами такого механізму є предмет і об'єкти управління, принципи і методи управління, заходи і етапи управлінських заходів. Для прийняття відповідних управлінських рішень в межах такого організаційно – економічного механізму нами запропоновано застосовувати систему відповідних показників оцінки стану та динаміки економічної безпеки, здійснювати моніторинг відповідних процесів на підприємстві, і з урахуванням отриманих результатів здійснювати оцінку, аналіз і коригування заходів щодо забезпечення економічної безпеки підприємства як складової частини виконання стратегії підприємства. Серед забезпечуючих елементів управління економічною безпекою підприємства пріоритетним є елемент, що пов'язаний з формуванням заходів з системної його адаптації та розробка відповідного механізму їх впровадження. Важливою умовою ефективності організаційного забезпечення загального процесу управління економічною безпекою підприємства є інтегрованість і адаптованість відповідної підсистеми і органу управління цим процесом на підприємстві з загальними умовами інформаційної економіки. Ефективність дотримання такої умови полягає в тому, що в такому разі: забезпечується доведення управлінського рішення стосовно відповідного заходу до логічного результату (від самого вищого рівня господарювання до безпосередньо виконавця); гарантується підпорядкованість і відповідальність у виконанні рішень тощо. В такому випадку розроблений організаційно – економічний механізм дозволяє забезпечити розробку і прийняття ефективних управлінських рішень щодо системного управління економічною безпекою підприємства з урахуванням вимог інформаційного суспільства. Організаційно – економічний механізм потребує вирішення важливого організаційного питання, а саме формування реально діючого органу управління процесом адаптації усіх господарських систем підприємства до умов інформаційної економіки. При цьому важливими аспектами такої адаптації є оцінка впливу на ефективність діяльності підприємства вагомих зовнішніх чинників: економічних, соціальних, іміджевих, геополітичних, інноваційних, наукових тощо.

Отже, нами пропонується удосконалити організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою підприємств шляхом розробки механізму адаптації до умов інформаційного суспільства

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ЗМІН У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Включення України в глобалізаційні процеси вимагає від вітчизняних підприємств пошуку шляхів подолання економічної кризи, стійкого економічного розвитку, переорієнтації зусиль у площину інноваційного розвитку, забезпечення конкурентних переваг на світових ринках. Зміни, притаманні переходу до інформаційного суспільства, в тому числі, викликані широким впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, подібно до мутації в живому організмі, порушують стабільність підприємства і вимагають адекватної реакції у вигляді змін до його діяльності. З цієї точки зору успіх функціонування та розвитку підприємств на даному етапі цілком залежить від швидкості сприйняття і реалізації змін у технологіях, економіці та бізнесі за найкращими світовими зразками. Дослідженням теоретико-методологічних питань розвитку підприємств присвячено цілий ряд наукових праць вітчизняних та закордонних учених. У загальному сенсі розвиток – одне з найважливіших понять в системі знань і є невіддільним в історії людства процесом, що триває протягом усього періоду існування цивілізації. Ось чому питання дослідження закономірностей, особливостей, факторів та механізмів розвитку стосовно кожного конкретного виду і на кожному етапі розвитку людства є завжди актуальними.

Філософські концепції розвитку, відомі ще з античності, зводяться до двох основних типів: діалектичного та метафізичного [1]. Загалом, філософські науки визначають розвиток як специфічний процес змін, результатом якого є виникнення якісно нового, поступальний процес сходження від нижчого до вищого [2].

Сучасні підприємства у своєму розвитку підкоряються проривним досягненням світової науки, техніки в різних галузях економіки, що спонукає підприємства перебувати в постійному інноваційному процесі, обумовлює зміни на підприємстві у вигляді впровадження у виробництво новітніх технологій, формування необхідних організаційних структур, пошук науково обґрунтованих методів управління виробничими процесами.

Розвиток підприємства як процес зумовлюється змінами зовнішнього середовища (фінансово-економічна криза, політична нестабільність, зростання рівня невизначеності тощо) та змінами внутрішнього середовища (випуск нової продукції, оновлення технології виробництва і виробничого обладнання, зменшення виробничих витрат; підвищення рентабельності виробництва, перепідготовка працівників, зміна принципів та механізмів управління тощо). При цьому динамічність зовнішнього середовища спонукає швидко реагувати на відповідні зміни та здійснювати необхідні перетворення всередині. Отже, розвиток підприємства значною мірою відбувається у відповідності та завдяки змінам, тому управління змінами стає однією з найважливіших функцій менеджменту підприємства. Разом з тим, зміни – це важкий і болісний процес, який, як правило, супроводжується опором, але є важливим та невіддільним при впровадженні змін. Тому менеджер при реалізації змін на підприємстві має продемонструвати мистецтво управління, аби зменшити вплив опору змінам і досягти поставленої мети – забезпечити підприємству гідне місце на конкурентних ринках товарів та послуг через спроможність швидко й ефективно адаптуватися до змін у технологіях, економіці та бізнесі та кардинально оновлюватися через ці зміни.

Література

1. Моделювання системи розвитку машинобудівного підприємства: моногр. / Касьянова Н. В. та ін.; Донецький ун-т екон. та права. Донецьк: ДонУЕП, 2010. 260 с.
2. Філософський енциклопедичний словник: енциклопедия / гол. ред. В. І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. 742 с.

ОСОБЛИВОСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

На сучасному етапі розвитку економіки, гостро стоїть питання антикризового управління підприємством. Сьогодні в активній фазі перебуває наймасштабніша фінансова криза з часів Великої депресії, прогресує й коронокриза. Значна частка українських підприємств або опинилася на межі банкрутства, або вже оголосила себе неплатоспроможною. За даними Міністерства юстиції України, за три квартали поточного року збанкрутувало 400 установ, 356 з яких повністю ліквідовано [1]. Кризові ситуації, що виникають в межах окремих підприємницьких структур, мають значний вплив на стабільність національної економіки в цілому. Зрозуміло, що неможливо передбачити та нейтралізувати всі ризики ведення бізнесу, коли економічна ситуація змінюється щодня, але розуміння їх першопричин, наслідків та шляхів мінімізації є необхідною умовою для подальшого розвитку господарської діяльності підприємства, уникнення банкрутства, стабілізації економіки країни.

Антикризове управління суб'єкта господарювання трактують як комплекс заходів, спрямованих на виявлення та запобігання кризовим ситуаціям, підготовку програми щодо виходу підприємства зі стану стагнації та мінімізації негативних наслідків. Основними елементами даного виду менеджменту, від яких залежить його результативність, є: суб'єкт та об'єкт, мета, пріоритетні цілі та завдання, основні принципи, функції, методи та критерії оцінки ефективності проведення антикризових заходів [2].

Серед основних особливостей, що вирізняють антикризове управління серед інших видів менеджменту, можна виділити наступні:

1. Орієнтація не стільки на максимізацію прибутку, як на мінімізацію усіх видів збитків, збереження підприємства як господарюючого суб'єкта;
2. Швидкість і своєчасність прийняття рішень, висока ризикованість. Обмеженість у часі обумовлюється динамікою перебігу кризи, нестійкістю господарської системи, агресивними діями кредиторів, конкуренцією тощо. Зволікання можуть значно погіршити ситуацію і призвести до збитків, чи навіть до ліквідації підприємства;
3. Обмеженість ресурсів. Кризова ситуація не передбачає залучення додаткових ресурсів, адже в умовах низької платоспроможності будь-які необґрунтовані позики підвищують ризик банкрутства. Кредитори не поспішають надавати кредити проблемним підприємствам;
4. Інноваційність та аналітичність. Для виходу з кризи підприємець має приймати новаторські та нестандартні рішення, підкріплені реальними економічно обґрунтованими аналітично-розрахунковими доказами їх ефективності в даній ситуації та забезпеченні недопущення повторення кризи в майбутньому.

Необізнаність українців в питанні антикризового менеджменту і, як наслідок, невміння користуватися його інструментарієм, призводить до зростання числа підприємств-банкротів кожного року. Розуміння головних аспектів та особливостей антикризового управління є одним із головних критеріїв існування та розвитку підприємства в реаліях сьогодення, коли світова економіка характеризується особливою нестабільністю.

Література

1. Міністерство юстиції України [Електронний ресурс]. URL: <https://minjust.gov.ua/>
2. Гринько Т.В. Стратегія як інструмент антикризового управління на підприємстві. *Економіст*. 2013. № 8. С. 51-53.

ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

На сучасному етапі господарювання у зв'язку з постійним динамічним розвитком ринкових відносин висока ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства залежить, в першу чергу, від ефективного механізму управління. Адже дієвість будь-яких управлінських рішень залежить від різноманітних факторів, які знаходяться у різному ступені взаємодії не тільки між собою, а й з кінцевими результатами виробництва. Актуальність даної тематики пояснюється тим, що саме формування ефективної системи техніко-економічного обґрунтування виробничої діяльності дасть змогу знизити втрати фінансових, матеріальних та трудових ресурсів та загалом дозволить приймати оперативні рішення, враховуючи усі аспекти виробничої діяльності підприємства.

Як відомо, однією з головних особливостей суб'єкта господарювання, що функціонує в умовах ринкової економіки, є здійснення їм виробничої діяльності. Загалом сучасний виробничий процес є достатньо складним процесом перетворення предметів праці в готову продукцію, яка має на меті задоволення споживчих потреб. Тому головною ціллю управління виробничою діяльністю підприємства є максимізація прибутку та посилення його позицій на ринку загалом шляхом якісної організації процесу виробництва на підприємстві [1, с.690]. Процес управління виробничою діяльністю являє собою сукупність цілеспрямованих дій з метою регулювання усіх етапів виробничого процесу, а саме: формування виробничої стратегії та тактичних дій щодо її організації; розробка та практичне впровадження виробничої системи підприємства; детальний опис усіх етапів виробничого процесу та вибір вигідного місця розташування виробничих потужностей; формування стандартів щодо виробництва різної продукції; моніторинг стану виробничої системи та коригування виявлених недоліків. Аналізуючи сучасний вітчизняний досвід та передові зарубіжні розробки та нововведення в сфері підвищення якості управління виробництвом [2, с.2], можна виділити ключові принципи ефективного управління виробничою діяльністю підприємства:

1. Принцип доцільності виробничого процесу, що досягається шляхом вигідного розташування усіх структурних підрозділах виробництва.
2. Принцип спеціалізації та кооперації кожного з етапів виробничого підрозділу та виробничого процесу загалом.
3. Принцип мінімізації дублювання функцій та обов'язків в управлінні виробничою діяльністю.
4. Принцип достатності, що має на меті формування оптимальної кількості структурних підрозділів загалом.
5. Принцип адаптивності виробничої системи підприємства.
6. Принцип ефективності управлінні виробничою діяльністю, що ґрунтується на пропорційності між існуючими підрозділами та виробничими потужностями підприємства.

Таким чином, успішну роботу підприємства забезпечує раціональний підхід до організації виробничого процесу, основними принципами якого виділено доцільність, адаптивність, безперервність та ритмічність, що є дуже актуальним в умовах існуючої економічної обстановки та сучасного ринку.

Література

1. Эскиев М.А. Эффективность системы управления организацией. / М.А. Эскиев, С.А. Аслаханова // Молодой ученый. – 2015. – №23 (103) – С. 689-692.
2. Дурандин М.М. Концепции производственного менеджмента, лежащие в основе повышения эффективности производства (зарубежный опыт) / М.М. Дурандин // Строймного. – 2016. – №1. – С. 2-4.

КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ ПОСИЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ В РОЗРІЗІ ХЛІБОБУЛОЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасний ринок являє собою арену гострої конкуренції між підприємствами. У цій боротьбі найбільшого успіху досягає лише та фірма, яка досконало володіє сучасними методами продажу та збуту товару, маркетинговими підходами, які спрямовані на вирішення проблеми реалізації своєї продукції. Тому одним з найбільш відповідальних етапів у роботі організацій є оцінка її позицій на ринку товарної продукції, дослідження факторів конкурентоспроможності, вивчення тенденцій розвитку товарної структури ринку та вироблення на цій базі основних напрямків проведення цільової стратегії [1].

У зв'язку з тим, що хліб, хлібобулочні та кондитерські вироби займають провідне місце в харчуванні населення, дуже важливо вміти управляти асортиментом і якістю цих продуктів. Адже до цих товарів з боку споживача висувуються підвищені вимоги. Саме тому управління асортиментом продукції, що випускається та формування якості - одне з найголовніших напрямків діяльності підприємства.

Умовно, всі показники якості можна розділити на дві категорії параметрів: «жорсткі» та «м'які». «Жорсткі» параметри описують найважливіші функції товару та пов'язані з ним основні характеристики. Найбільш широкою представницькою групою «жорстких» параметрів є технічні параметри, що включають показники призначення та показники ергономічності. Для сільськогосподарської продукції, окремо можна виділити також параметри безпеки, зберігання, смакові параметри.

Особливу групу «жорстких» параметрів складають параметри відповідності міжнародним і національним стандартам, нормативам, законодавчим актам і т. д., при чому для товаровиробника цей аспект надзвичайно важливий, оскільки, перш за все, необхідно оцінити можливість реалізації виготовленого товару на даному ринку з позиції відповідності характеристик товару нормативним параметрам, що регламентуються стандартами і нормами [2].

«М'які» параметри характеризують естетичні властивості товару (дизайн, колір, упаковка тощо). В даний час, коли ринок заповнюється різноманітними товарами, у тому числі такими, що містять «жорсткі» параметри, які визначають значення «м'яких» параметрів, додають товарам особу привабливості. Причому дана тенденція проявляється не тільки на ринках масового споживання, а й для товарів виробничого призначення [2].

У підсумку, можна стверджувати, що у рамках комерційної діяльності для будь-якого промислового підприємства ключовими факторами успіху в конкурентній боротьбі є:

- завоювання стійкого положення на ринку та, за можливості, освоєння нових;
- наявність передової технології, для забезпечення високої якості вироблених товарів;
- реалізація дієвої реклами та системи зв'язку із громадськістю;
- вміння проводити та ефективно використовувати маркетингові дослідження, готовність змінити упаковку відповідно до зміни вподобань споживачів;
- здатність до маневру, за рахунок змін якісних та цінових характеристик товару, пошук «точки максимізації».

Підвищення якості продукції, що випускається, розцінюється в даний час, як головний фактор посилення конкурентоспроможності підприємства на ринку. Тоді як сама «конкурентоспроможність», в суперництві інтересів суб'єктів ринку за більш вигідні умови підприємницької діяльності, є передумовою отримання максимального прибутку.

Література:

1. Греджева Т.В. Конкуренція в підприємницькій діяльності: теоретичні аспекти [Електронний ресурс] Облік і фінанси АПК: бухгалтерський портал. – Режим доступу до журн.: <http://magazine.faaf.org.ua/konkurenciya-v-pidpriemnickiy-diyalnosti-teoretichni-aspekti.html>
2. Гаркавенко С.С. Маркетинг / С.С. Гаркавенко – К. : Лібра, 2003. – 382 с.

МЕТОДИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Для ефективного управління ризиками основний комплекс заходів щодо зменшення ризиків ведення бізнесу включає диверсифікацію, страхування, хеджування та ухилення від критичних та катастрофічних ризиків.

Активне управління ризиками підприємства полягає у своєчасній підготовці прогнозу величини грошових потоків від основної діяльності при веденні бізнесу. Активна тактика підприємств реального сектору економіки з просування своєї продукції на ринок включає такі організаційні інструменти:

- постійний моніторинг ключових показників виробничо-господарської діяльності;
- вивчення макросередовища та пошук найбільш ефективних сфер діяльності;
- значне захоплення частки ринку, орієнтуючись на однорідне виробництво;
- оперативна переорієнтація одного виду продукції на інший, не виключаючи можливості в'їзду в інші територіальні зони.

Пасивний метод передбачає управління ризиками, що характеризується використанням зовнішніх бізнес-консультантів, які оцінюють невизначеність макросередовища та надають аналітичний звіт із відповідними висновками та пропозиціями. Ці експерти аналізують ризики як всієї виробничо-господарської діяльності підприємства, так і окремого бізнес-проекту. Пасивне управління підприємством передбачає створення усталеного ринку товарів з певним рівнем ризику та стабільним рівнем конкурентоспроможності в галузі.

Великі підприємства реального сектору економіки, які мають у штатному розкладі структурну одиницю управління невизначеністю макросередовища, використовують активне управління ризиками. Служба управління ризиками зазвичай з'являється на підприємствах стратегічного значення державного значення, де будь-яка негативна подія впливає на економіку в цілому.

Вибір методу дослідження кризової ситуації з метою прийняття управлінського рішення залежить від наявності інформації про об'єкт управління, типу наданої інформації та розміру вирішуваної проблеми. Залежно від цих показників застосовуються як остаточні, що використовуються для структурованих завдань, так і евристичні методи, засновані на розумовій діяльності фахівця. Використовуючи кінцеві методи, аналітичні та статистичні, завдання ставлять антикризове управління вирішується обмеженою кількістю етапів.

У разі кризи формується аналітична група незалежних аудиторів, бізнес-консультантів та інших експертів. Залучені фахівці встановлюють причини, що призвели компанію до її теперішнього стану, визначають шляхи виходу з кризи, використовуючи сучасні засоби фінансового аналізу, а саме:

- 1) аналіз ліквідності балансу;
- 2) вертикальний та горизонтальний аналізи;
- 3) визначення економічного потенціалу;
- 4) розрахунок фінансових коефіцієнтів;
- 5) експрес-аналіз бізнесу.

Експерти проводять інтуїтивно-логічний аналіз. Експертні методи використовуються в умовах високого рівня невизначеності в кризовій ситуації, за відсутності статистичних даних про дану проблему, із середнім ступенем передбачуваності результату або в умовах тиску часу. Класичний набір методів прийняття управлінських рішень, який найчастіше використовують експерти, включає ранжування, присвоєння ваг та коефіцієнтів значимості, послідовне та попарне порівняння ситуаційних факторів.

Поки сучасне антикризове управління підприємством не виступає як багатогранний комплекс взаємопов'язаних дій менеджерів усіх рівнів, стабільне ведення бізнесу в ринковій економіці неможливе.

ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ ФАКТОРІВ НА ПРИБУТКОВІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема є актуальною, оскільки ефективність функціонування підприємства, подальший розвиток та збільшення доходів впливає на прибутковість. Прибутковість підприємства є одним з найважливіших показників діяльності підприємства, що відображає загальний результат господарської діяльності та характеризує загальну спроможність підприємства здійснювати стратегічні цілі та досягати мети господарювання [1]. Забезпечення прибутковості суб'єкту господарювання є ознакою стабілізаційного ефекту його розвитку та загального економічного розвитку країни. Перед кожним підприємством стоять певні цілі та завдання, результативність досягнення яких забезпечить позитивну динаміку прибутковості.

Ефективність зростання прибутку на підприємствах залежить від впливу зовнішніх та внутрішніх факторів середовища, що безпосередньо впливають на рівень рентабельності підприємства, рівень попиту продукції та рівень конкурентоспроможності підприємства. При цьому вплив факторів може бути як негативним, так і позитивним [1]. Зменшити негативний вплив будь-якого фактору є досить складним процесом. Загалом виділяють фактори, які значно впливають на рівень та суму прибутку, вони є головними, а є другорядні, якими нехтують. Якщо фактор несе позитивний характер, то приймають рішення пов'язане з інвестиційними вкладками. Коли фактор є негативним, то застосовують дії для його усунення. До зовнішніх факторів належать: державне регулювання цін; система оподаткування доходів; рівень інфляції; попит на ринку; зміна кредитних ставок та нормативних документів; природні умови; транспортні умови; політична ситуація в країні. До внутрішніх факторів належать: обсяг діяльності; величина та характеристика витрат; цінова політика та можливості підприємства, пов'язані зі зміною асортименту продукції; кількість працівників; фонд заробітної плати; стан основних фондів та ефективність використання ресурсів підприємства [2]. Внутрішні та зовнішні фактори взаємопов'язані між собою.

Внутрішні фактори напряду залежать від діяльності підприємства, а тому їх можна контролювати. Покращення якості забезпечить конкурентоздатність продукції та вплине на рівень попиту, що збільшить доходи підприємства. Необхідно проаналізувати випуск реалізованої продукції та збільшити його, розглянути можливість зменшення витрат виробництва. Якщо ж говорити про зовнішні фактори, які мають суттєвий вплив на прибутковість діяльності, то вони не залежать від діяльності підприємства, а тому вжити дієвих заходів майже неможливо.

Отже, на зростання прибутковості можна впливати та контролювати зміни, прогнозувати динаміку, аналізувати та регулювати фактори впливу. Аналіз факторів впливу свідчить, що саме завдяки нарощуванню обсягів виробництва та випуску оновленої асортиментної продукції, гнучка політика ціноутворення, покращення якості виготовленої продукції та наданих послуг, ефективно управління кредитним портфелем, освоєння нових ринків, підвищення ефективності продажів підприємства надають можливість досягнення цілей.

Література

1. Шляхи поліпшення процесу управління прибутком на підприємстві / Л. О. Денисенко, Ю. О. Кучерявенко // Вісник КНУТД. – 2014. – №1. – 148 с.
2. Семенов Г.А. Економіка підприємства / Г.А. Семенов. – К. : Центр навчальної літератури, 2014. – 45 с

ПРОБЛЕМА ВИТРАТ НА СТВОРЕННЯ РОБОЧОГО МІСЦЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ РОБОТИ

Актуальність дослідження зумовлюється тим, що пандемія коронавірусу отримала затяжний характер. Раніше невідомий вірус вплинув на всі сфери діяльності людей, внісши суттєві корективи. Таким чином, зміна формату роботи на дистанційний, стала вимушеною потребою для унеможливлення розповсюдження цієї інфекції. Це породило низку проблем, пов'язаних із зміною локації, організації і матеріального забезпечення робочого місця.

Метою цього дослідження є актуалізація питання витрат грошових коштів суб'єктів підприємницької діяльності і найманих працівників, залучення основних і оборотних засобів підприємства на створення робочого місця в умовах дистанційної роботи.

Бухгалтерські витрати на організацію робочого місця, його обслуговування, амортизацію мають інерційний характер. Їх величина та облік не змінились. В той самий час дистанційна робота внесла суттєві зміни до економічних витрат підприємств, організацій, установ а також найманих працівників. Це пояснюється тим, що:

по-перше, новий формат організації виробничої діяльності не передбачає проведення робочого часу на традиційних робочих місцях. Робота проводиться дистанційно, або як прийнято говорити - онлайн. Наймані працівники здійснюють роботу в будь-якому місці за їх вибором та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Таким чином, витрати на утримання приміщень, їх обслуговування, а також витрати на оплату комунальних і експлуатаційних послуг зменшується.

по-друге, заборона проведення масових культурно-освітніх та культурних заходів економить грошові кошти, які закладаються у бюджетах підприємств на ці цілі.

по-третє, трудова діяльність змінює свою локацію, відповідно витрати здебільшого не зменшуються, а перекладаються на іншого суб'єкта, а саме, на безпосереднього виконавця трудових операцій.

Таким чином відбувається перекидання економічних витрат на утримання робочих місць на персонал підприємства в той час, як бухгалтерські витрати демонструють тенденцію до скорочення. Для унормування цієї ситуації на розгляді Верховної Ради України знаходиться Проект закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення правового регулювання дистанційної роботи». Зволікання з вирішенням цієї проблеми може призвести до напруження відносин як в середині окремої організації, так і між суб'єктами економічних відносин в цілому.

В результаті проведеного дослідження доведено, що проблема перерозподілу витрат на створення робочого місця є актуальною і потребує найскорішого законодавчого унормування з подальшою реалізацією цих норм в практичній діяльності підприємств.

Література

1. Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення правового регулювання дистанційної роботи»/Верховна Рада України [електронний ресурс]. Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69838
2. Економічні і бухгалтерські витрати / Nebotan.info - Сайт студентів НУ "ЛП" [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://nebotan.info/micro/economic.php>

ЗОВНІШНІ ТРУДОВІ МІГРАЦІЇ ЯК ОДНА З ПРИЧИН ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Важливою умовою конкурентоспроможної економіки держави на світовій арені є розвиток підприємництва. Розвиток підприємницької діяльності залежить від змін, що відбуваються в суспільстві. А саме: зміна попиту на певні види товарів та послуг; розвиток інформаційно комунікаційних технологій; зміна купівельної спроможності громадян; зміна правової та законодавчої бази; зовнішня трудова міграція та інше.

В умовах фінансово-економічної кризи відбувається падіння сукупного попиту на товари та послуги, що призводить до зниження цін на них та скорочення робочих місць. Ці чинники призводять до того, що трудові ресурси, які не можуть працевлаштуватися або не згодні з наявною заробітною платою, тимчасово змінюють своє місце проживання в пошуках кращих умов праці. Цей процес в економічній термінології називається «трудова міграція» [1]. Слід зауважити, що в Україні зараз є тенденція на ріст зовнішніх міграцій. За даними Мінсоцполітики у 2019 році за кордоном працювало близько 3,2 мільйона українців, а в певні сезонні періоди їх чисельність зростала до 9 мільйонів [2]. Найбільш привабливими країнами для трудових міграцій серед наших співвітчизників є Польща, Росія, Німеччина, Італія тощо. Тут зосереджена найбільша кількість українських працівників.

Варто зазначити, що зовнішні трудові міграції мають як негативні аспекти, так і позитивні. Якщо брати до уваги позитивні сторони, то це покращення фінансового стану самих заробітчанин та членів їх родин. Необхідно також додати що для України, як держави-експортера трудових ресурсів, переваг небагато, серед них: зменшення безробіття в межах країни, покращення економічних та політичних відносин зі країнами-партнерами, збільшення іноземної валюти в державі внаслідок сплати податків від іноземних компаній. Проте слід зауважити, що кількість негативних аспектів все ж переважає над позитивними. Перш за все для країни - це зменшення кількості активних трудових ресурсів та кваліфікованих працівників, скорочення інвестицій у розвиток малого бізнесу, що призводить до зменшення пропозицій підприємців на ринках збуту. Для самих мігрантів існує чимало ризиків таких як соціальна незахищеність через нелегальне працевлаштування, ймовірність опинитися у руках работорговців, дискримінація з боку місцевих жителів, булінг, експлуатація робочої сили, складності при поверненні на Батьківщину тощо.

Держава має проводити чітку та сплановану політику щодо розвитку малого та середнього бізнесу. Важливими напрямками цієї роботи є

- збільшення дотацій на ведення бізнесу;
- надання податкових пільг для початку діяльності;
- підготовка високоосвічених кадрів;
- проведення врегульованої міграційної політики та інше.

В Україні на сьогодні існує багато проблем, що створюють перешкоди для розвитку вітчизняного підприємництва. Проте їх вирішення дасть підґрунтя для зменшення зовнішньої трудової міграції та ефективної підприємницької діяльності.

Література

1. Малиновська О.А. МІГРАЦІЯ зовнішня (міждержавна)// Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Ми / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2009. - 790 с.
2. Мінсоцполітики: понад 3 млн українців працює за кордоном на постійній основі. [Електронний ресурс]// Радіо Свобода– 2020. - Режим доступу до інтернет-видання: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-trudovi-mihranty-z-ukrainy/30087119.html>

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Сучасний стан українського оборонно-промислового комплексу (ОПК) обумовлено, з одного боку, збереженням незначних темпів інновацій техніко-економічних процесів, з іншого - зростанням міжнародної конкуренції на тлі глобалізації світової економіки. Перед українським ОПК стоїть проблема підвищення конкурентоспроможності на світовому ринку озброєнь [1, с. 208].

У ОПК України надзвичайно складні завдання. Виробничі потужності державного сектору застаріли, підприємства не розвиваються з-за відсутності коштів. Запланована корпоратизація та послідовна приватизація розтягується на роки. Повільність процесу прийняття рішень владою зовсім не відповідає потребам воюючої країни. Перспективу мають лише підприємства, які здатні експортувати свою поки що потрібну продукцію [2, с. 6]

У найбільш загальному вигляді конкурентоспроможність ОПК - адаптивна характеристика, що відображає його здатність інноваційно реагувати на зміни ринкової ситуації з метою утримання переваги над іншими суб'єктами господарювання. Вона формується під впливом наступних факторів:

- інноваційних;
- технологічних;
- політичних;
- економічних;
- управлінських;

Слід зазначити що, як правило, технологічні чинники є основними. Це пояснюється тим, що стан засобів виробництва, ступінь їх використання, застосування новітніх технологій у виробництві безпосередньо впливають на стан вітчизняних підприємств - виробників продукції військового призначення на ринку озброєнь.

Інноваційний компонент конкурентоспроможності ОПК зумовлений мінливими умовами зовнішнього середовища і необхідністю «без зволікання» адаптуватися до нових конкурентних умов.

В сучасних умовах, коли темпи змін високі, неможливо зберігати міцні конкурентні позиції без здатності швидко реагувати на зміни, що відбуваються (технологічне вдосконалення продукції військового призначення, здатність ОПК використовувати науково-технічні і управлінські новації). Інноваційний компонент перетворюється на вирішальний чинник конкурентоспроможності. Причому ОПК повинен не тільки інноваційно розвиватися, але оперативно реагувати на зміни ринкової ситуації, вчасно трансформуватися структурно і функціонально.

Підвищення рівня конкурентоспроможності продукції та послуг ОПК вимагає системної державної підтримки і довготривалої політики, спрямованої на збереження і вдосконалення кадрового потенціалу, на більш ефективне використання наявних технологій оборонної промисловості.

Література

1. Павлюк В. І. Основні шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств оборонно-промислового комплексу України / В. І. Павлюк. // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2010. – №21. — с. 207-211.
2. Єхануров Ю. І. Конкурентоспроможність вітчизняного оборонно-промислового комплексу / Ю. І. Єхануров. // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2018. – С. 5–6.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОBOB'ЯЗКІВ ОСНОВНОГО І ДОПОМІЖНОГО ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ РОБОТИ

Дистанційна робота перетворилася з форс-мажорної ситуації на звичайний систематичний спосіб здійснення трудової діяльності великої кількості підприємств, організацій та установ. Тому є на часі упорядкування соціально-трудових відносин в нових умовах, які набули ознак системності.

Метою дослідження є визначення змін функціональних обов'язків основного і допоміжного персоналу, які відбулися в умовах запровадження дистанційної роботи.

Функціональні обов'язки найманого персоналу є важливою складовою соціально-трудових відносин. Відповідно до Кодексу Законів про працю найманий працівник має право ознайомитися із своїми функціональними (посадовими) обов'язками. Виконання працівником обов'язків, не передбачених трудовим договором чи посадовою інструкцією, здебільшого може здійснюватися лише за його згодою та у випадках, регламентованих законодавством про працю України, а їх невиконання може стати підставою щодо розірвання трудової угоди.

Внаслідок дистанційної організації трудового процесу неминуче відбувається трансформація функціональних обов'язків найманих працівників. Це відбувається передусім через те, що:

- а) суттєво змінюється локація і облаштування робочого місця;
- в) з'являється можливість варіативу підготовчо-заклучного часу, штучного часу, часу регламентованих перерв тощо;
- с) змінюється логістика транспортних, інформаційних, ресурсних потоків тощо.

Усвідомлюючи масштаб проблеми неурегульованості соціально-трудових відносин в умовах, що склалися, за основу прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення правового регулювання дистанційної роботи» від 03.11. 2020 р. Цим проектом визначено, що дистанційна робота – це робота, що виконується працівником поза приміщеннями роботодавця в будь-якому місці за його вибором та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

На інституційному рівні розпочато роботу з формування правових підстав щодо унормування нових умов соціально-трудових відносин на управлінському і технічному рівнях. Для вирішення цієї задачі на нашу думку необхідно підприємствам, організаціям, установам розробити окремий пакет документів, який регламентує питання функціональних (посадових) обов'язків в умовах дистанційної роботи. Очевидно, що питання трудової дисципліни, матеріальної відповідальності, охорони праці в умовах дистанційної роботи будуть покладені на основних працівників. За таких умов проблемним виглядає питання щодо функціональних обов'язків допоміжного персоналу, який за умови функціонування підприємства чи організації в звичному режимі займався питаннями утримання майнового комплексу, обліку матеріальних цінностей, охорони праці тощо.

Результатом проведеного дослідження є визначення змін у розподілі функціональних обов'язків між основним і допоміжним персоналом внаслідок дистанційної роботи.

Література

1. Проект Закону "Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення правового регулювання дистанційної роботи". - Режим досугу: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/199034.html>
2. Положення про організацію освітнього процесу в КПІ ім. Ігоря Сікорського. - Режим досугу: <https://kpi.ua/regulations>

КАСОВІ АПАРАТИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДЛЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ

З 1 січня 2021 року є обов'язковим встановлення касового апарату для малого бізнесу. Але які наслідки несе за собою таке впровадження? Реєстрації розрахункових операцій для малого бізнесу значить оподаткування всіх доходів через касові апарати і передбачає зміну звітності, і у зв'язку з цим ФОПи не зможуть подавати спрощену звітність. Але не всі підприємці вважають таке рішення правильним. Адже, таке впровадження касових апаратів, на думку підприємців, призведе до збитків для малого бізнесу через те, що потрібно придбати касові апарати, що є дороговартісним придбанням та ускладнює процес складання та подання звітності по касовим операціям. Однак, Уряд спільно з Державною фіскальною службою (далі – ДФС) розробив оновлену систему e-receipt, за допомогою якою облік касових операцій можна вести просто в смартфоні і інформація буде автоматично попадати на сервер ДФС. Але ж, для підприємців є невирішеним питання відсутності принтера, на якому можна роздрукувати касовий чек, недосконалість електронної програми по введенню розрахунково-касових розрахунків дає можливість передати покупцю чек в електронному вигляді, але якщо покупець – людина літнього віку, яка немає сучасного гаджету і не може отримати касовий чек в електронному вигляді, фізична особа підприємець, за відсутності принтера, не може надати підтверджуючий документ про здійснення покупки. Підприємці вважають придбання додаткового обладнання (принтерів та ін.) додатковими витратами. Разом з тим, запровадження нового обліку розрахункових операцій призводить до збільшеного навантаження при складанні звітності та ведення бухгалтерського обліку. Як наслідок, підприємець, який добре розуміється на комерційній складовій бізнесу, але зовсім не розбирається в питаннях обліку та звітності, змушений буде наймати на роботу бухгалтера. Відповідно витрати його будуть збільшуватися.

Водночас, досить часто можна спостерігати таку тенденцію, коли підприємці, маючи великий бізнес, з метою мінімізації витрат на податки, ділять бізнес на ФОПи, тим чином бюджет недоотримує необхідний обсяг податкових надходжень, працівники офіційно не оформлені - не сплачується ЄСВ. Запровадження РРО унеможливить зазначені дії. Наймані працівники будуть офіційно оформлені, що, також, дасть змогу наповнити бюджет податками із заробітної плати, працівники будуть соціально захищені, зможуть отримати оплачуваний лікарняний, а також, в майбутньому пенсійні виплати. Для нашої держави, принципово важливим є виведення України на світовий ринок, як країни, яка пододала сірий імпорту, контрабанду, нелегальну торгівлю. А задля досягнення такої мети необхідні зміни в країні, а саме – детінізація розрахунків у сфері торгівлі та послуг, а також введення реєстраторів касових операцій. Саме такі заходи дозволять вивести економіку України з тіні та значною мірою наповнити бюджет за рахунок податкових надходжень.

Реєстрації розрахункових операцій для малого бізнесу на перший час буде досить важким і витратним процесом, але для економіки України, така новація має позитивний вплив в частині виведення з тіні малого бізнесу, збільшення сум сплачених податків та соціальних гарантій найманих працівників.

Література

1. Солонина Є. Касові апарати з 2021 року: рада не змогла відтермінувати. Що буде з фопами?: Радіо Свобода [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/kasovi-aparaty-parlament/30931518.html>

2. Нечипоренко М. Рішення про відстрочку введення РРО відклали. Надовго чи назавжди? : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3131662-budzet-2021-druge-citanna-bude-projti-skladnise-niz-perse.html>

АГРАРНІ РОЗПИСКИ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНА ФОРМА КРЕДИТУВАННЯ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

В сучасних умовах функціонування фермерських господарств об'єктивно постає питання їх фінансового забезпечення. Фермерські господарства формують свої фінансові ресурси за рахунок власних доходів, за рахунок коштів Українського державного фонду підтримки фермерських господарств на безповоротній основі та на конкурсних засадах на поворотній основі.

Залучення банківських кредитів, як джерела фінансування для переважної більшості фермерських господарств має непосильний характер, змушуючи працювати по собівартості, або навіть бути збитковими. Насамперед йдеться про отримання фінансових ресурсів середніми та малими аграрними товаровиробниками, які мають обмежений доступ до кредитування через його високі ставки та високий ризик невиклати відсотків [3].

Альтернативним інструментом залучення кредитних фінансових ресурсів для фермерських господарств є аграрні розписки – це товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах [2].

Відповідно до прийнятого 6 листопада 2012 р. Закону України «Про аграрні розписки», головною метою якого є створення нового інструменту кредитування сільськогосподарських виробників, заставою для якого стане новий врожай. Необхідно надати при кредитуванні під заставу майбутнього урожаю документи власності або оренди земельної ділянки, кадастровий номер ділянки, детальну карту полів, з указанням площі, переданої в заставу [1].

У 2015 році за ініціати́ви ІFC та у партнерстві з Державним секретаріатом з економічних питань Швейцарії (SECO) та Урядом України було розпочато п'ятирічний проект, спрямований на впровадження аграрних розписок в Україні.

На сьогодні вже видано аграрних розписок під 37 видів сільськогосподарської продукції, в тому числі нішевої та органічної продукції. Залучено в аграрний сектор 19,5 млрд. грн. Тільки у 2019 році видано аграрних розписок на загальну суму 11,8 млрд грн. Рівень невиконання аграрних розписок залишається низьким – близько 1,6%. Це дозволяє створювати привабливий інвестиційний клімат та залучати також і міжнародних інвесторів. Наразі, вже видано 12 міжнародних аграрних розписок на загальну суму 11 млн грн.

Запровадження аграрних розписок сприяло розширенню можливостей доступу фермерських господарств до додаткових фінансових ресурсів на більш сприятливих умовах, які відрізняються прозорістю відносин з кредиторами та суттєвим здешевленням вартості позичених фінансових ресурсів у порівнянні з існуючими формами залучення ресурсів.

Література

1. Ісаян А. М. Аграрні розписки як новий інструмент кредитування АПК під майбутній урожай. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Вип.3. С. 138-141
2. Коваленко Т. Аграрні розписки: оформлення, видача, обіг та виконання. Агробізнес сьогодні. 2013. №11(258). С.120-124
3. Правдюк Н. Л. Аграрні розписки як альтернативна форма кредитування сільськогосподарських підприємств: обліковий аспект. *Облік і фінанси*. 2016. № 4(74). С. 69-79.

МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

У сучасному менеджменті все більшого значення набувають мотиваційні аспекти, оскільки мотивація персоналу є основним засобом забезпечення оптимального використання ресурсів та мобілізації наявного кадрового потенціалу. Основною метою мотивації як функції менеджменту є отримання максимальної віддачі від використання наявних трудових ресурсів для підвищення результативності та прибутковості діяльності підприємства.

Особливістю управління персоналом при переході до ринкової моделі є зростаюча роль особистості працівника та зміна співвідношення мотивів і потреб, на які може спиратися система мотивування – фінансових та нефінансових її методів винагороди. Проте їх раціонального співвідношення сьогодні ні в теорії менеджменту, ні в практиці управління не надається [1]. Кінцевим пунктом здійснення всіх реформ в даній сфері є підприємство, де безпосередньо відбувається поєднання робочої сили із засобами виробництва та відбувається процес трудової діяльності. Спроби пристосувати класичні теорії мотивації до сучасності є несистематизованими, що ускладнює практичне використання технологій і методів мотивації. Крім того, складність практичної організації системи мотивації персоналу визначається відмінностями у особливостях мотивації працівників, зайнятих в різних галузях економіки та на різних формах власності підприємств. Певну допомогу у вивченні структури стимулів і мотивів персоналу менеджерам можуть надати соціологічні дослідження щодо особливостей і тенденцій розвитку мотиваційної сфери трудової діяльності. Методи мотивування персоналу можуть бути найрізноманітнішими і залежать від їх поточного застосування на підприємстві, загальної системи управління та особливостей діяльності самого підприємства. Сучасні теорії мотивації основну увагу приділяють визначенню переліку і структурі потреб людей. Процесуальні теорії мотивації вважаються найбільш сучасними, сама мотивація розглядається в них з точки зору того, що змушує людину спрямовувати зусилля на досягнення різних цілей [2].

Не існує єдиних методів мотивації персоналу, ефективність тієї чи іншої мотиваційної системи в практичній діяльності багато в чому залежить від органів управління. На прикладі дослідження системи управління на державному підприємстві – Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України – було визначено, що основними дійовими заходами щодо мотивації працівників можуть стати: 1) підвищення розміру постійної заробітної плати працівників організації; 2) відсутність загрози скорочення кадрів; 3) покращення соціально-побутових умов та умов праці; 4) утримання додаткових знань з професії; 5) посилення взаємозв'язку заробітної плати з результатами роботи; 6) можливість навчання, підвищення кваліфікації робітників [3].

Література

1. Герчикова И. И. Менеджмент: Учебник. М.: Банки и биржи, Юнити, 1995. 521 с.
2. Махорт Н. Проблема мотивации в трудовой деятельности. Управление персоналом. 2002. № 7.
3. Офіційний веб-сайт Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України. URL: <https://cip.gov.ua/ua>

ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В 2020 РОЦІ

Малий бізнес – провідний сектор економіки країни. Важливість обраного виду господарської діяльності найкраще можна дослідити сформулювавши основні його функції в системі ринкової економіки. Це і формування конкурентного середовища, сприяння розвитку НТП, і надання певної гнучкості економіці країни, і поглинання надлишкової робочої сили під час циклічних спадів та ще й здійснення структурної перебудови економіки.

Малий бізнес надзвичайно динамічний, може швидко реагувати на потреби та проблеми ринку, проте водночас на їх розвиток дуже сильно впливає загальний бізнес-клімат країни.

Можна впевнено сказати, що через епідеміологічну ситуацію, економічне положення країни наразі вкрай нестабільне і зазнало чималих змін і нововведень впродовж 2020 року, що значно впливає на діяльність підприємств. Результатами цього в Україні стали: ріст рівня інфляції, постійні зміни обсягу попиту, ускладнення міжнародної діяльності тощо. Під вплив потрапили не тільки малий та середній бізнес окремих регіонів, проте і вся економіка в цілому.

Карантинні обмеження, введені в березні 2020 року, стали жорсткими перепонами до функціонування підприємств на ринку. Закриття магазинів і торгових точок, значне зниження платоспроможного попиту населення, значні втрати робочих місць, в деяких фірм зміна формату роботи (з оффлайн-мереж на онлайн-платформи) – ключові маркери діяльності поточного року.

Якщо розглядати помісячно, то ситуація має такий вигляд: з початку карантину (12-18 березня) підприємства починають масово закриватися; на кінець квітня кількість функціонуючих підприємств скоротилася майже вдвічі; з кінця травня – початку серпня спостерігається певне покращення у положенні підприємств малого бізнесу; в липні-жовтні майже всі підприємства, що пережили «карантинний застій», відновлюють роботу дотримуючись вказівок та обмежень Уряду України; і, через другу хвилю захворювань, в листопаді вводиться карантин вихідного дня, від якого прогнозується спричинення майже тих же складнощів для бізнесу, що і карантин березня.

Міністерство економіки країни повідомляє, що відбувається розробка форматів підтримки, адаптованих під сьогоденні потреби і проблеми бізнесу. Наприклад, в рамках програми доступних кредитів підприємства «5-7-9%» розглядаються надання можливості застосовувати дохід підприємства за звітний період 2020 року; питання застави і запровадження портфельних гарантій (до 80% кредиту буде покриватися державою); послаблення умов щодо фонду оплати праці та чисельності персоналу. До програми «Часткове безробіття» буде виділено додаткові 80 млн грн. для досягнення головної мети – допомогти бізнесу у покритті витрат на заробітну плату працівників, яким скорочено робочий час, тим самим зберігаючи робочі місця. Для подальшого активного діалогу найближчим часом буде створена Міжвідомча робоча група. До складу групи увійдуть представники Мінекономіки, Мінфіну, профільного комітету та бізнесу.

Отже, український малий бізнес пережив жакливе потрясіння, викликане простоєм через карантин, і після певного пожвавлення, наразі знову зазнає жорстких обмежень діяльності та перешкод до розвитку.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС ПІДПРИЄМСТВ

Наш світ не стоїть на місці, і якщо раніше основні конкурентні переваги організації становили технології, які були пов'язані з матеріальними активами, то зараз – знання, а саме – інтелектуальні ресурси, які у своїй сукупності формують інтелектуальний капітал. Жодне сучасне підприємство не може існувати без нього.

Інтелектуальний капітал – це один з різновидів капіталу, а також нагромадження певної сукупності знань про інтелектуальну діяльність людей. У сучасних умовах він визначає розвиток регіонів та охоплює всю матеріальну і фінансову структуру економіки.

Інтелектуальний капітал є важливою складовою певних активів підприємств. Він впливає на результативність їх діяльності, формування економічних цінностей і забезпечення конкурентоспроможності.

Наприкінці ХХ століття було виокремлено основні структурні елементи інтелектуального капіталу (за А. Брукінгом): людський капітал; активи ринку, інфраструктури та інтелектуальної власності. Проте було багато суперечок щодо цього. Пізніше, це питання підняв відомий вчений Л. Едвінссон, за його теорією інтелектуальний капітал складався з основних двох частин: структурного (який у свою чергу поділявся на організаційний та капітал клієнта) і людського капіталів. За ним, висунув свою концепцію щодо структури інтелектуального капіталу підприємства, яка має найбільшу популярність, і такий вчений як Т.Стюарт. Вона полягала в тому, що інтелектуальний капітал включає: людський (розумові здібності людини), організаційний (патенти й технічне забезпечення) та споживчий (інформація про клієнтів і зв'язки з ними) капітали. Саме ці складові визначають подальший розвиток, стратегію і напрям в якому це підприємство буде функціонувати.

Отже, інтелектуальний капітал буде важко перевести у фінансовий еквівалент, адже він більше відноситься до нематеріальних активів підприємства.

Інтелектуальний капітал на підприємствах є досить багатофункціональним. Він бере участь в оновленні виробництва (застосування нових видів технології та виготовлення оновленої продукції) і формуванні здатності підприємства гідно конкурувати на ринку; забезпечує ефект зростання продуктивності праці. Також від нього залежить створення інформаційно-аналітичної бази для розв'язання певних завдань чи формування стратегічного розвитку підприємства. Крім того, інтелектуальний капітал – це провідник нових управлінських інновацій; засіб виміру та конкретизації активів організації.

Щоб інтелектуальний капітал підприємства також розвивався, потрібно інвестувати в нього. Візьмемо до уваги, наприклад, Рівненську АЕС. На початку її роботи можна прослідкувати інвестування іноземної комісії МАГАТЕ в інтелектуальний капітал цього підприємства. З кожним роком РАЕС стає більш модернізованою, завдяки залученню в роботу новітніх технологій. Якщо в 1973 році інтелектуальний капітал цього підприємства був не дуже розвинений, то зараз він є найголовнішим та найрозвиненішим ресурсом електростанції. На підприємстві працює близько 8 000 висококваліфікованих працівників. Частка ІК в складі активів – вище середнього позитивного, а динаміка – зростає. Станом на сьогодні, при РАЕС планується будівництво дата-центру, а це означає, що він буде впливати на розвиток інтелектуального капіталу (ІТ-освіти та галузі інженерії; залучення іноземних науковців, для обміну досвідом), на якому працюватиме до 20 000 працівників, а можливо й більше.

Внаслідок глобалізації світу, розвиток підприємств не стоїть на місці і потребує сучасного розв'язання певних завдань та залучення новітніх технологій. Тому виникає потреба в інтелектуальному капіталі. Від нього залежить як розвиток одного підприємства, так і регіону в цілому. Він впливає на конкурентоспроможність організації, залучення в її роботу новітніх технологій. Тобто інтелектуальний капітал – визначальний та найцінніший ресурс підприємства

ВПЛИВ КАРАНТИНУ ВИХІДНОГО ДНЯ НА ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Становище малого бізнесу завжди було проблемним в економіці України. Ще у 2019 році Кабінет Міністрів заявив, що малий бізнес приносить 16% ВВП (близько 635,9 млрд. грн.), що вдвічі менше, ніж у Європі. У 2020 році ця проблема стала глобальнішою внаслідок поширення коронавірусної інфекції COVID-19. Кафе, ресторани, піцерії - всіх їх об'єднує одна проблема – криза, яка буде збільшуватись внаслідок введення карантину вихідного дня.[1]

За даними інтернет ресурсів, 11 листопада уряд України запровадив карантин вихідного дня, який діятиме з 14 числа цього ж місяця. З півночі суботи до півночі понеділка забороняється працювати таким видам підприємств: закладам громадського харчування, готелям, нічним клубам, кінотеатрам, ТРЦ, спортивним залам, басейнам та фітнес-центрам.[2]

Проблема полягає в тому, що це обмеження є недоцільним з економічної точки зору. За статистикою, у вихідні дні ресторани заробляють 41% від свого тижневого обороту, бари - 40%, піцерії - 35%, фастфуд - 31%, кондитерські - 30%. Для більшості новостворених підприємств такі втрати можуть бути критичними. За даними Державної служби статистики України, частка малих підприємств у організації харчування становить 96,5%. Слід зауважити, що заклади харчування – це вид бізнесу, продукція якого не може довгий час перебувати на складах, адже швидко псується. Щоб заклад харчування не припинив свою діяльність повністю, він повинен платити за оренду приміщення, витратити кошти на комунальні послуги. Великий відсоток підприємств сплачують податок по спрощеній системі, оскільки тоді він не залежить від виконання ними певної діяльності. Всі ці проблеми стимулюють малий бізнес порушувати закон, виконувати свою діяльність таємно, обслуговуючи клієнтів через «чорний вхід». [3], [4]

Припинення роботи великої частини підприємств призведе не лише до зменшення ВВП. Малі підприємства забезпечують 27,3% робочих місць, а різке зменшення прибутку спричинить скорочення кількості персоналу, в наслідок чого зросте рівень безробіття, що є негативним явищем в економічному і соціальному розвитку.

Карантин вихідного дня – це занадто радикальне рішення. Дане обмеження є некоректним з економічної точки зору, оскільки несе за собою великі фінансові втрати як окремих підприємців, так і держави в цілому.

Список використаних джерел

1. Малий та середній бізнес в Україні дає 55% ВВП – Кабмін [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.unian.ua/economics/finance/10596576-maliy-ta-seredniy-biznes-v-ukrajini-daye-55-vvp-kabmin.html>
2. Уряд запровадив в Україні карантин вихідного дня [Електронний ресурс] / В. Пиріг, А. Журба / – Режим доступу до ресурсу: https://zaxid.net/karantin_vihidnogo_dnya_ofitsiyno_v_ukrayini_obmezheniya_n1510356
3. Карантин вихідного дня: бари і ресторани можуть недорахуватися 40% виручки – дослідження [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/11/11/667146/>
4. Кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства у 2019 році [Електронний ресурс] // Держстат України – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/kp_ed/kp_ed_u/kp_ed_u_2019.htm

БАЗА ЗНАНЬ – НЕВІД’ЄМНА ЧАСТИНА УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ ПІДПРИЄМСТВА

У наш час «активи» знань підприємства (практичні знання, досвід співробітників, патенти тощо) – важливий і цінний його ресурс. Процес збереження знань, так чи інакше, реалізований на кожному підприємстві, оскільки створюються звіти, інструкції, записки та інші документи. З роками кількість документів тільки зростає, то про частину з них взагалі ніхто не пам’ятає і їх не використовує. Це приводить до неефективного використання «активів» знань підприємства.

База знань (Knowledge Base) – це грамотно керований, централізований, електронний архів програм, документів, довідників, класифікаторів, результати професійної діяльності та ін. підприємства, учбового закладу, державної структури та будь-яких інших організацій чи структур, який повинен постійно оновлюватись, доповнюватись і розширюватись [1]. Отже, базою знань підприємства є систематизоване сховище вузькопрофільної неструктурованої інформації (тексти, гіпермедіа об’єкти: фото, відео, схеми, креслення тощо).

Щоб база знань підприємства не перетворилась на непотріб, при її створенні слід урахувати ряд особливостей: інформація, яку містить база знань, повинна бути достовірною, перевірена фахівцями, структурована, систематизована та постійно оновлюватись; працівники повинні бути зацікавлені у її використанні та оновленні.

Звичайно, що при формуванні бази знань потрібно враховувати галузь та особливості діяльності підприємства, але можна запропонувати загальну структуру бази знань підприємства:

1) сектор ділової інформації (містить комерційну, ринкову, нормативну, правову інформацію, архів);

2) сектор інформаційної підтримки, підвищення кваліфікації та атестації працівників (статистична інформація, семінари, конференції, наукова та інноваційна діяльність, профільна бібліотека, архів);

3) сектор технологічного та програмного забезпечення складається (технологічне та програмне забезпечення, маркування, упаковка, архів);

4) сектор масової, споживчої інформації (асортимент продукції, рекламні та публіцистичні матеріали, архів);

5) сектор зворотного зв’язку – сервісна структура, призначена для вирішення проблем користувачів, питань, пов’язаних із оновленням інформації у базі знань підприємства.

Основні функції бази знань підприємства: систематизація, зберігання, резервування та документування знань та профільної інформації; консультування (зворотний зв’язок).

Системою управління базою знань підприємства може бути об’єктна база даних з можливостями інтелектуального пошуку і автоматизованого переупорядкування структури в залежності від дій користувача.

На сьогодні управління знаннями є настільки важливим, що більшість сучасних систем управління підприємством створюють окремі модулі, які б допомагали у реалізації даного процесу (1C, SAP NetWeaver Knowledge Management (KM) тощо).

Література.

1. Смирнов О. Что такое база знаний и зачем она нужна [Електронний ресурс] / Смирнов О. // Education SMART. – Режим доступу: <http://www.smart-edu.com/stati-upravlenie-znaniyami/chto-takoe-baza-znaniy-i-zachem-ona-nuzhna.html>

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В сучасних умовах ринкової економіки державне регулювання суб'єктів господарювання створює рівноцінні умови розвитку та конкуренції для кожного з суб'єктів. Діяльність, що впроваджується без чітко сформованих важелів регулювання ринку та незалежної нормативно – правової бази, призводить до погіршення середовища існування на ринку. Проблема державного регулювання розвитку підприємств у сфері інформаційних технологій, а саме, що працюють в сфері реклами є нагальною на сучасному етапі розвитку економіки України. Вплив держави в сучасних умовах досить значний але не є достатньо ефективним.

Розглядаючи систему органів державної влади стосовно управління рекламною діяльністю, слід зазначити, що їх визначає провідний законодавчий акт держави в цій сфері, а саме Закон України “Про рекламу”, введений в дію постановою Верховної Ради (ВР) № 271/96-ВР від 03.07.1996 р. Відповідно до п. 1 ст. 26 “Контроль за дотриманням законодавства про рекламу” першої редакції Закону України “Про рекламу” повноваження контролю за діяльністю в сфері реклами покладаються на визначені органи центральної виконавчої влади, а саме: Міністерство України у справах друку та інформації (контроль друкованих засобів інформації), Державний комітет у справах захисту прав споживачів (контроль рекламодавців, виробників та розповсюджувачів реклами у сфері захисту споживачів від порушень законодавства про рекламу), Антимонопольний комітет України (контроль відповідно до антимонопольного законодавства), Національна рада України з питань телебачення та радіомовлення (контроль телеорганізацій усіх форм власності) [1]. Згодом частина з наведених вище органів центральної виконавчої влади була реорганізована. Зокрема, Міністерство України із справ друку та інформації трансформувалося у Державний комітет інформаційної політики, телебачення та радіомовлення. [2]

Виходячи з цього, Державний комітет інформаційної політики, телебачення та радіомовлення був виключений з переліку контролюючих органів в сфері рекламної діяльності в усіх подальших редакціях Закону України “Про рекламу”. Систему регулювання рекламного ринку можна розподілити на наступні групи:

- саморегулювання галузі – здійснюється за рахунок Всеукраїнської рекламної коаліції, Спілки рекламистів України, Української асоціації маркетингу;
- державне регулювання галузі – здійснюється антимонопольним комітетом, Національною радою з питань телебачення та радіомовлення, Держспоживінспекція.

Через відсутність єдиного центру здійснення державного регулювання відбувся процес створення суб'єктів для саморегуляції.

Отже, на основі проведеного аналізу ми можемо констатувати, що ті державні органи, що правочинні здійснювати регулювання діяльністю суб'єктів, мають істотну проблему, яка полягає в невизначеності меж повноважень державних органів, до сфер компетенцій яких, серед іншого, належить регулювання маркетингових комунікацій. Така невизначеність бере свій початок з недосконалої нормативно-правової бази. На сьогодні в Україні відсутній єдиний центральний орган з регулювання ринку реклами та інших засобів маркетингових комунікацій.

Література

1. Закон України «Про рекламу» від 03.07.1996 р. № 3253-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80/page2>.
2. Дідківська Л. І., Головка Л. С. Державне регулювання економіки: Навч. посіб. / Л. І. Дідківська, Л. С. Головка. – К.: Знання-Прес, 2008. – 213 с.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

У світі сучасних технологій та стрімкого зростання соціальної перенасиченості різними товарами та послугами, кожне підприємство замислюється над питанням, як саме отримати перевагу над конкурентами та стати лідером на ринку, лідером для своїх споживачів.

Необхідно зауважити, що одним з найефективніших способів вирішення цієї задачі є застосування новітніх маркетингових інструментів, які майже гарантують стабільну увагу до конкретного підприємства чи навіть певного товару або послуги.

В умовах нестабільної економічної ситуації в Україні тяжко прогнозувати дію та вплив факторів навколишнього середовища на функціонування та діяльність підприємств. Принциповою задачею при для розуміння рівня конкурентоздатності виробничого підприємства є дослідження факторів, що мають найбільший вплив на його діяльність і продукцію. У своїй сукупності фактори, які впливають на конкурентоздатність, обумовлюють зміни на підприємстві.

Розуміння впливу та структури факторів, які забезпечують перевагу підприємства серед конкурентів у звичайній ринковій ситуації, є вагомим кроком для управління конкурентоздатністю виробничого підприємства. Прояв конкурентних переваг визначається екзогенними та ендогенними чинниками, які впливають на діяльність виробничих підприємств. Позиція компанії на ринку залежить від зовнішніх факторів, а також від здатності управління організації звертати увагу та реагувати на критичні чинники і використовувати вдалі ситуації для отримання бажаних стратегічних результатів.

Повний обсяг чинників, які формують конкурентоздатність виробничих підприємств, можна умовно розподілити на дві частини – зовнішні (екзогенні) та внутрішні (ендогенні).

В той час як екзогенні чинники зображені «умовами гри», ендогенні є сенс розглядати більш як інструменти для зміни. Серед внутрішніх факторів зростання конкурентоздатності виробничих організацій окремої уваги заслуговує поглиблення спеціалізації виробництва по кожному з напрямів і якісне та регулярне підвищення відповідної кваліфікації для виробничого персоналу. Якщо ж певні компанії обирають стратегію диверсифікації, то водночас встановлено, що господарства з високим рівнем спеціалізації є більш конкурентоспроможними.

Варто зазначити, що сьогодні вагомим чинником підвищення конкурентоздатності підприємств є інноваційна діяльність, адже технології рухаються разом з часом, і кожного дня з'являються більш прогресивні, зручні, раціональні з точки зору використання ресурсів та екології механізми. Зрозуміло, що перед впровадженням інновацій необхідно переконатися, що підприємство здатне підтримувати та розвивати відповідний збут, а також використовувати всі переваги нових технологій.

Безумовно, інновації можливі не лише в матеріальному вигляді. 2020 рік став ніби іспитом для суб'єктів бізнес-відносин. Багато підприємств втратило свою рентабельність та будь-які можливості продовжувати виробництво, що підштовхнуло їх до ліквідації. Залишилися більш стійкі організації.

Конкурентоздатність організації характеризує спроможність та ефективність його адаптування до умов конкурентного довкілля. Аналіз впливу екзогенних та ендогенних чинників на конкурентоздатність компанії дає можливість зменшити рівень невизначеності і небезпеки в процесі виробництва та збуту продукції підприємства, збільшити якість стратегічного прогнозування і планування виробничо-збутової діяльності, а також підвищити ступінь конкурентоздатності підприємства та виробленої продукції.

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Ринкові перетворення ставлять принципово нові проблеми і задачі перед господарюючими суб'єктами вітчизняної економіки. Перш за все, ці проблеми пов'язані з формуванням нормального конкурентного середовища, функціонувати в якому успішно підприємство може лише при наявності сформованої конкурентної політики. Адже конкурентна політика – той інструмент, що примножує конкурентні переваги, забезпечує стабільну та успішну діяльність суб'єкта господарювання, значуща складова економічної політики будь-якої організації.

Паламарчук Г. трактує конкурентну політику як систему заходів, направлених на формування конкурентного середовища [1, с.20]. Інші науковці визначають конкурентну політику як політику, що направлена на підвищення рівня змагальності підприємств та нарощування їх виробництва [2, с.67]. Беручи до уваги вищезазначені трактування, найбільш змістовно трактує дану економічну категорію Полянська А., яка зазначає, що конкурентна політика - це загальна концепція дій та рішень, прийнята з метою досягнення підприємством стратегічних цілей [2, с.296]. Варто зазначити, що характер конкурентної політики підприємства обумовлений конкурентним середовищем, яке формує систему важелів конкурентної боротьби (методів, інструментів, методик та ін.). Основа формування конкурентної політики підприємства – система його принципів взаємодії з головними конкурентними силами [4, с.95].

При формуванні конкурентної політики підприємство повинне врахувати: фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, що визначають його конкурентне становище; визначити основні детермінанти розвитку; врахувати специфіку сьогоденних умов провадження господарської діяльності та основні правила конкуренції; обрати сучасні методи, способи, інструменти досягнення переваг в конкурентному середовищі [5, с.156].

Крім того, при формуванні конкурентної політики підприємства необхідно враховувати наступні підходи: організаційний (основа – система заходів), ресурсний (основа – раціональний розподіл ресурсів), підтримуючий (основа – стабільна фінансова стійкість, ухилення від конкурентних коливань). Як показало дослідження, також оптимальними підходами до формування конкурентної політики є орієнтованість на клієнта, інноваційна спрямованість, врахування сьогоденної ситуації на ринку. Адже мотивація персоналу, розвиток відносин з клієнтами, інноваційні комунікації, покращення інформаційного обміну – недооцінені, доступні і не менш ефективні важелі формування ефективної конкурентної політики.

Таким чином, формування конкурентної політики є дуже важливим напрямом в діяльності будь-якого підприємства, адже застосування правильно сформованої конкурентної політики забезпечить успішне функціонування суб'єкта господарювання у нестійкому ринковому середовищі.

Література

1. Паламарчук Г. Конкурентна політика в перехідній економіці / Г. Паламарчук // Актуальні проблеми економіки. – 2001. – № 3–4.
2. Бурда М. Макроекономіка: Європ. Контекст / М. Бурда, Ч. Виплош ; пер. з англ. – К.: Основи, 1998. – 469 с.
3. Полянська А. Формування конкурентної політики вітчизняних підприємств в сучасних умовах господарювання / А. Полянська // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку: Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». – 2009. – № 657. – С. 293–298.
4. Самойлик Ю. Економічний механізм формування стратегії управління конкурентоспроможністю підприємства / Ю. Самойлик // Вісник ЖДТУ. – 2010. – № 3. – С. 94–98.
5. Халімон Т.М. Конкурентна політика підприємства: сутність, принципи, орієнтири та підходи формування / Т.М. Халімон // Східна Європа: економіка, бізнес та управління, 2017. – Випуск 2 (07). – С. 155-160.

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасні умови, в період пандемії, коли багато у чому діяльність підприємств стає непередбачуваною особливого значення набувають проблеми забезпечення стійкого фінансового стану підприємств.

Існує досить велика кількість тлумачення сутності поняття «фінансовий стан підприємства», але в цілому їх сутність зводиться до того, що це – «комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів» [4].

Оскільки фінансовий стан підприємства є комплексним показником, це зумовлює те, що він характеризується багатьма показниками підприємства. Наприклад, такими як: ліквідність, платоспроможність, фінансовий леверидж, прибутковість, ділова активність, фінансова стійкість та іншими показниками. Ці та інші показники дають можливість оцінити фінансовий стан підприємства, але при цьому показники це віддзеркалення становища підприємства, а для того щоб забезпечити покращення фінансового стану необхідно проводити моніторинг кон'юнктури ринку та приділяти постійну увагу заходам щодо покращення фінансового стану.

Фінансовий стан підприємства поліпшується у тому випадку, якщо у підприємства збільшуються вхідні (наприклад, за рахунок збільшення виручки від реалізації продукції або послуг, продажі частини основних засобів підприємства, що не приймають участі у виробництві, рефінансування дебіторської заборгованості підприємства) та при цьому зменшуються вихідні грошові потоки (наприклад, за рахунок зниження витрат підприємства, що відносяться на собівартість виробництва, зменшення не виробничих витрат тощо).

Головним напрямом поліпшення фінансового стану виступає збільшення виручки від реалізації продукції та послуг, що безпосередньо залежить від ціни на реалізовану продукцію чи послуги, а також обсягів її реалізації. Це, у свою чергу, обґрунтовує те, що необхідно активізувати збутову діяльність підприємства та знижувати витрати на виробництво. Основним європейським трендом щодо зменшення витрат підприємства є підвищення його енергоефективності, а також максимальне використання альтернативних джерел енергії. Такий напрям є загальним, але дуже важливим для будь-якого підприємства України, будь-якої сфери діяльності.

Відносно активізації збуту продукції чи послуг існує багато різних інструментів, серед яких можна відмітити: надання різних знижок, бонусів та різних вигідних пропозицій покупцям продукції чи споживачам послуг; поширення нових маркетингових методів просування товарів на ринку; помірним зниженням цін; використання рекламних заходів; мобілізація внутрішніх резервів підприємства тощо.

Отже, фінансовий стан підприємства це комплексне поняття, що характеризується великим спектром економічних показників, але в цілому, головними напрямками зміцнення фінансового стану підприємства є зменшення витрат підприємства та активізація збуту продукції та послуг.

Література

1. Погребняк А. Ю., Медведєва А. С. Наукові підходи до управління антикризовою стратегією / А. Ю. Погребняк, А. С. Медведєва // Сучасні проблеми економіки і підприємництва, – 2019. – Вип. 23. – С. 87-94.
Тульчинська С. О. Фінансова стійкість як складова економічної ефективності підприємства / С. О. Тульчинська, С. О. Кириченко, С. Н. Аларіки // Ефективна економіка. – 2018. – Вип. 4. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6215>

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ НА ПЛАТФОРМІ «АМАЗОН»

В сучасних економічних умовах вітчизняний бізнес починає все більше орієнтуватися на онлайн і ті можливості, які відкриває торгівля через інтернет. Зокрема, поштовхом послужив і введений карантин через Covid-19, що підтвердив основні переваги інтернет-торгівлі і для споживача, і для виробника: оперативність, безконтактність, ціна, масштабність.

Платформа «Амазон» є одним з найбільших гравців на світовому онлайн-ринку (у 2020 р. оборот компанії склав 247,11 млрд дол., а кількість працівників досягла 1 млн осіб [1]). Капіталізація Амазон у липні 2020 р. перевищила 1,5 трлн дол., що дозволило компанії посісти третє місце після Apple (1,64 трлн дол.) і Microsoft (1,6 трлн дол.) по вартості на фондовому ринку. Ці показники яскраво свідчать про перспективи розвитку у сфері інтернет-торгівлі. Саме тому відкриття бізнесу на цій платформі є вигідним, перспективним та набуває актуальності і для українських підприємств.

Однак, серед очевидних перешкод здійснення онлайн-торгівлі на маркетплейсі «Амазон» є її відсутність в Україні. Це місце посідають: Prom.ua, OLX.ua, Rozetka.ua та інші. На рис. 1 відображено 10 найбільш відвідуваних маркетплейсів українськими покупцями.

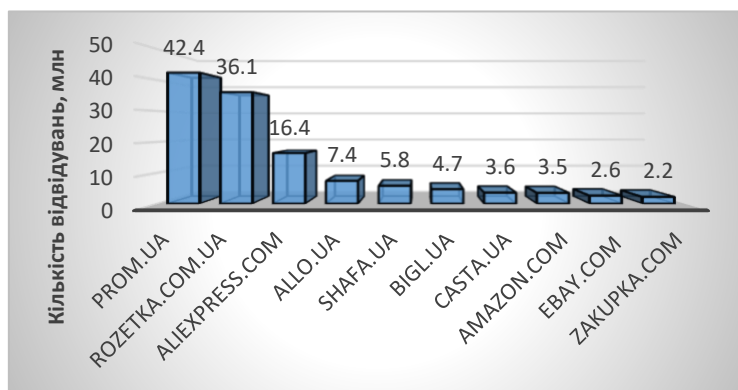

Рисунок 1 – Маркетплейси, відвідувані українськими споживачами (жовтень 2019 р.) Джерело: [2]

Як видно з рис. 1, серед українських маркетплейсів найбільшою популярністю користуються Prom.ua та Rozetka.ua. Rozetka поки що єдина з усіх українських онлайн-ритейлерів пропонує фулфілмент, тобто повний набір послуг для своїх партнерів: від зберігання товару у себе на складі до доставки та гарантійного обслуговування. Однак, платформа «Амазон» має суттєві переваги порівняно з іншими маркетплейсами, а саме:

- співпрацювати з Амазон можна повністю віддалено, здійснювати

продаж на світовому ринку (наразі Амазон представлено у 103 країнах), що дасть можливість знайти прибуткову нішу серед безлічі артикулів. Наприклад, ювелірні вироби доцільніше продавати в Саудівській Аравії, в США ж такий товар буде менш популярним;

- торгівля на Amazon дає переваги не платити за оренду складу, магазину, за отримання ліцензії торгівлі, зарплату персоналу тощо порівняно із оффлайн-магазинами;
- для нерезидентів, в т. ч. українців, зменшена система комісій, бо нерезиденти не оплачують всі податки та збори країни в якій продають.

Але, варто зазначити і проблеми розвитку на платформі «Амазон»:

- велика конкуренція серед брендів, перекупщиків та торгових марок на деяких нішах. Є велика вірогідність «впасти» в рейтингу і потенційний покупець не побачить наш товар;
- покупці на Амазон доволі прискіпливі, бо мають великий вибір. Тому варто постаратися над оформленням реклами, лістингу, фотографій продукту та «вшитих» ключових слів.

Таким чином, незважаючи на проблеми та перешкоди, при відповідальному підході до роботи на «Амазон» українським підприємствам можна розраховувати на прибуток, більший за прибуток від оффлайн-магазинів та продажів на вітчизняних платформах.

Список використаних джерел:

1. Профіль компанії «Амазон» на [Google Finance](https://www.google.com/search?q=NASDAQ:AMZN). URL: <https://www.google.com/search?q=NASDAQ:AMZN>
2. 10 самых посещаемых маркетплейсов в Украине в октябре 2019 года. URL: <https://evo.business/10-samyx-poseshhaemyx-marketplejsov-v-ukraine-v-oktyabre-2019-goda/>.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Нестабільна економічна ситуація в країні нині породжує ще більшу конкурентну боротьбу між підприємствами, спонукаючи цим самим підвищення ефективності їх діяльності. Кінцевий результат розвитку будь-якого підприємства пов'язаний саме з ефективністю провадження підприємницької діяльності [1].

Ефективність – багатогранне поняття, яке відображає продуктивність використання засобів виробництва, остаточні результати їх використання та затрат всіх видів ресурсів, які задіяні у виробництві товарів або наданні послуг. Відповідно, підвищення ефективності наразі є пріоритетним напрямком будь-якого підприємства, оскільки кожен суб'єкт господарювання хоче не лише втриматись на плаву в нестійкому ринковому середовищі, а й покращити результати діяльності, збільшити частку ринку, укріпити свої позиції з-поміж конкурентів. Варто відзначити, що ефективність діяльності підприємства напряму залежить від таких показників як технічний рівень виробництва, відповідність його світовим стандартам, виробництво конкурентоспроможної продукції, рівень кваліфікації персоналу тощо [2].

Дослідження показало, що для підвищення ефективності діяльності підприємства необхідно: поліпшення техніко-технологічного рівня виробництва; покращення системи управління підприємством; вдосконалення організації виробничо-господарської діяльності на підприємстві; розширення асортименту продукції високої якості; вдосконалення роботи служби маркетингу; посилення контролю на всіх ділянках функціонування підприємства.

Окрім вищезазначених напрямів підвищення ефективності діяльності підприємства, варто приділити увагу раціональному використанню матеріальних ресурсів, використовувати методи нормування витрат як матеріальних, так і трудових, запровадити заходи, спрямовані на економію електроенергії, матеріалів, сировини, проаналізувати раціональність використання ресурсів [3]. Особлива увага на підприємстві повинна бути приділена автоматизації праці, впровадженню сучасних комп'ютерних технологій, що дало б можливість зменшити витрати на оплату праці та інвестувати кошти в розвиток виробництва, запровадженню системи мотивації праці, запозичивши досвід країн з розвинутою ринковою економікою, підвищенню кваліфікації працівників та роботі кадрового відділу щодо набору висококваліфікованих працівників. Крім того, велике значення в підвищенні ефективності діяльності промислового підприємства суб'єкта господарювання має високий рівень аналітичної роботи, адже лише на основі змістовного аналізу всіх структурних підрозділів суб'єкта господарювання, процесів, які відбуваються на ньому, можна визначити реальний стан діяльності підприємства.

Таким чином, успішна діяльність промислового підприємства потребує системного, комплексного підходу з урахуванням усіх можливих чинників, які впливають на неї. На наш погляд, використання суб'єктами господарювання запропонованих напрямів підвищення ефективності діяльності дозволить їм не тільки уникнути банкрутства, а й забезпечить досить успішне функціонувати в конкурентному середовищі в довгостроковій перспективі.

Література

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства : Навч. посіб. / І.М. Бойчик. – [вид. 2-ге, доп. і перероб.]. – К.: Атіка, 2013. – 528 с.
2. Осипов В. І. Економіка підприємства : [підруч.] / В. І. Осипов. — Одеса : Маяк, 2005. — 720 с.
3. Татаренко А. В. Экономическая эффективность предприятия. / Татаренко А. В. / Консультант бухгалтера. - 2000. - №12.- С. 21- 26.
4. Економіка підприємства : підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – [вид. 2-ге, перероб. та доп.]. – К.: КНЕУ, 2014. – 528 с.

Мартиненко В.П.

д.е.н., професор

Шабалтун О.М.

КПІ ім. Ігоря Сікорського

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЗРОСТАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Середовище ринкової економіки визначає отримання прибутку як безпосередню мету діяльності підприємства, адже саме прибуток формує гарантії подальшого існування суб'єкта господарської діяльності та перспективи його розвитку. Необхідність виокремлення та дослідження сучасних факторів зростання прибутковості підприємства обґрунтована змінністю умов ведення економіки та бізнесу, яка спонукає до пошуку нових методів підвищення результативності діяльності суб'єкта господарювання.

Вивченню проблеми підвищення прибутковості підприємства з врахуванням впливу різних факторів присвятили свої праці такі вітчизняні та іноземні вчені минулого та сучасності, як В. Петті, А. Сміт, А.Д. Шеремет, А.М. Поддєрьогін, В.П. Савчук, Н.М. Бондар, Гетьман О.О.

Традиційним підходом до класифікації факторів, що впливають на величину та динаміку прибутку, є їх поділ на дві групи – зовнішні та внутрішні [1]. Внутрішні фактори прибутковості, як результат та характеристика основної діяльності підприємства, підпадають під вплив управління та дозволяють моделювати господарські процеси з метою збільшення фінансових результатів. Серед внутрішніх чинників варто відзначити основні: обсяг реалізації, собівартість продукції, ціна та конкурентоспроможність продукції, структура виробництва, а також другорядні: амортизаційна політика, рівень фінансового менеджменту, продуктивність праці, якість продукції, технологічний та інноваційний рівень виробництва. Таким чином, на основі аналізу внутрішніх факторів підприємство здатне виявити такі резерви підвищення прибутковості:

- нарощування обсягів продажів, що залежить від конкурентоспроможності продукції та якості реалізації маркетингових заходів;
- зниження собівартості продукції за підтримання рівня якості та ціни на неї;
- оптимізація структури продукції та портфелю замовлень, які визначаються співвідношенням високорентабельної, низькорентабельної та збиткової продукції;
- розробка ефективних підходів до процесів фінансового управління та планування.

Зовнішні фактори, що знаходяться поза зоною впливу управління підприємством, включають такі: соціально-економічні умови середовища, кон'юнктура ринку, податкова політика, рівень цін на сировину та ресурси, рівень цін на продукцію конкурентів, рівень розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, логістична система локального ринку, природні умови. Оскільки підприємство не має інструментів впливу на зовнішні фактори, збільшення прибутку можливе лише за умов розробки адекватних та своєчасних дій у відповідь на зміну цих факторів.

Отже, дослідження показало, що прибуток є головним результируючим показником роботи підприємств і в ході свого формування піддається впливу безлічі факторів. Врахування визначених внутрішніх та зовнішніх факторів дозволить суб'єктам господарювання успішно функціонувати в ринкових умовах і постійно збільшувати розмір фінансового результату у довгостроковій перспективі.

Література

1. Аранчій В. І. Фінанси підприємств : [навч. посіб.] / В. І. Аранчій. – К. : Професіонал, 2007. – 304 с.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПОБУДОВИ ВИРОБНИЧИХ СИСТЕМ ЗАМКНУТОГО ЦИКЛУ

В останні роки термін «виробничі системи із замкнутим циклом» (далі-ВСЗЦ) викликає все більший інтерес не тільки серед компаній і фахівців, а й серед дослідників. Управління ВСЗЦ можна визначити як «проектування, контроль і функціонування системи для максимізації ефективності створення додаткової вартості протягом усього життєвого циклу продукту з динамічним відновленням вартості, за різних типів і обсягів повернень вторинного продукту з плином часу» [1, с.126]. Ланцюжки постачання зі зворотним зв'язком також можна визначити як «повернення продуктів від клієнтів і відновлення доданої вартості шляхом повторного використання всього продукту і / або деяких його модулів, компонентів і частин» [1, с.143].

Конструкція зі зворотним зв'язком складається із загального прямого ланцюжка постачання і так званого зворотного ланцюжка постачання, яка замикає цикл. Таким чином, існує три різні варіанти закриття циклу [1, с.175]:

- повторне використання продукту в цілому;
- повторне використання компонентів;
- повторне використання матеріалів.

У зворотному ланцюжку постачання фігурують матеріали, компоненти або продукти, які можуть бути повторно введені в наступні системи виробництва і розподілені у прямий ланцюжок постачання. Створені продукти можуть бути повторно використані або самим виробником, постачальниками, або іншою компанією, яка здійснює свій внесок у ВСЗЦ та отримує переваги у створенні додаткової вартості. Як правило, всі учасники ланцюжка постачання, такі як постачальники, імпортери, виробники і клієнти, можуть зробити свій вклад в успішне впровадження ВСЗЦ.

Ланцюжок постачання зі зворотним зв'язком включає чотири основних бізнес-процеси:

- придбання продукту та спрямування його на збір і вилучення продуктів з ринку;
- зворотна логістика. Це тестування та інспекція продуктів, а також їх транспортування до місця остаточної утилізації. Щоб визначити правильний варіант відновлення і остаточний маршрут у зворотному ланцюжку постачання, повернені продукти необхідно впорядкувати за якістю та складом;
- процес вилучення, відновлення і повернення продуктів, компонентів і матеріалів;
- перерозподіл і продаж нових придбаних продуктів [2, с.143].

Цей процес в основному збігається з процесом розподілу у прямому ланцюжку постачання, але необхідні додаткові маркетингові інвестиції, щоб переконати покупця в якості продукту.

Підсумовуючи можна сказати, що для створення ефективної й повністю реалізованої виробничої системи зі зворотним зв'язком важливо, щоб всі процеси керувалися скоординовано. У кращому випадку процеси повинні бути плавно інтегровані. Такі фактори, як відсутність вторинної продукції, проблеми з технічним відновленням або побоювання з приводу маркетингу і продажів, можуть привести до відмови ВСЗЦ.

Література

1. Bouzon M, Govindan K (2015) Reverse logistics as a sustainable supply chain practice for the fashion industry: an analysis of drivers and the Brazilian Case. In: Choi T-M, Cheng TCE (eds) Sustainable fashion supply chain management. Springer International Publishing, Cham, pp 85–104. http://link.springer.com/10.1007/978-3-319-12703-3_5
2. Guide VDR, Wassenhove LN (2009) Managing product returns for remanufacturing. *Prod Oper Manag* 10(2):142–155. doi: 10.1111/j.1937-5956.2001.tb00075.x

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЄКТАМИ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасні тенденції розвитку економічної ситуації в Україні мають риси загострення конкурентної боротьби, особливо серед торговельних підприємств. Це стимулює підприємства оптимізувати власну діяльність шляхом управління та реалізацією бізнес-проектів з метою підвищення його конкурентоспроможності.

Бізнес-проекти є рушійною силою для змін в підприємстві: перехід з одного стану в інший для досягнення конкретної мети. Провівши ґрунтовне дослідження ринку, торговельне підприємство зможе досягнути зростання конкурентоспроможності шляхом реалізації проектів, які відповідають задоволенню попиту та сучасним умовам функціонування економічних систем. Наприклад, для підприємств, видом економічної діяльності яких є торгівля автомобілями, у час світової пандемії коронавірусу, доцільно розглянути проект з каршерінгу (спосіб короткострокової оренди авто) як альтернативи використання громадського транспорту, адже сучасні умови сприяють зростанню цінності особистого простору у формі соціальної дистанції. Однак для розробки та ефективного управління бізнес-проектами на підприємстві, зокрема на торгових підприємствах, необхідно дотримуватись чіткого алгоритму, основні етапи якого наведені на рис. 1.

Рис. 1 – Етапи управління бізнес-проектами [1]

Під час управління проектами важливо враховувати фактори середовища підприємства, тобто умови, які неконтрольовані підприємством, але мають вплив на проект. До внутрішніх факторів торгового середовища можна віднести: організаційну культуру, структуру і керівництво (місія, стиль керівництва, організаційний стиль), географічне місцезонашування виробничих об'єктів і ресурсів (місце розташування магазинів, системи взагалісного використання і хмарні комп'ютерні ресурси), комп'ютерно-програмне забезпечення (системи управління проектами), доступність ресурсів (обмеженість заключення договорів з контрагентами), кадровий потенціал (компетентність та професіоналізм кадрових ресурсів). Серед зовнішніх факторів виділяють: кон'юнктура споживчого ринку (діяльність конкурентів, частка ринку), юридичні обмеження (визначаються нормативно-правовими актами), наукові дослідження (публікації і результати порівняльного аналізу), фінансовий аспект (курс валют, рівень інфляції, банківські відсотки) [2]. Сучасні тенденції проектного менеджменту обумовлюють зростання ролі інформаційних технологій, а зокрема використання таких систем, як MS Project, SureTrak Project Manager, Primavera Project Planner (P3), Primavera Project Planner for the Enterprise (P3e), OpenProj, GanttProject, TeamLab та ряду інших. Такі програмні продукти призначені для вирішення функціональних задач в проектно-орієнтованій діяльності торговельних підприємств.

Управління бізнес-проектами на торговельних підприємствах є складним процесом, який передбачає виконання комплексу завдань з урахуванням ризиків, викликаних факторами середовища підприємства. Однак, ефективне управління з дотриманням вимог сучасності сприятиме посиленню конкурентних позицій підприємства. Окреслення широкого кола інформаційних технологій в управлінні проектами дає поштовх для подальших досліджень з визначення переваг і недоліків таких програмних продуктів для торговельних підприємств.

1. Управління проектами в бізнес-об'єднаннях малих і середніх підприємств. URL: https://platforma-msb.org/wp-content/uploads/2018/04/ProjectM_BMOs_kmbs_Andriienko.pdf

2. Руководство к Своду знаний по управлению проектами (Руководство РМВОК). Библиографическая запись Библиотеки Конгресса США. – Project Management Institute, Inc. Campus Boulevard, 2017. 6 изд. 858 с.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Україна як країна, що ставить перед собою Цілі Сталого Розвитку (ЦСР спрямовані на: подолання бідності, процвітання, загальне благополуччя та боротьбу за сталий клімат), повинна раціонально використовувати компоненти сталого розвитку. Органічне сільськогосподарське виробництво підтримує стан ґрунтів, екосистем і людей; є цілком екологічним та прибутковим.

Впродовж останнього десятиліття ринок органічної продукції зріс більше ніж у 5 разів (показник росту з 20 до 90 мільярдів доларів). Згідно прогнозів Grand View Research даний ринок до 2025 року становитиме 20% від світового ринку всієї сільськогосподарської продукції.

Інтенсифікація сільськогосподарських виробництв, підвищення антропогенного навантаження на довкілля спричиняє зменшення родючості ґрунтів та забруднення пестицидами. Ці фактори призводять до збільшення рівня захворюваності населення та зниженню якості продуктів харчування. Органічне виробництво полягає в екологічному способі виготовлення продукції та її реалізації.

У світі, станом на 2020 рік, споживання органічної продукції на душу населення в середньому становить 12,8 євро. Найбільший показник у Данії – 312 євро на душу.

Націнка за кордоном на органічну продукцію становить 15-30%, в Україні – 200-300%. На експорт витрачається 80% вітчизняної органічної продукції. 18% реалізується в Україні за звичайною ціною, 2% – як сертифікована органічна продукція.

За 2019 рік в Україні було продано органічної продукції на 575 млн. грн. За 2019 рік доходи України становили 2014606355,8 грн., тобто майже 30% від доходів України припадає на виробництво органічної продукції.

Основними проблемами розвитку є: обсяги виробництва та реалізації площ України, способи реалізації збуту продукції, просування на внутрішньому ринку, складність подолання шкідників.

Перспективи розвитку: популярність органічної продукції росте щороку, екологічність, раціональне використання площ України.

Література

1. Дорожкіна К.В. СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЧНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ. : Ін-т агроєкології і природокористування НАН України -2019.- № 2.-С.88-96.
2. Курс на органіку: все, що потрібно знати про вирощування екопродукції [Електронний ресурс].2020 – Режим доступу:
<http://techdrinks.info/ru/news/kurs-na-orhaniku-vse--shcho-potribno-znaty-pro-vyroshchuvannya-ekoproduktsi#>
3. Хто виробляє органічні продукти в світі (Дослідження розвитку органічного виробництва - 2020) [Електронний ресурс] / Еліна Редіх-2020 – Режим доступу:
https://biz.censor.net/resonance/3197016/hto_viroblya_organchn_produkty_u_svt
4. В Україні скорочуються площі під органічним землеробством [Електронний ресурс].2020 – Режим доступу:
<https://landlord.ua/news/v-ukraini-skorochuiutsia-ploshchi-pid-orhanichnym-zemlerobstvom/>
5. Закон України Про Державний бюджет України на 2019 рік(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 50, ст.400) [Електронний ресурс].2020 – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19#Text>

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Одним із основних методів стимулювання розвитку будь-якого виду економічної діяльності є активізація інвестиційної діяльності. Першочерговим питанням у реалізації даного метода є визначення джерел залучення фінансування, проте не менш важливим, у деяких випадках навіть більш вирішальним постає питання напрямів найбільш ефективного інвестування самим суб'єктом господарювання.

На відміну від інших галузей економіки, інвестиційна діяльність агропромислового комплексу має свої характерні особливості. Основними напрямками інвестиційної діяльності підприємств агропромислового комплексу є поліпшення якості земель, удосконалення природних характеристик біологічних засобів виробництва й вдосконалення техніко-технологічної бази (обладнання). Перший напрям є складним систематичним процесом, оцінку ефективності якого досить важко передбачити через пряму залежність від умов зовнішнього середовища. Другий напрям зазвичай здійснюється шляхом зміни біологічної природи рослин або тварин, що потребує багато часу, і результат є не завжди визначеним та ефективним. [1] А от третій напрям, який за своїм визначенням є спільним для всіх галузей економіки, ми вважаємо найбільш продуктивним за рахунок відсутності впливу змінних природно-кліматичних умов та можливість за рахунок зміну обладнання також вплинути і на якість земель (запобігання виснаженню ґрунтів), і на поліпшення результатів роботи із біологічними засобами виробництва без втручання у їх біологічну природу (покращення умов збирання, зберігання тощо).

Поточний стан забезпечення підприємств сільського господарства основними засобами характеризується високим рівнем зносу обладнання – 70% в середньому й скорочення обсягів залучення нової техніки, що загалом призводить до зменшення кількості основних виробничих засобів. Високий рівень зносу сільськогосподарської техніки негативно впливає на ефективність її використання, а зростання витрат на запасні частини та паливо-мастильні матеріали збільшує витрати на виробництво продукції та знижує рівень ефективності виробництва. [2] У той самий час обсяги реалізації сільськогосподарської продукції зростають, оскільки попит на неї визначається не тільки потребами домогосподарств, а й інших галузей економіки (харчова, легка промисловість тощо).

Автором аргументовано найбільшу ефективність вдосконалення техніко-технологічної бази як напрямку інвестиційної діяльності суб'єкта агропромислового комплексу загалом, тим паче що стан машинно-тракторного парку українських підприємств характеризується негативними тенденціями. Таким чином постає інше серйозне питання для інших підприємств агропромислового комплексу – сільськогосподарського машинобудування – налагодження каналів збуту, удосконалення маркетингових планів та умов закупівель з метою плідної співпраці із сільськогосподарськими підприємствами в умовах нестабільної економічної, політичної та епідеміологічної ситуації.

Література

1. Інвестиційна активність АПК України: особливості, проблеми та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / В. Гераймович // Економічний аналіз - 2013 рік - Випуск 12 - Частина 1 – Режим доступу: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/issue/view/19>
2. Аналіз і оцінка потенціалу розвитку машинно- тракторного парку як основи сталості і конкурентоспроможності аграрних підприємств / А.М. Стельмахук // - 2014. - № 5. - С. 204-211. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_5_41

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Обов'язковою домовленістю прийняття рішення про ведення зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) є її ефективність, котра визначається шляхом порівняння досягнутого економічного результату з витратами, котрих зазнало підприємство. В умовах міжнародного бізнесу та нестабільності економічного зростання успішний розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємства визначається вирішенням завдань точної оцінки результативності такої діяльності та підвищення її ефективності.

Ефективність – це сукупність понять, котре охоплює відмінні напрями господарської діяльності підприємства. Ефективність є стандартним показником, що описує рівень та потенціал досягнення мети діяльності підприємства. Таким чином, процес дослідження ефективності передбачає два напрями:

- зіставлення стану підприємства на різних етапах у часі його діяльності;
- характеристика конкурентних переваг компанії порівняно з іншими суб'єктами ринку. Ефективність запланованих зовнішньоторговельних операцій набирає унікального значення при встановленні прийнятної структури експорту компанії і прийняття ґрунтовних рішень в сфері управління ЗЕД компанії [1].

Економічне твердження прийнятих рішень щодо управління ЗЕД підприємства здійснюється шляхом розрахунку різних економічних критеріїв ефективності.

Ефективність ЗЕД може бути досягнута лише при збереженні методології виходу на міжнародний ринок, яка враховує стадії зовнішнього бізнесу компанії, тому необхідний метод оцінювання ефективності реалізації зовнішньоекономічної стратегії підприємства.

Точний розрахунок показників ефективності залежить значною мірою від типу зовнішньої торговельної операції, її умов, мети та конкретної угоди й інших особливостей у рамках ЗЕД, реалізованої на підприємстві.

У теперішній науковій літературі, присвяченій оцінці та аналізу ефективності ЗЕД, більшість авторів придержуються думки, що отакий аналіз потрібно робити окремо за напрямками, а далі визначати загальний ефект від всіх типів ЗЕД. Для компанії, що діють на зовнішніх ринках, виділяють три групи показників ефективності, а точніше: показники ефективності імпорту, показники ефективності ЗЕД, показники ефективності експорту. Завдяки тому, що звичайним критерієм ефективності ведення зовнішньоекономічної діяльності є прибуток, більшість ознак за своєю економічною значимістю є показниками фондоддачі, оборотності активів і рентабельності [2].

Таким чином, аналіз оцінки ефективності ЗЕД підприємства допускає доцільно обґрунтувати найкращі пропозиції стосовно до реалізації продукції та уникнути можливості збитків через недостатнє аргументування економічної ефективності зовнішньоекономічних операцій, її сортименту та обсягу реалізації продукції чи ціни через зміну валютних курсів. Найкращим критерієм, який характеризує ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства є прибуток від збуту товару при мінімальних затратах з боку компанії, тому аналіз зовнішньоекономічної діяльності дозволяє обґрунтувати управлінські рішення, наміри й проконтролювати їх виконання, а й оцінити досягнуті результати діяльності фірми. Отже, показники ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства і їх аналіз дозволяє виявити вигідність зовнішньоекономічних операцій й розробити заходи щодо їх вдосконалення задля збільшення прибутку підприємства.

Література

1. *Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України // Відом. Верхов. Ради України. — 1991. — № 29. — Ст. 377.*
2. *Прокушев Е.Ф. Зовнішньоекономічна діяльність / Е.Ф. Прокушев. — Тернопіль: Астон, 2013. — 320 с.*

КАДРОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі розвитку дуже важливе значення в підприємстві має кадрова політика. Залучення до галузі якомога більше людських ресурсів є однією з найголовніших умов успішної кадрової політики.

Метою цієї роботи є викриття необхідності раціонального та стратегічного управління персоналом підприємства, що є головним завданням кадрової політики.

Для успішного функціонування будь-якого підприємства має бути залучено максимум кваліфікованої робочої сили. Звісно, зараз досить непрості умови для проведення ефективної кадрової політики, проте це є невід'ємним аспектом у становленні сучасної економіки. Згідно з теорією, щоб створити предмет праці, необхідні засоби праці, але все це не несе жодної користі без людської праці.

Найголовнішою проблемою дефіциту робочої сили є недостатня її оплата. Корупційні операції в наш час простежуються в елементарних діях на всіх стадіях виробництва. Людський егоїзм, сам того не розуміючи, може занепасти світ. Значною мірою обмеженість фінансових ресурсів пов'язана з радянськими стереотипами, наприклад, що освіта має бути безкоштовною. Слідуючи за цими застарілими поглядами, Україна до цих пір не може переступити через цей давно пройдений етап, і тому можлива робоча сила шукає якісного прибутку в європейських країнах. Підтверджуючи мою думку, Дороніна О.А. теж розглядає фінансову обмеженість головною проблемою успішного проведення кадрової політики. На наведеній нижче діаграмі можна побачити, як змінювалася заробітна плата працівників у 2018-2019 рр. Як бачимо, ніяких змін не відбувається, проте у даному випадку навряд можна сказати, що стабільність – запорука успіху.

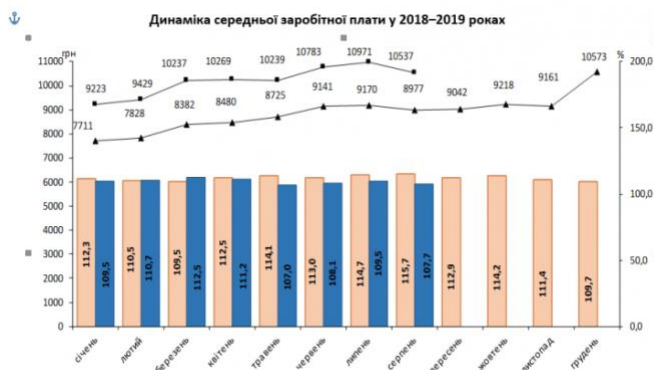

Рисунок 1. Динаміка середньої заробітної плати у 2018-2019 роках

Проведення успішної кадрової політики на сучасному етапі становлення підприємства є надзвичайно важливим завданням для держави. Проте це неможливо зробити, доки існує низка вищезгаданих проблем. Тобто першим завданням є проведення внутрішньої політики, а потім з кадровою виникне набагато менше проблем.

Література

1. Борщ В. І., Беякова В.В. Формування і реалізація кадрової політики на підприємствах України. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. / В. І. Борщ, В. В. Беякова. – Київ: 2017. - Том 16. №3 (37). – С.175-187.
2. Дороніна О.А., Рязанов М.Р. Економіка і організація управління. / О.А. Дороніна // Кадрова політика як інструмент стратегічного розвитку закладів вищої освіти. – Київ: 2019. - № 1 (33). – С.15-20.
3. Стрехова С. В. Кадрова політика: важелі впливу на ефективність, механізми та інструменти реалізації / С.В. Стрехова // Економічний часопис ХХІ. – Київ: 2012. - № 3–4. - С. 66-70.

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ ТА СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: ХАРАКТЕРИСТИКА І КАТЕГОРІЙНІ ВІДМІННОСТІ

Економіка вважається наукою про людей, так як більшість досліджуваних нею явищ мають соціальний контекст. Тривалий час підприємці ігнорували цей нюанс, а зосереджували свою увагу лише на прибутковості та ефективності. Однак, коли на початку XX ст. у світі загострилася проблема прав та свобод людини, бізнесу прийшлося віддавати частину своїх прибутків на суспільні потреби. На сучасному етапі такий підхід значно еволюціонував – підприємці реалізують позитивні зміни в суспільстві через соціальну відповідальність та соціальне підприємництво. Ці формати стають соціальними трендами в підприємництві, що зумовлює актуальність питання та потребує розкриття відмінностей між цими категоріями.

М. Вебер визначає соціальну відповідальність як добровільну корпоративну діяльність, що спрямована на вирішення соціальних та/або екологічних проблем [1]. У вітчизняній літературі часто зустрічається визначення, що це відповідальність підприємства за вплив на навколишнє середовище та суспільне життя. У “Міжнародному керівництві із соціальної відповідальності ISO 26000” увага акцентується на відповідальності організації за свої рішення, реалізації прозорої та етичної політики, що відповідає умовам сталого розвитку [2].

Автором поняття «соціальний бізнес» є Муххамед Юнус, засновник банку «Grameen Bank» та лауреат Нобелівської премії. Він трактує це як спосіб ведення бізнесу, що допоможе вирішити найгостріші глобальні проблеми [1]. Інакше кажучи, соціальне підприємство – це працююче підприємство, що першочергово орієнтоване на вирішення певної соціальної потреби і лише потім на отримання прибутку задля його подальшого реінвестування.

Проаналізувавши поняття, можна виділити одну їхню спільну рису – соціальна відповідальність та соціальне підприємництво створюють соціальну цінність, тобто допомагають вирішувати соціальні проблеми. Відмінності між цими двома категоріями наведено в табл.1.

Таблиця 1 - Порівняльна характеристика соціальної відповідальності бізнесу та соціального підприємництва

Критерій	Соціальна відповідальність	Соціальне підприємництво
Мета діяльності	максимізація прибутку	соціальна місія
Соціальне спрямування	елемент бізнесу	причина створення п/п
Суспільна проблема	будь-яка; може змінюватися	конкретна; прописана в місії
Розпорядження прибутком	присвоєння та перерозподіл	інвестиція на вирішення проблеми
Зацікавлена сторона	третя сторона; суспільство	підприємство, його клієнти

Джерело: розроблено автором

Підсумовуючи вищесказане, соціальну відповідальність можна розуміти як окремий елемент ведення бізнесу, що підкреслює його етичність, прозорість та соціальну спрямованість, а соціальне підприємство – інноваційне підприємство спеціальностворене для вирішення конкретної соціальної проблеми.

Література

1. Ezgi Yildirim Saatci and Ceyda Urper. Corporate Social Responsibility versus Social Business. *Journal of Economics, Business and Management*. 2013. Vol. 1. Retrieved from: <http://www.joebm.com/papers/15-E00038.pdf>
2. Корнецький А.О., Нагаївська Д.Ю. Соціальне підприємництво і соціальна відповідальність бізнесу: визначення, критерії та регулювання. *Причорноморські економічні студії*. 2016. № 11. С. 204-208.

THE ROLE OF TOUCHPOINTS IN EMPLOYER BRAND DEVELOPMENT

In conditions of intensifying competition enterprises need employees who have rare knowledge, exceptional competencies, innovative technologies, able to solve existing problems in a non-standard way, make effective decisions, work productively in conditions of VUCA-world. Such workers have enough opportunities to choose a job, where they will be able to realize their potential and get decent compensation according to their needs and interests. At the same time, employers offer about the same reward. More and more candidates, especially qualified and competent, pay attention to the company's reputation as an employer, along with such factors, as the conditions for self-realization, professional and career growth, working conditions and regime, relationships in the team [1].

Chartered Institute of Personnel Development defines an employer brand as a set of attributes and qualities, often intangible, that makes organization distinctive, promises a particular kind of employment experience, and appeals to those people who will perform best in its culture [2].

Employer brand touchpoints play a significant role in forming of the employment experience. The degree of importance of employer brand touchpoints depends on many factors: objectives of formation of employer brand; HR management strategies; strategy of business development; stage of the company's life cycle; the expectations of potential candidates and current employees; the size of the company; the level professionalism of the management team; competitor's job-offers in the labor market [3].

Employer brand touchpoints are important in the attraction, engagement and retention processes; on the stages of recruitment, adaptation and development of the staff. Also, employer brand touchpoints and employment experience correspond with corporate culture and total reward system.

For example, consider touchpoints at the recruitment stage.

1. Career website. The site should be user-friendly, contains complete and up-to-date information and correspond with the EVP (employee value proposition).

2. Job descriptions should match the values of target audience, should be clear and different from the competitor's messages in the labor market.

3. Application forms should be clear and easy to fill out from any device.

4. Recruiter interaction. At this stage, the speed of response is important. It is also advisable to give feedback to everyone, not just in the case of a positive response. Providing feedback shows respect for candidates and improves the image of the employer.

An important factor in gaining competitive advantage and forming a positive customer experience is the presence of employees who are motivated, engaged, loyal and feel connected with the brand.

Thus, points of contact are an important element in shaping the brand experience of employees. It is necessary to monitor and study the employee brand touchpoints regularly and systematically, to check their compliance with the employee value proposition. This will help build a strong employer brand in order to attract and retain the best employees. Areas of further research are to identify the impact of brand experience of employees on their loyalty to the company and to explore relationship between customer experience and employee experience.

References:

1. Цимбалюк С. О. (2015) Дослідження та формування бренда роботодавця: теоретико-прикладні аспекти, Проблеми економіки. - № 4. - С. 247-252. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2015_4_34

2. <https://www.cipd.co.uk/knowledge/fundamentals/people/recruitment/brand-factsheet>

3. Mokina S. (2014) Method of evaluation of employer brand, Innovative economy, URL: http://ie.at.ua/English_1_2014/Mokina_S.M-METHOD_OF_EVALUATION_OF_EMPLOYER_BRAND_.pdf

АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Важливим етапом формування інвестиційної політики підприємства є визначення обсягів і джерел фінансування інвестиційної діяльності.

Головною метою розвитку підприємств є створення умов, що забезпечують прискорене інноваційне оновлення галузі, сприятливе і планомірний розвиток конкурентоспроможної продукції, забезпечення екологічної безпеки, ресурсо- та енергозбереження, імпортозаміщення і сировинного забезпечення.

Ефективна інвестиційна діяльність неможлива без продуманої інвестиційної політики.

Інвестиційна політика підприємства має вирішальне значення для його функціонування незалежно від розмірів, галузевої приналежності, правової форми та інших особливостей.

Передбачуваний обсяг інвестицій, необхідний для розвитку підприємств, базується на:

- прогнозованому попиті на продукцію, що виробляється підприємством на внутрішньому і зовнішньому ринках;
- необхідність підвищення конкурентоспроможності продукції і виробництва в умовах відкритості економіки;
- інвестиційні можливості підприємств [1, с. 6].

На підприємствах основними джерелами фінансування інвестиційної діяльності є амортизаційні відрахування, прибуток, акціонерний капітал (при продажу акцій) і залучені кредити вітчизняних та іноземних банків, облігаційні позики, лізинг обладнання.

Співвідношення цих джерел визначається кожним самостійно, з урахуванням конкретних умов.

Серед усіх можливих джерел фінансування інвестицій (власних і позикових) амортизаційні відрахування за своїм економічним змістом є найбільш вигідним джерелом. Однак в умовах збереження інфляції, яка знецінює інвестиційні ресурси, а також з-за важкого становища вітчизняних підприємств, амортизаційний фонд часто став використовуватися на поповнення оборотних коштів і споживання, незважаючи на посилення тенденції старіння основних фондів.

Крім власних коштів, підприємства залучають і зовнішні джерела інвестицій.

Чинне законодавство надає необхідні можливості для продажу пакетів акцій і додаткових емісій, можливість отримати значні інвестиції за рахунок цього джерела є досить реальними.

Залучення фінансових ресурсів з джерел довгострокового фінансування гарантує стабільне надходження коштів для реалізації інвестиційної політики підприємства, і в цьому сенсі воно надійніше, ніж короткострокове фінансування, при якому суб'єкт господарювання не має впевненості в стабільному потоці ресурсів в найближчому майбутньому.

Фінансування інвестиційних програм може здійснюватися як за рахунок одного, так і за рахунок декількох джерел.

Ефективна інвестиційна політика підприємств націлена на раціональне поєднання різних джерел фінансування. У процесі оптимізації структури джерел формування інвестиційних ресурсів, має забезпечуватися раціональне співвідношення власних і позикових коштів з метою запобігання зниження фінансової стійкості і платоспроможності підприємств в майбутньому періоді.

Література

1. Кухта П.В. Управління інвестиційною діяльністю підприємств України: автореф. дис. ... к.е.н: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / П.В. Кухта. – К., 2008, с.1-18

ПРОБЛЕМИ КОНЦЕНТРАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА

Концентрація – збільшення масштабів виробництва в рамках виробничих одиниць. Концентрація передбачає зосередження виробництва в дедалі більш великих підприємствах.

Процеси концентрації виробництва розвиваються в чотирьох формах - у вигляді агрегатної, технологічної, заводський і організаційно-господарської концентрації [2].

Концентрація виробництва призводить до збільшення обсягу випуску продукції (робіт, послуг) на підприємстві. Збільшення може бути досягнуто як за рахунок випуску однорідних (спеціалізованих) товарів (робіт, послуг), так і за рахунок вироблення різномірної продукції (робіт, послуг), тобто диверсифікації виробництва [1].

Головний критерій ефективності концентрації – максимальне використання факторів виробництва.

До підприємств з великою концентрацією виробництва можемо віднести підприємства легкої промисловості, зокрема панчішно-шкарпеткові, такі як ПрАТ «Екотекстиль», ТОВ «Мальва», ТОВ «Лотос Корп» та інші.

Процес концентрації виробництва тісно пов'язаний з процесом його диверсифікації. Диверсифікація виробництва - розширення асортименту продукції з метою підвищення ефективності виробництва [4]. Успішним прикладом диверсифікації є компанія Віс Реп (виробництво дешевих одноразових кулькових ручок, одноразових запальничок і станків для гоління).

Концентрація виробництва неминуче призводить до укрупнення підприємства [3]. Великі підприємства мають свої переваги і недоліки в порівнянні з середніми і дрібними. Переваги полягають у тому, що підприємства стають провідниками інновацій, знижуються витрати виробництва в розрахунку на одиницю продукції. Недоліками є необхідність значних інвестицій для створення підприємств, ускладнення процесу управління підприємством.

Основна проблема при здійсненні процесів концентрації виробництва - визначення оптимальних розмірів підприємств.

Концентрація виробництва і капіталу на основі злиття і поглинань стала глобальним процесом світової економіки.

Концентрація виробництва є однією з найважливіших проблем розвитку реального сектора української економіки. Сучасній Україні потрібно зважена позиція по цій важливій економічній проблемі.

Література

1. Гук О.В. Економіка підприємства: Навчально-методичний комплекс дисципліни / Гук О.А. – К. – 2019. – с.167-
2. Паламарчук Г. П. Проблеми концентрації виробництва в Україні / Г. П. Паламарчук // Економіка України. – 2008. – № 11. – С. 39-44.
3. Торопков В.М., Сиваненко Г.П. Пріоритети розвитку малого підприємництва в Україні // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наук. праць ХНАДУ.– 2014.– №2, Т. 2. – С. 34–41.
4. Жулина Е. Г. Диверсификация деятельности предприятия / Е. Г. Жулина, Т. Л. Мягкова, О. Б. Кацуба. — М. : Журнал «Управление персоналом», 2006. — 176 с.

РОЗВИТОК ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ ТА РЕПЕРНІ ТОЧКИ В ЕНЕРГЕТИЧНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СТАЛОСТІ

Вплив ступеня енергетичної сталості на стан економіки країни і на можливості її переходу на якісно новий рівень сталості важко переоцінити. Розвиток української енергетики визначається великою мірою тенденціями та панівними енергетичними трендами у світі. Однак, у свою чергу, кон'юнктура та ефективність внутрішніх енергетичних ринків в Україні визначаються енергетичною політикою, ринковою поведінкою виробників і постачальників енергоресурсів та енергоспоживчою поведінкою їхніх споживачів [1], [2]. З огляду на це, для створення умов для динамічного розвитку енергетичних ринків із мінімальним екологічним відбитком та зростання добробуту споживачів енергоресурсів необхідне використання важелів енергетичної політики на шляху до міжнародної інтеграції ринків з метою прискорення сталих трансформацій в економіці України.

Енергетична політика з метою досягнення сталості має узгоджувати стратегічні виклики і зобов'язання в енергетичній сфері із тактичними цілями, потребами та фактичними можливостями енергетичного комплексу, запроваджуючи регуляторні механізми і ринкові правила для довготермінового розвитку конкурентоспроможності, ефективності, прозорості та безпеки енергетичних ринків і для раннього попередження потенційних «фіаско ринку». Так, наприклад, запровадження міжнародних екологічних стандартів енергогенеруючими компаніями, досягнення цілей щодо частки ВДЕ в енергобалансі, анбандлінг, запровадження нових систем тарифоутворення, виконання вимог Паризької кліматичної угоди та інші значимі цілі, досягнення яких формує обличчя України як члена Європейського енергетичного співтовариства, мають узгоджуватися з нагальними проблемами енергетичної безпеки. А це: оперативна і балансова надійність роботи ОЕС, у т.ч. забезпечення належного обсягу готових до роботи маневрених потужностей для регулювання добового графіку навантаження ОЕС, достатність енергетичних резервів, паритет між видами енергогенерації та паритет у паливовикористанні, обмеженість платоспроможного попиту споживачів енергоресурсів, мультиплікативних ефект впливу цін на енергоресурси в економіці. А також «фіаско ринку», або неповна спроможність ринкових механізмів спрямувати інвестиційні ресурси для розвитку певних видів енергетичних потужностей, що необхідні для посилення рівня надійності і безпеки енергопостачання.

Отже, Україна має виклики сталих енергетичних трансформацій, які знайшли відображення як цілі в основних національних стратегіях і планах в енергетичній сфері. Набуття та реалізація стратегічних та економічних переваг України від інтеграції ОЕС України та поєднання енергоринку з ENTSO-E є першочерговим і потребує оптимізації енергобалансу, перш за все, в бік економічно доступних палив для високоманевреної енергогенерації, оптимізації споживання для вирівнювання добового навантаження та інституційного вдосконалення енергоринку для покращення інвестиційного середовища.

Література

1. Інтеграційні фактори трансформації інституційного середовища та структури ринків енергоресурсів України: кол. моногр. / за ред. канд. екон. наук Р.З. Подольця; НАН України, Ін-т екон. та прогноз. – К., 2016. – С.59.
2. Індикатори успішності енергосфери для євроінтеграції. Офіційний сайт DiXi Group. Режим доступу: <http://dixigroup.org/news/indikatori-uspishnosti-energoseri-dlya-eyvrointegracii/> (дата звернення 15.10.2020)

РОЗВИТОК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАШИНОБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Машинобудівна галузь промисловості є невід'ємною частиною національної економіки. Від конкурентоспроможності машинобудування залежить місце країни в глобальному конкурентному середовищі. Ця галузь є фундаментом, тому дуже важливо, щоб вона була конкурентоспроможною та мала велике значення на світовому ринку.

Частка машинобудування в промисловості України є невеликою. В той час, коли, наприклад, такі країни, як Китай, Японія, Італія, Німеччина, Англія мають питому вагу машинобудування від 30 до 50 %, в Україні такий показник складає понад 13 %. У машинобудуванні в 2020 р. порівняно із січнем 2019 р. обсяг випуску продукції зменшився на 10,5% [3]. Тобто, він свідчить про основну причину не конкурентоспроможності, програшу українських підприємств підприємствам розвинених країн. Але ситуація не є критичною та її можна і необхідно виправляти.

Існує ряд причин, які не дозволяють вільно конкурувати підприємствам машинобудування України. Основною проблемою є недостатня інноваційна діяльність. Більшість засобів праці та технологій вичерпали себе та є малоефективними, а кількість висококваліфікованих працівників не є достатньою, що відображається в низькому рівні виконання роботи. Це є наслідком відсутності певних високотехнологічних галузей, що тісно пов'язані з машинобудуванням та визначають експортні позиції. Наприклад, ІТ-індустрія, виробництво складної медичної техніки та приладів для різних наукових досліджень [2]. Все це сповільнює вироблення продукції, погіршує її якість, а також припиняє розвиток машинобудування в країні. Через це структура зовнішньої торгівлі українською машинобудівною продукцією не відповідає сучасним тенденціям, вона програє на сучасному світовому ринку. Необхідно провести зміни, збільшити обсяги виготовлення виробів та підготувати таких робітників, які гідно зможуть змінити існуючих. Ще однією проблемою в економіці України є нестача інвестицій, тому слід збільшити інвестиційну діяльність в галузь. Розвиток машинобудування не може бути інтенсивним без певної кількості інвестицій [1, с. 98]. Значущою у розвитку конкурентоспроможності є підтримка держави у даній галузі. Без фінансової допомоги дуже повільно вирішуються питання та проблеми щодо відновлення та піднесення національного виробничого потенціалу у промисловості, а саме – машинобудуванні.

Підбиваючи підсумки, можна стверджувати, що продуктивність праці та ефективність виробництва, що дозволить в подальшому конкурувати з іноземними підприємствами, напряду залежить від правильної організації праці та національної стратегії розвитку економіки. Щоб змінити ситуацію в Україні, потрібно поновити застарілі виробничі потужності підприємств, що збільшить продуктивність праці та зробить продукцію високотехнологічною.

Література

1. Кальна, Т. А. Конкурентоспроможність продукції машинобудівної промисловості [Текст] / Тетяна Анатоліївна Кальна // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. – Том 21. – № 2. – С. 93-99
2. Сокотун Г.О. Конкурентоспроможність машинобудівних підприємств України у порівнянні з іноземними [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2404>
3. Державна служба статистики України // Про соціально-економічне становище України на січень 2020 року, 2020

ТРАНСАКЦІЙНІ ВИТРАТИ ТА ЇХ РОЛЬ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

В процесі провадження господарської діяльності всі підприємства, в тому числі аграрні, проводять фінансово-господарські операції і постійно несуть витрати: трансформаційні, організаційні та трансакційні. Трансформаційні витрати виникають у процесі використання факторів виробництва. Організаційні витрати більше пов'язані із забезпеченням контролю і розподілу ресурсів всередині підприємства. Якщо трансформаційні витрати в певній мірі незалежні, то організаційні і – взаємозалежні і збільшення одних призводить до зменшення інших. В свою чергу, трансакційні витрати пов'язані з координацією взаємодії суб'єктів ринкових відносин як явні та неявні витрати.

Розуміння сутності та змісту трансакційних витрат на підприємствах агропромислового сектору, умов їх виникнення, значення, співвідношення з трансформаційними (виробничими) витратами є надзвичайно важливим в сучасних умовах господарювання. Важливо розуміти, що отримання вигод залежить не тільки від загальної величини трансакційних витрат, але й їх розподілу між учасниками економічних відносин.

Планування та бюджетування для аграрних підприємств є надзвичайно важливими, адже на цих етапах мають бути передбаченими строки реалізації продукції, враховуючи потужності зберігання (власні або сторонні), закупівлю засобів захисту рослин, добрив, насіння, подальшу обробку землі тощо. Саме тому ефективність реалізаційної політики сільськогосподарських підприємств є надзвичайно важливою, оскільки наявність обігових коштів забезпечує ефективність діяльності в цілому.

Складність обліку й оцінки трансакційних витрат реалізації сільськогосподарської продукції пов'язана з такими моментами: певна частина трансакційних витрат не відображається у фінансовому обліку і тому виключається можливість їх прямого вимірювання; значна кількість витрат, пов'язаних із комерційною сферою, відсутня в явному вигляді, тому їх неможливо врахувати, проте інформація відображається в регістрах управлінського обліку; в обліку відсутня окрема стаття для врахування трансакційних витрат бухгалтерського обліку; наявність у категоріях трансакційних витрат різномірних елементів, що ускладнює приведення їх до загального еквіваленту [1].

На кожному з етапів реалізації сільськогосподарської продукції трансакційне навантаження має місце. Для сільськогосподарських підприємств, основною діяльністю яких є рослинництво, зокрема вирощування і реалізація зернових та олійних культур, оцінка і облік витрат за центрами відповідальності (постачання, реалізації, логістики та управління) дозволять ефективно складати бюджети та отримувати повну інформацію про результати діяльності підприємства.

Таким чином, враховуючи особливості діяльності сільськогосподарських підприємств, для яких одним з найважливіших етапів є реалізація продукції, доречно було б вказувати наявність та розмір всіх видів трансакційних витрат, за наведеними вище центрами відповідальності, на кожному з етапів реалізації для ефективного знаходження місць їх мінімізації або ліквідації.

Література:

1. Паска І. М. Трансакційні витрати та їх вплив на ефективність збуту сільськогосподарської продукції / І. М. Паска // Агросвіт. – 2015. – Вип. 16. – С. 19-24
2. Россоха В. В. Формування збутової політики маркетингу аграрних підприємств : монографія / В.В. Россоха, О.М. Шарапа – К. : ННЦ «ІАЕ», 2016. – 232 с.
4. Колодійчук В. А. Ефективність логістики зерна та продуктів його переробки : монографія / В. А. Колодійчук. – Львів : Український бестселер, 2015. – 574 с.

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА ХІМІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Чергова економічна криза прийшла в супроводі пандемії COVID-19. Економісти будують різні сценарії подальшого розвитку подій та намагаються спрогнозувати глибину та тривалість економічної кризи. Вона спричинила обвал економіки багатьох країн та не минуло нашої країни, зокрема, хімічної промисловості. Деякі з сегментів цієї галузі отримали вигоду від ситуації, що склалася в країні, інші ж зіштовхнулися з скороченням інвестування і, навіть, так званим «коронавірусним» уповільненням виробництва, що може призвести до морального і фізичного зносу устаткування.

Слід зазначити, що сталий розвиток хімічної промисловості визначає рівень розвитку окремих територій та економічний розвиток країни в цілому. Для цього розвитку важливим є постійне інвестування так як оскільки виробничий цикл відповідних підприємств є тривалим і обіговість коштів розтягнута у часі. Також слід зазначити про хронічне інвестиційне недофінансування потреб галузі, насамперед виробництва основної хімії (близько 60 % основних виробничих фондів галузі мають віковий ценз понад 15 років при світовій середній нормі 8-10 років)

Одним з найбільш масштабних виробництв у хімічній галузі є сегмент пластмасових виробів, що пов'язано з великим різноманіттям форм, кольорів та інших технічних характеристик притаманним виробам з полімерних матеріалів. Воно теж постраждало, так у січні-березні 2020 року спостерігалась стагнація (99,8%) і подальший спад у квітні-травні (77,8% до квітня 2019 року, 80,8% до травня 2019 року). Це можна пояснити тим, що велика кількість виробників пластмасових виробів – це середні та в основному малі підприємства, які з середини березня почали масово зменшувати обсяги виробництва або закриватися через введення карантинного режиму. При цьому обсяг інвестицій в основний капітал виробництва гумових та пластмасових виробів склав у першому кварталі 2020 року 530,9 млн. грн., а у другому 420,9 млн. грн. Порівнюючи з аналогічним періодом 2019 року у першому кварталі обсяг виробництва зменшився на 19,5%, а у другому майже на 50%.

Як, радять досвідчені економісти, хімічним підприємствам потрібно дотримуватись основних правил в період кризи: знижувати витрати, наскільки це можливо; заморожувати інвестиційні проекти; максимально зменшувати боргові зобов'язання та збільшувати готівкові грошові запаси і намагатися зберегти ключових працівників та ділову репутацію. Але ці шляхи подолання кризового становища, можуть призвести до ще більшого відтіку грошей від хімічної промисловості з боку вітчизняних, і іноземних інвесторів, що також спричиненню ще більше підвищити ризик вкладання коштів в економіку країни. Для поліпшення становища рекомендується спрямування сил на підвищення довіри інвесторів, збільшення державної підтримки, вдосконалення фінансування відтворення основних виробничих фондів з урахуванням існуючих прогресивних методів, розроблення шляхів для зменшення збитковості діяльності підприємств. Також потрібно слідкувати пропозиціям, що зазначені у «Стратегії розвитку хімічної промисловості на період до 2030 року», а саме для реалізації інвестиційних проектів з «ланцюговим ефектом» створити хімічні індустріальні парки на базі ТОВ «Карпатнафтохім», ПАТ «Дніпроазот», парк «Слав'янський» і цьому сприятиме наявність готових промислових площадок та необхідної інфраструктури для реалізації інвестиційних проектів та виробничої кооперації з зарубіжними хімічними компаніями (транснаціональними хімічними компаніями).

Література

1. Руденко І. В. Аналіз капітальних інвестицій в хімічну промисловість України / І. В. Руденко. // Сучасні проблеми економіки і підприємництва. – 2017. – №20.
2. Хімічна промисловість України (актуальна аналітика) [Електронний ресурс] // ДП "ЧЕРКАСЬКИЙ НДІТЕХІМ" – Режим доступу до ресурсу: <http://nditekhim.com.ua/himichna-promyslovist-ukrayiny-2.html>.

СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ КРЕДИТНУ СИСТЕМУ

Малий та середній бізнес становить основу економіки будь-якої країни. Бачимо, що більшість держав, що займають лідируючі позиції у світі мають одну спільну рису - ведення політики стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу. Це такі потужні країни як: США, Південна Корея, Сполучене Королівство Великої Британії та Французька Республіка. Частка малого та середнього бізнесу становить в цих країнах понад 90%. Щойно створений бізнес, як мале пташеня, потребує захисту з боку держави для того, щоб набрати потужностей та закріпитися як самодостатній суб'єкт ринку, адже розвиток малого та середнього бізнесу в багатьох аспектах залежить саме від проведення політики протекціонізму з боку влади.

Одним з ефективних інструментів держави з приводу вирішення даного питання є система кредитування, а саме низька відсоткова ставка кредиту, яка надається представникам малого та середнього бізнесу. На прикладі західної моделі кредитування, а саме американської, бачимо, що кредитна ставка на кінець 2019 року становила всього лише 1.75%, що створює сприятливе середовище для появи нових підприємств та їх розвитку. Натомість в Україні цей показник на кінець 2019 року коливався в межах від 15,7% до 19,6%, що майже в 5 разів більше. Відповідно, можемо помітити, що доля малого та середнього бізнесу того ж року в структурі ВВП США становить близько 50%, відповідно в Україні цей показник становить 16%, що майже у два рази нижче, ніж у Європі. Такий розклад даних не є випадковим. Високі ставки по кредиту породжують підприємницьку інертність та призводять до дуже повільного розвитку підприємства, можна даже сказати екстенсивного. Розглянемо як це працює на прикладі сільського господарства. Маємо 2 фермери: американського та українського. Нехай вони мають приблизно однакові умови, тобто землю приблизно однакової родючості, а також купують на кредитні гроші високотехнологічне обладнання. У першому випадку термін рентабельності становить 7-8 років, у другому в 5 разів більше, адже кредитні виплати мають становити майже 1/5 від повної суми. Таким чином бачимо, що при таких відсотках по кредиту вести бізнес в Україні дуже не вигідно.

У зв'язку з високими відсотковими ставками по кредитах для бізнесу більшість приватних підприємців в Україні значну частину інвестицій роблять за власні кошти і менше 40% ВВП складають кредити приватного сектору. Очевидно, що при цих умовах українська економіка й досі залишається недоінвестованою, а ефективність роботи – низькою та ВВП у перерахунку на душу населення постійно відстає від інших країн. Однак, чи допоможе зменшення ставок по кредитах інвестуванню? Певною мірою – так, але лише низькими ставками проблему неможливо вирішити. Істотним прикладом є криза 2008-2009 рр., коли піраміда, побудована дешевими валютними кредитами розсипалась. Для того, щоб система не була така крихка, потрібно переглянути основи – правовладдя та захист виконання контрактів. Поняттям «правовладдя» часто характеризують незалежність судів, уникнення корупції, лобізму, ефективність правової системи. Усі ці фактори через різні методи впливу роблять банки більш чи менш стійкими до криз. Крім облікової ставки (ціни ресурсів), саме обсяг ризику кредиту, визначений для себе банком, має вплив на обсяг відсоткової ставки, який надавач кредиту спроможний пропонувати позичальнику.

Для створення здорового кредитування та інвестування, держава повинна докласти зусиль для запобігання ризиків, які гальмують розвиток.

Література

1. Hromadske/ Економіка/фінанси // Чому кредити в Україні дорогі та як можна їх здешевити [Електронний ресурс]. - Режим доступу до джерела :
<https://hromadske.ua/amp/posts/chomu-krediti-v-ukrayini-dorogi-ta-yak-mozhna-yih-zdesheviti>

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

В сучасних умовах ефективна діяльність суб'єктів підприємницької діяльності відіграє важливу роль у забезпеченні економічного зростання держави, впливає на вирішення соціальних проблем, забезпечення високого життєвого рівня населення. Тому дослідження проблем розвитку підприємництва та шляхів їх подолання набувають все більшої актуальності. Підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [1]. Аналіз статистики свідчить, що основою української економіки є малі та середні підприємства, адже їхня частка складає 99,98% від усіх суб'єктів господарювання, 82% - за зайнятістю та 65% - за обсягами реалізації товарів, робіт та послуг [2]. Однак в умовах, що склалися за роки існування незалежної України, перед підприємництвом постала низка проблем, що гальмують їхній подальший розвиток, причому деякі з них набули глобального характеру і їхнє вирішення можливе лише шляхом проведення кардинальних економічних реформ. Опрацювання аналітичного матеріалу дозволило виявити основні гальмуючі чинники:

- корупція та недосконалість нормативно-правового забезпечення (наявність неточного та неоднозначного трактування);
- низька купівельна спроможність населення, яка призводить до кризи збуту на внутрішньому ринку;
- проблеми в адмініструванні податків та реалізації спрощеної системи оподаткування, що в свою чергу спричиняє появу тіньової економіки;
- брак фінансових ресурсів, обмеженість кредитних коштів, високі процентні ставки, великий кредитний ризик – усе це гальмує притік інвестицій для розвитку підприємств;
- недостатня кількість кваліфікованих ресурсів, спричинена як невідповідністю системи освіти вимогам ринку, так і відтоком висококваліфікованих трудових ресурсів за кордон;
- політична та соціальна нестабільність на внутрішньому та зовнішньому ринках [2, 3].

З метою вирішення зазначених проблем вважаємо доцільним реалізацію наступних заходів. По-перше, реформування податкового законодавства: зменшення податкового навантаження на підприємницький сектор задля стимулювання інвестицій у їх інноваційний розвиток, наприклад шляхом введення податкових канікул або оподаткування за нульової ставкою прибутку, спрямованого на даний напрям. По-друге, стимулювання залучення стратегічних інвесторів із визначенням відповідних інвестиційних зобов'язань щодо забезпечення сталого розвитку відповідної території, галузі. Вважаємо, що вирішення вище перерахованих проблем в підприємницькій діяльності має бути одним з пріоритетних завдань України, адже від цього залежить економічна та соціальна стабільність в країні.

Література

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2013 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Огляд малого і середнього підприємництва в Україні 2018/2019 [Електронний ресурс] / Д. Горюнов, О. Кравченко, Ю. Вдовенко, Г. Денисюк // Офіс розвитку малого і середнього підприємництва. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://sme.gov.ua/analychni-materialy/>.
3. Скоробогатова Н.Є. Проблеми розвитку підприємництва в реаліях української економіки [Електронний ресурс] // Проблеми системного підходу в економіці : збірник наукових праць, НАУ. – Режим доступу до ресурсу: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/4_60_2017_ukr/4_60_2017.pdf#page=119

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЕКОЛОГІЇ ТА ЕКОНОМІКИ ВИРОБНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ КРИВОРІЗЬКИХ КОКСОХІМІЧНИХ ВИРОБНИЦТВ

На сьогоднішній день кожне підприємство намагається створити "ланцюжок повернення", що означає можливість переробки або вторинного використання внутрішніх і залучених ресурсів. Досвід найбільших компаній, наприкладі Dow Chemical, показує, що відповідальний підхід до екологічних аспектів не тільки покращує репутацію підприємства, але і сприяє зростанню доходів. Згідно з даними дослідження "Accenture" така "циркуляційна економіка" дозволяє отримувати підприємствам додатковий прибуток до 4.5 трлн доларів. [1].

Більшість хімічних виробництв не є екологічними, так коксохімічні виробництва здійснюють викиди таких шкідливих речовин як діоксид сірки, аміак, пил, що становить загрозу для людей похилого віку та алергіків.

Коксохімічне виробництво є одним з етапів металургійних виробництв або самостійною промисловою одиницею для отримання коксу – «серця» металургії. При коксуванні утворюються у великій кількості сірководень, діоксид сірки, аміак, вуглекислий газ, у меншій – чадний газ, органічні сполуки із сіркою ряду піридинових [3].

Як правило, очищують саме від аміаку та органічних сполук, забуваючи про більш ретельне вилучення сірки та чадного газу. Чадний газ може бути чудовою сировиною для отримання карбаміду – добрива, без якого не можливо уявити сьогодення. Таким чином, відправляючи газ на доопалення підприємство втрачає цінний супутній продукт. Сірка є сировиною для виробництва сульфатної кислоти, яку 30-% продають на коксохімічних виробництвах. Однак, при більш глибокому очищенні, із застосуванням комбінованої схеми очищення дозволить отримувати не тільки технічну, а й акумулятивну сульфатну кислоту, яка використовується як електроліт у акумуляторах електричних двигунів електронасосів, що дозволить значно знизити вартість обслуговування обладнання [4]. Комбінований метод являє собою поєднання існуючого сухого методу із використанням гідроксиду заліза (III) й активованого вугілля (що також не буде входити у додаткові затрати для виробництва, адже ці речовини є внутрішніми ресурсами підприємства) та мокрого каталізу, який і дозволить отримувати акумулятивну 35-% сульфатну кислоту.

На жаль, зараз екологічна ситуація коксохімічного виробництва бажає кращого. А при застосуванні запропонованих методів отримання карбаміду та акумулятивної сульфатної кислоти підприємство зможе не лише покращити екологічні показники, а й збільшити свій прибуток, дати нові робочі місця та підтвердити статус підприємства із повним виробничим циклом. Згідно з ринковими цінами та складом коксового газу, прогнозовано виробництво карбаміду із урахуванням витрат на персонал, обладнання й технологію може скласти у щорічний прибуток до 100 тис. грн, а виробництво акумулятивної сульфатної кислоти - до 300 тис. грн.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЕКТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Проектний підхід та концепція управління проектами останнім часом набула широкого поширення у господарській практиці середніх та великих підприємств незалежно від їх приналежності до певних галузей або специфічних сфер комерційної діяльності. Дане явище пояснюється в першу чергу наростаючою динамічністю глобальних економічних процесів, що можуть виявляти себе на будь-яких рівнях системної організації економіки, при цьому, набуваючи різних форм та характеру продукуваних ними екстернальних проявів. В даних умовах, згаданий динамізм слугує додатковим стимулюючим фактором безперервних процесів їх внутрішньої трансформації, як елементу захисного механізму адаптації підприємства до умов зовнішнього середовища.

Таким чином, актуалізація проектного підходу обумовлена насамперед тим, що даний підхід виступає інструментом забезпечення керованості таких трансформацій, засобом систематизації та якісного взаємоузгодження параметрів проекту та потреб підприємства з метою успішності його подальшої реалізації та забезпечення кількісно та якісно позитивного ефекту для організації. Більш того, проектний підхід набув свого широкого висвітлення не лише у якості певної прикладної концепції управління бізнесом, але й сформувався у вигляді окремого наукового напрямку за яким було побудовано значна кількість методологій, залежно від тих чи інших характеристик проекту. Потрібно розуміти, що методологія не є синонімом точного алгоритму управління конкретним проектом, однак описує широкий спектр різних методів, правил, процесів та стандартів[1, с.10].

Проте, в сучасних умовах нестабільного економічного середовища додаткової ваги набувають безпекові напрямки управління проектами, адже дана проблематика об'єднує різні проекти незалежно від методологічних підходів їх реалізації або сфери діяльності.

Ресурсний напрямок полягає в забезпеченні адекватності та релевантності процесу планування ключових ресурсів проекту, а саме часу (строковість, послідовність та розподіл завдань), фінансових ресурсів (налагодження процесу динамічного бюджетування проекту), кадрового забезпечення (якісний підбір команди, оптимальність у розподілі обов'язків та відповідальності, відслідковування конфліктів та психологічної сумісності членів команди).

Комунікаційний напрямок базується на необхідності побудови ефективної як внутрішньоорганізаційної мережі інформаційних зв'язків, так і налагодження комунікації та зворотного зв'язку із стейкхолдерами проекту.

Організаційний напрямок полягає у якісному взаємоузгодженні ключових управлінських напрямків діяльності стосовно самого проекту (ресурсний менеджмент, управління ризиками, аналіз альтернативних рішень і т.д.), а також з позицій його взаємозв'язку із стратегічними напрямками розвитку конкретного підприємства, можливостями до вбудовування у загальну стратегію та потенціалу до забезпечення прийнятного рівня ефективності.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що проблематика підтримки належного рівня економічної безпеки процесів управління проектами є вкрай актуальною, а ключовими напрямками їх досягнення можна визначити ресурсний, комунікаційний та організаційний.

Література

1. Ільчук П. Г., Задорожнюк Л. Р. Особливості вибору методологій управління проектами. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". - 2020. - №10.*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ОКРЕМИХ ЕЛЕМЕНТІВ ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІЙНОГО АПАРАТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Фундаментальною основою забезпечення реалізації процесу управління господарською структурою незалежно від його функціональної спрямованості, змістового наповнення та рівня організації, слугує сукупність взаємопов'язаних понять та категорій розуміння та належне оперування якими забезпечує подальше формування інструментів, методів та цілісних управлінських політик, які реалізуються підприємством. Економічна безпека в даному випадку не є виключенням, навпроти, актуалізація проблематики дослідження даного наукового напрямку у його теоретичних та прикладних площинах підкреслює важливість розуміння не лише дефініцій основних понять та категорій, але й їх взаємодії та взаємопроникності в сучасних господарсько-правових умовах.

За твердженням О. Ляшенко [1, с.213], обставинами, які можуть порушити стан будь-якої системи, визначають термінами «небезпека», «загроза», «ризик». Однак, на нашу думку, доцільним є доповнення даного переліку терміном «невизначеність», яке Ф. Найт [2, с.195] характеризує «фундаментальним атрибутом господарської діяльності». Варто зазначити, що деякі вчені не вбачають за потрібне розмежовувати дані поняття, наприклад у роботі Т. Васильціва [3, с.26] деякі категорії, такі як «ризик» та «загроза» використовуються як синоніми. Проте даний підхід унеможливило більш деталізований та комплексний розгляд проблематики забезпечення економічної безпеки підприємства як динамічного та системного процесу.

Далі, пропонуємо розглянути взаємозв'язок, згаданих вище понять, у їх логічній послідовності та ієрархічності в системі забезпечення економічної безпеки. В першу чергу, варто почати з поняття невизначеності, теоретична осяжність та глибина якого власне й обумовлює можливість існування економічної безпеки як об'єкта дослідження. Основою невизначеності є філософська концепція руху матерії, тобто безперервного її трансформації та розвитку, при цьому, незалежно від прогресивності або регресивності спрямованості останнього, адже наявність самого динамізму та безперервності економічних явищ у поєднанні з великою кількістю самостійних економічних суб'єктів утворює об'єктивний та абсолютний характер даного поняття. У той час як невизначеність охоплює увесь простір реальності, виникає поняття «небезпеки», що конкретизує певний аспект або складову цієї реальності, що потенційно може порушити рівноважний стан системи. Більш конкретним є поняття «загрози», що представляє собою об'єктивізовану небезпеку, яка втративши стан гіпотетичної стала реальною. В свою чергу, «ризик» виявляє себе виключно у суб'єктивній площині, оскільки має місце лише за умови необхідності прийняття певного рішення конкретним суб'єктом при цьому складові множини цих рішень є варіативними. Тобто починаючи з невизначеності, що представляє собою перманентний стан реальності, ризик уособлює ту ймовірнісну та кількісно вимірну величину негативних наслідків, які матимуть місце унаслідок прийняття суб'єктом певного конкретного рішення.

Отже, проведений аналіз взаємозв'язку ключових понять та категорій економічної безпеки дає чітке розуміння комплексності та складності даного поняття, що відкриває додаткові можливості до подальших досліджень у цьому напрямку.

Література

1. Ляшенко О. М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства: монографія. 2-ге вид., переробл. Київ. НІСД, 2015. 348 с.
2. Найт Ф. Риск, неопределенность и прибыль. Москва. Дело, 2003. 360 с.
3. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: монографія. Львів. Арал, 2008. 384с.

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Управління інноваційною діяльністю підприємств вже багато років є і залишається архи важливою проблематикою для вивчення науковцями та практики господарювання в сучасних умовах. Все більш гостро постає проблема перед підприємствами пошуку нових управлінських рішень по відношенню до інноваційної діяльності для підвищення конкурентоспроможності підприємств та їх виходу на нові ринки збуту.

Однією із загальних особливостей інноваційного розвитку підприємств в Україні є недостатня фінансова підтримка та стимулювання інноваційної діяльності на підприємствах. Так, на сьогоднішній день [1-2]:

- майже не відбувається фінансової підтримки науково-дослідних робіт, що здійснюється на підприємствах, що призвело до майже їх повного скорочення;
- відсутність надання пільг для підприємств, що впроваджують інновації на своїх підприємствах, що відбивається в офіційній статистичній інформації України по відношенню до інноваційної активності підприємств;
- відсутність загальних цільових програм підтримки та впровадження інновацій на підприємствах певних сфер діяльності;
- недостатність стимулюючих факторів для підприємств щодо їх інноваційної активності.

Незважаючи на існуючі загальні умови, що негативно відбиваються на інноваційній діяльності підприємств в Україні в цілому необхідно зазначити, що інноваційна спроможність підприємств та інноваційність залежить від них самих. І у цьому контексті особливого значення набуває управління інноваційною діяльністю на підприємстві. Функції управління інноваційною діяльністю на підприємстві можна поділити на:

- по-перше, загальні функції управління, що відносяться до управління будь яким процесом на підприємстві, наприклад, такі як: прогнозування та планування діяльності підприємства та його інноваційної діяльності, контролювання виконання поставлених завдань та досягнення планових показників, організація певних процесів, у тому числі, інноваційного. Такі функції виконуються по відношенню до будь якого процесу, але їх недотримання може призвести до неефективності управління в цілому;
- по-друге, безпосередньо функції управління інноваційними процесами та інноваційною діяльністю на підприємстві. Це специфічні функції, що притаманні вже безпосередньо саме управлінню інноваційною діяльністю на підприємстві. До таких функцій може бути віднесено: управління інноваційними проєктами, управління інноваційним потенціалом та його нарощення; управління інноваційним розвитком із урахуванням змін мінливого середовища тощо.

Отже, розмежування функцій управління інноваційним процесом на підприємстві сприятиме підвищенню ефективності інноваційної діяльності та як наслідок підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

Література

1. Погребняк А.Ю. Інноваційне управління персоналом як фактор підвищення ефективності діяльності підприємства / А.Ю. Погребняк, І.М. Ліннік // Актуальні проблеми економіки та управління. 2018. Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/24667>
2. Ткаченко Т.П. Розвиток інноваційного підприємництва в Україні / Т.П. Ткаченко, Р.В. Тульчинський // Економічний вісник НТУУ «КПІ». 2010. С. 223-229.

АМОРТИЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ ХІМІЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА ПОЛІМЕРНИХ ВИРОБІВ

Амортизаційні відрахування завжди несли в собі актуальність і залишалися дискусійним питанням, тим самим знайшли своє відображення у багатьох дослідженнях та джерелах. Будь-яке підприємство зацікавлене у виборі такої облікової політики нарахування амортизації, при якій за перші роки експлуатації основних засобів списується в якості амортизаційних відрахувань їх більшість [1]. Така політика дозволяє знизити оподатковане навантаження і прискорити оновлення основних засобів, що важливо та актуально при швидкому розвитку науково-технічного прогресу і в боротьбі з конкурентами.

Жодне полімерне підприємство не можна уявити без величезних змішувачів, екструдерів, ротаційних машин, транспортерів та іншого обладнання. Ці основні засоби є невід'ємною частиною виробництва пластмасового посуду, іграшок, різноманітної тари. І хоча їх вартість зазвичай дуже велика, проте жоден з цих об'єктів не може служити підприємству довгими роками. Правильний вибір способу нарахування амортизації дозволить підприємству збільшити економічні вигоди, оптимізувати витрати по податках.

Як ми бачимо за результатами, представленими на Діаграмі 1 при обробці статистичних даних, значна доля інвестицій приходить саме на полімерні підприємства.

Хімічне підприємство при впровадженні нових основних засобів повинно визначити їх ліквідаційну вартість, яка буде вираховуватися з первісної [2]. Варто зазначити, що думка про те, що амортизація представляє собою фінансове забезпечення хімічного підприємства, яке не можна використовувати на інші цілі - є неправильною. Правильніше використовувати амортизацію, як спосіб окупності інвестицій у основні засоби, де вона є частиною прибутку, що генерується основними засобами протягом терміну їх використання.

Вибір способу нарахування амортизації залежить від того, яку мету перед собою ставить полімерне підприємство в перспективі та яких результатів воно бажає досягти. Окремий аналіз сум амортизаційних відрахувань показує, що з відомих прискорених методів спосіб списання вартості за сумою років найбільш ефективний, адже він, збільшуючи вартість на початку шляху, плавно йде на зниження, списуючи всю вартість до кінця.

Методика нарахування амортизації основних засобів в українській практиці не досконала. Це починається із законодавчого рівня регулювання, а закінчується безпосередньо підприємством. Для сучасної нестабільної економічної ситуації потрібно шукати підходи до оцінки вартості основних засобів, які повноцінно будуть враховувати вплив зовнішніх і внутрішніх факторів [3]. Є два варіанти вирішення даної проблеми: зближення українських стандартів обліку основних засобів з європейськими, або розробка своєї нової методики розрахунку амортизації і оцінки вартості основних засобів, орієнтованих на підвищення екологічних вимог та переходу до моделей скорочення витрат.

Список літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Затверджене наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27.04.2000 р. зі змінами № 48 (з0341-14) від 08.02.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-002>
2. Жердев Є.В. Методичні засади формування амортизаційної політики на підприємствах [Електронний ресурс] / Облік і фінанси АПК: бухгалтерський портал . – Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/metodichni-zasadi-formuvannyaamortizaciynoi-politiki-na-pidприємствah.html>
3. Ковеня Т.В. Підсумки роботи підприємств хімічного комплексу України в 2019 році. Аналітична поточна та прогнозна оцінка стану хімічного комплексу України / Т.В. Ковеня // Хімічна промисловість України. – 2020. – № 2. – С. 3-17; № 4. – С. 6-35.

УПРАВЛІННЯ СОБІВАРТІСТЮ НА ХІМІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ З ВИГОТОВЛЕННЯ ПЛАСТМАСОВИХ ВИРОБІВ.

Організація обліку виробничих витрат залежить від специфіки галузі, організації виробництва, і складності технологічних процесів, асортименту послуг і продукції, організаційної структури підприємства. У системі показників ефективності виробництва, особливе місце належить собівартості, оскільки в ній сконцентровані основні показники господарської і виробничої діяльності, Собівартість виробництва безпосередньо впливає на рентабельність, прибуток та показує в цілому наскільки підприємства в хімічній галузі є прибутковими.

Проаналізувавши підприємства з виготовлення пластмасових виробів виявили позитивну динаміку росту упродовж тривалого періоду що випереджає динаміку виробництва продукції основної хімії.

За підсумками 2019 року обсяги реалізації пластмасових виробів українських виробництв склали 45 млрд. грн, що становить майже 90% від обсягів реалізації продукції основної хімії. Тобто за своїми вартісними обсягами валове виробництво та обсяги реалізації пластмасових виробів практично зрівнялись з аналогічними показниками продукції основної хімії (рис.1). Це свідчить про важливий позитивний структурний тренд у виробництві хімічної продукції в Україні [2].

Рис.1 Динаміка обсягів реалізації пластмасових виробів вітчизняного виробництва

Процес виробництва пластмас завжди пов'язаний з використанням робочої сили та засобів виробництва, які втілюються в продукті. Витрати виробництва на підприємстві та витрати суспільства об'єктивно мають вартісну форму. Витрати виробництва у грошовій формі на одиницю продукції — це її собівартість [1].

Одним з ключових факторів що впливає на собівартість є сировина, на основі якої виробляються пластмаси. В Україні сформувалася поки що недостатня сировинна база для виробництва виробів із пластмас. Частка імпортової продукції в секторі первинних пластмас становить близько 80%. Необхідно максимально підтримувати та розвивати вітчизняне виробництво первинних пластмас.

Першочерговим завданням підприємства з виробництва виробів із пластмас є дослідження ринку, поставка більш дешевої сировини, українського виробництва та удосконалення технології виготовлення з метою заміни матеріалів на більш дешеві, але не поступаються за якістю [2].

Література

1. Климко Г. Н. Основи економічної теорії: політекономічні аспекти [Текст] / Г. Н. Климко, В. П. Нестеренко, Л. О. Каніщенко. — К. : Вища школа, 1994. — 559 с.
2. Основні показники соціально-економічного розвитку України [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ЗМЕНШЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЗА РАХУНОК ВИКОРИСТАННЯ ВТОРИННИХ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ НА ПРИКЛАДІ ХЛІБОБУЛОЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Будь-яке підприємство в сучасних умовах ринку повинно вміти знаходити резерви, щоб оптимізувати свої витрати та підвищувати рентабельність продукції. З економічної точки зору, найбільш доцільно управляти саме змінними витратами, що і обумовлює актуальність обраної теми.

Згідно з пунктом 12 П(С)БО 16 до складу прямих матеріальних витрат при виробництві не включається вартість зворотних відходів, що може бути одним із шляхів зменшення суми виробничих витрат. Зворотні відходи – це залишки матеріальних ресурсів, що утворилися у процесі виробництва продукції, та втратили повністю або частково свої споживчі властивості, і через це використовуються з підвищеними витратами, або зовсім не використовуються за прямим призначенням [1].

Проте ми бачимо, що поняття «зворотних відходів» досить узагальнене, та не враховує, наприклад, повернену готову продукцію на підприємство, тому при бухгалтерському обліку, деякі вчені пропонують окремо виділяти такі поняття, як «вторинні матеріальні ресурси» та «вторинна сировина», які прописані в Законі України «Про відходи», проте їх ще досі немає в П(С)БО [2].

Взагалі, поняття «відходи» умовно можна розподілити на первинні та вторинні. Первинна сировина служить для одержання тільки одного продукту, і лише певний рівень розвитку науки й техніки дозволяє добувати з тої самої сировини все більшу кількість цінних елементів, зменшуючи при цьому кількість відходів. А вторинна сировина – вторинні матеріальні ресурси, які можуть використовуватися в національному господарстві, повторно як сировина [2].

Цінним у класифікації відходів харчової промисловості є визначення ДСТУ щодо: вторинних матеріальних ресурсів, які вважаються відходами виробництва й споживання. Відходи виробництва – це, по суті, і є зворотні відходи, тоді як, відходи споживання – це матеріали, які втратили свої споживчі властивості в результаті фізичного або морального зношування [2].

Найпотужнішим джерелом утворення відходів є харчова промисловість, тому на прикладі хлібозаводу пропонуємо розглянути деякі шляхи використання вторинних матеріальних ресурсів, та, відповідно, зменшення собівартості хлібобулочної продукції:

1) використання черствого хліба, як матеріального ресурсу для іншої продукції (сухарі здобні, бублики, панірувальні сухарі, сухарики із смаковими добавками тощо);

2) продаж поверненого хліба підприємствам сільського господарства та виробництва корму для потреб тваринництва.

Отже, нами було проаналізовано правову основу для зниження масштабів утворення відходів хлібобулочних підприємств, що є важливим резервом підвищення прибутковості продукції. Також, було обґрунтовано чому відходи не можна ототожнювати із вторинними матеріальними ресурсами та конкретизовано два методи легального зменшення матеріальних витрат та собівартості продукції хлібобулочних підприємств.

Література

1. Супутня продукція та відходи [Електронний ресурс] Вісник 2018. - №17-18 (970). – Режим доступу до журн.: <http://www.visnuk.com.ua/uk/issue/5648>

2. Тимчак В.С. Ефективність інновацій комплексного використання відходів харчової промисловості / Тимчак В.С. – Ж.: 2016. – 227 с.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ – ПЕРЕДУМОВА СТАБІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Діяльність підприємств залежить від багатьох факторів, умов та відносин. Їх негативний вплив може призвести не тільки до зниження ефективності виробничих та інших процесів на підприємстві, погіршення його фінансового стану, а й до його банкрутства. Тому менеджмент підприємства має постійно контролювати найбільш впливові чинники, причини та джерела, умови та параметри, результати та наслідки негативних факторів внутрішнього та зовнішнього характеру, здійснювати їх аналіз та прогнозувати дії на майбутнє. Однак, зважаючи на існуючу економічну кризу в країні та обмежені можливості впливу суб'єкту господарювання на оточуюче середовище, основна увага керівників та спеціалістів безумовно має зосереджуватися на внутрішньогосподарському функціонуванні підприємства. Забезпечення його стабільності та ефективності в першу чергу залежить від досконалості фінансового управління і вибору головного об'єкта управлінського впливу, яким, на наш погляд, має бути фінансовий стан підприємства.

Ринкові умови господарювання вимагають високої фінансової підготовленості менеджерів, яка, зокрема, ґрунтується на володінні ними науковою методологією та методикою управління, певних фахових компетентностях. Ефективне управління фінансовим станом може бути реалізоване на основі використання системного підходу. Це передбачає визначення сутності, місця, мети, завдань, встановлення внутрішніх елементів об'єкта управлінського впливу, змістовного наповнення роботи, технології керуючих дій.

Управління фінансовим станом підприємства – це управлінські дії щодо формування, розподілу та використання фінансових активів підприємства, які спрямовані на досягнення цільової комплексної характеристики стану, рівня та темпів зміни окремих його аспектів – майнового стану, ділової активності, платоспроможності, ліквідності, стабільності та ефективності суб'єкта господарювання. Управління фінансовим станом є підсистемою в системі управління підприємством. Однак, її формування та функціонування не повинно суперечити прийнятим на підприємстві загальним принципам управління. Основною метою управління фінансовим станом можна вважати забезпечення фінансових можливостей підприємства для формування необхідної конкурентоспроможності і досягнення намічених цілей його діяльності, що може бути як джерелом, так і наслідком його стабільності. При цьому фінансова робота може зводитись до виконання різноманітних завдань, головні з яких – пошук “слабких місць” в фінансовому механізмі та резервів досягнення фінансової стабільності підприємства. До головних внутрішніх елементів об'єкта управлінського впливу при управлінні фінансовим станом слід віднести витрати та доходи. Варто зазначити, що це елементи першого порядку. Кожен з них має комплексну природу, тому варто звертати увагу на елементи другого і хоча б третього порядків. При формуванні економіко-математичних моделей доцільне поглиблене дослідження структурних елементів. Управління фінансовим станом як таке може бути реалізоване через виконання окремих функцій – облік, аналіз, планування, організація, координація, контроль, які мають здійснюватися не епізодично, а на постійній основі. Ще однією особливістю проведення управління фінансовим станом є організація моніторингу. В полі зору фінансового менеджменту має перебувати результативність та ефективність керівних впливів на визначені об'єкти. Кожна із названих функцій має бути спрямована на забезпечення фінансової стабільності, яка є запорукою ділової активності підприємств, формування вигідних взаємовідносин з контрагентами нормальних стосунків з державою та суспільством.

Таким чином, якісне управління фінансовим станом – важливий і вкрай необхідний напрямок фінансової роботи задля попередження кризових явищ, своєчасного реагування на виклики та загрози і є передумовою фінансової стабільності підприємств.

ECONOMIC ADVISABILITY OF FEED ENZYME PRODUCTION IN UKRAINE

Biotechnology is one of the leading industries that can provide products to almost any industry, from food to metal [1]. Microbial origin enzymes are industrial important category of biotechnological products, which production is one of the main directions of modern biotechnology all over the world [2].

Enzymes have a number of advantages comparing with chemical catalysts, the production of certain enzymes can provide new production of biologically active substances that cannot be synthesized chemically [2, 3]. Microbial enzymes are environmental friendly, what makes this product competitive along with chemical synthesis [3].

It is known that the world's population will increase, the United Nations Department of Economic and Social Affairs (UNDESA) predicts that the world's population will increase to approximately 9 billion by 2050, hence the demand for food will increase by 70% [5]. The problem of ensuring the quality of food can be solved by using enzymes in the food industry. The use of enzymes in the food industry is quite diverse and is divided into some segments: the production of bakery products, dairy products, juices, and also brewing [4]. Enzymes are actively used in food production to improve taste, color, aroma and nutritional value. A number of enzymes have long been used in the food industry, such as amylases, peptidases, glucose isomerases. The use of these examples promotes the growth of this segment of the industrial enzyme market. It is quite important that the enzymes that are used in the production of starch and sugar make up 43.7% of the market, of which 90% are used to obtain syrups with high fructose content [4, 5].

Ukraine's food industry has been one of the strategically important sectors of the national economy for many years. It unites 22 specialized industries, which include more than 40 main industries [6]. Leading industries: meat, oil and fat, confectionery, dairy, alcohol, flour, sugar. In the general structure of food production, the largest share, over 27.94%, falls on the products of the oil and fat industry, 13.3% - meat and meat products, 10.5% - dairy products, 11% - beverages [7]. The introduction of enzyme preparations in leading industries can increase product yield and quality, so the production of enzymes for the food industry, in particular proteases and amylase is quite promising.

In Ukraine, there are factories producing enzyme preparations, but most of them specialize in enzyme preparations for agriculture, a small share of products are enzymes for food purposes [8]. The largest producer of enzyme preparations is the Enzyme plant, which produces enzymes for technical purposes. Given the data from the source [9], the plant's capacity is not enough to meet the needs of Ukrainian industries. Given the experience of foreign companies, the creation of specialized production that will produce enzymes for food purposes is quite appropriate and economically justified the presence of a market.

Given the above information and certain indicators, we can say that the production of microbial enzymes for food industries is quite promising and appropriate in Ukraine.

References:

1. Nechukin Andrei Vladimirovich (2015). Biotechnology market research and its structure. Eurasian Union of Scientists, (4-2 (13)), 105-110. Chapman, J.; Ismail, A.E.; Dinu, C.Z. Industrial Applications of Enzymes: Recent Advances, Techniques, and Outlooks. Catalysts 2018, 8, 238.
2. Periasamy Anbu, Subash C. B. et al. "Microbial Enzymes and Their Applications in Industries and Medicine", BioMed Research International, vol. 2013, Article ID 204014, 2 pages, 2013. <https://doi.org/10.1155/2013/204014>.
3. Tolkacheva AA, Cherenkov DA, Korneeva OS, & Ponomarev PG (2017). Enzymes for industrial use - an overview of the market of enzyme preparations and prospects for its development. Bulletin of the Voronezh State University of Engineering Technologies, 79 (4 (74)), 197-203.
4. Singh, R., Kumar, M., Mittal, A., & Mehta, P. K. (2016). Microbial enzymes: industrial progress in 21st century. 3 Biotech, 6(2), 174. <https://doi.org/10.1007/s13205-016-0485-8>.
5. Food Enzymes Market by Type (Carbohydrase, Lipase, Protease, and Others), Application (Bakery Products, Beverages, Dairy Products, and Others), and Source (Microorganisms, Animals, and Plants): Global Opportunity Analysis and Industry Forecast, 2019–2026. Allied Market Research.
6. Food industry of Ukraine: retrospective analysis and modern problems of development / Khripyuk VI // Economics of agro-industrial complex. - 2018. - № 9 - P. 77.
7. Semenenko EG (2017). Analysis of the development of the food industry of Ukraine. University Economic Bulletin. Collection of scientific works of scientists and graduate students, (33-1), 168-182.
8. Dekhtyarenko N.V. (2013) Production of enzyme preparations in Ukraine. Scientific news of NTUU "KPI" (№ 3. - P. 48–58) [Electronic resource]. – Available from <https://enzim.biz/index.php?lng=ua&page=vyrobnictvo>

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ЯК ЗАСІБ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі розвитку економіки країни в діяльності кожного суб'єкта господарювання велику роль відіграє фінансовий аналіз, завдяки якому можна оцінити інвестиційні вкладення, визначити прибуток, потреби у фінансових ресурсах та джерела їх формування. Саме через даний аналіз підприємство може порівняти свої результати із результатами діяльності конкурентів, а новостворені підприємства, які лише хочуть вийти на певний сегмент ринку, можуть визначити шляхи свого розвитку. Навіть потенційним працівникам варто поглянути на фінансовий результат підприємства за декілька останніх років і зробити висновки, чи варто приймати пропозицію від роботодавця. Саме тому питання фінансового аналізу підприємства є дуже актуальним, адже є необхідним для розвитку будь якого суб'єкта господарювання.

Варто зазначити, що фінансовий аналіз є базою для розробки ключових напрямів розвитку підприємства, інструментом для визначення недоліків у його функціонуванні та прийнятті економічних рішень, котрі прямо впливають на майбутнє суб'єкта господарювання. Адже головною метою діяльності підприємства є отримання та зростання прибутку або втримання його на певному рівні.

Аналіз фінансового стану є дуже важливою процедурою в діяльності кожного підприємства, оскільки він показує його рівень забезпечення фінансовими ресурсами. Відповідно, однією з важливих умов «виживання» у ринковому середовищі є реальна оцінка фінансового стану як будь якого суб'єкта господарювання, так і його конкурентів.

Важливо відзначити правильне розуміння фінансової звітності підприємства, адже вона є базою для розрахунку всіх необхідних фінансових показників. Потрібним є вміння правильно користуватись методами фінансового аналізу, залежно від поставлених цілей, а також використання великої кількості показників, виходячи з доцільності видів розрахунків та наявної інформаційної бази.

Необхідною умовою ефективного розвитку суб'єкта господарювання є зацікавленість керівника підприємства у прозорості і точності результатів фінансового аналізу, адже йому доводиться приймати управлінські рішення, спрямовані на покращення фінансового стану, підвищення ефективності господарської діяльності для досягнення визначених цілей підприємства.

Фінансовий аналіз повинен стати необхідною регулярною процедурою для кожного підприємства.

МЕТОДИ ОЦІНКИ ПРИБУТКОВОСТІ

Значення аналізу прибутку і рентабельності організації полягає у обробці інформації для вдосконалення та пояснення управлінських рішень, планування подальшої діяльності, оцінці і контролю слідуванню планів. Саме аналіз прибутку і рентабельності дозволяє підвищити рівень прогнозування та планування, тому необхідно визначити основні переваги та недоліки серед методів дослідження прибутковості та її оцінки.

Аналізувати дані по прибутку можна за допомогою різних методів:

Завдання структурного аналізу – визначити частки прибутку від основного виду діяльності та всіх інших. Також, важливо звертати увагу на зміну прибутковості ключового напрямку. Зменшення відсотку свідчить про падіння ефективності. Такі висновки будуть вірними навіть за таких умов, коли загальний обсяг прибутку тримається в такому ж обсязі, або збільшується за рахунок інших видів діяльності.

Також, необхідне проведення структурного аналізу прибутку за товарними позиціями, задля виявлення найбільш вигідних продуктів у своїй номенклатурі.

Факторний аналіз прибутку дає змогу визначити, як зовнішні і внутрішні чинники впливають на прибуток. Порівнюються результати двох та більше періодів.

На внутрішні фактори компанія має змогу вплинути у майбутньому. Для приклад, збільшити обсяги виготовлення продукції, більше завантаживши промислові потужності, запровадивши більш сучасні технології. Також, є можливість поліпшити умови роботи співробітників, логістику і т.д.

Відповідно, зовнішні чинники – це ринкова ситуація, на яку фірма особливо не впливає, але повинна враховувати.

При проведенні динамічного аналізу, розраховується динаміка зростання прибутку, а також порівнюються відповідні показники. Перевага цього методу полягає в тому, що можна дивитися один і той самий вид прибутку у різні проміжки часу, або зіставляти різні види прибутку в один певний проміжок часу.

Порівняльний метод має на меті визначення ефективності компанії, порівняно з іншими схожими підприємствами на ринку. В такому випадку, прибуток співставляється показниками по галузі, у провідних компаніях, та інших фірмах в тому ж сегменті, а також організаціях, що працюють в схожому напрямку. Недоліком даного методу можна вважати недостатню кількість інформації у вільному доступі про підприємства-аналоги.

З урахуванням вищезазначених методів, підприємство має провести аналіз прибутку і рентабельності для вирішення наступних завдань:

- дізнатися структуру прибутку компанії;
- отримати оцінку, як дотримуються плани і стратегія розвитку компанії;
- визначити тенденції в розподілі прибутку;
- знайти додаткові можливості для збільшення чистого прибутку.

Отже, дослідження показало, що аналіз прибутку і рентабельності та його залежність від багатьох факторів є одним із найважливіших напрямків під час пошуку найбільш оптимальних шляхів підвищення ефективності виробництва та діяльності підприємства в цілому. Від своєчасності його проведення, достовірності отриманих результатів та оперативності розробки заходів, спрямованих на зростання показників прибутку і рентабельності залежить успішний розвиток організації в довгостроковій перспективі.

ANALYSIS AND MANAGEMENT OF COMPETITIVENESS OF METALLURGICAL ENTERPRISES

Metallurgy is one of the main sectors of the Ukrainian economy, as it generates about 30% of GDP and provides 40% of foreign exchange earnings to the economy. The importance of the metallurgical industry in the country's economy is due to the fact that this industry produces raw materials for mechanical engineering, transport and construction industries. The potential of the mining and metallurgical complex is based on the availability of Ukraine's own sufficient raw material base, the presence of a large number of production facilities, as well as a high level of scientific and technical potential. However, recently a number of negative economic, production and political factors have led to the decline of the country's metallurgical industry.

Among the current trends in the development of mining and metallurgical complexes should be noted: the decline in production due to military-political and economic conflicts with Russia and hostilities in the Donbass, high energy intensity of production; reorientation of markets in connection with European integration, growing demand for domestic steel from nearby countries (Romania) due to the development of industries where steel is a raw material; increase in demand and, consequently, supplies to the UAE through mass construction.

The perspective direction of research includes the analysis of the market situation of metal products in particular in the world, which have tendencies to development and development, to determine the feasibility of exporting domestic steel to them. This can be a strong source of competitive advantages for Ukraine's metallurgy in the future. Summarizing the existing trends in the development of metallurgical enterprises of Ukraine, it should be noted that the current state of the metallurgical industry of Ukraine and its specialized enterprises is characterized by:

- technical and technological backwardness of production with a high level of open-hearth steel in the total volume of steel smelting and a low share of continuous casting of steel in the total volume of its output;
- high level of depreciation of fixed assets, inflated energy and resource consumption of production, significant environmental impact on the environment;
- unbalanced structure of exports and imports of metal products, when low value-added products account for almost all exports, and high value-added products (finished products) come from foreign producers, reducing the profitability of domestic metallurgical enterprises;
- the narrowness of the domestic market for metallurgical products and, as a consequence, the extreme sensitivity to fluctuations in the economies of countries - importers of Ukrainian metal.

The negative factors that affect competitiveness include: - market: lack of dealerships, own networks, foreign representative offices and branches for sale abroad; - production: lack of investment in product improvement, rational use of financial resources aimed at improving the production process; - organization: insufficiently effective system of organization of economic activity and accounting system (managerial and financial), extension of the quality management system to all structural subdivisions.

Solving the problems of managing the competitiveness of metallurgical enterprises is possible under the condition of consolidation of the metallurgical industry by creating high-tech industries within integrated structures that combine the assets and capabilities of their profile enterprises to achieve mutually beneficial goals in the long run. Further development of the enterprise should take place through the strengthening of the innovative component of production, the implementation of energy and resource-saving technologies, the creation of products with high added value, focusing mainly on the production of high quality steel and special products. Therefore, one of the priority tasks for metallurgical enterprises is to increase investment attractiveness, as they have a high potential for innovative development.

ОСНОВНІ МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА НА ПІДПРИЄМСТВІ

Підвищення ефективності виробництва є складною господарською задачею, що має величезне значення для економіки підприємства. Це пояснюється тим, що підвищення ефективності виробничо господарської діяльності веде до підвищення продуктивності праці, зниження собівартості продукції і тим самим створює передумови для забезпечення її конкурентоспроможності. Зростання конкурентоспроможності продукції, в свою чергу, сприяє збільшенню обсягу продажів і на цій основі зростання прибутку підприємства. Це розширює можливості накопичення, що забезпечує розширення, розвиток і покращення виробництва і служить передумовою для нового підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємства.

Яким чином можливо підвищити ефективність виробництва на підприємстві:

- знизити трудомісткість і підвищити продуктивності праці;
- знизити матеріаломісткість продукції та більш раціонально використовувати природні ресурси;
- знизити фондомісткість продукції.

Важливим фактором підвищення ефективності діяльності підприємства є науково-технічний прогрес. Найважливіші напрямки НТП: широке освоєння прогресивних технологій, автоматизація виробництва, створення використання нових видів матеріалів [1].

Підвищення ефективності виробництва залежить від кращого використання основних фондів. Дуже важливо краще використовувати виробничий потенціал, уважно ставитися до ритмічності виробництва, необхідно звернути увагу на повне використання устаткування і таким чином збільшувати обсяг продукції з кожної одиниці обладнання, з кожного квадратного метра виробничої площі [2].

Підвищення ефективності виробництва на основі оптимізації виробничої програми полягає, в першу чергу, в зростанні якості продукції, як найважливішого показника ефективності виробництва, розширення випуску високоякісної продукції. Випуск високоякісної продукції сприяє зростанню попиту і збільшенню обсягів реалізації, що при інших рівних умовах забезпечує ефективність виробництва. Потребує подальшого розвитку і вдосконалення виробничої соціальної інфраструктури, що робить істотний вплив на рівень ефективності виробництва. В управлінні - це вдосконалення самих форм і методів управління, планування, економічного стимулювання всього господарського механізму. Також ефективність виробництва досягається шляхом розширення продуктивності праці і збільшення виробничої потужності підприємства.

Отже, підвищення ефективності виробництва на основі оптимізації виробничої програми полягає в зростанні НТП і якості продукції, розширення випуску високоякісної продукції, розширенні продуктивності праці і збільшення виробничої потужності підприємства. Підвищення ефективності діяльності робить ґрунтовний, комплексний вплив на економіку підприємства, що забезпечує його стійке економічне зростання, прибутковість і, в кінцевому рахунку, виживання в гострій конкурентній боротьбі в ринковій економіці.

Література

1. Волков, В. П. Экономика предприятия: підручник / В. П. Волков. – М.: Вид-во Новое знание, 2013. – 677 с.
2. Ильенкова, С. Д. Производственный менеджмент : підручник / С. Д. Ильенкова. – М.: Вид-во Юнити-Дана, 2005. – 583 с.

ЗЕЛЕНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Серед практик корпоративного екологізму найбільшої популярності набула концепція зеленого підприємництва, що вибудовується на принципах соціальної корпоративної відповідальності, сталого розвитку (довгострокового успіху підприємницької діяльності) та зеленого виробництва й екоінновацій; і являє собою нову форму підприємництва сучасної біоекономіки [3-5]. Поширення зеленого підприємництва супроводжується заміною традиційних товарів на екологічно чисті та активним розширенням "зеленого" споживчого ринку, трансформацією бізнес-процесів, еко-інноваційним розвитком підприємств, впровадженням зеленого менеджменту та попитом на "зелену" робочу силу. Отже, актуалізуються питання ефективного управління зеленим інтелектуальним капіталом підприємства, яке структуроване зеленим людським капіталом (охоплює знання, досвід, бачення, екологічну свідомість, переконання, прагнення, навички, розуміння з питань екологічної безпеки та оперативного вирішення екологічних негараздів), зеленим структурним капіталом (формується сукупністю патентів, прав інтелектуальної власності, корпоративною культурою тощо стосовно екологічної безпеки, еко-інновацій) та зеленим реляційним капіталом (включає систему взаємостосунків з клієнтами, партнерами) [1-2].

Згідно проведеного нами дослідження, інтелектуальний капітал відіграє важливу роль у формуванні конкурентних переваг "зелених" підприємств, формуючі унікальні та інноваційні пропозиції на ринку споживання, відтак, спостерігається позитивна кореляція зеленого людського капіталу та зеленого реляційного капіталу з фінансовими показниками організацій та підприємств (дослідження охопило суб'єктів підприємницької діяльності у сфері гостинності, туризму та готельно-ресторанного бізнесу). Вищезначене пояснюється популярності та впізнаваності екологічних підприємств (рівно як і еко-дестинацій), які здатні на сьогодні задовольнити попит на екотовари, а також зростаючий попит екологічно свідомих споживачів та екоорієнтованих клієнтів, дотримуючись при цьому високих стандартів якості. Успіх мали як великі підприємства (відомі туроператори, мережі готелів, закладів харчування), так і сімейні підприємства (суб'єкти малого та середнього бізнесу), що дає нам підстави стверджувати, що у процесі переорієнтації та визначення екологічно спрямованих стратегічних напрямів розвитку підприємства провідна роль належить людському капіталу та екологічній корпоративній культурі, екосвідомості підприємців.

Таким чином, можна дійти висновку, що успіх та ефективність діяльності суб'єктів зеленого підприємства залежить від якості та ступеня розвитку інтелектуального капіталу організації, зокрема складових зеленого інтелектуального капіталу.

1. Chen Y.-S. The Positive Effect of Green Intellectual Capital on Competitive Advantages of Firms. *Journal of Business Ethics*. – 2008. – № 77 (3). – P. 271-286.
2. Chang C-H., Chen Y-S. The determinants of green intellectual capital. *Management Decision*. – 2012. – № 50 (1). – P. 74-94.
3. Gast, J.; Gundolf, K.; Cesinger, B. Doing business in a green way: A systematic review of the ecological sustainability entrepreneurship literature and future research directions. *Journal of Clean. Prod.* – 2017. – № 147. P. 44-56.
4. Lober D.J. Pollution prevention as corporate entrepreneurship // *Journal of Organ. Chang. Manag.* – 1998. – № 11. – С. 26-37.
5. Lotfi M. The effect of emerging green market on green entrepreneurship and sustainable development in knowledge-based companies / M. Lotfi, A. Yousefi, S. Jafari // *Sustainability*. – 2018. – № 10. – С. 23-30.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Будь яке підприємство створюється заради прибутку, а порушення кругообігу оборотних засобів може призвести до зупинки діяльності підприємства. На багатьох підприємствах під час кризи виникає дефіцит оборотних засобів. Для запобігання цьому виникає необхідність розробити адекватну політику управління оборотними засобами.

Загальні принципи ефективності управління оборотними коштами можна охарактеризувати так: розподіл коштів на власні і позикові, нормування оборотних коштів, раціональний розподіл оборотних коштів за статтями активів, цільове використання, забезпечення безпеки, скорочення кругообігу ресурсів. [2, с.55]

Наскільки ефективно використовують оборотні кошти залежить від багатьох факторів. До внутрішніх відносять організаційні, забезпечення власними оборотними коштами, політикою управління джерел фінансування, швидкістю прийняття управлінських рішень, професійною підготовкою персоналу. До зовнішніх факторів належать загальна економічна ситуація, особливості законодавства щодо оподаткування, умови кредитування і кредитні ставки, можливість цільового фінансування, наявність державних програм що фінансуються, сезонні коливання попиту, географічне положення, рівень розвитку галузі. [3, с.608]

В Україні за даними Державної служби статистики України оборотні активи підприємств (за всіма видами економічної діяльності) протягом останніх 10 років мали тенденцію до збільшення, окрім 2017 року. Найбільша частка у промисловості і оптової та роздрібною торгівлі. Так, як від ефективності діяльності кожного підприємства залежить економіка країни в цілому, то важливо максимально налагодити процес кругообігу оборотних засобів. [4] Основним інструментом оптимізації управління є модель оптимального запасу на складах, що дозволяє скоротити витрати на зберігання і виконання замовлень. Важливо також стежити за умовами зберігання запасів, за забезпеченням їх збереження і якістю, дотриманням правил інвентаризації, так як від цього залежить ставлення споживача до продукту, та як наслідок кінцевий результат діяльності підприємства.

У торговельних підприємствах набула широкого поширення відстрочка платежу за реалізовані товари. При формуванні на підприємстві принципів кредитної політики підвищується ефективність операційної та фінансової діяльності.

Головним фактором впливу на зменшення вкладень оборотних коштів є раціональна організація збуту, впровадження прогресивних методів розрахунків, своєчасне оформлення і рух документації, дотримання умов договору та дисципліни платежів. Необхідно зменшити тривалість операційного циклу, поточні витрати на зберігання ТМЦ, а також вивести з поточного обороту долю фінансів та інвестувати їх в інші активи. Раціональне поповнення величини запасів дозволить скоротити відтік грошових коштів на оренду складів, запобігти втратам через псування продукції. [2, с. 58]

Процес використання оборотних засобів повинен бути ефективним, тому що від цього залежить стан функціонування підприємства, стан продукції та ставлення до неї споживача, а кінцевим результатом є вклад у формування національної економіки країни. Отже, виникає необхідність розробки ефективної методики та політики керування оборотними засобами, нормування оборотних коштів та організація оптимального циклу оборотності засобів.

Список використаних джерел

1. Дробішева О.О. Роль оборотних засобів у виробничому процесі підприємства // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – №2 (02). – 2016. – С. 19 – 24 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_2016_2_19.pdf
2. Кузнецова Ю.В. Проблема поняття оборотних засобів та ефективність їх використання Вісник науки та освіти №11 (23) 2016 <https://cyberleninka.ru/article/n/problema-ponyatiya-oborotnyh-sredstv-i-effektivnost-ih-ispolzovaniya/viewer>
3. Янкова В. Ф. Эффективность использования оборотных средств предприятия // Молодой ученый. – 2016. – № 28 (132). – С. 608-611 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moluch.ru/archive/132/36867/>
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/oaktuovu/oa_ed/oa_ed_u/arh_oa_ed2012_u.htm

Секція 2
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ЕКОНОМІКИ

НОВІТНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯН ЖИТЛОМ

Сучасна житлова політика віддає перевагу розвитку житлового фонду у формі приватної власності. При цьому українські та закордонні дослідження свідчать про ефективність використання різноманітних форм задоволення житлових потреб. Оскільки, житлові потреби залежать від доходів сім'ї, стадій житлового циклу сім'ї, місця проживання та їх вподобання.

Подальше політика підтримки окремих категорій громадян не цілком відповідає принципам соціальної справедливості та економічної ефективності. Ринок іпотечного житлового кредитування не відповідає платоспроможності та очікуванням громадян. А відсутність в Україні розвинуеного ринку оренди житла негативно впливає на розвиток соціального та доступного житла.

Національна проблема доступного та соціального житла вимагає нових нестандартних підходів і рішень. Основне питання доступності житла – це його ціна, а основний шлях зниження ціни – це збільшення пропозиції на ринку житла, так як масовий споживач потребує масового доступного за критерієм вартості житла.

Таким інструментом має стати формування та розвиток ринку орендного житла. Саме з метою розширення спектру способів забезпечення громадян житлом необхідно забезпечити розвиток такої форми задоволення житлових потреб громадян, як орендне житло (комерційний і некомерційний (соціальний) найм).

Сектор орендного житла поки ще не відіграє значної ролі у вирішенні житлових проблем громадян. Оскільки існує ряд проблем, в тому числі в сфері законодавчого регулювання, що перешкоджають розвитку будівництва орендного житла і обмежують поширення найму житлових приміщень як форми задоволення житлових потреб. Відсутній інститут соціального найму житла, необхідного для задоволення житлових потреб громадян, що мають невисокий рівень доходів, але не потрапляють в категорію малозабезпечених, які при цьому не мають можливості придбання житла на ринку. Основою вирішення цього питання є формування на законодавчому рівні принципів функціонування прозорого ринку орендного житла та забезпечення реалізації соціального житла.

Державна житлова політика повинна враховувати спільну участь держави з бізнесом в розвитку ринку доступного орендного житла і некомерційного (соціального) житлового фонду для громадян, що мають невисокий рівень доходу. Необхідним кроком є закладення основ розвитку трьох сегментів ринку орендного житла:

- ☐ оренди з правом викупу (фінансовий лізинг);
- ☐ комерційної оренди в житловому доходному (прибутковому) фонді;
- ☐ соціальної оренди в житловому фонді соціального використання.

Комерційна оренда в прибутковому житловому фонді повинна у майбутньому формуватися за рахунок визначених правил та принципів відповідно до Житлового Кодексу України (нова редакція) чи Закону України «Про оренду».

Особливо актуальними для дослідження є фінансовий лізинг та соціальна оренда, адже саме ці два інструменти мають реалізовуватися державою на основі залучення бізнесу у формі державно-приватного партнерства.

Використання державно-приватного партнерства має забезпечити додаткові кошти, оскільки держава немає достатніх коштів для реалізації житлової політики, як показав попередній аналіз. Таке партнерство забезпечить надходження додаткових джерел коштів, має збільшити інвестиції та спровокувати зниження цін на житло.

ХІМІЧНА ПРОМИСЛОВІСТЬ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Аналіз перспектив розвитку хімічної промисловості є актуальним та необхідним, оскільки продукція, яку виробляє ця галузь, є широко застосованою та максимально популяризованою, використовується фактично всіма іншими галузями, включаючи провідні (машинобудування, сільське господарство), і забезпечує відповідно їх сталий розвиток.

До позитивних моментів сучасного стану цієї галузі можна віднести те, що внутрішній ринок України має досить великий попит на цю продукцію. Галузь має майже цілковиту забезпеченість власною сировиною (лише окремі види сировини доводиться імпортувати). Щодо трудових ресурсів, вони також володіють необхідною кваліфікацією. Але поряд з тим, низька частка експорту у порівнянні з іншими галузями промисловості, а також часткою провідних країн (для України цей показник коливається в межах 2.8-5%, щодо середньостатистичних показників розвинутих країн – 8-16%) [1], недостатній рівень наукового розвитку, що значно звужує випуск тих товарів, на які орієнтуються країни-імпортери, проблеми матеріально-технічного забезпечення, які не дозволяють працювати на повну потужність, та реалізовувати весь потенціал, проводити необхідні дослідження. Внаслідок військових дій на сході країни, ряд потужних виробництв мінеральних добрив, синтетичних волокон, барвників, такі як «Донецький казенний завод хімічних виробів», Горлівське ПАТ «Концерн Стирол», призупинили свою роботу, що зумовило значне скорочення випуску товарів цього ряду, та їх частки у загальній структурі. Слід зазначити, що виробництва хімічної промисловості мають високий рівень енергозалежності, а також стикаються із проблемами неефективного споживання водних ресурсів, що зумовлює майже 80% залежність ціни на кінцевий товар, від ціни на електроенергію та воду. До негативних моментів можна віднести також сировинну орієнтованість випуску продукції, що пов'язана із неналагодженою системою експортних економічних відносин. Так, частка добрив та синтетичних волокон становить 67-75% від загального числа вироблених товарів[2]. Хоча, на сучасному етапі, спостерігається позитивна тенденція до збільшення випуску товарів споживчого характеру(мийних, косметичних, фармацевтичних засобів), що частково зменшить їх імпорт.

Отже, розвиток хімічної промисловості є необхідним і доцільним, враховуючи те, наскільки важливою є ця галузь в сучасному світі. Але для цього потрібно подолати певні економічні, політичні, соціальні проблеми. У пріоритеті – залучення інвестицій для вирівнювання обсягу виробництв усіх видів товарів, що дозволить зменшити імпорт дефіцитних товарів; модернізація виробництв, що дозволить зменшити виробничі витрати, підвищити якість продукції; диверсифікація експорту продукції та налагодження відносин з країнами – поставниками сировини; впровадження сучасних технологій, розвиток наукових знань у межах виробництва. Все це, у поєднанні вже із наявними здобутками, дозволить зробити цю галузь провідною.

Література

1. Л. П. Коваль СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ua.energy/wp-content/uploads/2019/12/Dodatok-A.pdf>
2. Проблеми та перспективи розвитку реальних секторів економіки України [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://ird.gov.ua/sep/sep20183\(131\)/sep20183\(131\)_022_KovalL.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20183(131)/sep20183(131)_022_KovalL.pdf)

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ В УКРАЇНІ

Протягом останніх десятиліть у світі стає все більш популярною нова бізнес модель, яка кардинально відрізняється від всіх на сьогоднішній день відомих підходів підприємницької діяльності. Мова йде про соціальне підприємництво, мета якого полягає у вирішенні соціальних проблем та створення вимірюваної соціальної користі для суспільства, а не генерування прибутку, що є головною відмінністю соціальних від соціально відповідальних підприємств. Не зважаючи на те, що соціальні підприємства не ставлять прибуток як свою головну ціль, вони все ж є повноцінними підприємствами, бо мають такі визначальні критерії: бізнес-модель, структура та демократичний розподіл та управління прибутками.

Крім соціальної цінності, тобто діяльності спрямованої на розв'язання або зменшення соціальних проблем, ознаками соціального підприємництва також є інноваційність, постійний пошук можливостей для досягнення соціальної мети. Перевагою соціальних підприємств є можливість не обмежуватися лише підходами, характерними бізнесу, а комбінувати їх зі стратегіями розвитку громадських організацій.

Конкретних рамок, які допомогли б визначити чи входить дане підприємство в ряд соціальних чи ні немає, бо процес вимірювання соціальної цінності є суб'єктивним та складним з огляду переведення соціальної цінності в економічну форму. Проте згідно з дослідженням «Соціальні підприємства в Україні» для того, щоб підприємство вважалося соціальним, його діяльність повинна включати: а) працевлаштування вразливих груп населення; б) частина чи весь прибуток спрямовується на підтримання діяльності ГО, БО чи БФ; в) частина чи весь прибуток виділяється на фінансування окремих видів послуг для соціально вразливих груп населення [1].

Прикладом успішного соціального підприємства в Україні є заклад «Urban Space 100», який був створений у місті Івано-Франківськ у 2014 році. З'явився заклад завдяки внескам 100 громадян, кожен яких вклав 1000 доларів в інвестиційний фонд для закладу. Даний проєкт ілюструє збалансоване поєднання усіх необхідних елементів соціального підприємництва: комерційної діяльності, соціальної цілі та демократичного способу розподілу та управління прибутками. Соціальна цінність даного підприємства полягає у фінансуванні проєктів, спрямованих на розвиток міста Івано-Франківськ, Більша частина прибутку, а саме 80% йде на ці цілі. Також у закладі часто проводяться соціальні та освітні події, наприклад “TEDx Ivano Frankivsk”.

Ще однією ілюстрацією успішної діяльності є соціальне підприємство «Вигода» в місті Житомир. Це підприємство спеціалізується на виготовленні металевих конструкцій. Тут працевлаштовують людей, які у минулому мали алкогольну або наркотичну залежність та тих, хто мали судимості. Підприємство сприяє інтеграції залежних людей та колишніх ув'язнених в суспільство, розв'язує проблему безробіття. "Вигода" бореться з упередженим ставленням до колишніх в'язнів, людей з наркотичною та алкогольною залежностями.

Отже, соціальне підприємництво - це один з найпотужніших рушіїв соціальних змін у суспільстві. Вони створюють інноваційні рішення для вирішення проблем громади, створюючи можливості для розвитку людей.

Література

1. “Підсумковий звіт за результатами дослідження «Соціальні підприємства в Україні» Київ - 2017” Громадська організація “Молодіжний центр з проблем трансформації соціальної сфери “СОЦІУМ-XXI”

ПРОБЛЕМИ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

До проблем сучасного ринку праці України можна віднести демографічну кризу, депопуляцію та старіння населення, через що скорочується трудовий потенціал України.

Кількість економічно активного населення останніми роками зменшується, але це не вберігає від іншої проблеми – безробіття, у тому числі й прихованого.

Безробіття тягне за собою ряд похідних проблем, зокрема скорочення робочих місць і обсягів виробництва, знецінення національної валюти. Зменшуючи обсяги ВВП, воно призводить до скорочення податкових надходжень до державного бюджету, а державні видатки на соціальний захист незайнятого населення зростають.

Важливою проблемою також є розповсюдження неофіційної та тіньової зайнятості, на даний час вона складає майже половину загального обсягу виробництва в країні.

37,2% всього зайнятого населення сконцентровано лише у п'яти регіонах: м. Києві, Дніпропетровській, Харківській, Одеській та Львівській областях.

Ознакою українського ринку праці є надзвичайна плинність кадрів. Так, у 2018 році на підприємствах з кількістю зайнятих понад 10 осіб було замінено працівників на 60,8% робочих місць (у країнах ЄС цей показник становить 30-40%). Широко розповсюдженою є низька якість трудових відносин, з небезпечними або некомфортними умовами праці. Надмірна в інших умовах плинність кадрів частково компенсує низьку якість робочих місць за рахунок підвищених шансів працевлаштування.

Внаслідок загострення кризових явищ в економіці набувають поширення різні форми нестабільної зайнятості: переведення працівників на неповний робочий день (тиждень), відпустки без збереження заробітної плати.

Широко використовується практика підміни трудових відносин цивільно-правовими. Україна є одним з лідерів в регіоні за часткою самозайнятих у структурі робочої сили. На практиці це часто означає, що працівники не оформлюються на роботу відповідно до трудового законодавства, а їх праця оплачується як послуги фіктивних приватних підприємств.

На практиці існує й прихована нестійка зайнятість. Приміром, оформлюється безстроковий трудовий договір з повним робочим днем, але працівників змушують при прийомі на роботу писати заяви про звільнення за власним бажанням без зазначення дати, що дозволяє звільнити їх у будь-який момент.

Одним із найбільш важливих ризиків на ринку праці України є ризик порушення трудового законодавства. За даними Мінекономрозвитку за 2014 рік, 85% перевірених роботодавців порушували трудове законодавство. Найчастіше підприємці порушували норму тривалості робочого часу та щорічної оплачуваної відпустки найманих працівників, не укладали трудових договорів з найманими працівниками тощо.

За даними Державної служби зайнятості, на грудень 2019 року в Україні налічувалося 338,2 тисяч офіційно безробітних осіб (шість осіб на одну вакансію. [4] Економічна криза 2020 року збільшила кількість офіційно зареєстрованих безробітних до 488 тисяч станом на серпень (дев'ять безробітних на одне робоче місце), що зовсім не сприяє гармонізації ринку праці в Україні. При цьому найбільшим попитом користуються кваліфіковані працівники з інструментом, робітники з обслуговування та експлуатації устаткування, працівники сфери торгівлі та послуг, а також некваліфіковані працівники. Відчутно меншим був попит на професіоналів: інспекторів, провізорів, економістів, інженерів та лікарів.

Таким чином, можна зробити висновки, що проблеми ринку праці в Україні мають як суто економічні причини, так і політико-правові, тому мають вирішуватися в обох цих площинах. До того ж, масштабність і вплив на економіку цих проблем свідчать, що їх вирішення є одним із першочергових в загальнодержавному вимірі.

ПРОБЛЕМИ НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ РЕГІОНІВ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасні умови державного регіонального управління, що розвиваються в умовах децентралізації, у тому числі, і у фінансовій сфері всі більше викликає уваги до місцевих бюджетів та проблем їх наповнення. Оскільки за умов децентралізації владних повноважень саме місцеві бюджети стають основним джерелом підтримки та фінансування регіонального соціально-економічного розвитку [2].

Починаючи з 2015 р. розпочався процес фінансової децентралізації, основною метою якої є створення умов для самодостатності регіональних та місцевих органів влади для вирішення існуючих соціально-економічних проблем на місцевому рівні за рахунок власних ресурсних можливостей. Але, не зважаючи на те, що у інституціональному полі права та обов'язки територіальних громад та регіональних органів влади у напрямі передачі повноважень вже закріплені, фінансове їх забезпечення залишається вкрай незадовільним. У Податковому кодексі [1] та інших законодавчих документах відбулися зміни у напрямі: реформатування системи міжбюджетних трансферів через зміну розподілу доходної частини загального фонду на перший та другий кошики; відмови від дотаційного вирівнювання при визначенні міжбюджетних трансферів шляхом введення базової та реверсної дотації; нормативного розподілу між бюджетами різних рівнів податку на доходи фізичних осіб у напрямі збільшення частки у місцевих бюджетах; перегляду переліку місцевих податків та зборів та збільшення частки податкових надходжень місцевих бюджетів, наприклад, за рахунок віднесення податку на майно, на нерухоме майно, що є відмінне від земельної ділянки до надходжень місцевих бюджетів; оптимізації кількості груп платників єдиного податку тощо.

Всі місцеві бюджети без винятку мають своє особливості, але при цьому існують загальні проблеми, що притаманні кожному з них. До таких проблем, що вимагають нагального вирішення відносяться:

- зменшення та у найближчий час подолання тінізації заробітної плати;
- погашення заборгованості щодо перерахування податку на прибуток (найчастіше таку заборгованість мають саме великі підприємства і саме це стає відчутним щодо своєчасності наповнення місцевих бюджетів).

- постійне зростання заборгованості за рахунок неплатежів до місцевих бюджетів, що складають борги із плати податку на землю, податку на доходи фізичних осіб, а також податку на нерухоме майно та акцизного податку (заборгованість пояснюється суб'єктами господарювання ситуацією, що викликана пандемією, але саме така заборгованість зменшуючи показники надходжень місцевих бюджетів не дають можливість здійснювати місцевій владі заходи щодо протидії їй та забезпечувати напрями дій по відношенню до суб'єктів регіональних та місцевих господарських систем щодо їх підтримки).

Отже, вирішення таких загальних проблем, як подолання тінізації заробітної плати, погашення заборгованості перерахування податку на прибуток та скорочення заборгованості щодо сплати до місцевих бюджетів дасть можливість збільшити надходження місцевих бюджетів та підвищить ефективність використання фінансових ресурсів у напрямі соціально-економічного забезпечення регіонального розвитку.

Література

3. Податковий кодекс України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Тульчинська С. О. Перспективи та доміанти розвитку інтелектуально-інноваційної системи регіонів України : монографія / С. О. Тульчинська. – Херсон : Ви-во «ПП Вишемирський В.С.», – 2014. – 210 с.

ВПЛИВ КОРУПЦІЇ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Корупція стала однією із найгостріших проблем, яка впливає на усі сфери діяльності України, і саме вона є однією з причин глибокого економічного відставання нашої країни від інших європейських. Більшість українців вважає, що головною причиною розвитку корупції є те, що урядовці розглядають свої посади як інструмент для одержання власної вигоди.

Сфери економіки є джерелами «енергії» для корупції, бо тут найбільша кількість прибутків. І саме через це, чиновники вступають у корупційні зв'язки, тобто основним підґрунтям корупції стало поєднання влади і бізнесу. Загалом, ця неправова діяльність має дуже небезпечний вплив на економіку країни: відбувається зменшення ефективності економічної політики держави, підштовхує середній і малий бізнес діяти незаконно, переходячи до тіньової політики, руйнує податкову систему, змінює правила підприємницької діяльності, змушує підприємців діяти за допомогою хабарів. Також наслідки корупції можуть породжувати кризу в країні. Банківська і податкова система України, зовнішньоекономічна діяльність, лобізм у законодавчих органах, розподіл бюджетних коштів – все це є сфери економіки, де найбільше всього поширені корупційні схеми в Україні. Таким чином, можна виділити складові, які породжують корупцію в Україні:

- 1) використання службового становища окремими посадовцями для викрадання державних коштів в особистих комерційних схемах;
- 2) надання пільг, в тому числі податкових для своїх комерційних структур;
- 3) прийняття на державному рівні законодавчих актів для більш комфортних умов роботи власного бізнесу в тих чи інших галузях.

Наслідок корупції для економіки України:

- 1) бізнес малий та середній починає працювати не прозоро: розширюється тіньова економіка, держава не дотримує податків, які формують державний і місцевий бюджет;
- 2) відсутність або порушення правил конкуренції, у результаті чого з'являються монополісти, які незаконно отримують переваги на тому чи іншому сегменті ринку. І інші підприємства вимушені піти з ринку назавжди;
- 3) неефективне використання бюджетних коштів - держзамовлення отримують не ті, хто насправді його потребує;
- 4) страждає споживач від необґрунтовано завищених цін на товари та послуги;
- 5) в цілому погіршується інвестиційний клімат, що призводить до неуклінного спаду виробництва і якості життя.

Це основні негативні наслідки впливу корупційної діяльності на економіку України. Transparency International щороку, у січні, публікує рейтинг «Індекса сприйняття корупції» - за ним оцінюється, наскільки держави світу готові до протистояння корупції їхнім же чиновникам. За 2019 рік Україна набрала 30 балів зі 100, що на 2 бали менше порівняно з 2018 роком, тим самим увійшла до групи «країн, що вживають заходів проти корупції». Експерти вважають, що причина такої динаміки є початок перехідного етапу пов'язаний з зміною влади, а також припинення активного діяння реформ та боротьби з корупцією. Порівняно з сусідами Україна випереджає Росію (28 балів), серед лідерів – Польща(58 балів) та Словаччина(50 балів). Білорусь має 66 балів, а Румунія, Угорщина та Молдова знизилася на 3, 2 і 1 бали відповідно. Разом з Киргизстаном, Азербайджаном та Джибуті ми посідаємо 126 місце зі 180 країн.

Таким чином, протидія корупції – це одна з головних проблем українського суспільства. Є багато чинників, які впливають на боротьбу з корупцією, насамперед впровадження певних урядових дій: формування ефективної антикорупційної політики, реформування судів, спрощення умов ведення бізнесу, доглядання за законністю використання бюджетних коштів.

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛІ

Сьогодні, оподаткування бізнесу “онлайн” здійснюється так само, як і “традиційного”, тобто його специфіка не врахована при формуванні податкових механізмів. В результаті цього, окремі суб’єкти економічної діяльності знаходять різні шляхи ухилення від сплати податків, а саме уникають державної реєстрації підприємницької діяльності та не вносять доходи, отримані від ведення електронного бізнесу, у податкові декларації. Через це, в умовах бюджетного дефіциту, особливо гостро постають питання формування ефективного механізму оподаткування доходів суб’єктів електронного бізнесу [2].

В Україні так і не створено системи податкового адміністрування торговельних операцій у мережі. Такий продаж став конкурентоспроможним в порівнянні з традиційним “оффлайн” бізнесом. У світі популярними стали інтернет-філії існуючих торговельних мереж, а в Україні, через низьку, ціну більшим успіхом користуються інтернет-магазини [2].

Отже, для вирішення оподаткування купівлі та продажу у межі необхідне створення основного законодавства і надання йому міжнародного статусу для того, щоб оподаткування було рівним для всіх суб’єктів, що купують товари саме за допомогою мережі, тому що ця якість впливає на матеріальну зацікавленість використання такого виду послуг [1].

Прийнятними для України заходами державного податкового регулювання електронного бізнесу, можуть стати наступні:

- розробка нормативно-правової бази для врегулювання відносин у сфері надання електронних інформаційних послуг: законодавчих актів щодо комерційної діяльності із використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій, глобальної мережі;
- створення правового режиму суб’єктів електронної комерційної діяльності;
- впровадження правил реєстрації, ідентифікації, законного перехоплення телекомунікацій, подання звітності, механізмів оподаткування;
- організація податкового електронного обігу, обліку, звітності, аудиту, ревізії і контролю; надання юридичної сили електронним документам у фінансово-господарських операціях;
- формування електронних баз даних про суб’єктів електронної економічної діяльності, зареєстрованих на території України, внесення нових видів електронної економічної діяльності до КВЕДу; моніторинг діяльності суб’єктів електронного бізнесу із застосуванням методу непрямого збору;
- визначення відповідальності за правопорушення, допущені в процесі діяльності: адміністративне затримання електронно-технічних активів суб’єкта електронного бізнесу, механізми тимчасового блокування діяльності, розробка системи штрафних санкцій за порушення норм податкового законодавства та порядку їх погашення [3].

Більшість існуючих норм податкового законодавства непристосовані до сучасних умов економічної діяльності - це основна причина неврегульованості податкового законодавства з регулювання електронної комерції. Нині Інтернет-ринок збільшується з кожним днем, і всі країни світу, зацікавлені в його прозорості, контрольованості, сплаті податків його суб’єктами.

Література

1. Аблицов О. Відкриття інтернет-магазину. Деякі юридичні аспекти та особливості ведення бізнесу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://byhgalter.com/vidkrittya-internetmagazinu-deyaki-yuridichni-aspekti-ta-osoblivosti-vedennya-biznesu/>.
2. Позняков С. Адміністративно-правові аспекти державного контролю і правоохоронної діяльності у сфері оподаткування електронної торгівлі / С. Позняков // Правова інформатика. — 2007. — № 2 (14).
3. Гутгарц Д. Оподаткування інтернет-магазину. Частина перша: Загальна система. [Електронний ресурс] / Д. Гутгарц. – Режим доступу : <https://ilaw.center/opodatkuvannya-internet-biznesu-v-ukrajini/>

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ

Поняття «ефективність діяльності підприємства», в сучасних ринкових умовах, займає одну з важливих характеристик доходності бізнесу та результативності управління компанією, що сприяє її подальшому функціонуванню та розвитку. В умовах високого рівня невизначеності, конкуренції, присутності різного роду кризових явищ, наявності різних політичних та економічних проблем в країні та через неузгодженість рішень менеджерів всередині компанії, підвищення ефективності функціонування підприємства є першочерговим напрямом вирішення зазначених проблем [1].

Економічна ефективність – це термін, який використовується для оцінки результатів господарської діяльності підприємства в порівнянні із зусиллями, пов'язаними з відповідною діяльністю. Економічна ефективність є основним якісним фактором економічного зростання організації, оскільки забезпечує абсолютне зростання її результатів при тій же величині зусиль. Економічна ефективність включає в себе рентабельність, яка є загальним показником ефективності [1; 2]. *Рентабельність* (від нім. *rentabel* – прибутковий, корисний) – відносний показник економічної ефективності. Рентабельність комплексно відображає ступінь ефективності використання матеріальних, трудових і грошових ресурсів, а також природних багатств. Коефіцієнт рентабельності розраховується як відношення прибутку до активів, ресурсів або потоків, що її формують. Може виражатися як в прибутку на одиницю вкладених коштів, так і в прибутку, який несе в собі кожна отримана грошова одиниця. Показники рентабельності часто висловлюють у відсотках [3] і формуються групою основних показників прибутковості діяльності підприємства при проведенні аналізу фінансового стану підприємства, а саме: *рентабельність продукції (товарів, робіт та послуг)*; *рентабельність основних засобів*; *рентабельність продаж (Margin on sales, Return on sales)*; *рентабельність активів (ROA)*, *рентабельність сумарних активів (ROTA)*, *рентабельність активів бізнесу (ROBA)* та *рентабельність чистих активів (RONA)*; *коефіцієнт базової прибутковості активів (Basic earning power)*; *рентабельність власного капіталу (ROE)* та *рентабельність інвестованого капіталу (ROIC)*; *рентабельність застосованого капіталу (ROCE)*; *рентабельність націнки (Profitability of the margin)*; *рентабельність загальних витрат*; *рентабельність виробництва*.

Отже, необхідність дослідження стану формування та контроль за динамікою зміни зазначених основних показників рентабельності, надають можливість визначити наскільки ефективно функціонує бізнес компанії, виявити рівень її прибутковості (доходності, результативності), а також наскільки раціонально використовується ресурсний потенціал підприємства, що в сучасних ринкових умовах є важливим і актуальним.

Література

1. Савицька О. М., Салабай В. О. Ефективність діяльності та управління підприємством: особливості використання теорії, методології та результативності аналітичних досліджень. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7126> (дата звернення: 11.11.2020). DOI: [10.32702/2307-2105-2019.6.55](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.6.55).

2. Geamanu, M. Economic efficiency and profitability [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/265814327_ECONOMIC_EFFICIENCY_AND_PROFITABILITY.

3. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C..>

РАЗВИТИЕ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ: ТЕНДЕНЦИИ И ПРОБЛЕМЫ

Современное общество развивается в условиях таких общемировых тенденций, как глобализация и регионализация экономических процессов, индивидуализация личности, расширение межличностных коммуникаций, рост правового и политического самосознания людей. И все это происходит на фоне высоких темпов роста информационных массивов, в которых человеку необходимо ориентироваться.

Одновременно следует отметить наметившуюся дифференциацию в развитии цифровых технологий внутри интеграционных объединений, а также в разрезе отдельных направлений. Так, например, в странах-участницах ЕАЭС наблюдается серьезный разрыв по таким показателям, как доступ населения к сети Интернет, Индекс цифрового внедрения и др. В число стран-лидеров в рамках ЕАЭС входят Российская Федерация, Республика Казахстан, Республика Армения и Республика Беларусь. В тоже время Республика Кыргызстан и Республика Таджикистан существенно отстают от вышеназванных стран.

Республика Беларусь в последнее время значительно улучшила свои позиции по основным показателям, оценивающим уровень цифровизации экономики. Прежде всего необходимо отметить, что страна обладает высоким научным потенциалом, однако при этом ей характерна нехватка сырьевой базы.

Если рассматривать позицию страны в глобальных международных рейтингах, то по итогам 2018 г. произошли положительные изменения по Индексу глобализации (повышение со 134 на 109 позицию), Индексу экономической трансформации (77 позиция против 90-й в 2017 году) и некоторым другим показателям.

Необходимо отметить, что на сегодняшний день Республика Беларусь занимает одно из лидирующих мест среди стран ЕАЭС в сфере цифровизации экономики и общественной жизни в целом. Так, по показателю фиксированного широкополосного доступа (на 100 человек населения) страна лидирует с показателем 31,35 (что существенно выше не только показателей стран ЕАЭС, но и стран ОЭСР, и соответствует уровню ЕС). Существенно выше показатели страны и по уровню использования ИКТ бизнес-сектором (5,1 из 7, что соответствует уровню таких стран, как Франция, Ирландия). Согласно исследованию Sec Dev Беларусь – 4-я в мире среди стран с самыми доступными пакетами интернет плюс цифровое телевидение (11,8 евро в месяц).

Цифровизация уже сегодня является той реальностью, в которой предстоит развиваться мировой экономике. Сегодня у Республики Беларусь достаточно высокий потенциал в сфере ИКТ (32-е место в мире по рейтингу ITU). Однако данные конкурентные преимущества весьма условны. Темпы развития в эпоху цифровой экономики настолько высоки, что даже незначительное промедление по любой из стратегических задач может привести к общему отставанию.

Несмотря на достигнутые результаты на сегодняшний день можно выделить несколько проблемных точек формирования цифровой экономики в Беларуси.

Во-первых, необходимо активизировать подготовку специалистов с достаточным уровнем сформированности цифровых компетенций.

Во-вторых, современная IT-индустрия в Республике Беларусь в основном ориентирована на экспорт и выполнение работы на заказ (аутсорсинговая модель). Однако если говорить о формировании цифровой экономики страны, то необходимо уделить внимание и внутреннему рынку.

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ В МОДЕЛІ ІНКЛЮЗИВНОГО ЗРОСТАННЯ

Вважається, що термін «людський капітал» вперше в своїх дослідженнях застосовував американський вчений Т. Шульц. Паралельно з ним теорію людського капіталу розробив і інший американський вчений Г. Беккер. На його думку, людський капітал формується за рахунок інвестицій в людину, серед яких можна назвати навчання, підготовку на виробництві витрати на охорону здоров'я, міграцію, пошук інформації про ціни і доходи [1].

Т. Шульц зводив людський капітал до розвитку і здібностей, які людям надають шкільна освіта, навчання на робочому місці, зміцнення здоров'я і зростаючий запас економічної інформації.

Подальші теоретико-методологічні дослідження людського капіталу найчастіше розглядають його через якісні характеристики працівника, що ефективно використовуються з метою зростання продуктивності праці та, відповідно, впливають на зростання доходів [2]. Якщо раніше розглядалися окремі аспекти поняття людський капітал, то сьогодні домінує комплексний підхід: до складу людського капіталу, включають не лише сукупність особистих якостей працівника і його здатність до праці, але й світоглядні установки та ціннісні орієнтації, суспільні і культурні якості людини.

Дискусійним залишається питання взаємозв'язку людського та соціального капіталу. Деякі автори ототожнюють ці поняття. Ми розділяємо точку зору тих науковців і експертів, які розрізняють ці категорії і кваліфікують їх як окремі елементи, що втілені у сукупних людських ресурсах. Незважаючи на окремі дискусійні питання щодо змісту поняття «людський капітал», науковці виокремили загальновизнані риси цієї категорії [3].

Сьогодні науковці особливий інтерес проявляють до проблеми виміру людського капіталу, адже не кожен з підходів, що наразі для цього використовуються, може врахувати всі важливі аспекти, а це призводить до неадекватних оцінок.

Від 80-х років минулого століття і до сьогоднішнього часу відбувається активізація теоретичних досліджень щодо розробки моделей економічного зростання за участю людського капіталу. До цих досліджень можна віднести напрацювання американських економістів Р. Лукаса, Г. Менк'ю, Д. Ромера, Д. Вайла. Вони обґрунтували, що людський капітал в контексті економічного зростання прискорює процес появи нових знань, які втілюються в організаційних інноваціях, у нових продуктах і технологіях, та перетворюється на важливий ресурс зростання економіки. Але особливий інтерес визиває модель інклюзивного розвитку та місце і роль в ній людського капіталу. В моделі інклюзивного розвитку людський капітал, з одного боку, займає ключову роль як ресурс соціально-економічного зростання, з іншого, удосконалення потенціалу людського капіталу виступає як мета інклюзивного розвитку. Не випадково інклюзивне зростання, на відміну від відомих моделей економічної динаміки, називають «людноцентристською моделлю», адже в центрі суспільного розвитку знаходиться людина зі своїми потребами та інтересами.

Література

1. Бекер Г.С. Человеческое поведение: экономический подход. Избранные труды по экономической теории. – М.: ГУ- ВШЭ, 2003. – С. 39.
2. Близнюк В.В. Людський капітал і ринок праці/ В. Близнюк //економічна теорія – 2008. – №2. – С.75-89.
3. Радіонова І. Економічне зростання з участю людського капіталу//Економіка України. – 2009. – №2 –С. 19 - 30.

ПОТЕНЦІЙНЕ РЕІНТЕГРУВАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОЇ СИСТЕМИ ОКУПОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Втрата контролю українською владою над окремими районами Донецької та Луганської областей мала дуже негативний вплив та наслідки для української економіки, яка ввійшла у стан глибокої кризи з 2014 року.

У Донецькій області, насамперед, значних втрат зазнали такі галузі промисловості, як теплова електроенергетика, видобуток вугілля, металургія, хімічна промисловість та машинобудування, підприємства яких були основою економіки області. Проте найбільшу шкоду для економіки України принесли не втрата контролю над конкретними підприємствами цього регіону, а порушення важливих виробничих ланцюгів, у яких вони брали участь.

Сфера теплової електроенергетики окупованої території Донецької області (далі – ОРДО) представлена двома ТЕС – Старобешівською та Зуївською. На кожній з цих ТЕС безперервно працює лише половина енергоблоків, через що ці ТЕС наразі видобувають лише половину від того об'єму електроенергії, який вони видобували в 2013 році [1], оскільки попит на електроенергію значно зменшився через міграцію людей до інших регіонів України та інших країн. Ці ТЕС у співпраці з іншими ТЕС Донецької області, які наразі знаходяться на підконтрольній території, повністю покривали енергетичні потреби області й навіть експортували електроенергію до інших областей.

Виокремлення ж цих двох ТЕС із загальної електроенергетичної системи України та області призвело до того, що підконтрольній частині області стало бракувати енергії, яку генерують п'ять ТЕС, що знаходяться там. Через це незадоволені потреби покриваються шляхом імпорту електроенергії із Запорізької АЕС [2].

За умови ж реінтеграції цих територій галузь електроенергетики структурно змінювати не доведеться. Оскільки половина енергоблоків на ТЕС, що знаходяться на окупованій території, є законсервованими, за нагальної потреби та зростання попиту на електроенергію через повернення внутрішньо переміщених осіб їхня діяльність шляхом складної технічної процедури може бути поновленою.

Проблема ж постане у джерелі електроенергії, оскільки ці ТЕС працюють на місцевому вугіллі. Наразі на окупованих територіях рівень видобутку вугілля скоротився в п'ять разів відносно 2013 року, а більшість шахт затопили [3]. На даний момент такий рівень задовольняє потреби двох ТЕС, проте при потенційному збільшенні рівня виробництва електроенергії вугілля доведеться імпортувати з інших країн або розробляти нові шахти на власній території.

Література

1. Доклад Руслана Дубовского об итогах работы Министерства угля и энергетики за 2018 год [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://dnrsovet.su/doklad-ruslana-dubovskogo-ob-itogah-raboty-ministerstva-uglya-i-energetiki-za-2018-god/>.
2. Энергетика «сірої зони» Донбасу. Ціна реанімації [Електронний ресурс] // Главком. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://glavcom.ua/publications/energetika-siroji-zoni-donbasu-cina-reanimaciji-438032.html>.
3. Из 94 шахт, доставшихся боевикам, работает только 25 [Електронний ресурс] // Радіо Свобода. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.radiosvoboda.org/a/donbass-realii/28976930.html>.

ОПЕРАЦІЯ «ЛОКАЛІЗАЦІЯ» НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ. ПІДТРИМКА ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИКА

Ситуація з підтримкою вітчизняних виробників давно є актуальною на просторах української економіки. Україна підписує багато міжнародних угод, котрі стосуються вільної конкуренції на світовому ринку. Хоча насправді ми не завжди спроможні грати за тими правилами, що створюємо. Основним напрямком дослідження є концепція локалізації виробництва та її наслідки для України.

Розглянемо ситуацію зі скандальним законом, який передбачає введення додаткового критерію в систему державних закупівель - рівня локалізації виробництва. Законопроект №3739 пропонує запровадити ступінь локалізації виробництва на кілька сегментів машинобудування: залізничний транспорт, пасажирський міський транспорт, спецтехніка, комунальна техніка, енергетичне машинобудування та ін. Як передбачається, закон набере чинності з 1 січня 2021 року та діятиме протягом 10 років[1].

Така політика протекціонізму має гарну мету, проте впровадження її в умовах нашого виробництва стає неможливим. Враховуючи масштаби дотацій і стимулів, які надають своїм компаніям провідні країни, то у вітчизняних виробників взагалі немає шансів на конкуренцію, адже в Україні вона відбувається через дешеву робочу силу, сировину або унікальність продукту, а не через класичні: модернізацію, здешевлення вартості виробництва та інновації. Тому в таких умовах ми приречені програвати на державних закупівлях у всьому світі і у самих себе[2].

За дослідженнями Київської школи економіки (KSE), у разі реалізації та впровадження цього рішення, ВВП України скоротиться на 0,52-0,55%. Тоді як повна заборона імпорту у сфері машинобудування може призвести до скорочення ВВП майже на 5%[1].

Логіка таких розрахунків виникла на основі передумови, що Україна не зможе купити імпортні деталі, аналогів яких може не вироблятися на вітчизняному ринку, а іноземці за якихось умов не захочуть ділитися з нашими виробниками. Отже, обмеження імпорту спричинить зменшення пропозиції на українському ринку, а тому збільшення її ціни, а це значно вдарить по бюджету споживачів[1].

Головне юридичне управління Ради у своєму висновку щодо законопроекту вказує, що підтвердження ступеня локалізації може призвести до корупційних ризиків при його наданні. У свою чергу Мінекономіки наголошує на прозорості запровадження ступеня локалізації[1].

Переходячи до підсумків, зазначимо, що без модернізації та інноваційної продукції українського виробника, особливо у сфері машинобудування, ми будемо не конкурентоспроможними на світовому ринку, адже для розвитку успішного бізнесу насамперед необхідно мати сучасне устаткування. Тому будь-яка політика обмеження імпорту повинна базуватися на високому рівні пропозиції внутрішнього ринку. А починати потрібно з розвитку молоді як майбутніх виробників, поліпшуючи якість їхньої освіти та забезпечення прозорості з боку держави у подальшому просуванні. Українські виробники повинні довести, що їхня продукція настільки якісна, що повинна бути використана у виробництві закордонних машин.

Список використаних джерел:

1. Операція «Локалізація»: чи є у країни шанси допомогти машинобудівникам. Режим доступу: <https://gmcenter.ua/posts/operaciya-lokalizaciya-chi-ie-u-kraini-shansi-dopomogti-mashinobudivnikam>

ЕКСПОРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ АВІАПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

Однією з умов інтеграції економіки України до світової економіки є оцінка її експортного потенціалу. Для успішного розвитку діяльності підприємств авіаційного комплексу необхідне розуміння перспективи виходу на зовнішній ринок, але перед цим необхідно провести аналіз потенціалу підприємства та можливих конкурентів у світі.

Сучасне авіабудування – потужна галузь світової економіки. Україна є однією з небагатьох країн світу, що має літаки власного виробництва. Серед модельного ряду особливо виділяються транспортні літаки різної вантажопідйомності, а саме легкий Ан-74, середній Ан-178 та надважкий Ан-124 «Руслан».

Нині у світі експлуатується близько 4250 транспортних літаків, які переважно використовуються у військових та гуманітарних місіях. Отже, розвиток експортного потенціалу є актуальною темою в умовах постійних змін у міжнародному середовищі, зважаючи на політичну та економічну ситуації в світі.

Невід’ємною частиною розвитку експортного потенціалу авіаційного комплексу є розробка його стратегії. Низка держав світу розглядає активне нарощування експорту як комплекс різних напрямів. Один з пріоритетів розвитку експорту є ефективна структурна перебудова авіаційних комплексів в процесі їх інтеграції у світову економіку на основі інвестицій та інновацій. Світовий досвід свідчить про об’єктивні вигоди та переваги участі підприємств в міжнародному поділі праці, пов’язаних з використанням експорту своїх товарів.

Ефективна експортна діяльність, як результат належного рівня конкурентоспроможності товару на зовнішньому ринку, демонструє одночасно ефективну роботу підприємства як з погляду його контрагентів, так і з погляду зовнішнього оточення. У цьому полягає експорт з позицій його участі в забезпеченні ефективної діяльності підприємства: експорт одночасно виступає і як фактор, і як результат ефективної роботи підприємства. Експорт, як результат ефективної зовнішньоекономічної діяльності підприємства, стає можливим тільки у випадку, якщо продукція підприємства є конкурентоспроможною на світових ринках.

Для економічного розвитку та підвищення рівня конкурентоспроможності економіки країни, найбільш перспективною альтернативою є створення умов для підприємств авіа промислового комплексу в нарощуванні експортного потенціалу та інтеграції в світове господарство.

Література

1. Бегма В.М. Деякі аспекти визначення експортного потенціалу українського оборонно – промислового комплексу // «Проблеми науки». – 2007. – № 7. – с. 45 – 51.
2. Військово-технічна та оборонно-промислова політика України в сучасних умовах: аналіт. доповідь / В.М. Бегма, О.О. Свергунов; упорядник В.М. Маркелов [за заг. ред. В.М. Бегми]. - К.: НІСД, 2013 - 112с.
3. Фомишин С.В. Международные экономические отношения на рубеже тысячелетий: Учебное пособие / Фомишин С.В. – Херсон: Олди-плюс, 2002. – 560 с.

Гречко А.В.
д.е.н., доцент
Дергалюк Б.В.
к.е.н., доцент

КПІ ім. Ігоря Сікорського

ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ФОРМУВАННЯ МОДЕЛЕЙ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ

Процес децентралізації розпочався в Польщі наприкінці 90-х років, тоді як Україна розпочала реформу в 2014 році і триває вона по сьогоднішній день. Досвід Польщі є надзвичайно цікавим і актуальним для України, оскільки ті реформи, що імплементуються на сьогоднішній день мають схожий базис і концептуальну основу. В основу реформи децентралізації закладено «Європейську хартію місцевого самоврядування» [1]. До певних відмінностей, що можуть вплинути на перебіг реформи децентралізації в Україні та формування її особливих рис, відмінних від Польської моделі, можна віднести: різну площу країн і густоту населення, адже враховуючи те, що площа України майже в двічі перевищує площу Польщі, при цьому густота населення Польщі майже в два рази вища ніж в Україні, що може мати певний вплив в процесі прийняття управлінських рішень, перерозподілу фінансових ресурсів та владних повноважень.

Розглядаючи концептуальне підґрунтя та необхідність проведення реформи децентралізації треба зазначити, що основною ідеєю було надання більш широких повноважень і функцій органам місцевої влади, а також створення механізму фінансового забезпечення місцевих органів влади за рахунок власних надходжень до місцевих бюджетів. Базою для фінансової децентралізації в Україні стало внесення змін в Бюджетний і Податковий кодекси України, що створило підґрунтя для суттєвих змін у розподілі фінансових ресурсів між державними і місцевими бюджетами. Так, місцеві бюджети за останні роки зросли на 165,4 млрд грн: з 68,6 млрд в 2014 до 246 млрд грн на кінець вересня 2020 році [2]. Поряд з цим Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [3] дав змогу розпочати формування абсолютно нової для України системи органів місцевого самоврядування з конкретними функціями, та джерелами формування ресурсів необхідних для їх реалізації. Одним з основних джерел формування місцевих бюджетів є податки, які в повному обсязі або в певному відсотковому співвідношенні залишається в розпорядженні місцевих органів влади. На сьогоднішній день для Польщі такими податками є: податок на нерухомість (землю, будинки та споруди); частина податку на прибуток підприємств на території громади; частина податку з доходів фізичних осіб, зареєстрованих у даній громаді. Для прикладу, у гміні залишається 40% податку на прибуток фізичних осіб, тоді як у повіті – 1%, а воеводстві – 1,5%. Стосовно України, то в структурі надходжень місцевих бюджетів найбільшу частку також становить ПДФО, а також плата за землю та єдиний податок [4].

Крім того, для Польщі характерними є підтримка однією територіальною громадою іншої. Для України дане явище носить назву реверсної дотації. Таким чином, можна простежити багато спільних рис в обраних моделях децентралізації для України і Польщі, що говорить про те, що саме польська модель стала прототипом реформи децентралізації в Україні. Крім того, на початку реформи децентралізації саме Польща стала однією з перших країн, що підтримала Україну на даному шляху. Зокрема, одним з перших документів пов'язаних з початком реформи децентралізації став саме меморандум підписаний у Варшаві в 2014 році, що передбачав підтримку реформи органів місцевого самоврядування в Україні польською стороною, а група експертів з Польщі були одними з перших, хто долучився до консультування України в даному напрямку.

Література

1. Європейська хартія місцевого самоврядування. [Електронний ресурс]. Документ №995_036 від 16.11.2009 – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036
2. Доходи зведеного бюджету України. [Електронний ресурс]. Документ №995_036 від 16.11.2009 – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/>
3. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». [Електронний ресурс]. Документ №157-VIII від 14.05.2020 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
4. Місцеві бюджети: експерти проаналізували результати 9 місяців 2019 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/11861>

Гречко А.В.

д.е.н., доцент

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Сендер А.Н.

БрГУ імені О.С. Пушкіна

(Брест, Білорусь)

ФІСКАЛЬНЕ СТИМУЛЮВАННЯ СУБ'ЄКТІВ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ОДИН З АСПЕКТІВ ДОСЯГНЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

На сьогоднішній день одним з найбільш актуальних питань, що постає перед людством, є забезпечення сталого розвитку, що вимагає формування відповідних стратегій як на світовому, макро-, так і на мікрорівні. Поняття сталого розвитку має значну кількість трактувань, однак, на нашу думку, його суть полягає в забезпеченні глобального розвитку, що відповідає потребам сучасності, за рахунок гармонізації та забезпечення балансу економічної, соціальної та екологічної складової. Досягнення сталого розвитку можливе за рахунок практичної реалізації в світових масштабах цілей сталого розвитку, що були визначені ООН на Саміті зі сталого розвитку [1]. На сьогоднішній день, одним з напрямків ведення бізнесу, що реалізує свої господарські компетенції в контексті досягнення цілей сталого розвитку є «соціальне підприємництво» та суб'єкти, що його здійснюють - «соціальні підприємства». Соціальне підприємство – це організація, незалежно від організаційно-правової форми, яка вирішує соціальні та/чи екологічні проблеми, і має включати один з наступних критеріїв: працевлаштування вразливих груп населення; частина чи весь прибуток від діяльності спрямовується на підтримання статутної діяльності; частина чи весь прибуток виділяється на фінансування окремих видів послуг для соціально вразливих груп населення; підтримка соціальних, культурних чи спортивних заходів, проєктів [2]. Даному питанню присвячено значну кількість публікацій та наукових досліджень. Проте, в процесі практичної реалізації заходів, що спрямовані на досягнення цілей сталого розвитку суб'єкти господарювання стикаються з рядом проблем, зокрема: законодавчою неврегульованістю питань оподаткування, розподілу прибутку, фіскального стимулювання, державної підтримки; високими податками, відсутністю підтримки з боку державних та місцевих органів влади.

Як правило, соціальні підприємства, що підпадають під вище визначені критерії – це суб'єкти, що мають від 5-78 працівників, створені в формі ФОП, приватного підприємства або громадської організації, більшість не отримує прибутку, знаходяться на загальній та спрощеній (третя група) системі оподаткування [3]. Відповідно, виходячи з цього можна дійти висновку, що даний вид бізнесу є досить вразливим. Його активізація можлива за рахунок, повного або часткового вирішення окреслених вище проблем. Одним з важливих аспектів забезпечення розвитку соціального підприємництва та реалізації цілей сталого розвитку є фіскальне стимулювання, суть якого може полягати в наданні податкових пільг або податкових канікул даним категоріям бізнесу, виділення коштів з місцевих бюджетів на їх розвиток, спрощення системи отримання грантів, що надаються як міжнародними організаціями на досягнення цілей сталого розвитку, так державними та місцевими органами влади. Сукупність даних заходів фіскального стимулювання дасть змогу підвищити ефективність розвитку тих видів бізнесу, що сприяють досягненню цілей сталого розвитку.

Література

1. Глобальні цілі сталого розвитку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html>
2. Соціальне підприємництво – найкращі кейси, виклики та можливості для громадських організацій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.prostir.ua/?focus=prostir-talks-sotsialne-pidprijemnytstvo-kraschi-kejsy-vyklyky-ta-mozhlyvosti-dlya-hromadskyyh-orhanizatsij#soc1>
3. Дослідження «Соціальні підприємства в Україні». “Громадська організація “Молодіжний центр з проблем трансформації соціальної сфери “СОЦІУМ-XXI”.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0B6DSntNixLtLZHFoTmJ5SIVjS2s/view>

ACTUAL PROBLEMS OF WORKING CAPITAL MANAGEMENT

Under the influence of the global financial crisis, the instability of the external environment, increased competition, enterprises face the problem of ensuring their viability and creating conditions for further development. Its solution requires improvement of the enterprise management system and, first of all, in relation to current assets. Successful management of these assets allows you to increase the efficiency of operational and financial activities in the relationship.

The priority of solving the main tasks of current assets management is the formation of an optimization mechanism, which allows you to choose among the alternatives, the best option for their volume and structure in terms of business development goals.

An important task of the current assets management system of enterprises is to determine the optimal need for these assets. The optimal is the minimum amount of current assets required to ensure a normal and smooth process of implementation and calculations.

It is well known that the criterion for the effectiveness of current assets management is the time factor. The longer current assets are in the same form, the other things being equal, the lower the efficiency of their use, and vice versa.

The primary issues in current asset management are: inventory management, receivables, cash and identification of funding sources. It should be noted that companies must maintain the optimal ratio of own and borrowed working capital, as it directly affects their financial stability and independence, the ability to obtain new loans and long-term profitability.

Significant progress in reducing the overall need for current assets can be achieved by developing an effective policy for managing receivables. Unjustified receivables are the immobilization of equity, and exceeding a certain level can lead to loss of liquidity and even cessation of production. This situation is quite typical for the national economy with its chronic "defaults".

The most well-known tool for collecting receivables is to provide discounts for quick payment for products. The application of the mechanism of discounts for fast payment is expedient only for regular customers with strict observance of payment discipline by terms and amounts. A very promising tool for repayment of receivables is factoring - the sale of receivables.

One of the most important components of current assets management is the choice of method of financing. The most common, and sometimes the only way to finance current assets is accounts payable. In most cases, the modern market logic of determining the need for current assets is as follows: first determine the need for gross working capital to maintain business activity in the planned amounts, then assess the possibility of using in the turnover of accounts payable and other borrowed funds. The need for working capital is determined by the residual principle. Skillful management of accounts payable allows you to significantly reduce the need for own funds.

The priority tasks of optimizing the management of current assets of domestic enterprises is the development of modern mechanisms for managing receivables, cash, current financial investments, inventories.

The consequence of the implementation of an effective policy of current assets management should be: ensuring the smooth operation of the enterprise; reduction of free current assets, and, as a consequence, reduction of costs for their financing; accelerating the turnover of current assets; maximizing the company's profit while maintaining liquidity.

Thus, the management of current assets should primarily involve determining the optimal value, developing financing options and ensuring the efficiency of their use. The optimal value of current assets should, on the one hand, ensure the smooth and efficient operation of the enterprise, on the other - to minimize the presence of inactive current assets.

ДЕМОГРАФІЧНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ

Зараз в Україні демографічні процеси піддаються негативному впливу певних факторів. До них насамперед можна віднести соціально-економічну кризу. Саме вона в свою чергу зумовила демографічну кризу України [1]. З кожним роком кількість населення країни значно скорочується, а коефіцієнт природного приросту набуває все більших від'ємних значень [2].

Джерело: складено за даними [3].

Однією з причин загострення демографічної кризи є низька народжуваність у країні. Це пов'язано із небажанням молодих людей створювати сім'ї та заводити дітей через невпевненість у своє благополуччє майбутнє, фінансову нестабільність [2]. Ще на рівень народжуваності впливає рівень медицини, адже багато жінок та чоловіків мають хвороби репродуктивного здоров'я, які вилікувати неможливо без новітніх методик та висококваліфікованих лікарів, яких немає в Україні.

Важливим фактором демографічних процесів також є міграція. По-перше, імміграція спричиняє скорочення сільського населення через, що відбувається урбанізацію, яка має безліч негативних наслідків (висока щільність населення, забруднення довкілля, зменшення рекреаційних зон тощо). В селах залишаються старі люди, а молодь вся виїжджає в міста для покращення власного рівня життя. Крім імміграція, значної популярності набула і трудова еміграція [1]. Населення працездатного віку змушене працювати за кордоном щоб забезпечити себе та свої сім'ї грошима. Частина ж населення виїжджає до іншої країни на постійне місце життя, через кращі соціальний, економічний, екологічний рівні життя.

Отже, для покращення демографічної ситуації в Україні насамперед потрібно вирішити вище згадані проблеми, адже вони є одними з найважливіших. [1] Потрібно забезпечити роботою населення з гідною заробітною платою, вирішити проблеми медициною та охороною здоров'я, покращити екологічний стан країни. Так, рівень життя людей покращиться і коефіцієнт природного приросту буде рости у додатному напрямку [2]. Але крім цих проблем існує величезна кількість інших, про які не варто забувати, а вирішувати відразу після їхньої появи.

Література

1. Модернізаційні процеси державного та муніципального управління: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (04.04.2014) / За заг. ред. В.К.Присяжнюка, В.Д.Бакуменка, Т.В.Іванової. – К.: Академія муніципального управління, у 2-х частинах, Ч.2, 2014. - 388 с.
2. http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/31_2019_ukr/78.pdf
3. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/ds/nas_rik/nas_u/nas_rik_u.html

ВПЛИВ ВАНТАЖНИХ ЕЛЕКТРОВЕЛОСИПЕДІВ НА ЕКОНОМІКУ

Питання переміщення людей і вантажів завжди було важливим для функціонування економіки. В залежності від техніко-економічних можливостей і потреб суспільства, його уявленні про екологію змінюється наше уявлення про ефективність і доцільність використання тих чи інших видів транспорту. Пандемія коронавірусу глибоко й надовго змінила розуміння людей про навколишній світ. На фоні цього та багатьох інших викликів, сильно збільшилися продажі електровелосипедів.

Метою дослідження є оцінка впливу розповсюдження вантажних електровелосипедів на економіку.

Загальний вплив всіх електровелосипедів на економіку оцінити дуже складно, тому зробимо дослідження для сфери вантажних електровелосипедів. Вони призначені для перевезення вантажів, хоча можуть мати й інші цілі використання. Люди користуються ними як повсякденним транспортом, бо є дуже зручними для того, щоб возити дітей, продукти та інші речі. Бізнес використовує їх для доставки вантажів, для виконання виїзних робіт тощо.

Основною економічною причиною використання електровелосипедів є дуже велика різниця в енергоспоживанні порівняно з транспортом з двигуном внутрішнього згоряння.

Використаємо дослідження проєкту PRO-E-BIKE [1] і наведемо кілька прикладів того, як використання вантажних електровелосипедів дозволяє економити на доставках.

DHL – відома американська фірма доставки пошти, яка функціонує й в інших країнах. Вона має 15 000 вантажних електровелосипедів у використанні по всій Європі. У Нідерландах кожен кур'єрський велосипед DHL економить компанії 13 000 євро на рік, застосовуючи політику заміни одного фургона на один вантажний велосипед.

В Мілані GLS, друга за величиною компанія доставки в Італії, переорієнтувала весь свій бізнес на використання електровелосипедів. Вони замінили 6 фургонів на 9 велосипедів, найняли персонал для додаткових транспортних засобів, оптимізували систему доставки. Незважаючи на те, що компанія найняла більше людей, вона все одно економить гроші - збільшились поставки, продуктивність і ефективність.

На основі досліджень Market Research Future, The Verge та COVID-19 analyses

розроблена діаграма на рис. Вона показує частку вантажних електровелосипедів на ринку в світі. Річний оборот зростатиме на 29% щорічно впродовж 2020-2025 років.

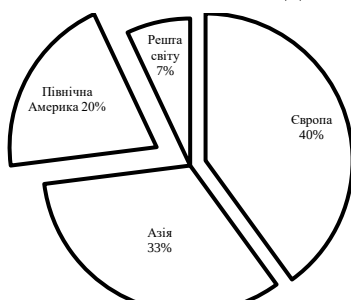

Рисунок – Частка ринку вантажних електровелосипедів

З досліджень видно, що електровелосипеди можуть сильно вплинути на економіку світу в найближчий час. Використання цього транспорту в великих кількостях дозволить значно економити на вартості енергії використовуваної для руху. Як це було у випадку DHL і GLS, компанії, які перейдуть до використання вантажних електровелосипедів, зможуть на зекономлені

кошти найняти більше працівників, що є дуже добре для економіки

1. Emilio Gonzalez, Dolores Herrero, Jorge Leon. (2015). Assessment of environmental impact, economic and societal competitiveness. Europe. 9-17.

Іщенко М.І. д.е.н, професор,
Зінченко О.А. д.е.н, професор,
Мішук Є.В. к.е.н., доцент,

Криворізький національний університет

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВАМИ ГІРНИЧОДОБУВНОЇ ТА МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ В МІСТІ КРИВИЙ РІГ

Як свідчить проведений аналіз, найефективнішим податком в структурі місцевих податків і зборів міста є плата за землю з питоною вагою у 2018 році – 72%, у 2019 році – 77%, при середньому показнику по Україні – 44,6%.

Щороку більше 80% надходжень цього податку забезпечується основними бюджетоутворюючими підприємствами міста ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», ПАТ «Південний ГЗК», ПРАТ «Північний ГЗК», ПРАТ «Інгuleцький ГЗК», ПРАТ «Центральний ГЗК», ПРАТ «Євраз Суха Балка» та ПАТ «Кривбасзалізрудком».

Друге місце за обсягом надходжень належить єдиному податку. Його частка в структурі місцевих податків і зборів у 2018 році складає 24,5%, у 2019 році – 19,4%, що є нижчим середнього показника по Україні – 47,9%. Це свідчить про розвиток у місті переважно середнього та великого бізнесу, який працює не за спрощеною системою оподаткування.

Серед інших місцевих податків і зборів, частка яких складає трохи більше 3%, хочеться звернути увагу на туристичний збір, питома вага якого зросла з 0,03% у 2018 році до 0,14% у 2019 році. Цей позитивний результат зумовлений розвитком у місті промислового туризму, який є новим перспективним явищем, здатним перетворити Кривий Ріг на туристичний центр, завдяки його потужному промислового потенціалу та диверсифікації економіки.

Як зазначалось раніше, основна доля платежів по платі за землю припадає на підприємства гірничодобувної та металургійної галузі міста. Також ці підприємства завдяки своєму потенціалу, стабільній та ефективній роботі, сплачують у великих обсягах податок на прибуток. Цей податок є загальнодержавним і відповідно до бюджетного законодавства України спрямовується до державного (90%) та обласного (10%) бюджетів. Тільки за 2017 та 2018 рік ці підприємства міста сплатили податок на прибуток 7162,8 млн.грн. та 5156,3млн.грн. відповідно (табл.1).

Таблиця 1 – Показники сплати податку на прибуток за 2017 та 2018 роки підприємствами гірничодобувної та металургійної галузі міста.

Назва підприємства	Показники сплати податку на прибуток до державного та обласного бюджетів, млн.грн.					
	2017 рік			2018 рік		
	Всього	держ. бюджет (90%)	обл. бюджет (10%)	Всього	держ. бюджет (90%)	обл. бюджет (10%)
Всього по підприємствах:	7162,8	6446,5	716,3	*5156,3	4640,7	515,6
ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	1291,2	1162,1	129,1	1852,6	1667,3	185,3
ПАТ «Південний ГЗК»	1893,1	1703,8	189,3	інформація відсутня		
ПРАТ «Північний ГЗК»	1710,9	1539,8	171,1	1675,4	1507,9	167,5
ПРАТ «Інгuleцький ГЗК»	1254,6	1129,1	125,5	972,5	875,3	97,2
ПРАТ «Центральний ГЗК»	594,6	535,1	59,5	314,0	282,6	31,4
ПРАТ «Євраз Суха Балка»	від'ємний фінансовий результат			169,9	152,9	17,0
ПАТ «Кривбасзалізрудком»	418,4	376,6	41,8	171,9	154,7	17,2

* У показнику не враховано дані по ПАТ «Південний ГЗК», у зв'язку з відсутністю інформації щодо їх фінансової звітності за 2018 рік в мережі Інтернет.

У загальноукраїнських показниках частка сплаченого податку на прибуток підприємствами ГМК міста до державного та обласного бюджетів (2017 рік – 73 396,8 млн.грн., 2018 рік – 106 182,3 млн.грн.) склала у 2017 році майже 10%, у 2018 році – майже 5% (без урахування даних по ПАТ «Південний ГЗК»). Такий високий показник свідчить про значущість цих підприємств у наповненні державного та обласного бюджетів.

ПОДАТОК НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ В КОНТЕКСТІ ІНСТРУМЕНТІВ АКТИВІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Проблеми розвитку підприємництва в Україні існували завжди, але особливо гостро вони постали саме на сучасному етапі під дією кризи, спричиненої пандемією коронавірусної інфекції COVID-19. Запровадження суворих карантинних обмежень завдало підприємствам неабияких збитків, особливо постраждав малий та середній бізнес, який і до корона-кризи з неймовірними зусиллями здійснював свою діяльність. Таким чином, зараз, як ніколи, підприємницький сектор потребує підтримки та дієвих стимулюючих заходів з боку держави. А отже, ще більшої актуальності набула ідея впровадження нового податку на виведений капітал, як альтернативи податку на дохід підприємств. Вперше ПнВК було впроваджено урядом Естонії у 2000 році, в Україні відповідні законопроекти обговорюються протягом декількох останніх років. [1]

Об'єктивна необхідність введення вище зазначених інновацій в податкову систему України обумовлюється саме головним принципом обкладання податком на виведений капітал. Мета будь-якого підприємства полягає в одержанні прибутку, але використання цього прибутку може бути абсолютно різним: так власник бізнесу може реінвестувати його, або вивести з обороту підприємства. Податок на дохід підприємств, який зараз функціонує в Україні, застосовується до всього прибутку, який отримує підприємець. Саме в цьому аспекті, на протидію йому виступає і показує свою головну перевагу податок на виведений капітал, адже ним обкладаються лише ті кошти, які вилучаються з бізнесу у вигляді дивідендів, виплати відсотків, страхових платежів, роялті і т. д. Отже, якщо бізнес буде інвестувати власний прибуток в розвиток та модернізацію і не буде виводити його з обігу, то і оподатковуватись ці кошти не будуть. А це, в свою чергу, створить потужний стимул для підвищення ділової активності в країні. Також, варто зазначити, що заохочення бізнесу залишати кошти на рахунках підприємств та направляти їх на оновлення, розширення і розвиток виробництва, дозволить генерувати нові прибутки, утримувати та розширювати кількість робочих місць, створювати додану вартість у значно більших обсягах і як результат активніше поповнювати бюджет від ПДВ, ПДФО та ЄСВ. Також введення ПнВК допоможе не лише повернути до корона-кризову активність підприємств і збільшити її, а й сприятиме вирішенню давно існуючих проблем підприємницького сектору. Наприклад – оновлення застарілих основних засобів, отриманих в спадок ще від радянського союзу. Також спрощення процесу фіскального контролю та адміністрування стане позитивним сигналом для іноземних інвесторів [1, 2].

Таким чином, введення податку на виведений капітал дійсно сприятиме поживавленню діяльності підприємницького сектору, допоможе усунути гальмуючі фактори, а також дозволить нівелювати негативні ефекти корона-кризи, і в цілому дасть можливість пришвидшити соціально-економічний розвиток України, саме тому введення ПнВК є необхідністю.

Література

1. Мельничук І. Податок на виведений капітал: переваги, ризики та іноземний досвід [Електронний ресурс]. URL: <https://mbusinesspartner.com.ua/podatok-na-vyvedenyi-kapital>.
2. Добровольський О. Податок на виведений капітал: за і проти [Електронний ресурс]. Вісник МСФЗ. 2018. URL: https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ001491.

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ БІОТЕХНОЛОГІЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Понад 15 років біотехнологічна галузь є провідною для найсильніших економік світу: Китаю, розвинених країн ЄС, Канади, США та інших. За даними джерел [1-2] через 5 років світовий ринок біотехнології може становити близько 2-3 трл доларів США. Тому тема є актуальною на теренах України, у зв'язку із характерними для країни соціально-економічними проблемами: зростання безробіття, падіння ВВП, банкрутство та закриття підприємств тощо.

Першим чинником, що уповільнює розвиток біотехнології в Україні є високі початкові капіталовкладення для відкриття підприємства. Висока фондомісткість біотехнологічних підприємств пояснюється витратами на основні фонди підприємства (в основному велика кількість дорогого обладнання та нематеріальних активів) [3]. Заснування компанії цієї галузі потребує значних інвестицій з боку приватних осіб або держави. Висока відсоткова ставка українських банків (17,88% в середньому) не дозволяє використовувати та вважати кредити основним джерелом для стартового капіталу. Тому єдиним способом є залучення іноземних інвестицій шляхом отримання грантів або створення підприємств з іноземною часткою капіталу чи повністю іноземних підприємств [4]. У зв'язку із несприятливим інвестиційним кліматом України, такі інвестиції не перевищують 1,5 тис. доларів США на душу населення [5]. Це пов'язано із нестабільністю політичної ситуації в Україні та корумпованою і бюрократичною системою ведення бізнесу.

Наступною проблемою є висока податкова ставка в Україні, що знаходиться на рівні 45,2% (податки на доходи підприємств, ЄСВ, військовий збір тощо) і перевищує середньосвітовий показник майже на 5% [6]. Таке досить значне податкове навантаження запобігає розвитку та утворенню підприємств галузі біотехнології, оскільки це також є одним із негативних чинників для інвестування з боку іноземних компаній.

Висока вартість енергоносіїв негативно впливають не тільки на життя звичайних громадян, але й на розвиток бізнесу. Біотехнологічна галузь потребує в середньому 3,8 МВт-год/м², що в 14 разів перевищує використання електроенергії іншими секторами промисловості [7].

Останнім значущим чинником можна вважати частку імпортованої продукції на ринку України. Більшість продуктів біотехнології більш доцільно купити закордоном, що пов'язано із низькою ціною [8]. Проте це призводить тільки до інтенсифікації та стимуляції розвитку закордонних фірм, а також відтоку валюти, що негативно відображається на ВВП країни.

Отже, для стимулу створення біотехнологічних виробництв, як провідної галузі промисловості, в Україні необхідно подолати ці основні чотири проблеми, представлені у цій роботі, тобто знизити відсоткову ставку банків та податкове навантаження на галузь, зменшити вартість енергоносіїв та забезпечити державні програми розвитку цієї галузі.

Література

1. Від чого залежить промислова могутність України? Всьому свій час, або біотехнології. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://justice.org.ua/politika-i-pravo-podiji-fakti-komentari/vid-chogo-zalezhit-promislova-mogutnist-ukrajini-vsomu-svij-chas-abo-biotekhnologiji>.
2. Вакуліч А.М. Перспективи розвитку інноваційних біотехнологій / А.М. Вакуліч // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2014. – № 1. – Т.1. – с. 114-119.
3. Lee N., Lee J. (2019). External Financing, R&D Intensity, and Firm Value in Biotechnology Companies. *Sustainability* (18 p).
4. Кредити на розвиток бізнесу в банках України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bankchart.com.ua/business/credit>.
5. Бохонко І.В., Жигало І.І., Слободюк А. Інвестиційна привабливість України в умовах ринкового господарювання / І.В. Бохонко, І.І. Жигало, А. Слободюк // Економіка та управління національним господарством. – 2020. – №4. – с. 46-53.
6. Paying Taxes [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.pwc.com/>.
7. Energy Efficiency in Biotech and Pharma [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://blog.fairbanksenergy.com/energy-efficiency-in-biotech-and-pharma>.
8. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ІМІДЖ МІСТА ХАРКОВА

Актуальність дослідження полягає у формуванні необхідного інвестиційного іміджу великих міст, що сприяє їх соціально-економічному розвитку. Необхідним є аналіз міжнародної інвестиційної діяльності та іміджу Харкова, що сприятиме виокремленню відповідних напрямів, які направлені на зміну іміджу міста з метою більш великих інвестицій. В даній роботі досліджується термін «міжнародні інвестиції», «імідж міста» і розглядається роль і значення в соціально-економічному розвитку Харківського регіону. Термін «інвестиція» дуже широкий і походить від лат. *investio* «одягати, одягати, прикривати» або досліджувати «обдаровувати», що означає «здійснення грошей, цінностей, засобів або довгострокове вкладення капіталу в підприємство, або бізнес».

Питаннями формування та розвитку інвестиційної привабливості регіонів займалися багато вчених, а саме: Р.Харрод, який довів, що інвестиції народжують заощадження; Р.Лукас і Р. Солоу, які дотримувалися тієї ж гіпотези, що і Р.Харрод. На думку дослідників, інвестиції зростають за рахунок сприятливого режиму оподаткування або зростання обсягу ринку, що призводить до збільшення сукупного попиту, зайнятості та рівня випуску.

Незважаючи на схожі підходи до визначення ролі інвестицій в економіці, до самої ідеї інвестування підходять і визначаються по-різному в різних сферах економіки. Економічна теорія визначає інвестиції як витрати на придбання, утримання, розширення, оновлення та модернізацію основного капіталу. З точки зору фінансової науки, інвестиції - це всі види активів, які вкладаються в економічну діяльність з метою отримання прибутку. Макроекономічний підхід розглядає інвестиції як складову валового внутрішнього продукту, що забезпечує приріст капіталу і не споживається в даний час. Мікроекономіка визначає інвестиції як процес створення нового капіталу.

Варто зазначити, що як українські, так і зарубіжні вчені дотримуються думки, що інвестиції - це процес залучення капіталу з очікуванням його подальшого збільшення. Практичне здійснення інвестицій забезпечується інвестиційною діяльністю, яка являє собою поєднання діяльності громадян, юридичних осіб та держави, яка приносить дохід, спрямованих на втілення їх економічних інтересів.

В сучасних умовах процес ефективного розвитку системи управління, регулювання інвестиційної діяльності, а також активізація інвестиційного механізму, спрямованого на розвиток стратегічного та пріоритетного соціально-економічного секторів, мають ключове значення. На цьому етапі інвестиційна діяльність в Харкові, незважаючи на деякі позитивні тенденції, стикається з певними проблемами. Таким чином, інвестиційна діяльність харківських та іноземних інвесторів суттєво обмежена через несприятливий інвестиційний клімат, недосконалість законодавчої бази; недостатнє формування інвестиційних проектів та програм; а також слабкий розвиток інвестиційних інструментів та інвестиційного ринку.

Література

1. Харрод Р.Ф. До теорії економічної динаміки. Москва: Гелиос АРВ, 1999.- 160 с.
2. Солоу Р. Внесок в теорію економічного зростання. *Квартальний журнал економіки*. - 1956. № 70. с. 65-94.
3. Лукас Р. Е. Лекції з економічного зростання. Москва. *Видавництво Інституту Гайдара*, 2013. 288 с.
4. Кунч З.Й. Універсальний словник української мови. Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 848 стр

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ НА СВІТОВІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ

Як відомо, економіка є суспільною наукою, тому будь-які зміни в соціумі мають на неї вплив. Прикладами соціальних змін можуть бути ріст урбанізації або рурбанізації, підвищення рівня освіти населення, приріст населення, збільшення впливу засобів масової інформації на свідомість громадян, зміну взаємин між робітниками на підприємстві тощо. Зараз у світі відбуваються економічні зміни, спричинені пандемією Covid-19.

Сьогодні однією з нагальних всесвітніх проблем є боротьба з пандемією спричиненою вірусом Covid-19, яка забрала вже понад мільйон жертв у всьому світі і продовжує поширюватись з надзвичайно великою швидкістю. "Пандемія нового коронавірусу все ще набирає обертів, її наслідки будуть відчуватися протягом кількох десятиліть", - наголосив голова Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) Тедрос Адханом Гебреісус.

Безперечно, пандемія приносить надзвичайно важкі наслідки для економік тих країн світу, де вона поширюється. Найчастіше такими є сповільнення темпів економічного зростання або навіть початок економічної кризи, що призводить до зменшення доходів населення, погіршення рівня життя, банкрутства компаній, зростання безробіття

Проте разом з тим зростає обсяг виробництва товарів фармацевтичної промисловості та необхідного медичного обладнання, збільшується попит на професії для віддаленої роботи, зменшуються викиди діоксиду азоту, збільшується попит на онлайн-торгівлю та доставку їжі, росте попит інвесторів на золото та державні цінні папери.

Китай був першою країною, яку вразив коронавірус. Це стало великим економічним шоком не тільки для цієї держави. Оскільки Китай є основним постачальником товарів та послуг у всьому світі, тому зменшення випуску його продукції позначилося на економічному розвитку багатьох країн-партнерів. Не зважаючи на те, що китайська економіка впала на 6,8% , що вважається найбільшим показником за час спостережень, уряд держави спромігся перебороти кризу і повернутися до фази пожвавлення. Зараз можна сказати, що економіка Китаю є першою, що повернулася до зростання, згідно з даними, оприлюдненими Пекінським національним статистичним бюро.

В умовах пандемії, економіка України також зазнала значного негативного впливу. Беручи до уваги залежність нашої держави від імпорتنих товарів та сировини, а також зменшення попиту на експортні товари у зв'язку із світовою кризою, можна зазначити, що економічний розвиток України сповільнюється. Як наслідок – підприємства та компанії стають банкрутами, кількість робочих місць зменшується, росте безробіття, зменшується попит на певні товари та послуги через недостатню кількість фінансових ресурсів у населення, тобто найбільше страждають туристична та готельно-ресторанна сфери. Економіка нашої держави є нестабільною, через політичні події що відбулися в останні роки. Експерти вважають, що наслідки пандемії будуть для нас особливо відчутні і падіння ВВП України через поширення Covid-19 у 2020 році складе близько 6,2%.

Отже, варто зазначити, що пандемія Covid-19 тим чи іншим чином зачепила економіки всіх країн світу. Негативний вплив на собі відчула й Україна. В ситуації, що склалася уряд має виробити чіткий план дій виходу із фази спаду, як це в свою чергу, було зроблено в Китаї. Наразі основним питанням є тривалість рецесії, в якій зараз перебуває світова економіка. Експерти не мають остаточної відповіді на дану проблему, адже перевіреної вакцини від вірусу немає. Саме тому складно робити будь-які прогнози з цього приводу.

Література

1. Падіння ВВП України за підсумками 7 місяців сповільнилось до 6,2% - Мінекономіки [Електронний ресурс]// Економічна правда – 2020. - Режим доступу до газети: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/09/11/664989/>

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В СУЧАСНІЙ ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Особлива роль інформації та інформаційних ресурсів в діяльності сучасних організацій обумовлена їх безпосередньою участю у будь-яких економічних процесах та постійно зростаючим рівнем інформатизації ринкового середовища і суспільства в цілому. Сучасний етап розвитку економіки потребує використання науково-обґрунтованих методів збору, аналізу, обробки та застосування інформації її взаємопов'язаних форм, що має сприяти формуванню потенційних інформаційних ресурсів організації та послідовній реалізації напрямків її розвитку.

Інформаційні ресурси – це специфічний і унікальний у своєму роді вид економічних ресурсів, який не тільки не виснажується, але й збільшується, постійно удосконалюється і сприяє разом з тим найбільш ефективнішому і раціональному використанню усіх інших ресурсів організації, їх збереженню, а в деяких випадках збільшенню і створенню нових. Він також є одним з видів ресурсів, які необхідні як в процесі прийняття рішень, так і для визначення оперативних, тактичних і стратегічних завдань. ІР мають здатність вилучення знань із зовнішнього середовища і властивість самовідображення, що особливо важливо для вирішення і реалізації задач управління і забезпечення господарської діяльності господарюючих суб'єктів.

Структура ІР підприємницької організації включає: інформаційні ресурси, представлені у вигляді інформації організації; знання і досвід діяльності персоналу організації; знання партнерів, споживачів та інших контрагентів організації про її діяльність у зовнішньому середовищі, які проявляються в іміджі, брэндах, прихильності до торговельної марки, тривалих схемах взаємодії; специфічний вид ІР - організаційні ІР організації, носієм такого є організаційні одиниці, що знаходяться за межами організації - наукові, управлінські, виробничі та інші організації.

Виходячи зі специфіки ІР організації, можна виділити їх наступні характерні особливості

1. На відміну від інших видів ресурсів (особливо матеріальних), ІР практично невичерпні.

2. У процесі використання ІР не вичерпуються, а зберігається і навіть збільшується.

3. ІР не є самостійними і самі по собі мають лише потенційне значення. Тільки з'єднуючись з іншими видами ресурсів - кваліфікацією, досвідом, працею, енергією, технікою, сировиною – вони стають рушійною силою.

4. Ефективність використання ІР пов'язана з ефектом повторного виробництва знань. Інформаційна взаємодія дозволяє отримувати нові знання ціною менших витрат в порівнянні з прямими витратами праці, енергії, часу на їх пряме генерування.

5. ІР є формою безпосереднього включення науки в склад продуктивних сил підприємства. В інформаційній економіці наука виступає опосередкованою і безпосередньою продуктивною силою. Радикально змінюється характер дії ІР: продуктивність праці збільшується не на відсотки, а на порядки - в 10 -100 разів.

6. ІР виникають в результаті не просто інтелектуальної діяльності, а її безпосередньо творчій частині.

7. Перетворення знань і досвіду в ІР залежить від можливостей його використання для досягнення конкретних цілей функціонування організації.

Отже, сучасна економіка все більше залежить від ІР. Все більша частина продукції ґрунтується на експлуатації ідей, а не матеріальних предметів. Складові, засновані на інформації та знаннях, проникають в більшу кількість товарів. Тому, скільки б ІР не використовувалися, вони не перестають бути корисними в подальшому.

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

У 2014 році в Україні розпочався процес децентралізації. На 10 листопада 2020 року в Україні сформовано 1002 об'єднані територіальні громади [1]. П'ять років реформи – це достатній термін для підведення перших підсумків реформи, визначення позитивних

Метою цього дослідження є аналіз результату реформи з децентралізації в Україні. Це допоможе оцінити сучасну ситуацію як в територіальних громадах, так і в країні в цілому.

По-перше, нереформовані територіальні громади мали незадовільну податкоспроможність через свою малочисельність, а також через недостатній обсяг закріплених на територіальними громадами податків і зборів.

На сьогодні ми спостерігаємо іншу ситуацію, оскільки територіальні громади є укрупненими і закріплені грошові потоки залишаються на місцях. Місцеві доходи з 2014 по 2019 рік зросли на 200 млрд грн (з 68,6 млрд грн до 267 млрд грн) [1]. Органи самоврядування мають можливість займатись розвитком свого регіону, чим самим вирішивши ситуацію досягнення бюджетної рівноваги [2].

По-друге, децентралізація є основним із факторів активізації інвестиційних процесів завдяки покращенню економічного становища населення, а саме розвитку підприємництва, збільшення кількості робочих місць; покращення якості життя людей, їх освіченості, кваліфікації тощо; розвиток інфраструктури та благоустрою територій; підвищення конкурентоспроможності регіонів [3].

По-третє, рівень корупції значно зменшиться, адже кошти будуть чітко поділені між галузями та будуть віднесені до конкретної території. Має спрацювати принцип субсидіарності – наближеності розпорядників бюджетних коштів до місця виникнення проблеми, а платників податків до отримання суспільних благ.

Позитивні результати реформи є очевидними. Проте необхідно розробити низку заходів щодо запобігання негативних відцентрових тенденцій в державі. Щоб цього не відбулося, центральна влада має чітко і грамотно відслідковувати і регулювати процеси в об'єднаних громадах.

Внаслідок проведеного дослідження було проаналізовано результати реформи з децентралізації. Як ми можемо спостерігати, вдалося досягнути позитивних наслідків і результатів, а саме розв'язання проблеми бюджетної рівноваги, активізація інвестицій, зменшення рівня корупції, збільшення місцевих доходів, зростання добробуту, освіченості населення тощо. До негативних можна віднести потенційну можливість переходу від децентралізованої держави до нецентралізованої.

Література

1. Міністерство розвитку громад та територій України [Електронний ресурс] – Режим доступу до журналу: <https://www.minregion.gov.ua/press/news/v-ukrayini-stvoreno-ponad-1000-otg/>.

2. Реформа децентралізації [Електронний ресурс] – Режим доступу до журналу: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>.

3. Голобородько Т. В. Децентралізація як інструмент активізації інвестиційних процесів [Електронний ресурс] / Т. В. Голобородько. – 2020. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/2075/>.

ПРОБЛЕМА ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПРИЧИНИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

На сьогоднішній день економіка країни переживає не найкращі часи. Однією з основних проблем є частка тіньового сектору. Тому, на нашу думку, забезпечення мінімізації рівня тіньової економіки є одним із ключових завдань, поставлених перед нами сьогодні.

Науковці виявили три групи причин її розвитку:

- соціально-економічні – ті, які стосуються загального стану економіки та суспільства в країні, відповідно до системи, в якій відбуваються усі процеси (низький рівень життя населення, високий рівень оподаткування, нестабільність економіки);
- правові та політичні – які формуються в наслідок недосконалості юридичних законів та роботи органів, спрямованих на запобігання економічній злочинності та регулювання економіки в цілому;
- морально-етичні – причини, зумовлені лояльним ставленням до тіньової економіки з боку суспільства.

Точну частину тіньового сектора визначити неможливо. Це зумовлено відсутністю єдиної методики та різними підходами до її розрахунку. За даними, визначеними міжнародною аудиторською компанією Ernst&Young та Mastercard в рамках Меморандуму про співпрацю з Мінекономрозвитку України, НБУ і Держстатом, на кінець 2019 року тіньова економіка складає 23,8% від національного ВВП, що складає понад 800 млрд гривень[1]. Все ж цю цифру потрібно вважати відносною, адже суть цього сектора в тому, що відслідкувати та зафіксувати його дуже важко.

За офіційними джерелами, ці дані свідчать про зниження рівня «тіні» відносно попередніх років. Це було досягнуто рядом заходів та реформ, здійснених протягом року. Врахувавши всі їх переваги та недоліки, можна розробити деякі стратегічні напрямки, націлені на зниження частки тіньової економіки [2, ст.25].

1) Відмова від готівкових грошей. Згідно з дослідженням НБУ, більшість прихованих фінансових операцій здійснюється за допомогою готівкових грошей, адже безготівкові форми платежів набагато легше відслідкувати. Тому одним із пріоритетних завдань цифрова трансформація фінансової системи.

2) Реорганізація фіскальної політики, зокрема оподаткування. Державна політика повинна сприяти легальному розвитку малого та середнього бізнесу та створювати сприятливе середовище для відкритого наймання робочої сили.

3) Подальша легалізація трудових відносин, економічної активності в цілому та послаблення контролю над деякими галузями теперішнього господарства. Наприклад, зниження митних тарифів скоротить кількість контрабандних перевезень.

Перераховані раніше причини зумовлюють формування тіньової економіки, яка має переважно негативний вплив на загальний розвиток економіки України, виражений у втраті частини національного доходу. Хоча повністю усунути цей сектор неможливо, адже навіть у країнах з найвищим рівнем якості життя присутній прихований сегмент економічної діяльності, перехід до не готівкових форм платежу, удосконалення політики оподаткування та перегляд деяких фінансових стандартів зможуть знизити цей вплив та його наслідки.

Література:

1. Національний Банк України: Дослідження тіньової економіки в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/doslidjennya-tinovoyi-ekonomiki-v-ukrayini--mayje-chvert-vvp--abo-846-mlrd-griven--perebuvaye-v-tini>
2. Предборський В.А. Економічна теорія: підручник [для студентів вищих навч. закладів]/ Б.Б. Гарін, В.Д. Кухаренко. – Київ: Кондор, 2003.- 492 с.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІЛЬГОВОГО КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Однією з найбільших проблем бізнесу України є відсутність дешевого кредитування малого та середнього підприємництва, яке необхідне для розвитку або для виживання у складних ситуаціях. Карантин, спричинений пандемією COVID-19, загострив економічні проблеми, тому підприємці були вимушені шукати способи утримати власний бізнес і зберегти робочі місця. У зв'язку з цим було вирішено створити державну програму «Доступні кредити 5-7-9%» [1]. Розмір та тип підприємницької діяльності впливає на відсоток позики. Наприклад, 5% надається підприємству, що має доходи до 25 млн. гривень і при здійсненні кредитування мінімум два нові робочі місця. Кредит під 7% річних можливий для бізнесу з доходом до 25 млн. гривень, набір нових працівників не є обов'язковим, але ставка кредиту може знизитися на 0,5% за кожне нове робоче місце. 9% річних надається бізнесу з виручкою до 100 млн гривень [2].

Ця програма мала б стати порятунком від банкрутства в період кризи, зумовленої пандемією, проте лише незначна кількість підприємств може отримати дешеву позику через низку недоліків урядової програми. Які ж саме умови урядової програми унеможливають здійснити процес дешевого кредитування?

По-перше, на підтримку від держави може розраховувати підприємство, що є стабільно прибутковим та має досвід роботи. Якщо ж підприємство на етапі створення, то доступ до пільгового кредитування малоймовірний. Банки не хочуть кредитувати ризикові «стартапи», тому надають перевагу підприємствам, які мають стабільні заробітки.

По-друге, позичальники, що отримують пільгу, а саме ставку 5-7-9% на кредит, виплачують значно більшу суму. Банки вимагають великий перший внесок, спрямований на інвестицію, під яку береться кредит. В умовах кризового стану малий бізнес не має значних сум для вільного користування. До того ж, умовою надання позики є страхування застави, а також проведення й інших процедур, що роблять значно дорожчою вартість кредиту.

По-третє, умови позичкового надання можуть змінюватися під час розгляду заяви, постійно вносяться певні корективи. Кошти виділяються на купівлю та модернізацію деяких видів основних засобів, проте певне обладнання йде під заставу і підприємець повинен виплатити не менше 30% його вартості. До того ж з'являються додаткові умови щодо страхування.

Вагомим мінусом даної програми є відсутність надання позики ресторанній справі, незважаючи на те, що дана галузь страждає від кризи значно більше: запроваджується новий карантин вихідного дня, який негативно вплине на дохід підприємств.

«Доступні кредити 5-7-9%» мають стимулювати створення нового бізнесу, нових робочих місць для населення, а також підтримувати чинне мале та середнє підприємництво. Програма має право на існування, якщо будуть створені умови, при яких весь бізнес, що потребує фінансової підтримки, отримає доступні кредити. Необхідно розширити ринки збуту товарів всіх видів підприємницької діяльності. Державна програма стимулює збільшення видів діяльності, малого та середнього бізнесу, здійснення модернізації обладнання, а також ефективного зростання продуктивності праці.

Список використаних джерел:

1. Доступні кредити 5-7-9% - Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua>

1. 2. Доступні кредити 5-7-9%. Державна програма. Режим доступу: <https://5-7-9.gov.ua>

ІНДИКАТОРИ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ГОСПОДАРСТВ

Економічній науці відомі такі усталені моделі соціально-економічного розвитку національних господарств: модель економічного зростання та модель сталого розвитку.

Економічне зростання – одна з головних макроекономічних цілей, досягнення якої зумовлене необхідністю нарощення та посилення економічного потенціалу держави, підвищення рівня добробуту громадян. Економічне зростання знаходить свій прояв у збільшенні обсягів реального валового внутрішнього продукту (ВВП) в одному періоді порівняно з іншим. Оцінка рівня економічного зростання здійснюється за такими показниками: збільшення обсягів реального ВВП; їх збільшення на душу населення; на одного зайнятого; вимірюється річними темпами економічного зростання.

Слід зазначити, що існуючі показники відомих моделей економічного зростання і сталого розвитку не є єдиними критеріями, які в сучасних умовах визначають ефективність розвитку національних економік. Практика показує, що зростання темпів ВВП, збільшення ВВП на душу населення не завжди пов'язується з усіма членами суспільства, а в багатьох випадках спрямовується, в першу чергу, на задоволення потреб окремих індивідів і бізнесових та провладних груп.

За цих обставин об'єктивно виникає потреба пошуку таких індикаторів, які б більш адекватно виражали ефективність національних господарств. Така система показників була запропонована науковцями і експертами на Всесвітньому економічному форумі в Давосі у 2018 році в зв'язку з концепцією інклюзивного розвитку(1). У її структурі основним агрегованим показником є індекс інклюзивного розвитку (IDI). Цей індекс включає 12 усереднених показників розвитку країни, які поділяються на три групи, кожна з яких, відповідно, характеризує стан економіки, рівень соціальних стандартів та рівень сталості розвитку як умови забезпечення життя наступних поколінь. В першу групу входять такі показники: ВВП на душу населення (дол.); ВВП на одного працюючого (дол.); зайнятість населення (%); середня тривалість здорового життя (роки). Друга група включає: медіанний дохід домогосподарства (дол.); коефіцієнт Джині, що характеризує розшарування суспільства за доходами; рівень бідності (%); коефіцієнт Джині, що характеризує розшарування суспільства за рівнем багатства. В третю групу входять показники: скориговані чисті заощадження (%ВНД); коефіцієнт демографічного навантаження (%); державний борг (%ВВП); інтенсивність промислових викидів в атмосферу (кг викидів CO₂ на 1 дол. ВВП).

Композитний індекс інклюзивного розвитку розраховується методом узагальнення значень 12 показників як середня арифметична величина. Але це не означає, що запропонований індекс інклюзивного розвитку IDI знижує значення інших показників і, в першу чергу, пов'язаних з ВВП. В дійсності в концепції інклюзивного розвитку обґрунтовується необхідність його використання не замість ВВП на душу населення і ВВП на одного працюючого, а додатково до них. Аналіз системи показників, які об'єднує індекс інклюзивного розвитку IDI, показує, що він більш комплексно характеризує стан економічного, соціального та екологічного розвитку країни. Розуміння сутності індексу інклюзивного розвитку дає можливість здійснювати оцінювання стану економіки різних країн відповідно стандартам інклюзивного розвитку та визначати їх місце у міжнародному рейтинговому розподілі як за рівнем агрегованого індексу інклюзивного розвитку, так і за його складовими елементами.

Література

4. Манцуров І.Г. Інклюзивний розвиток як основа протидії глобальним викликам сьогодення // Економіка України. – 2018. – №10. – С.71–87.

Кураташвили Альфред Анзорович (Тбилиси, Грузия)

Доктор экономических, философских и юридических наук, профессор в области общественных наук, профессор Грузинского технического университета в области Публичного права (Факультет Права и Международных отношений), Научный руководитель Института Бизнеса и Права Факультетов – Права и Международных отношений и Бизнестехнологий ГТУ, Президент Международной Академии социально-экономических наук, Президент Международной Академии Политического Менеджмента и Президент Международной Академии Юридических наук, Действительный член Нью-Йоркской Академии наук, Академик Академии политических наук США

РАВНОПРАВИЕ ВСЕХ ЛЮДЕЙ ПЕРЕД ЗАКОНОМ – НЕОБХОДИМОЕ УСЛОВИЕ ЭФФЕКТИВНОГО ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА И ЭКОНОМИКИ В ИНТЕРЕСАХ НАРОДА

Эффективное функционирование предпринимательства и экономики в интересах народа не представляется возможным без достижения и утверждения всемирно признанного равноправия всех людей перед законом, ибо, во-первых, суждение о справедливости без соблюдения равноправия всех людей перед законом в обществе и в государстве будет лишь пустой «говорильней», наподобие неосуществимой так называемой «демократии», и, во-вторых, нарушение равноправия всех людей перед законом – «иммунитет» должностных лиц и т.д. – вызывает дискриминацию миллионов людей в обществе и в государстве.

Более того, Конституционно «узаконенный» «иммунитет» должностных лиц от привлечения их к уголовной ответственности – это преступление против человечности, ибо «иммунитет» может иметь и должен иметь каждый человек, но «иммунитет» человек должен иметь лишь против болезни, а не против привлечения к уголовной ответственности за его криминальные деяния.

В связи с проблемой равноправия всех людей перед законом, считаю необходимым отметить, что согласно Всеобщей Декларации прав человека: «Все люди равны перед законом и имеют право, без всякого различия, на равную защиту закона» [1, Статья 7].

Что касается Европейской Конвенции по правам человека – «Конвенция о защите прав человека и основных свобод» (Рим, 4 ноября 1950 г.), то в ней специальная Статья посвящена «Запрещению дискриминации» [2, Статья 14].

Необходимость соблюдения равноправия всех людей перед законом отражена также в Конституциях государств [3, Статья 11, пункт 1; и др].

Притом, равноправие всех людей перед законом может быть достигнуто лишь на основе созданной мной принципиально новой научной теории – на основе Теории сбалансированности прав и ответственности должностных лиц [4; и др.].

Литература

1. Всеобщая декларация прав человека *от 10 декабря 1948 года*. Права человека: Сборник международных документов. – М.: Издательство «Юридическая литература», 1998. – 608 с. http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/declhr.shtml
2. Конвенция о защите прав человека и основных свобод (Рим, 4 ноября 1950 г.). http://hand-help.ru/documents/evrop_konv.html
3. Конституция Грузии. Принята **24 августа 1995 г.** <https://matsne.gov.ge/ru/document/view/30346>
6. Кураташвили Альфред А. Теория сбалансированности прав и ответственности должностных лиц. *Принципиально новое научное направление – необходимая научная основа защиты интересов человека и социально-экономического прогресса* (монография на грузинском, английском и русском языках). Тбилиси: Международное издательство «Прогресс», 2003. – 256 с.

Кураташвили Анзор Альфредович (Тбилиси, Грузия)

Доктор экономических наук, Профессор факультета Бизнестехнологий Грузинского технического университета, Вице-Президент Международной Академии социально-экономических наук, Международной Академии Политического менеджмента и Международной Академии Юридических наук, Действительный член Нью-Йоркской Академии наук

ПРАВОВОЙ ФАКТОР И ЕГО ОСОБАЯ РОЛЬ В СОЦИАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА И ЭКОНОМИКИ

Правовому фактору принадлежит особая роль вообще, и, в частности, в социальной ориентации предпринимательства и экономики.

В связи с сущностью социально ориентированной рыночной экономики необходимо отметить, что социально ориентированная рыночная экономика включает в себя противоречия между экономической целью рыночной экономики и ее социальной ориентацией, разрешение которых невозможно без использования правового фактора и его соответствующего влияния [1; 2; 3; 4; и др.].

Исходя из вышеотмеченного, логически следует, что без соответствующего влияния правового фактора невозможно как повышение экономической эффективности рыночной экономики, так и реальная социальная ориентация рыночных отношений, а также преодоление тех противоречий, которые существуют между экономической целью и социальной ориентацией социально ориентированной рыночной экономики.

Притом, считаю необходимым подчеркнуть, что главный критерий социально ориентированной рыночной экономики охватывает (объединяет) одновременно два критерия: реализацию экономической цели, т.е. получение прибыли, и решение социальных проблем.

Однако по мере развития отмеченного типа рыночной экономики все более резко возрастает значение решения социальных проблем – как главного критерия эффективного функционирования социально ориентированной рыночной экономики.

В результате вышеизложенного, логически подтверждается особое значение правового фактора в деле эффективного функционирования предпринимательства и экономики, и, в частности, в деле эффективного функционирования социально ориентированной рыночной экономики в интересах народа.

Литература

1. Кураташвили Анзор А. Социально ориентированная рыночная экономика и влияние правового фактора на ее эффективное функционирование (монография на грузинском языке). Тбилиси: Международное издательство «Прогресс», 2008. – 240 с.

2. Кураташвили Анзор А. Социально ориентированные рыночные отношения и правовой фактор. Труды Грузинского технического университета. 1998, № 5 (421). Тбилиси: Издательство "Технический университет", 1998, с. 132-133.

3. Кураташвили Анзор А. Рыночная экономика и правовой фактор. BULLETIN "Medicine, Science, Innovation and Business New" ("Новости медицины, науки, инновации и бизнеса – голос профессионалов и бизнесменов США, СНГ и других стран мира"). Volume 6, Number 7 (57), July, 1999. New York, USA, p. 6.

4. Кураташвили Анзор А. Проблемы эффективного функционирования социально ориентированной рыночной экономики и правовой фактор. Materials of International scientific-practical conference: "ECONOMIC DEVELOPMENT: PROCESSES AND TENDENCIES" 29 April, 2015. VILNIAUS KOLEGIJA / UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES FACULTY OF ECONOMICS. I VOL. Vilnius, Lithuania, 2015. – p. 386-394.

Кураташвили Кристине (Кетеван) Альфредовна (Тбилиси, Грузия)
Научный сотрудник Института Экономики им. П. Гугушвили
Тбилисского государственного Университета им. Ив. Джавахишвили,
Магистр юриспруденции, экономики, менеджмента и искусства,
Помощник Президента и художник-дизайнер Международной
Академии социально-экономических наук

КУЛЬТУРА ПОВЕДЕНИЯ ЧЕЛОВЕКА – КАК ВАЖНЫЙ ФАКТОР ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ В УСЛОВИЯХ ПАНДЕМИИ КОРОНАВИРУСА COVID-19

В условиях пандемии коронавируса COVID-19 особую актуальность приобретает поиск путей и механизмов защиты жизни людей.

Притом, с учётом специфики коронавируса COVID-19 значительно возрастает необходимость соблюдения Культуры поведения каждого человека, ибо от этого во многом зависит решение проблемы ограничения распространения данной болезни.

Вместе с тем, одной из важнейших проблем вообще, и, в частности, в условиях пандемии коронавируса COVID-19, является решение проблем функционирования экономики.

Следовательно, общество и государство, в условиях пандемии коронавируса COVID-19, должна решать одновременно две важнейшие проблемы: это – с одной стороны, защита жизни каждого человека, и, с другой стороны, обеспечение функционирования экономики.

В связи с необходимостью решения вышеотмеченных проблем, принципиальное значение имеет, прежде всего, соблюдение Культуры поведения каждого человека с учётом нужных рекомендаций – как важного фактора защиты людей от коронавируса COVID-19, а значит, и как важного фактора решения проблем функционирования экономики.

Таким образом, фактор Культуры вообще, и, в частности, фактор Культуры поведения человека имеет принципиальное значение, ибо, как неоднократно отмечалось мной и ранее:

«Образование – как культура, наука – как культура, а также правовая культура и управленческая культура представляются мне как фактор культуры – как преимущественно непосредственно действующий фактор, тогда как художественная культура мне представляется в качестве преимущественно опосредованно действующего фактора модернизации государственного управления» [1, с. 146].

Притом, Культура поведения человека – как фактор Культуры – приобретает принципиальную важность в условиях пандемии коронавируса COVID-19, что необходимо учитывать и соблюдать всем, ибо «требование уважения к людям применительно к повседневному поведению выражается в виде правил вежливости, деликатности, в такте, предупредительности, в умении беречь чужое время и т. п.» [2].

Принципиально важно здесь также учесть следующее: «В широком плане в понятие культуры поведения входят все области внешней и внутренней культуры человека» [2], и, в том числе, Культура поведения человека – как фактор в условиях пандемии коронавируса.

Литература

1. Кураташвили Кетеван А. Культура – как важнейший фактор модернизации государственного управления. «Модернизационные процессы государственного и муниципального управления». Материалы Международной научно-практической конференции (4 апреля 2014 года). Часть Вторая. Академия муниципального управления (Киев, Украина). Киев: Издательско-полиграфический центр Академии муниципального управления, в 2-х частях. Ч. 2, 2014. – с. 146-147.

2. Волгушева Алла А. Культура поведения людей.
<https://center-yf.ru/data/stat/kultura-povedeniya-lyudey.php>

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ

В період глобалізації та індустріалізації, ІТ-технології глибоко проникли в усі сфери суспільних відносин. Зокрема, простежується значний вплив на появу та розвиток аналога традиційних валют – криптовалют.

Криптовалюта – вид цифрових грошей, в якому використовуються розподілені мережі й публічно доступні журнали реєстрації угод, а ключові ідеї криптографії поєднані в них з грошовою системою заради можливості створити безпечну, анонімну та потенційно стабільну віртуальну валюту [2]. Найвідомішою криптовалютою у світі є bitcoin. Варто зазначити, що bitcoin, станом на 2020 рік, очолює рейтинг криптовалют по капіталізації.

Світовий досвід показує, що багато високорозвинених країн прагнуть взяти під свій контроль електронні платежі, регулювати їх та обкладати податками. Такі країни, як США, Китай, Канада, Японія, Сінгапур, Ізраїль, Мальта уже дозволили обіг криптовалют, закріпили правовий режим, сформували судову практику. Водночас країни зі слабкою економікою виступають проти впровадження таких платіжних систем.

Зважаючи на велику кількість висококваліфікованих ІТ-фахівців, достатньо розвинену комунікаційну інфраструктуру, Україна має хороші можливості для цифрового розвитку, перспектива легалізації криптовалют існує. Разом з тим, на шляху до неї, постає багато штучних перешкод, таких як невизначеність правового статусу та відсутність детально продуманого державного підходу.

Переваги	Недоліки
Криптовалюта може використовуватися як інвестиційний інструмент.	Відсутність законодавчого регулювання статусу та обігу криптовалют.
Вартість криптовалют захищена від інфляції.	Нестабільність криптовалют.
Фінансові операції з криптовалютою не є лімітованими.	Можливі хакерські атаки.
Криптовалюту можна відправляти та отримувати у будь-якій точці світу і у будь-який момент часу.	Використання на чорному ринку або з метою ухилення від сплати податків.
Персональні дані власника електронного гаманця зберігаються в таємниці, причому історія транзакцій є відкритою.	Втрата паролю або доступу до електронного гаманця призведе до повної втрати криптовалют.
Користувачі самостійно керують власними рахунками.	Неможливість внесення криптовалют до статутного капіталу юридичних осіб.

Таблиця 1. Переваги і недоліки функціонування криптовалют в Україні [1]

Отже, враховуючи усі позитивні та негативні аспекти використання криптовалют, досвід іноземних країн, можна зробити висновок, що при належному правовому регулюванні, в Україні є всі передумови для ефективного функціонування криптовалют, як альтернативного фінансового інструменту.

Список літератури:

1. Москальов А. А., Попова Е. М. Криптовалюта на сучасній економічній арені та перспективи розвитку bitcoin, ethereum, ripple / А. А. Москальов, Е. М. Попова// Молодий вчений. 2018. №3. - С. 680–684.
2. Що таке Bitcoin і криптовалюта? [Електронний ресурс] // Bitcoin Security. – 2015. Режим доступу до ресурсу: <http://bits.media/chtotakoebitcoin>.

ПРОБЛЕМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Малий бізнес надзвичайно важливий для економіки будь-якої країни, а саме за допомогою цих видів підприємств розвинені країни світу борються з безробіттям. За даними сайту «Галицький Кореспондент» у 2018 році у Європі частка зайнятого населення у малому бізнесі становить 90%, в той же час в Україні лише 40%. Також у міжнародному рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business 2018 Україна посіла тільки 76 місце. Отже можна зробити висновок про певні проблеми малого підприємництва в Україні.

Одна із основних проблем малого бізнесу в Україні це недостатнє кредитування малого бізнесу. Частина кредитів у капіталі МСП становить 20%, тоді ж у країнах Європейського союзу частина кредитів у капіталі МСП становить 60%. Однією з причин такої різниці є вартість кредитів. Відсоткова ставка в Приватбанку станом на 13 листопада 2020 року становить 10,5% річних на термін від 3 до 6 місяців, в той же час Німецький банк KfW надає кредити від 1-2% до 8% строком на 10-20 років із фіксованою відсотковою ставкою. Це все призвело до того що розпочати власний бізнес може тільки людина в якій вже є хороша матеріальна база, тому досить невелика частка населення може розпочати власне підприємство.

Другою основною проблемою на мою думку є регулярне економічно не аргументоване підняття мінімальної заробітної платні. Внаслідок таких дій навантаження на підприємців зростає, вони змушені скорочувати кількість працівників, значна частина яких почнуть працювати у тіньовому секторі економіки, також скорочуватиметься виробництво. 1 вересня 2020 року відбулося чергове підняття мінімальної заробітної платні. Експерт Василь Матій наголошує, що це призведе до тінізації економіки, тому що підприємці почнуть скорочувати працівників, також він наголошує, що відбудеться збільшення податків пов'язаних з «мінімалкою» для ФОПів. Також частина підприємств які планували розширення не зможуть цього зробити.

Отже в Україні можна побачити певні проблеми в соціальній політиці держави, а також фінансово кредитній, хоча останню почали досить активно реформувати в 2020 році.

Список літератури:

- 1 Галицький Кореспондент: (Як у Європі впроваджують регулювання для бізнесу) [Електронний ресурс] 5 травня 2018р - Режим доступу до журн.: <https://gk-press.if.ua/yak-u-yevropi-vprovadzhuut-regulyuvannya-dlya-biznesu/>
- 2 Національний банк України: (Вперше оприлюднені дані по кредитуванню малих і середніх підприємств за ознакою їх пов'язаності з бізнес-групами) [Електронний ресурс] 26 вересня 2019р - Режим доступу до журн.: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/vpershe-oprilyudneni-dani-po-kredituvannyu-malih-i-serednih-pidpriyemstv-za-oznakoyu-yih-povyazanosti-z-biznes-grupami>
- 3 Приват банк: (Кредит «Бізнес-розстрочка») [Електронний ресурс] - Режим доступу до журн.: <https://privatbank.ua/business/kredyt-biznes-rozstrochka>
- 4 НВ Бізнес: (Як МСБ в Європі знаходять інвестиції та фінансування) [Електронний ресурс] квітня 2017р - Режим доступу до журн.: <https://nv.ua/ukr/biz/finance/yak-msb-v-yevropi-znahodyat-investiciji-ta-finansuvannya-914654.html>
- 5 24 канал: (Мінімальна зарплата у 2021: розмір та наслідки підвищення) [Електронний ресурс] 5 листопада 2020 рік https://economy.24tv.ua/minimalna-zarplata-v-ukrayini-2021-rozmir-tablitsya_n1451286
- 6 Василь Матій - <https://mc.today/ne-chekajte-derzhavnoyi-pensii-pochnit-formuvati-vash-kapital-vzhe-zaraz-os-yak-tse-zrobiti/>

Лоїк Н.І.,
Лазаренко І.С.
к.ф.-м.н., ст. викладач
КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ

Під час загострення пандемії COVID-19, за відсутні вакцини від хвороби, невідомо на який термін продовжаться карантинні заходи, тому доцільно проаналізувати економічну ситуацію в світі задля запобігання новій економічній кризі

Безумовно пандемія негативно вплинула на економіку всіх, без виключення, країн. Внаслідок поширення вірусу світовий ВВП у 2020 році зменшиться аж на 4,4%, проте це менше ніж зазначали аналітики на початку карантину. Про це повідомляє МВФ у своєму звіті “Перспективи світової економіки”. Проте, це лише початок, і не тому що карантинні заходи затягнуться на довгий термін, цьому сприятимуть такі фактори:

- зростання безробіття, наприклад за даними Financial Times з початку коронавірусу в 2020 році безробіття в США зросло з 3,5% в лютому до 10,2% у липні, а в країнах Європейського союзу зріс з 6,5% до 7,1%;
- засоби масової інформації поширюють паніку в суспільстві;
- падіння головних індексів провідних фондових бірж світу в Японії, США та Британії наприкінці 2019 року коли COVID-19 саме почав поширюватися;
- зменшення попиту на товари та послуги.

Це в свою чергу дасть початок новій світовій економічній кризі. Найбільших збитків зазнає сфера послуг, а саме туризм. За даними UNWTO, внаслідок пандемії в період з січня по червень 2020 року світовий туризм недоотримав \$460 мільярдів. Через закриті кордони такі туристичні країни як Кіпр, Балі та інші країни, велику частку ВВП яких займають туристичні послуги, зазнають мільярдних збитків, а більшість власників малого бізнесу збанкрутують.

З початком COVID-19 слово «дистанційно» стало використовуватися на кожному кроці. Вірус безумовно зачепив всі без винятку сфери життєдіяльності людини. Світова економіка не стала виключенням. Більшість малого та середнього бізнесу почали переорієнтовуватися з офлайн ринку в онлайн. Ті хто вчасно не переорієнтувалися зазнали краху або досі несуть величезні збитки. Але й не всі перейшовши на онлайн ринок змогли ефективно працювати. Внаслідок такого масового переходу такі професії як веб-дизайнер, веб-розробник, таргетолог та інші стали надзвичайно популярними і прибутковими.

Отже можна сказати, що найбільших втрат зазнає саме малий та середній бізнес, а саме він забезпечує більшість населення робочими місцями, тому влада кожної країни, в умовах карантину, повинна максимально підтримувати його. Також можна спрогнозувати подальше падіння економіки яке за даними МВФ зупиниться аж в 2022 році. Ще пандемія значною мірою прискорить розвиток онлайн ринку і взагалі інформаційного суспільства як такого.

Література

1. Економічна правда: (Економіст, що передбачив кризу 2008 року, про наслідки коронавірусу: "Найгірше попереду") [Електронний ресурс] / Нуріель Рубіні, четвер, 27 лютого 2020 - Режим доступу до журн.: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/02/27/657529/>
2. Голос Америки: (МВФ попереджає: внаслідок пандемії економіка світу зможе відновитись аж у 2022, але падіння буде меншим ніж очікувалось) [Електронний ресурс] / Гіта Гопінат, головний економіст МВФ, 13 Жовтень, 2020 - Режим доступу до журн.: <https://ukrainian.voanews.com/a/mvf-poperedzhae-pro-tryvale-vidnovlennya/5620013.html>
3. ZN,UA: (Рівень безробіття у світі продовжує зростати - FT) [Електронний ресурс] / Financial Times, 20 серпня, 2020 - Режим доступу до журн.: <https://zn.ua/ukr/WORLD/riven-bezrobittja-u-sviti-prodovzhuje-zrostati-ft.html>
4. BBC NEWS Україна (Коронавірус в цифрах: як змінилася світова економіка) [Електронний ресурс] / Генсек Анхель Гуррія, 23 березня 2020 - Режим доступу до журн.: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-51994936>

ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах підприємства різними способами прагнуть отримати над конкурентами певні переваги, які дозволять йому в майбутньому поліпшити фінансово-економічні результати функціонування і забезпечити зростання масштабів споживчого попиту. З ростом споживачів, пропорційно виникає ризик і невизначеність умов внутрішнього і зовнішнього середовища, яке призводить до нестабільності функціонування підприємств, посилення конкурентної боротьби за ринок збуту продукції.

Основною метою підприємства, яке функціонує в сучасних ринкових умовах, є забезпечення конкурентоспроможності виконаних робіт, зроблених товарів, послуг, що надаються. Важливу роль в досягненні поставлених цілей грають конкурентні переваги самого підприємства, які є фактором успіху у визначенні стратегічної поведінки і забезпечує можливість вижити в конкурентній боротьбі в довгостроковому періоді. Це можливо лише за рахунок підвищення ефективності використання ресурсів (трудових, матеріальних, інформаційних, фінансових), що представляють собою сукупні можливості підприємства, тобто його економічний потенціал.

Конкурентоспроможність підприємства розглядається дослідниками як можливість ефективної господарської діяльності та її достатня прибутковість в умовах конкурентного ринку, а також постійний пошук і реалізація виявлених резервів конкурентного потенціалу в умовах обмеженості ресурсів і впливу факторів зовнішнього середовища. Крім того, конкурентоспроможність - це властивість об'єкта, що характеризується ступенем реального або потенційного задоволення ним потреби в порівнянні з аналогічними об'єктами. В реальній можливості підвищення конкурентоспроможності, закладені в зовнішніх і внутрішніх факторах функціонування підприємств, реалізуються неоднаково і не повністю. Аналіз економічної літератури з даної тематики дозволяє виділити кілька підходів до вирішення сформульованої завдання.

Матричні методи. Даний підхід базується на маркетинговій оцінці діяльності підприємства і його продукції. В основі методики - аналіз конкурентоспроможності з урахуванням життєвого циклу продукції підприємства є найбільш відомими матричними методами PEST-аналіз та SWOT-аналіз. PEST-аналіз дозволяє оцінити зовнішню економічну ситуацію, яка складається в сфері виробництва і комерційної діяльності. PEST-аналіз (іноді позначають як STEP) - це маркетинговий інструмент, призначений для виявлення політичних (Political), економічних (Economic), соціальних (Social) і технологічних (Technological) аспектів зовнішнього середовища які можуть вплинути на стратегію компанії. Відмінністю PEST-аналізу від SWOT-аналізу є те, що PEST-аналіз вивчає ринок, а SWOT-аналіз вивчає становище бізнес - одиниці на ринку, концепцію продукції або ідею. Класичний SWOT-аналіз передбачає визначення сильних і слабких сторін в діяльності підприємства, потенційних зовнішніх загроз і сприятливих можливостей і їх оцінку щодо стратегічно важливих конкурентів.

Методи, засновані на оцінці конкурентоспроможності продукції підприємства. Ця група методів базується на судженні про те, що конкурентоспроможність підприємства тим вище, чим вище конкурентоспроможність його продукції. Для визначення конкурентоспроможності продукції використовуються різні маркетингові методи, в основі більшості яких лежить знаходження співвідношення «ціна - якість». Розрахунок показника конкурентоспроможності по кожному видом продукції ведеться з використанням економічного і параметричного індексів конкурентоспроможності.

Мехришвили Теона Иосифовна (Тбилиси, Грузия)
Докторантка Факультета инженерной экономики, медиатехнологий
и социальных наук Грузинского технического университета,
Помощник Президента Международной Академии
социально-экономических наук

ПРОБЛЕМЫ ЭКОНОМИКИ И НЕОБХОДИМОСТЬ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОГО ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СФЕРЫ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Необходимость конкурентоспособного функционирования сферы высшего образования обусловлена не только особой значимостью высшего образования вообще, но также принципиальной важностью конкурентоспособности функционирования данной сферы для решения проблем эффективного функционирования экономики.

Притом, заслуживает внимания тот факт, что для повышения конкурентоспособности функционирования сферы высшего образования необходимо оптимальное сочетание, с одной стороны, управления высшего образования из центра, и, с другой стороны, дерегулирования сферы высшего образования.

Вместе с тем, в соответствии с Теорией дерегулирования экономики и общественной жизни, созданной профессором Анзором Кураташвили, правовое дерегулирование государством экономики и общественной жизни представляет собой одну из значимых форм государственного регулирования и управления, так как и дерегулирование экономики и общественной жизни регулируется государством [1, с. 31; 2; 3; 4; и др.].

Следовательно, принципиальное значение имеет решение задачи наиболее эффективного государственного управления и повышения конкурентоспособности сферы высшего образования – как необходимого условия создания интеллектуального фундамента социально-экономического прогресса.

Для решения вышеотмеченной проблемы необходимо, прежде всего, создание условий, способствующих творческому развитию науки, вообще, и, в частности, в сфере высшего образования, ибо нередко создающиеся искусственные препятствия на пути творческого развития науки могут стать лишь причиной торможения экономического, общественного и государственного развития в международном масштабе.

Литература

1. Кураташвили Анзор А. Социально ориентированная рыночная экономика и влияние правового фактора на ее эффективное функционирование (монография на грузинском языке). Тбилиси: Международное издательство “Прогресс”, 2008.
2. Кураташвили Анзор А. Государственное регулирование и саморегулирование экономики в системе государственного управления. *Научные Изыскания в государственном и муниципальном управлении* Сборник научных трудов. Выпуск 1/2012. Академия муниципального управления (Киев, Украина). Киев – 2012, с. 87-93.
3. Кураташвили Анзор А. Проблемы менеджмента в обществе и в государстве. *Теория дерегулирования – как Теория регулируемой свободы, и Теория социальной прибыли – как критерий и как Теория истинно человеческой эффективности* (монография на русском языке). Тбилиси: Международное издательство “Прогресс”, 2013. – 192 стр.
4. Кураташвили Анзор А. Регулирование и дерегулирование экономики и общественной жизни в целом – как единая общегосударственная проблема. *Права человека и проблемы государственного управления*. Материалы Международной научной конференции (21.01.2014). Тбилиси: Международное издательство “Прогресс”, 2014, с. 61-69.

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF CORPORATION AS A FORM OF BUSINESS

A corporation is a legal form of business that is separate from its owners. In other words, it's a business that is a separate legal entity from its shareholders. The basic corporate structure consists of the shareholders, board of directors, and officers. The shareholders are the investors and people who own the company. They purchased the stock and legally own the assets of the business. Since there are often thousands or millions of shareholders, they can't run the business on a day-to-day basis [1].

Being one of the most popular forms of business in the world, the corporation has some advantages and disadvantages, which will be described in this work.

On the one hand, the corporation is more efficient than other forms of business because it has a unique method of raising capital. By selling stocks and bonds, corporations can effectively collect the savings of numerous households. Limited liability also attracts more capital because shareholders only risk their shares. Their assets will be safe even if the company goes bankrupt. Lenders can sue the corporation as a legal entity, but not the owners of the corporation as individuals. Since corporations can form large capitals, it is easier for them to increase production volumes. This leads to the fact that the corporation can derive the maximum benefit from mass production technologies. Besides, corporations can buy other corporations from other industries to reduce risk. Thus, a corporation can simultaneously engage in various activities, and if one of them fails, the impact on the entire corporation will be reduced. Since a corporation is a legal entity, it is almost guaranteed a permanent existence, as the transfer of ownership of the corporation through the sale of shares does not undermine its integrity and business continuity.

On the other hand, the government controls corporations much more than other forms of business, which makes the process of creating a corporation more complicated and takes longer. The corporation is also taxed twice - the first time as part of the profits of corporations and the second time as part of the personal income of the owner of the share. Although the large size of a corporation may be one of the advantages, it is possible to turn into a big problem, because large corporations lose the ability to quickly respond to market changes.

To summarize, the corporation as a form of entrepreneurship has several disadvantages, but a significant number of advantages allow this form of business to remain one of the most popular and successful in the world.

References

1. What is a Corporation? [Електронний ресурс]. URL: <https://www.myaccountingcourse.com/accounting-dictionary/corporation>

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Підприємства малого бізнесу відіграють важливу роль у збереженні соціальної спрямованості економічної політики всіх країн світу. Так, метою підтримки підприємств малого та середнього бізнесу в будь-якій країні є, по-перше, скорочення прихованого безробіття та зменшення зайнятості в тіньовому секторі економіки, а по-друге, – формування системи мотивації та особистої відповідальності за кінцевий результат господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Малий бізнес як форма взаємодії в суспільстві сприяє не лише підвищенню суспільного добробуту, а й духовного потенціалу населення. Також підприємства малого й середнього бізнесу є рушійною силою економік країн світу та одним із головних чинників досягнення стійкого економічного зростання.

Розвиток малого підприємництва в Україні залежить переважно від двох головних умов – це внутрішня економічна ситуація загалом і здатність кожного підприємця скористатися всіма наявними необхідними умовами (правовими, економічними) для успішної організації господарської діяльності. Тобто проблеми розвитку малого підприємництва в Україні розподіляються на зовнішні (макро) і внутрішні (мікро). До зовнішніх проблем розвитку малого бізнесу в Україні можна віднести:

- недосконалість системи оподаткування;
- відсутність дієвого механізму державної підтримки малого підприємництва;
- значний рівень корупції;
- непрозорість та обмеженість доступу малих підприємств до державних та комунальних ресурсів;
- нерозвиненість інструментів державно-приватного партнерства, наприклад таких як концесії;
- непрозорість умов під'єднання малих підприємств до інженерних мереж загального користування;
- непрозорість механізмів надання державної фінансової підтримки малих підприємств тощо;
- неефективність механізмів захисту прав малого бізнесу;
- надмірне регулювання діяльності підприємств, у т.ч. малих;
- нерозвиненість інфраструктури підтримки малого бізнесу;
- скорочення платоспроможності населення.

На мікрорівні до основних проблем розвитку малого бізнесу в Україні слід віднести:

- низьку продуктивність праці та мотивацію персоналу малих підприємств;
- високі витрати часу на підготовку податкових документів, ухилення від оподаткування, проведення тіньових операцій та виведення капіталу за межі країни та інші факти порушення норм господарського права;
- невисокий рівень кваліфікації як співробітників малих підприємств так і їх власників, що ускладнює використання ними інноваційних технологій;
- брак власних фінансових ресурсів для розвитку підприємства;
- високу вартість користування банківськими кредитами при практичній відсутності будь-якого компенсаційного механізму з боку держави.

У підсумку, слід зазначити, що малий бізнес у світі та в Україні має суттєве значення для розвитку економіки, розробки та впровадження нових технологій, проте в Україні на шляху його розвитку стоїть низка перешкод, вирішення яких дасть поштовх для економічного розвитку країни та зростання конкурентоспроможності її економіки.

РОЛЬ ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА У РОЗВИТКУ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ

Сектор малого та середнього підприємства (МСП) складає основу ринкової економіки країни. Він відіграє основну роль у функціонуванні конкурентної ринкової системи господарювання, створенні нових робочих міст, підвищенні рівня добробуту населення та забезпеченні економічного зростання країни, тому розвиток даного сектору є головним завданням для будь-якої держави. Якщо ж розглядати ситуацію розвитку МСП в Україні, то за останні 4 роки рівень частки малих та середніх підприємств на ринку зріс, що безперечно має позитивний вплив на економіку держави. Але, попри позитивну кількісну динаміку, в Україні є значні проблеми з малими та середніми підприємствами, оскільки в порівнянні з європейськими державами, вони розвиваються доволі повільно і менш інноваційно. Основною причиною у такій неоптимістичній ситуації з МСП в Україні є інституційне середовище підприємства, оскільки воно не повною мірою задовольняє потреби та не сприяє вирішенню проблем суб'єктів підприємництва. Саме інституційне середовище здійснює регулярний вплив на підприємницький процес, а той у свою чергу, позначається на економіці держави.

Інституційне середовище представляє собою сукупність соціальних, політичних, правових, економічних та інших формальних та неформальних обмежень, які безпосередньо регулюють взаємовідносини між суб'єктами економіки. Вагомою проблемою в Україні з інституційним середовищем є політична та економічна нестабільність. Адже при таких умовах підприємство зазнає певного ризику банкрутства, і якщо підприємець не володіє певною базою знань в організаційній, фінансовій та виробничій сфері, то є великий ризик втрати бізнесу. Також, Україна має деякі проблеми у формуванні інституційного середовища, адже на протигау його позитивним рисам, виникають негативні, які створюють певні труднощі для розвитку малого та середнього бізнесу. Розглянемо основні риси, які мають прямий вплив на діяльність МСП: при сформованій базі інституту ринкової економіки та правовій основі підприємництва, постають питання до забезпечення ефективних механізмів захисту цих інститутів; при створеному інституту оподаткування, виникають проблеми з нестабільністю податкового законодавства, високими соціальними платежами та великою кількістю податків, що сприяє розвитку «тіньової» економіки та неформальним правилам поведінки підприємств. На разі проблема полягає у відсутності дієвої державної підтримки підприємництва, недостатньо скоординованої взаємодії між державою та приватним сектором у розвитку і ефективному використанні інфраструктури, що зумовлює необхідність удосконалення інституційного середовища.

Існує пряма залежність між якістю інституційного середовища та розвитком МСП, насамперед, через надання інституціями консультативних, інформаційних, навчальних послуг, які сприяють ефективній діяльності суб'єктів підприємництва [1]. Розвиток інституцій оточення бізнесу повинен бути невід'ємною частиною державної політики, яка має спрямовувати свої дії на підтримку та стимулювання підприємницької діяльності. Адже розвинений та ефективний сектор малого та середнього бізнесу є основним критерієм розвитку та конкурентоспроможності держави.

Література

1. Сич О. Аналіз впливу інституційного середовища на розвиток малого та середнього підприємництва / О. Сич, І. Нітман // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2017. – № 2 (10). – С. 112.

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

З березня 2019 року Україна активно бореться з пандемією COVID-19. Впроваджені урядом заходи торкнулися не лише медичної системи, а і безпосередньо економіки. Щоб не допустити можливість відтоку іноземних інвестицій та зменшити удар, нанесений карантинними обмеженнями, підприємницькій діяльності, уряд має вести політику, направлену на захист інтересів національних виробників.

Людству, напевне, вперше довелося зіштовхнутися зі значною зміною попиту і пропозиції, що була викликана нетиповими факторами – карантинними обмеженнями. Реалії карантину обмежують рівень попиту, тому кількість покупок зменшується, проте їхній обсяг, в цілому, зростає. Директор-розпорядник МВФ повідомила, що від економічної кризи, викликані пандемією, варто чекати більших збитків, аніж від фінансової кризи 2008-2009 років. Негативні тенденції, до яких відносять стрімке зменшення робочих місць, зниження ВВП, відтік інвестицій, банкрутство та занепад малого і середнього бізнесу, – описують не лише ситуацію загальносвітових масштабів, але й є властивими для України.

Знизилася зайнятість людей в таких секторах економіки як промисловість, готельно-ресторанний бізнес, вантажне перевезення, від стагнації страждає сільське господарство. Згідно з даними Державної служби статистики, у порівнянні з першим кварталом 2020 року показник реального ВВП у другому кварталі знизився на 9,9%, а в порівнянні з другим кварталом 2019 року – на 11,4%, з врахуванням сезонного фактору [1].

Порівняння валової доданої вартості за ринковими цінами в 2019-2020 роках (у середньоквартальних цінах базового 2016 року, млн грн)

	2019	2020
I квартал	543837	536988
II квартал	621623	551057

Складено на основі [2]

Карантин негативно вплинув на малий та середній бізнес – стрімко скоротився об'єм продаж, зросла кількість домогосподарств та підприємств, які знаходяться на межі банкрутства, велика кількість людей залишилися без роботи. Згідно з результатами опитування “Європейської бізнес асоціації” 78% опитаних повідомили про втрату доходів до 75%. А 41% опитаних стверджує, що має намір змінити заробітну плату персоналу в разі продовження карантину [3]. Серед ідей, направлених на покращення стану середнього й малого бізнесу підприємці виділяють: оптимізацію витрат та відстрочення кредитних платежів, прагнення зберегти робочі місця, перехід в дистанційний режим роботи. Як результат: депутати Київради ввели пільги для малого й середнього бізнесу за оренду комунального майна. Урядом було послаблено податкове законодавство, надано допомогу роботодавцям, які опинилися в скрутному становищі.

Лише за умови співпраці уряду з підприємцями українській економіці вдасться безперешкодно та швидко відновити своє зростання.

Література

1. Державна служба статистики України: Макроекономічні показники. Зміна реального ВВП [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Державна служба статистики України: Національні рахунки (ВВП) Валовий внутрішній продукт (у поточних цінах, млн.грн) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrstat.gov.ua/imf/arhiv/nr/nr2016_2020_u.htm.
3. Мартинюк В. Опитування: Кожен п'ятий малий бізнес в Україні може закритися. Третина планує скорочення [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://thebabel.com.ua/news/41661-opituvannya-kozhen-p-yatyy-maliy-biznes-v-ukrajini-mozhe-zakritisya-tretina-planuyeskorochennya>.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сьогодні легка промисловість є потужним розгалуженим комплексом з виробництва товарів народного споживання та галузь господарства зі швидким обертанням капіталу. За даними Державної служби статистики України за січень – вересень 2020 року обсяг реалізованої продукції легкої промисловості склав 0,9 % у загальному обсязі реалізованої промислової продукції та 43,9% у обсязі реалізованої продукції за межі країни. За 2016-2019 роки вищевказаний показник мав сталий «характер» і дорівнював від 0,96% до 1%. [1] Можна сказати, що дана промисловість має стабільний характер на ринку.

Але існує низка проблем розвитку даної галузі: застаріле обладнання; «заторможений» розвиток технологічних напрямів виробництва продукції; погано розвинута вітчизняна сировинна база для даної промисловості; виробнича собівартість продукції значно вища за аналоги інших країн; імпорт товарів, що були у використанні; постійна «хронічна» інфляція, і як наслідок - нестабільність цін. Крім того, сьогодні весь світ, в тому числі й Україна, потерпає від епідемії - COVID-19, яка негативно впливає на всі сфери суспільного життя: економічну, політичну, соціальну та встановлює нові порядки на ринку і в державі загалом. Під впливом таких обставин та запровадженням певних обмежень щодо недопущення розповсюдження інфекції, прийнятих законодавчими актами, змінюються правила роботи на підприємствах, а відповідно і результативні показники галузі.

Урядом затверджена «Концепція Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року», яка визначає шляхи і способи розв'язання проблем розвитку промисловості України. Ефективність виконання даної програми забезпечувалось збільшенням індексу промислової продукції на 2-2,2 % щороку. Вертаючись до статистичних показників 2016-2019 рр., що наведені в таблиці, спостерігаємо зниження даного показника у 2018 році на 3,4% та у 2019 році на 7,5%. Індекс капітальних інвестицій у % до відповідного періоду попереднього року становить: 2019р.-76,9%; 2018р.- 90,4%; 2017р.- 113,8%; 2016р.- 167,7%, має тенденцію до зниження. Щодо середньооблікової кількості штатних працівників галузі, то даний показник має задовільну характеристику – висока плинність кадрів на протязі 2018-2019рр. відсутня. Значного зниження експорту продукції не спостерігається, про що «говорять» цифри: 2016р.–7305,1 млн. грн.; 2017р.-8932,0 млн. грн.; 2018р.-10355,4 млн. грн.; 2019р.-9834,4 млн. грн.. Але не забезпечується середньорічний темп приросту експорту промислової продукції не менш як на 7-10%. Оцінку даної програми буде здійснено у 2021 році. Але вже вищенаведені показники показують невисоку результативність. Необхідно розробляти нові проекти програм розвитку промисловості.

Індекси промислової продукції за 2016-2019 роки (відсотків до попереднього року)				
Легка промисловість	2016	2017	2018	2019
	107,9	109,7	96,6	92,5

Таблиця створена на основі даних державної служби статистики

Маючи проблеми розвитку даної галузі, легка промисловість, може бути однією з найприбутковіших та найпрестижніших галузей промисловості України. Основними стратегічними напрямками розвитку мають бути: пошук потенційних іноземних інвесторів; підтримка вітчизняних виробників сировинної продукції галузі; сприяння розвитку та створення технополісів, технопарків та науково-технічних зон; підвищення ставок ввізного мита на імпорт продукції.

Список літератури:

1. Державна служба статистики.[Електронний ресурс]/<http://www.ukrstat.gov.ua/>

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА У ІТ СФЕРІ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Актуальністю даної теми є вплив соціально-економічного розвитку України на її конкурентоспроможність, та прогрес розвитку ІТ як фактор активізації міжнародної співпраці.

Метою роботи є аналіз стану інформаційних технологій в Україні, та їх вплив на економічний розвиток держави.

Інформаційні технології, наразі, є однією з найперспективніших та найпріоритетніших у всьому світі структур. Головною ціллю цієї галузі є забезпечення ефективної роботи та оптимізації програмного забезпечення до рівня сучасних вимог. Інформаційні технології є вагомим показником економічного розвитку, та фактором формування інвестиційного іміджу країни на світовому ринку. ІТ є провідною структурою експорту в Україні, яка робить фінансовий внесок у податкову систему країни.

За даними IT Ukraine Association, зараз в Україні на ринку працює понад 4000 технологічних компаній, понад 1600 компаній з обслуговування програмного забезпечення та понад 200 тисяч розробників програмного забезпечення. З 2015 по 2020 рік, кількість зайнятих з урахуванням працівників поза облікового складу зросла з 74 тисяч осіб до близько 200 тисяч осіб, тобто щорічно в середньому на 29,3%. ІТ-сфера створює до 15 тисяч робочих місць кожного року для провідних фахівців та надає можливість працевлаштування починаючим спеціалістам в цій перспективній сфері.

З 2010-2019 роки частка загального вартісного обсягу експорту країни у сферах телекомунікації, інформаційних та комп'ютерних послуг зросла з 5,5% до 16,0%. У 2019 році ІТ-послуги стали одними з найголовніших експортних послуг України після транспортних послуг. Дослідження квартальної динаміки валової доданої вартості та капітальних інвестицій галузі телекомунікацій та інформації України з 2010-2019 роки показало, що у 2019 році виробництво зросло на 146 235 млн. грн, середньорічний темп приросту складав 18,4 %. Капітальні інвестиції (витрати на придбання або виготовлення (створення) матеріальних і нематеріальних необоротних активів) зросли на 12 217 млн. грн, із середньорічним темпом приросту 9,1 %.

ІТ структура динамічно розвивається з кожним роком, її частка у ВВП країни становить близько 4%. Згідно статистичних даних, за 2019 рік експорт комп'ютерних послуг склав 4,17 млрд. дол. США (що більше за виручку від експорту пшениці (3,65 млрд дол.)). За прогнозами експертів на кінець 2020 року виручка з експорту інформаційних послуг складатиме 5,1 млрд. дол. США, а частка у ВВП підвищиться до 4,5%. Апаратне забезпечення є найбільшою складовою цього показника – 85%, послуги - близько 10% , програмне забезпечення (здебільшого зарубіжного походження) - 5 %.

Експерти IT Ukraine Association прогнозують, що ІТ-ринок країни зростатиме на 22-30% кожного року, а кількість фахівців цієї сфери збільшиться майже вдвічі до 2024 року. Також, на момент 2024 року, враховуючи темпи розвитку, очікується подвоєння частки ІТ у ВВП країни та підвищення експорту ІТ-індустрії до 6,4 млрд дол. США.

Протягом останніх 10 років, в Україні простежується позитивний розвиток ІТ-сфери. Щоб ІТ стартапи розвивалися та були конкурентоспроможними, керівництво має постійно слідкувати за сучасними трендами, презентувати нові ідеї та втілювати їх у продукти. В свою чергу, влада повинна за допомогою законодавчих актів регламентувати діяльність ринку інформаційно-комунікаційних технологій та стимулювати їх розвиток.

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ДИНАМІКУ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

На сьогодні безробіття є серйозною макроекономічною проблемою, з якою зіштовхнувся весь світ. Насамперед, безробіття – це соціально-економічне явище, за якого частина працездатного населення не використовує свій трудовий потенціал. Безробітними вважаються ті, що не мають роботи, але знаходяться в активному пошуку пропозицій працевлаштування.

Пандемія COVID-19 вплинула на різні сфери нашого життя, а особливо на зайнятість населення. Український ринок праці зазнав шкоди відразу з декількох напрямків. По-перше, страждає виробництво товарів і послуг, зорієнтованих на внутрішній ринок України. По-друге, зорієнтованих на зовнішній ринок. І по-третє, порушився процес міграції української робочої сили закордон. Адже саме Україна є експортером якісної робочої сили в інші країни.

Ситуація, що склалася ринку праці мала негативні наслідки для соціально-економічної сфери. Доказом є середній показник безробіття у світі – 10%. В Україні цей показник у червні 2020 року досяг 9,6%, що на 1% більше, ніж минулого року. З початку карантину безробітними стали 525 тис. українців, що на 53% у порівнянні з минулим роком. Але такі негативні показники є дещо умовними. З початку пандемії скоротилася не тільки пропозиція робочої сили, але і попит на деякі товари й послуги, наприклад – електроенергія. Більшість підприємств, великих і малих, виконуючи карантинні заходи, перестали використовувати електроенергію, тому і пропозиція її виробництва мала зменшитися.

Проте Уряд, намагаючись надати допомогу громадянам у зв'язку з даною ситуацією, здійснює низку заходів задля працевлаштування безробітних та спрощення процесу отримання статусу безробітного, зокрема робота Державної служби зайнятості. Також було підвищено мінімальний розмір допомоги по безробіттю на 350 грн та надано допомогу роботодавцям малого і середнього бізнесу, які припинили свою діяльність під час карантину. Не зупиняється і робота працівників служб зайнятості по знаходженню відповідних вакансій для безробітних та робочої сили для підприємств.

Як результат за весь період карантину станом на 9 жовтня 2020 року за допомогою Державного центра зайнятості роботу знайшли 342 тисячі українців.

Можна виділити декілька тенденцій, які притаманні українському ринку в період карантину:

- максимальна оптимізація витрат – на зараз управління підприємств залишають лише найнеобхідніших співробітників, мінімізують витрати на вдосконалення праці та розробку нових стратегій, намагаються отримати максимальний прибуток за найменших витрат, але водночас, дотримуючись карантинних заходів;

- різке збільшення конкуренції на ринку праці – зі збільшенням безробітних та зменшенням вакансій через пандемію, все більше людей бореться за вільне місце на роботі;

- швидка зміна пріоритетів і нерівномірність – в одних сферах зайнятості дуже зростає попит на робочу силу, в інших – він зовсім зникає. І такі різкі зміни в структурі зайнятості населення відбуваються постійно через часті зміни актуальності деяких сфер.

Отже, хоч і на зараз в усьому світі відбувається друга хвиля зростання інфікованих COVID-19, але число безробітних в Україні поступово зменшується. Уряд України намагається зменшувати кількість безробітних, стабілізувати ринок праці та запобігти спаду української економіки, здійснюючі певні регулюючі заходи.

Література

1. Як карантин змінив сферу зайнятості та чого очікувати далі? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://np.pl.ua/2020/05/yak-karantyn-zminyiv-sferu-zayniatosti-ta-choho-ochikuvaty-dali/>

ВПЛИВ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО ТА ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА РОЗВИТОК ТЮТЮНОВОЇ ГАЛУЗІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ

На даному етапі розвитку національної економіки підприємства України зіштовхнулися з такими проблемами, як надзвичайна швидкість змін й нестабільністю ринку. Це означає, що ті підприємства, що хочуть й надалі залишатися на ринку та бути рентабельними мають проявляти свою гнучкість задля підвищення своєї конкурентоспроможності.

Основними чинниками впливу на тютюнову галузь України є наступні:

- зміна попиту споживачів на конкретні товари
- дуже висока чутливість споживача на підвищення ціни
- щорічне (з 2008 року) підвищення акцизу на тютюн
- коронавірусна інфекція

Усі ці чинники дуже сильно впливають на тютюнову галузь. В Україні акциз на тютюн підвищується з 2008 року. За минулі 10 років ціна однієї пачки сигарет зросла у 20 разів. Найголовніша проблема в тому, що наразі ціна пачки сигарет на 70% складається з податків – акцизний збір, податок на додану вартість, роздрібний податок.

У 2017 році Верховна Рада затвердила положення про графік підвищення акцизів до 2025 року. Проблемою стало те, що періодичне відхилення від даного графіку призвело до неконтрольованого росту цін на тютюнову продукцію. З 01.01.2020 року акциз на тютюнову продукцію зріс, і за такий короткий період аж на 25%. Якщо раніше акциз складав 1011 грн на 1000 сигарет, то зараз він становить 1213 грн за 1000 сигарет. З власного спостереження можемо зазначити, що ціни на сигарети українського виробника “LS” за даний період зросли на 9 грн і зараз ціна за одну пачку становить 44 грн.

Крім запланованого зростання акцизів, на ціни може вплинути зміна законодавства в даній сфері. 16.04.2020 року Президент України підписав законопроект № 1049 “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження єдиного рахунку для сплати податків і зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування”, який містить поправку про обмеження торгової націнки для виробників сигарет (виробники зобов'язані будуть продавати сигарети дистриб'юторам за ціною не вище 80% від максимальної роздрібною ціни). Так, в законопроекті прописано, що торгова наценка на сигарети для оптової та роздрібною торгівлі повинна встановлюватися на рівні 7% і 13% від максимальної роздрібною ціни відповідно.

Згідно Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом Україна зобов'язалася до 2025 року збільшити акциз до 90 євро за 1000 сигарет. Щодо прогнозу на наступні 5 років, то для курців він є більш ніж невтішним, оскільки прогнозна ціна однієї пачки сигарет у 2025 році становить близько 100 грн.

ЛІТЕРАТУРА

1. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. Режим доступу до інформації: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Пропозиції Президента до Закону "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження єдиного рахунку для сплати податків і зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66274
3. Рада проголосувала законопроект 1049 без «тютюнової правки» <https://www.radiosvoboda.org/a/news-schemes-tyutyunova-pravka/30550969.html>
4. Ставки акцизу на тютюн 2020: як змінилися? <https://news.dtki.ua/taxation/excise/60144>

ВПЛИВ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО ТА ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА РОЗВИТОК МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасна економіка та її процеси характеризуються нерівновагою, інтенсивністю потоку та швидкістю змін, вимагає від підприємств гнучкої реакції та вжиття активних кроків для підвищення своєї конкурентоспроможності та існування на ринку.

Кожен з цих показників досить сильно вплинув на місцезнаходження України в молочному світі (окрім коронавірусу, адже він триває лише рік). Якщо звернутись до статистики, то маємо змогу побачити дуже невтішні дані. На початок становлення незалежності нашої країни (візьмемо 1991-1994 роки), Україна посідала 6-те місце на світовому ринку молочної продукції, наразі ми займаємо 32-гу сходинку там маємо тенденцію спадання у цьому списку.

Дивлячись на показники молочної галузі в Україні станом на 01.01.2020 маємо невтішні дані. Кожен показник має неймовірне спадання в порівнянні з минулими роками. Кількість молокопереробних підприємств зменшується, виробництво молока відповідно також. Це все слідує з того, що в Україні існує дефіцит молока.

Якщо раніше експорт здійснювався і в Україні були залишки 800 тис. тонн за рахунок надходження молока від населення у весняно-літній період, то зараз ми не маємо молока від населення. Як і того надлишку, який використовувався для експорту — його немає. Тому у нас відсутні перспективи бути конкурентоспроможними на зовнішніх ринках. Ми можемо скласти конкуренцію лише за умови, що будемо виробляти продукцію з доданою вартістю.

Розглянувши експорт та імпорт, маємо дуже невтішні дані. Порівнявши імпорт країни за 2019 та 2020 рік видно, що всі молочні продукти мають більш ніж 200-300% збільшення в порівнянні з 2019 роком. З цього слідує, що показники експорту дуже сильно впали, в середньому на 81% в порівнянні з 2019 роком. Результатом цього стає постійне від'ємне сальдо країни.

Як висновок, маємо дуже плачевну ситуацію у молочній галузі нашої країни, проте, був створений Національний комітет порятунку молочної галузі (НКПМГ) який має подолати наявну кризу в молочній галузі та забезпечити сталий розвиток молочної індустрії країни. З основних завдань цього комітету можна виділити такі: захист інтересів вітчизняних виробників від зовнішньої торговельної експансії; створити та розвивати певні сімейні ферми; створити національну програму розвитку молочної галузі; створити чесні та справедливі умови на ринку; боротися з фальсифікацією вироблення молочної продукції на внутрішньому ринку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сільське господарство України. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. Режим доступу до інформації: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Мостенська Т. Л., Сичевський М. П. Вплив ціни на конкурентоспроможність продукції на ринку молока : наук. пр. Нац. ун-ту харчових технологій. 2013. № 52. С. 165—175.
3. Молочна галузь України та її майбутнє через 10 років: проблеми, національна програма розвитку та державна підтримка. Режим доступу до інформації: <https://agropolit.com/blog/412-molochna-galuz-ukrayini-ta-yiyi-maybutnye-cherez-10-rokiv-problemi-natsionalna-programa-rozvitku-ta-derjavna-pidtrimka>
4. Молочна галузь — чи є надія на порятунок. Режим доступу до інформації: <http://www.agroprofi.com.ua/statti/1891-molochna-haluz-chy-ye-nadiya-na-poryatunok>
5. Зовнішня торгівля молочною продукцією — нові рекорди від'ємного сальдо. Режим доступу до інформації: <http://avm-ua.org/uk/post/zovnisna-torgivla-molocnou-produkcieu-novi-rekordi-videmnogo-saldo>

ПРОБЛЕМА «ВІДПЛИВУ УМІВ» З УКРАЇНИ

У сучасному світі, в епоху глобалізації все більш помітними стають міграційні процеси, зокрема інтелектуальна міграція. У своїй суті це явище приховує довгострокову еміграцію висококваліфікованих фахівців, вчених, що не можуть реалізувати свої професійні надбання на теперішньому місці проживання.

«Відплив умів» є характерним для всіх країн світу, але має свої особливості в кожному регіоні в залежності від конкретних умов розвитку. Особливо помітним це явище є в державах, що стали на шлях економічного реформування, внаслідок чого забезпечення фахівців працею стає складною задачею. Україна – не виняток. Вона, за думкою деяких науковців, займає перші позиції у світовому рейтингу постачальників емігрантів, а також є головним донором робочої сили для Європи.

Основними причинами «відпливу умів» з України є незадоволення умовами життя і праці. Значна частина трудових емігрантів залишають межі країни через бажання підвищити рівень професійних знань, вдосконалити свої фахові навички, набутти нового досвіду. Не менш вагомими є й економічні причини еміграції. До характерних рис ринку праці України можна включити низький рівень заробітної плати, високий рівень безробіття, неухваленість держави до розвитку підприємницької діяльності. Також важливою особливістю є проблеми у науковій сфері. На сучасний момент в Україні цей сектор стрімко втрачає престиж, що проявляється у непотрібності державі результатів досліджень, як наслідок - недостатня забезпеченість вчених матеріалами та обладнанням, а також у прагненні молоді вчитися у ВНЗ, що спрямовані на бізнес, комерцію та оминати ВНЗ гуманітарної, природничої направленості.

Для України, як і для інших країн, що розвиваються, трудова міграція має багато негативних наслідків. Перш за все це вплив кваліфікованої робочої сили, що утворює дефіцит кадрів, на підготовку яких були затрачені значні кошти, але не було отримано якоїсь віддачі. Також у довгостроковій перспективі може значно погіршитися демографічна ситуація, адже у переважній більшості виїжджають за кордон молоді люди у репродуктивному віці. Це призводить до збільшення частки літніх людей, зниження рівня народжуваності, тобто до старіння нації.

До позитивних наслідків «відпливу умів» відносять інтеграцію вітчизняних науковців у світове наукове товариство, «циркуляцію мізків», тобто використання отриманих під час відрядження знань та досвіду, додаткове надходження до країни коштів, зароблених мігрантами.

«Відтік умів» – явище масової еміграції фахівців та науковців, яке призводить до зниження інтелектуального потенціалу країни. Повністю зупинити цей процес неможливо, тому перед державами постає задача мінімізації негативних наслідків переміщення населення за кордон. Для цього потрібно створити відповідні умови життя і праці, сприяти розвитку інтелектуального потенціалу, що можливо лише шляхом значного втручання держави у регулювання міграційних процесів, а також реформуванням освітньої, науково-технічної та інших сфер.

Література

1. Полковниченко С. «Відплив умів» з України як загроза національній безпеці / С. Полковниченко, В. Курочка // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2016. – № 4 (8). – С. 16-22.

АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ПИВА ЗА КРИТЕРІЄМ ДОХОДНОСТІ

Виробництво пива належить до традиційних галузей економіки, залишаючись при цьому одним з найбільш рентабельним напрямком діяльності, в тому числі для вітчизняних виробників. Додатковим фактором інвестиційної привабливості пивної галузі також є щорічне зростання обсягів споживання пива та алкогольних напоїв на його основі протягом останніх років. За таких умов даний вид діяльності в Україні характеризується як висококонкурентний, що зумовлює посилений інтерес виробників до пошуку нових можливостей в асортиментній політиці, каналах збуту та способах просування товару на основі маркетингових досліджень.

На українському ринку пива функціонують три найбільших компанії – ПрАТ «Оболонь», ПрАТ «AB InBev Efes» та ПрАТ «Карлсберг Україна», а також в останні роки зріс попит на продукцію невеликих browарень – так званого «крафтового» пива. Лідери ринку ПрАТ «AB InBev Efes» та ПрАТ «Карлсберг Україна» належать до міжнародних груп компаній, в свою чергу ПрАТ «Оболонь» є суто українською компанією та третьою за обсягами реалізації. В таблиці 1 деталізовано інформацію про частку основних гравців на ринку пива протягом чотирьох років.

Таблиця 1 – Роль основних конкурентів на ринку виробництва пива України за 2016-2019 рр.

Рік	2019	2018	2017	2016
Загальний обсяг реалізованої продукції підприємствами України, тис. грн	23 835 700	20 546 400	17 369 500	14 354 200
Дохід від реалізації пива ПрАТ "Оболонь", тис. грн	3 156 516	2 843 714	2 638 152	2 581 953
Дохід від реалізації пива ПрАТ "AB InBev Efes", тис. грн	6 428 905	4 993 926	4 177 118	4 299 066
Дохід від реалізації пива ПрАТ "Карлсберг Україна", тис. грн	7 485 245	6 956 903	5 597 953	4 648 634
Частка ринку ПрАТ "Оболонь"	15,4%	13,8%	12,8%	12,6%
Частка ринку ПрАТ "AB InBev Efes"	31,3%	24,3%	20,3%	20,9%
Частка ринку ПрАТ "Карлсберг Україна"	36,4%	33,9%	27,2%	22,6%

Ринкові частки було розраховано за чистим доходом компаній від реалізації пива на основі фінансової звітності та статистичних даних. Загальне споживання пива за чотири роки зросло на 66%, а середньорічне зростання складає приблизно 18,4%. Відповідно до розрахунків можна відмітити тенденцію до консолідування ринкових часток за рахунок інших підприємств та монополізації галузі: найбільший приріст має «Карлсберг» - 13,8% за чотири роки, найменший – «Оболонь» - всього 2,8%. Загальна частка володіння досліджуваних компаній у 2019 році становить 83,1%.

За проведеними розрахунками можна констатувати, що за критерієм доходу від реалізації, лідером ринку пива є ПрАТ «Карлсберг Україна», яке володіє більш як третиною всього ринку, а 83% всього обсягу реалізації належить трьом компаніям, що характеризує ринок виробництва пива як олігополію.

Література

- Кузьо Н. Є. Стратегії розвитку пивоварних компаній в Україні / Кузьо Н. Є., Косар Н. С., Кубрак Н. Р. // Економіка та держава. – 2020. – № 2. – С. 110-114.
- Державна служба статистики України: Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/pr/orp/orp_u/arh_orp_u.html

Половинка К.І.
КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВПЛИВ COVID-19 НА РИНОК ПРАЦІ УКРАЇНИ

ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ДОПОМОГИ ПО БЕЗРОБІТТЮ

У останні 5 років все більш активно почала проявлятися проблема несприятливого відбору у питаннях допомоги безробітнім. Несприятливий відбір виникає внаслідок того, що продавець та покупець на ринку мають асиметричну інформацію та намагаються використати дану перевагу на власну користь [1]. Прикладом прояву цього явища є ринок страхування, де, наприклад, людина, якій діагностували смертельну хворобу, придбає страхування власного життя для отримання гарантованої виплати своїм рідним.

Несприятливий відбір є актуальною проблемою ринку праці в цілому, але найбільша проблема виникла саме у питаннях виплати безробітнім, коли людина може не працювати та проводити лише мінімально необхідні фіктивні пошуки роботи задля отримання виплати з безробіття. Дана проблема є подібною до галузі страхування, оскільки такі виплати є саме страхуванням від безробіття. Уряд не може мати повної інформації про причини та терміни отримання допомоги, а отже дані відносини відрегулювати важче ніж у страховій галузі. Деякі уряди, такі як, наприклад, у штаті Флорида, намагалися використати неекономічні методи впливу на це питання, ускладнивши процес отримання виплат, однак, на мою думку, це є некоректним та краще все ж таки використовувати економічні методи регулювання [2].

Сучасна соціальна політика багатьох держав спричинила зростання даних виплат, а отже створила ряд проблем та запитань, які потребують вирішення.

Частково проблеми ризику недобросовісності вирішуються тим, що страхування є не повним – після звільнення виплати будуть менші за заробітну плату та зазвичай є обмеженими у часі.

Оптимальний рівень допомоги повинен бути не занадто низьким, коли отримувати її будуть ті, кому вона не потрібна, та не завищеним, бо це знижує стимул до праці та її ефективність. Варто зазначити, що оптимальний рівень допомоги залежить також від рівня мінімальної заробітної плати, бо якщо мінімальний рівень оплати праці встановлено занадто низько, це також може призвести до збільшення безробіття, особливо серед малокваліфікованих працівників.

Однак на мою думку, вирішенням проблеми стане індивідуалізація виплат по безробіттю, коли вони будуть діяти аналогічно до накопичувальної пенсійної системи через відрахування з заробітної платні та з можливістю їх використання за відсутності безробіття, відповідало критеріям Шавелла-Вайса та Вонга-Вільямсона. Проте і така система має свої недоліки, особливо для молоді, тому можна поєднати її та безумовний базовий дохід для молоді, проте жодна країна ще не спробувала зробити подібного через непідтверджену ефективність безумовного базового доходу на практиці.

Література

1. Hayes A. Adverse Selection. Investopedia. 2020. URL: <https://www.investopedia.com/terms/a/adverseselection.asp>.
2. Tavernise S., Mazzei P. Florida Is a Terrible State to Be an Unemployed Person's. Tavernise, 2020. URL: <https://www.nytimes.com/2020/04/23/us/florida-coronavirus-unemployment.html>.
3. Shavell S. The Optimal Payment of Unemployment Insurance Benefits over Time / Steven Shavell, Laurence Weiss // Journal of Political Economy. – 1979. – С. 1347–1362

Viktoriia Riashenco

Dr.ec., prof.

director of the study programme Business administration

Yuri Gladkovsky

undergraduate

ISMA university of applied sciences

PRINCIPLES OF INCREASING THE COMPETITIVENESS OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

The development of the world economy and globalization trends determine the relevance of the study of increasing the competitiveness of enterprises in general and enterprises of the metallurgical industry of Ukraine in general. Ukraine is developing in unison with the European paradigm of sustainable development, which leads to increased competitiveness of enterprises, taking into account the economic, social and environmental components of sustainable development.

In turn, globalization challenges exacerbate competition between enterprises in the world market and in the country as a result of rising energy resources, entering the markets of multinational corporations and more. These and other conditions force companies to look for new ways to solve existing problems and constantly fight for market leadership.

The above determines the relevance of the topic of increasing the competitiveness of enterprises in the market.

There are a large number of publications related to the issue of increasing the competitiveness of enterprises, as well as different views on the justification of the list of various factors to increase it. To assess the level of competitiveness of metallurgical enterprises and to take objective measures, it is important to select methods of analysis of the existing competitive advantages of the enterprise. There is a wide range of these methods, including:

- first, the methods by which to assess the market position of a particular enterprise, such methods include: M. Porter's model, BCG model, Shell / DPM model, Hofer / Schendel model, McKinsey method, PIMS method;

- secondly, the methods that allow to assess the level of management in the enterprise, for such assessment use: situational analysis, the method of expert evaluation, the method of mapping strategic groups, as well as the LOTS method, the GAP method;

- thirdly, methods that make it possible to determine the competitiveness of the enterprise through the implementation of financial and economic analysis of the enterprise, namely the financial and economic method, the method of marginal analysis, methods of assessing financial and economic indicators and more.

The method of assessing competitive positions in the market is determined by the company depending on many factors, including: the purpose and objectives of the assessment, time opportunities to obtain results, the ability to involve staff to conduct it, and so on.

These evaluation methods are the basis for the development and implementation of measures to improve the competitiveness of the enterprise. Among the most common measures to increase the competitiveness of the enterprise should be noted: change in product quality and its technical characteristics taking into account changes in consumer needs, the use of price changes based on the introduction of more advanced means of production that can ensure more efficient industrial production; application of new advertising and marketing measures to promote products on the market, etc.

Thus, the grouped methods of assessing the competitiveness of enterprises make it possible to more clearly define measures to increase the competitiveness of the enterprise in the market. Today, in conditions of economic instability, which are associated with the epidemiological situation as a result of COVID-19, such measures should be taken for all industrial enterprises, to take into account the possible negative changes and risks.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПРИБУТКУ

В умовах ринкових відносин основну роль в системі економічних показників відіграють показники фінансових результатів, в яких відображені різні сторони виробничої, збутової, постачальницької і фінансової діяльності підприємства. Прибуток підприємства займає центральне місце в загальній системі вартісних інструментів і важелів управління економікою. Це виражається в тому, що фінанси, кредит, ціни, собівартість та інші важелі прямо чи опосередковано пов'язані з прибутком. Від глибини пізнання економічної категорії прибутку, а також його раціонального використання залежить ефективність діяльності підприємства [1]. Господарський кодекс України прибуток трактує як показник фінансових результатів господарської діяльності підприємства, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань [3]. Прибуток виступає головним джерелом фінансування господарської діяльності підприємства, його розширення, оновлення матеріально-технічної бази тощо. Головна ціль підприємства – отримання максимального розміру прибутку. Таке бажання обумовлено роллю прибутку в сучасному економічному середовищі (рис. 1).

Рис. 1. Роль прибутку в сучасному економічному середовищі [2]

Окремі економісти стверджують, що роль прибутку часто переоцінюється. Наприклад, люди мотивовані багатьма факторами, крім прибутку, такими як гордість за роботу, бажання працювати у великій компанії, бути успішним і прихильність до ідей – навіть якщо це невигідно. Не дивлячись на це, у всіх видах підприємницької діяльності в приватному секторі основним мотивом є отримання прибутку. Прибуток є рушійною силою до і після входу в сферу бізнесу. Прибуток – це загальний дохід від продажів за вирахуванням загальної вартості ресурсів, використаних підприємцем. Протилежністю прибутку є фінансовий збиток. Фірма, яка втрачає, а не заробляє гроші, не може тривалий час функціонувати.

Література

1. Вахович І.М., Волинчук Ю.В. До питання управління фінансово-економічними результатами підприємства. *Економічний форум*. 2015. № 3. С. 275-279.
2. Вожжов А.П., Сорокіна С.В. Управління фінансами суб'єктів господарювання: практикум. Київ: Знання, 2014. 324 с.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436 – IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/436-15>

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

На динаміку міжнародної торгівлі у 2020 році впливає економічна криза, спричинена негативними наслідками пандемії COVID-19, оскільки багато виробничих компаній були вимушені увійти у простій і обсяги виробництва товарів значно впали. Також з початком пандемії більшість країн запровадили не тільки обмеження, спрямовані на захист життя і здоров'я людей, а й заходи, пов'язані з обмеженням експорту. Однак поряд із такими заходами було запроваджено певні послаблення на імпорт у вигляді скасування імпортних тарифів, тимчасового припинення антидемпінгових мит тощо.

За офіційними даними, у 2019 році зовнішньоторговельний оборот товарів збільшився на 9,1%, проте сальдо зовнішньоекономічного балансу товарів та послуг склалося негативним у сумі 3,7 млрд. дол. Експорт, за підсумками 2019 року, збільшився на 11,8%, а імпорт - на 6,7% [2].

Ситуація під час пандемії значно змінилася. У першому півріччі 2020 року зовнішньоторговельний оборот товарів зменшився на 11,4%, а сальдо стало позитивним у сумі 1,1 млрд. дол. Експорт та імпорт отримали негативні значення: експорт зменшився на 7,1%, а імпорт на 15,5% [2].

Протягом 2020 року члени Світової Організації Торгівлі намагалися врятувати ситуацію. Вони застосували 256 заходів, що мають вплив на міжнародну торгівлю. Їх запроваджували у два етапи. На початковому етапі було введено заходи, спрямовані на обмеження експорту певних категорій товарів, в основному товарів медичного призначення. Другий етап характеризується заходами, спрямованими на спрощення імпорту на товари, які необхідні для боротьби з пандемією та поступовим скасуванням експортних обмежень на дані товари.

Міжнародна торгівля залежить від політики, що обирає країна, та кількості часу, за який вдасться взяти пандемію під контроль. Якщо це не станеться найближчим часом, то економічні втрати можуть призвести до глобальної світової кризи.

Наразі Уряд в Україні планує забезпечити розвиток промисловості через локалізацію виробництв, сприяти орієнтації промисловості на внутрішній ринок України, забезпечити розвиток експортного потенціалу в тих галузях, які мають найбільший попит під час економічної кризи [1]. Також Україна, як і деякі інші країни, шукає підтримки у своїх основних зовнішньоекономічних партнерів.

Література

1. Антон Синцов. Обзор изменений в международной торговле: тренды, тенденции, вызовы [Електронний ресурс]. Юридическая газета 12 мая 2020. URL: https://www.asterslaw.com/ru/press_center/covid19hub/overview_of_changes_in_international_trade_due_to_covid_19_trends_and_challenges_of_2020/
2. Довідка “Зовнішня торгівля України товарами та послугами” [Електронний ресурс] Me.gov.ua 30.07.2020. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=d294f7fc-4e7f-41a3-a50a-9e190e32c0b7&title=DovidkazovnishniaTorgivliaUkrainiTovaramiTaPoslugamiUIKvartali2020-Roku>

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ МІЖНАРОДНИХ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Сучасний міжнародний ринок послуг характеризується зростаючим ступенем мобільності як виробників, так і споживачів послуг за рахунок зниження транспортних витрат; підвищення частки послуг, що надаються дистанційно (без безпосереднього особистого контакту виробника і споживача послуг) за рахунок можливостей, наданих застосуванням нових форм і засобів супутникового зв'язку; збільшення попиту на послуги, що раніше мали товарну форму (щодо фінансових послуг, банківських та страхових).

Такі зміни (разом із зростаючим товарообігом між країнами, постійним збільшенням масштабів переміщення робочої сили) визначають підвищення ролі логістичних послуг на сучасному світовому ринку. Тому останнім часом зростання обсягів надання послуг логістики, що характерне для розвинутих країн, спостерігаються вже практично в усіх країнах, залучених до світової торгівлі товарами та послугами. Більш того, логістика стає своєрідним каталізатором глобалізації. Перераховані тенденції розвитку світового ринку послуг зумовлюють зростання актуальності дослідження сучасного стану та чинників розвитку логістичних послуг, а також оцінювання їх впливу на розвиток інфраструктури міжнародної торгівлі [1].

Велике значення в цій системі мають інноваційні та інформаційні технології, які сприяють такому розвитку. Основними напрямками є: створення і впровадження нових видів транспорту, збільшення пропускної спроможності транспортних шляхів, збільшення швидкості пересування, підвищення безпеки та збільшення вантажопідйомності. В даний час управління цією системою пов'язано з реалізацією великої кількості операцій, наприклад, регулювання сигналів світлофора, управління стрілками на залізничних коліях, диспетчерського управління літаками тощо. Послуги логістики є специфічним товаром, що продається і купується на міжнародних транспортних ринках, які відрізняються між собою залежно від видів транспорту, географічних районів перевезення і видів вантажів, що перевозяться.

Сьогодні в світі склався єдиний логістичний комплекс у формі кооперації діяльності невеликого кола потужних транспортних і транспортно-експедиторських компаній і сотень тисяч середніх і дрібних експедиторських фірм та логістичних підприємств. Основним суб'єктом, що пред'являє вантаж перевізникам, є експедитор. Експедитори контролюють близько 60% перевезень магістральними видами транспорту і до 75% міжнародних перевезень. За даними Міжнародної Федерації експедиторських асоціацій в світі діють 35 тисяч великих і середніх експедиторських фірм з персоналом у 8 мільйонів людей [2].

Таким чином, вдосконалення і розвиток світової транспортної системи, є на сьогоднішній день безперервним процесом, що відображає зростання значень показників вантажообігу, загальної протяжності шляхів сполучення і кількості людей, зайнятих в роботі даної системи.

Література

1. Шепелев, А.Ф. Транспортне забезпечення комерційної діяльності. / А.Ф. Шепелев. - М.: Транспорт, 2011. - С. 119, 286.
2. FIATA International Federation of Freight Forwarders Associations [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://fiata.com/home.html>.

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ аграрних ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ

Ресурсний потенціал найчастіше розглядається як сукупність усіх ресурсів (матеріальних, нематеріальних, трудових, фінансових, природних, інформаційних і т.д.), які використовуються в суспільному відтворенні на тому чи іншому етапі розвитку продуктивних сил. Варто підкреслити, що ресурсний потенціал - це не просто сукупність ресурсів, це системне та комплексне поняття, адже дані ресурси знаходяться у тісному взаємозв'язку та взаємовпливі.

Ресурсний потенціал також характеризується здатністю суб'єктів господарської діяльності використовувати в певному обсязі і належної якості наявні ресурси при відповідних обмеженнях внутрішнього і зовнішнього середовища [1, с. 70].

Ресурсний потенціал аграрних підприємств визначає їх можливості до виробництва сільськогосподарської продукції, обумовлює конкурентоспроможність аграрної продукції, створює умови для зайнятості сільського населення, і, що важливо, впливає на продовольче забезпечення населення країни.

Ресурсний потенціал аграрних підприємств можна представити у вигляді трьох основних агрегованих груп ресурсів, до складу яких відносяться відповідні компоненти:

1) природно-біологічні ресурси (земля, вода, кліматичні та сировинні ресурси, представники флори та фауни конкретної місцевості, екологічний стан агросистем);

2) трудові ресурси, які представляють соціальну складову процесу формування потенціалу аграрних підприємств, а також здійснюють зв'язок природно-біологічних ресурсів із економічною складовою потенціалу;

3) майновий стан, фінансові ресурси (основні та оборотні активи, джерела їх формування) [2, с. 38].

Стратегія розвитку аграрного сектора економіки України на основі підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом передбачає, що таке управління має відбуватися в двох напрямках: соціальному і економічному. Соціальний розвиток охоплює науку і освіту, культуру і духовність, соціальну інфраструктуру, соціальний захист населення та охорону природного навколишнього середовища. У свою чергу, економічний напрям передбачає структурну перебудову економіки, забезпечення конкурентоспроможності продукції, інвестиції та інновації, технологічну модернізацію, екологізацію господарської діяльності [3, с. 6].

Враховуючи елементний склад ресурсного потенціалу аграрних підприємств та зміст управлінської діяльності, за доцільне сформулювати таке визначення: «Ресурсний потенціал аграрного підприємства – це комплекс ресурсів, що знаходяться у його розпорядженні та використанні, а також рівень та можливості досягнення мети аграрного підприємництва на основі прийняття ефективних управлінських рішень».

Список використаних джерел

1. Ильин С.Ю. Ресурсный потенциал. *Вестник Ижевского государственного технического университета*. 2012. № 3. С. 70–72. URL: <http://izdat.istu.ru/index.php/vestnik/article/download/2556/1324> (дата звернення: 05.11.2020).
2. Жибак М.М., Кузьмович П.М. Напрями удосконалення ресурсного потенціалу АПК в окремих областях Західного регіону. *Агросвіт*. 2009. № 13. С. 38-41.
3. Ульянченко О.В. Управління ресурсним потенціалом в аграрному секторі економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра економ. наук: 08.00.03. Київ, 2008. 38 с.

СПЕЦІАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗОНИ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ПОКРАЩЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В межах нестабільної ринкової ситуації в Україні не всі підприємства можуть втримати свої позиції на ринку. Тоді актуальним постає питання підтримки держави вітчизняного бізнесу. Одним із засобів покращення цього становища можуть стати спеціальні економічні зони (СЕЗ).

В Україні створення вільних економічних зон за прикладом країн, що розвиваються, почалось у середині 90-х років. Було створено 11 СЕЗ («Азов», «Донецьк», «Закарпаття», «Інтерпорт Ковель», «Курортотоліс Трускавець», «Миколаїв», «Порто-франко», «Порт Крим», «Рені», «Славутич», «Яворів») [1]. Проте у 2015 році було припинено фінансування п'яти зон [3].

В спеціальних економічних зонах підприємства зможуть залучитися підтримкою як держави, так й іноземних інвестицій, зможуть почати активно розвиватися і продумати майбутній шлях розвитку[5]. Загалом хочу зауважити, що створення СЕЗ допоможе відкрити нові підприємства, надати робочі місця та загалом вплинути на покращення економічної ситуації в країні завдяки підвищенню конкуренції та ринковому регулюванню цін.

На підставі вищесказаного та соціально-економічної ситуації в Україні на даний момент, можна запропонувати наступні шляхи розвитку СЕЗ:

1. Створити певний підрозділ, який би контролював дії СЕЗ.
2. Переглянути на доцільність вже існуючі економічні зони, продовжити термін їх існування. Адже припинення фінансування на певних територіях не всюди є доцільним і може вплинути не тільки на діяльність та фінансові результати підприємств, а й на економічну ситуацію в цілому.
3. Створювати нові та розвивати вже існуючі просторові організації, насамперед кластери, індустріальні, технологічні, науково-технологічні парки.
4. Підтримувати діяльність вже існуючих технопарків в регіонах. Із значними пільгами для оренди приміщень та покращенню умов оподаткування даних установ.
5. Створювати СЕЗ туристсько-рекреаційного типу, так як Україна – одна з країн Європи, яка може заробляти на цьому виді діяльності, але для цього необхідне або державне фінансування, або іноземні інвестиції.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» від 13 жовтня 1992 р. No 2673–XII / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2673-12>
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2005 рік» від 25 квітня 2005 р. No 2505–IV / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2505-15>
3. Економіка регіонів у 2015 році: нові реалії і можливості в умовах започаткованих реформ: аналітична доповідь / О. В. Шевченко, В. І. Жук, К. Г. Юрченко, О. А. Баталов [та ін.] ; наук. ред. Д. І. Олійник ; Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. К. 2015. 116 с.
4. Єгорова О.О. Спеціальні економічні зони України: результати, проблеми та перспективи. *Науковий вісник Херсонського економічного університету. Серія Економічні науки*. Випуск 5. Частина 1. 2014.
5. Ткач С. М. Спеціальні економічні зони в Україні: досвід і нові пріоритети просторової організації. *Регіональна економіка*. 2016.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Нині конкурентоспроможності України на міжнародному ринку залежить від стану модернізації її економічного становища. Як ми можемо спостерігати розвитком підприємства є : покращення якості життя населення, реалізація експортного потенціалу, зниження рівня безробіття.[1] Завдяки цьому рівню, підприємство буде мати змогу до стабільного розвитку, будуть збільшуватися світові пропозиції та зростати грошова одиниця. Україна на даний момент часу дає недостатній розвиток підприємствам. В Україні важливе місце посідають малі підприємства, вони є основною базою українського господарства. Але мале підприємство в нашій країні має нижчу перевагу та підтримку у порівнянні з великими підприємствами. Вони мають дуже великий потенціал, малі підприємства можуть змінити структуру економіки, збільшити кількість робочих місць, роблять конкуренцію на ринку, допомагають збільшити товари та послуги, які мають попит. Українські підприємства є дуже нестабільними та слабо розвинутими. Це свідчить про те, що Україна дає низький рівень підтримки. І якщо вплив нестабільності великі підприємства можуть подолати, то для малих підприємств це може призвести до банкрутства. Це призводить до низького розвитку підприємств та деградації економічного зростання, у підприємства зникає конкуренція суб'єктів господарювання малого бізнесу. Одна з важливіших перешкод на шляху розвитку малих підприємств є відсутність фінансових ресурсів для нових та дійсних підприємств. Це високі кредитні кошти та високі процентні ставки, а також великий кредитний ризик. Основні причини, які заважають певному розвитку підприємствам: малі підприємства мають менші можливості відстоювати свої інтереси в органах державної влади та місцевого самоврядування; недостатня забезпеченість матеріально-фінансовими ресурсами; низька зацікавленість або криза на внутрішньому ринку; недостатня кількість інформації та консультацій; нестабільність.[2] Положення в якому перебуває малий бізнес є не найкращим, на малі підприємства більш впливає корупція, ніж підтримка від країни. Щоб усунути названі вище проблеми, потрібен комплексний підхід, завдяки якому зміни будуть відбуватися у всіх напрямках. Для цього потрібно: забезпечити вищий рівень підготовки працівників, забезпечити підприємства фінансово-кредитною підтримкою; зв'язати контакт між малим та великим підприємством; надавати підприємствам необхідну інформацію та консультації; покращити ситуацію з органами державної влади, на відстоювання своїх інтересів, та підтримку малих підприємств.

Отже, малі підприємства мають великий потенціал, але Україні потрібно приділити більше уваги до них, бо зараз вони отримують дуже мало підтримки, та проходять всі перешкоди самі, через це призводить їх до банкрутства та закриття малого бізнесу. Від цього знижується робочий процент населення, та економіка не розвивається.

Література

1. МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ О. С. Іванілов ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА ПІДРУЧНИК Затверджено Міністерством освіти і науки України як підручник для студентів вищих навчальних закладів Київ «Центр учбової літератури» 2009 https://shron1.chtyvo.org.ua/Ivanilov_Oleksandr/Ekonomika_pidpryemstva.pdf
2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА Навчальний посібник Харків «Право» 2011 http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2011/0019.pdf

ЖИТЛОВА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

У сучасних умовах актуальності набуває дослідження умов і тенденції розвитку державності в Україні, особливо формування концепції соціальної держави та її впровадження в Україні. Соціальна держава базується на соціальних цінностях та створенні умов для гідного життя, забезпеченні відповідного рівня якості життя та вільного розвитку особистості. Практична реалізація здійснюється за рахунок зваженої та ефективної соціальної політики.

Якщо розглядати якість життям з точки зору складових, що її визначають, то буде враховуватися рівень життя, умови життя та стиль життя. Кожна з цих складових описується певними елементами. Так, рівень життя враховує грошові доходи, соціальні трансферти, умови реалізації доходів, майно та споживання. Умови життя, в свою чергу, формуються під впливом стану навколишнього середовища, наявності чи забезпеченості житла, умовами праці та соціальної інфраструктури. Соціальна інфраструктура складається з охорони здоров'я, освіти, транспорту, житлово-комунального господарства та побутового обслуговування. Щодо стилю життям, то він враховує сімейний побут, дозвілля, громадську активність, релігію та девіантну поведінку. Тобто, кожна зі складових має певне відношення до поняття житло. Зокрема, в рівні життя це відображається в доходах, соціальних трансфертах та наявності майна; в умовах життя це власне саме житлом, яке взаємопов'язане з соціальною інфраструктурою. Таким чином, соціальна держава створюючи умови для гідного життя, направляє свою діяльність і на вирішення житлових питань.

Об'єктом, на який направлена соціальна політика, є соціальна сфера. Саме соціальна сфера і визначає складові соціальної політики. В свою чергу соціальна сфера складається з соціальних відносин, соціальних процесів та соціальних потреб. Соціальні відносини складаються сімейну шлюбних, соціально трудових, житлово-комунальних та навчально-виховних. Соціальні процеси враховують природний рух населення, міграція, освіченість населення, диференціація доходів та житлова забезпеченість. Соціальні потреби направлені на здоров'я, освіту, добробут, житло, дітонороджуваність та роботу. Таким чином, кожна із складових соціальної сфери враховує один із аспектів житла.

Таким чином, однією із ключових складових соціальної політики є питання державної житлової політики (рис. 1). Вона як один з інструментів забезпечення необхідного рівня матеріального добробуту визначає основні принципи житлових відносин, створює умови розвитку житлової системи, визначає рівень забезпечення житловими послугами, механізм визначення плати за житлові послуги та фінансові механізми забезпечення житлом та його утримання.

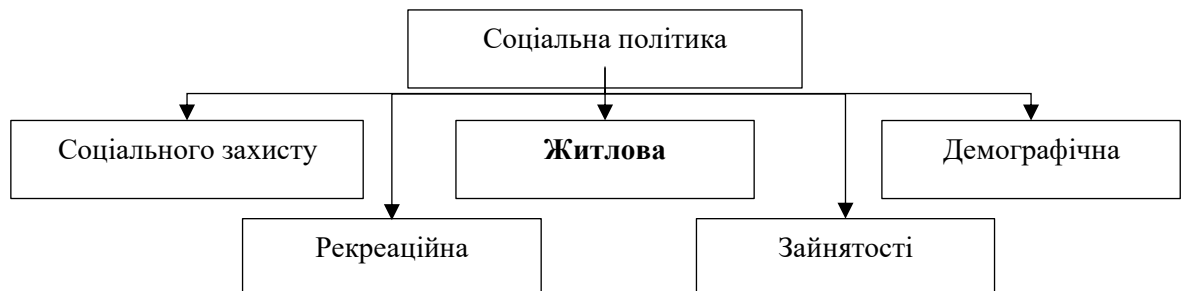

Рис. 1. Структура соціальної політики

ВИЧЕРПАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ, ЯК СУЧАСНА ПРОБЛЕМА ЕКОНОМІКИ

Нині однією із найглобальніших проблем економіки є те, що природні ресурси планети швидко зменшуються. Більшість людей ще не помічають поглибленості цієї проблеми, а тому не надають цьому великої значущості.

Здавалося б, стрімкий розвиток економіки є позитивним та важливим явищем, але воно має і негативні наслідки. Найбільш помітними вони є при оцінюванні стану навколишнього середовища, кількості природних ресурсів. З кожним роком суспільство більше замислюється над цією проблемою, але все одно продовжує споживати все більшу й більшу кількість ресурсів.

Розглянемо причини й наслідки глобалізації та швидкого поширення проблеми вичерпності ресурсів на конкретних прикладах та знайдемо деякі способи їх вирішення. Через збільшення видобувної промисловості, великий удар нанесено на вичерпні невідновні ресурси. Сучасне промислове виробництво немає замкнутого характеру, це відкрита система, до якої постійно надходять маси природних сировинних матеріалів. Якщо і надалі це буде продовжуватися, то до 2100 року на Землі їх практично не залишиться.[1] Суспільство може запобігти вичерпанню природних ресурсів. Для початку, ми повинні почати ще активніше використовувати альтернативні джерела енергії, що скоротить використання паливних корисних копалин. Стратегічним напрямом діяльності задля збереження ресурсів повинні стати більш повне і комплексне їх використання, розробка і запровадження у виробництво маловідходних і безвідходних технологічних процесів, які дають змогу забезпечити глибшу переробку первинної сировини.[2]. Ми нераціонально використовуємо занадто багато прісної води, навіть не задумуючись про те, що в певних частинах світу люди навіть помирають через її нестачу. Наслідком такого недбалого ставлення людства є не лише зменшення кількості прісної води, але й погіршення її якості, що призводить до неможливості її використання в деяких економічних процесах. Для збереження джерела життя – води, підприємства повинні економно використовувати її, контролювати якість і кількість скинутих у водні об'єкти промислових стоків, застосовувати сучасні технічні засоби і технології. Ще одним із найважливіших аспектів теми є нераціональне використання земельних ресурсів. Головний фундамент життя – ґрунти – всюди на Землі деградують, зменшуються за площею.[2] Тільки за один рік людина при оранці полів, будівельних і гірничих роботах переміщує понад 4 тис. км³ ґрунту.[2]. Також людина виснажує ґрунти надмірним засадженням. Ми повинні почати відновлювати родючість ґрунтів, а не постійно знищувати їх, розвивати інтенсивне землеробство, адже екстенсивне негативно впливає на земельні ресурси – виснажується більша їх кількість.

Людство уже давно має задуматись про те, за рахунок чого якість життя покращується і які наслідки цього. Ми повинні раціональніше використовувати ресурси, які дає нам природа, адже з кожним роком їх все менше й менше.

Література

1. Корява Д.С. науковий керівник: Антоненко К.В. наукова робота «Глобальна проблема забезпечення ресурсами» [електронний ресурс] – режим доступу: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/37772/1/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D1%8F%D0%B2%D0%B0.pdf>

2. Г. В. Черевко, М. І. Яцків «Економіка природокористування» [електронний ресурс] – режим доступу: http://library.tneu.edu.ua/files/EVD/HTML/eco_pryrodokoryst.htm

РОЗВИТОК МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМНИЦТВ ЯК ФАКТОР РОСТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Автором розглядається розвиток малого і середнього підприємництва як ключового джерела національного економічного зростання. Зростання економіки і пов'язаний з ним науково-технічний прогрес є найважливішими проблемами економічного розвитку суспільного виробництва. В ринковій економіці складовою частиною є підприємництва, серед якої велику частку становлять малі та середні підприємства.[1]

Малі та середні підприємства допомагають створювати нові можливості працевлаштування, сприяють зростанню ВВП та стимулюють розвиток конкурентоспроможності та економічного інноваційного потенціалу. За даними Державної служби статистики України, в 2010 році в Україні було 378810 підприємств, із них великі займає 0.15%, середні і малі займають 5.54% й 94.31%; в 2019 році кількість підприємництва зростав на 0.47%(380597), із них великі, середні й малі займає 0.14%, 4.66% й 95.20%.[2] З точки зору кількості зайнятих працівників у суб'єктів великого, середнього та малого підприємництва, у 2010р кількість зайнятих працівників у великих, середніх та малих складали 22.3%, 31.7% та 46.0%; у 2019р складав 17.8%, 34.3% та 47.9%. За показниками кількості обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) мале і середнє підприємництво займає вагоме місце в національній економіці. З точки зору обсягу реалізованої(товарів, послуг), 2010 року обсяг великих підприємств складав 39.0%, обсяг середніх та малих складали 39.4% й 21.6%; 2019 року складав 34.5%, 29.9% й 25.6%.[2]

Ціль основна ціль полягає в тому, щоб встановити, що малі та середні підприємництва є важливим фактором росту національної економіки. Реалізація цієї цілі зажадала рішення комплексу взаємопов'язаних завдань: розкрити природу і справжній зміст підприємництва; проаналізувати вплив на економічне зростання за масштабами підприємства проаналізувати поточну ситуацію малих та середніх підприємства в Україні.

Література

1. Дронов Иван Витальевич. Предпринимательство как фактор экономического роста в рыночной экономике : Дис. ... канд. экон. наук : 08.00.01 : Воронеж, 2001 144 с. РГБ ОД, 61:02-8/951-X
2. Державна служба статистики України: Економічна статистика / Економічна діяльність / Діяльність підприємств: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ТА ЇХ ВИРІШЕННЯ

На сьогодні проблемам розвитку малого підприємництва в Україні приділяють дуже багато уваги. Ця тема є актуальною через те, що сектор малого бізнесу зараз не є найважливішою складовою в національній економіці, що не скажеш про країни Європи.

У провідних країнах ЄС на мале підприємництво припадає 57% загального обороту, 53% доданої вартості та 70% зайнятих. Це було спричинено тим, що малий бізнес в ЄС має деякі переваги. По-перше, він дослухається до споживачів та реагує на їхні проблеми, по-друге – в найшвидших термінах пристосовується до змін кон'юнктури ринку, по-третє – має високий рівень гнучкості та конкурентні переваги у галузях економіки. Все це дає можливість малому підприємству спокійно розвиватися та сподіватися на підтримку держави.

Якщо ж говорити про сектор малого бізнесу в Україні, то він щодня повинен вести боротьбу за «місце під сонцем». На сьогодні великий та середній бізнес приносить до 73% валового внутрішнього прибутку, а частка малого підприємництва займає тільки 16%. Якщо розглядати Європу, то там малі підприємства займають удвічі більше [1]. Слід також зазначити, що малих підприємств в Україні на багато більше ніж в країнах Європи, але їх продуктивність у десять разів нижча. То може нам також потрібно сконцентруватися на малих підприємствах, щоб збільшити частку загального обороту?

Щоб полегшити долю підприємств, які колись зобов'язані були сплачувати величезні відсотки за кредити, які їм надає держава, Президент України Володимир Олександрович Зеленський запропонував програму видачі дешевих кредитів під 5-7% річних. Це програма відкрила двері для багатьох малих підприємств, адже більшість з них були нездатні до самостійного фінансування. Якщо ця програма зможе себе реалізувати, то через деякий час це зможе дати до 90 тис. нових робочих місць, що допоможе зміцнити економіку.

Але поруч із позитивними новинами залишається проблема високого оподаткування, адже приблизно половина всіх доходів підприємств вилучається у вигляді різноманітних податків. Це є недопустимим для країни, яка хоче бути членом ЄС.

Отже, для того, щоб малий бізнес ефективніше працював, потрібно провести ряд реформ. Президент асоціації платників України Грігол Катамадзе, казав, що однією з ключових буде реформа, яка змінить податкову систему, а саме Податковий Кодекс України. Цей кодекс буде складатись з таких аспектів:

- Створення оптимальної податкової амністії;
- Заміна податку на прибуток на податок на виведений капітал;
- Зниження податкового навантаження на фонд оплати праці [2].

Всі ці зміни зможуть позитивно вплинути на розвиток малого бізнесу в Україні та вивести економіку на новий рівень.

Література

1. © 2016-2020, Economist UA. [Електронний ресурс] URL : <https://economistua.com/problemi-malogo-ta-serednogo-biznesu-poglyad-eksperta/>
2. [Новини / Блог Грігола Катамадзе / Грігол Катамадзе: створення єдиного органу для розслідувань фінансових злочинів викликана великими втратами нашої країни через різні зловживання](https://appu.org.ua/main-news/problemi-malogo-ta-serednogo-biznesu-poglyad-eksperta/). URL: <https://appu.org.ua/main-news/problemi-malogo-ta-serednogo-biznesu-poglyad-eksperta/>

ПРОБЛЕМИ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРУКТУРНИХ ЗМІН РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Інституціональне забезпечення структурних змін передбачає узгодження нормативно - правових основ функціонування суб'єктів управління регіональною економікою з неформальними факторами, які впливають на реформування економічної системи регіонів. Основи інституціональних змін, в умовах сьогодення, формуються під впливом інтеграційних та децентралізаційних процесів. При цьому, із попередніх періодів залишається актуальним протистояння глобальним змінам на засадах підвищення інтелектуально-наукової орієнтованості економіки, як на рівні країни, так і регіону, ефективності використання наявних ресурсів, екологізації виробництва, перерозподілу відповідальності щодо виконання функції управління адміністративно-територіальним устроєм.

Формування якісного інституціонального забезпечення передбачає перманентний процес діагностування наявних проблем управління та функціонування регіональної економіки. Результати здійснення даних процедур впливають на подальші сценарії розвитку регіонального простору із зміною, або подальшою пролонгацією цільових орієнтирів його реформування.

Базові потреби розвитку регіонів в продовж тривалого періоду часу залишаються незмінними: задовільні умови праці, можливість достатнього соціального забезпечення, інтелектуалізація виробництва та ресурсоефективність, незалежність рівня розвитку від природно-ресурсних компонентів регіонів, екологічна захищеність майбутніх поколінь та поміркованість сучасників.

В постійні динаміці радше знаходяться не потреби, а інструменти, які використовуються для їх забезпечення, що потребує незмінної уваги до наявного рівня інституціонального забезпечення.

Одним із форматів сучасних інституціональних змін є взаємодія національних, регіональних та місцевих інститутів щодо впровадження структурної модернізації регіональної економіки у розрізі гармонізації їх зусиль на досягнення збалансованого та пропорційного розвитку. Відбувається розуміння недостатності дій виключно вертикальних, або горизонтальних форм взаємовідносин. На разі наявна потреба у формування бачення подальшого розвитку на засадах мережевої взаємодії.

Дане порушує ряд проблемних питань, які не знайшли свого відображення у сучасному нормативно-правовому чи звичаєвому просторі функціонування регіональної економіки. До таких можна віднести: фрагментарність правових норм щодо процедури децентралізації; різноспрямованість бачення регіонального розвитку на національному та місцевому рівнях; низький рівень інформатизації заходів, які пов'язані із процедурами стратегічного планування розвитку регіонів; розірваність, або формальність наявних форм взаємодії між суспільними інститутами та місцевими органами влади при формуванні та здійсненні структурних змін; відсутність правових механізмів узгодження земельних питань щодо розвитку територіальних угруповань, суб'єктна невизначеність регіонів у розрізі міжнародних інтеграційних процесів та внутрішніх регіональних взаємозв'язків.

Поетапне вирішення проблем інституціонального забезпечення структурних змін має призвести до формування нової конфігурації у практиках взаємодії інститутів, які впливають на процеси регіонального розвитку не лише у площині часткового перерозподілу функціональних повноважень, але й формування закономірностей та традицій поліваріантних взаємозв'язків, які закладені у концептах функціонування мережових структур.

Але слід також наголосити, що готовність інституціонального середовища регіональної економіки є вкрай наразі є вкрай низьким.

**СУЧАСНІ ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ СПИРТОВОЇ ГАЛУЗІ**

Сьогодні спиртова галузь України знаходиться в стані стагнації. Затяжна фінансово-економічна криза, політична нестабільність, призупиненням діяльності окремих підприємств спиртової промисловості, світова пандемія – сучасні умови її функціонування. Проблема підвищення конкурентоспроможності спиртових заводів на сучасному етапі набуває особливої актуальності, адже саме ця галузь є перспективною та зуміє підняти економіку України на новий рівень розвитку [1]. Метою дослідження є виявлення сучасних шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємств спиртової галузі.

Ефективність кожного господарюючого суб'єкта залежить від модернізації та реорганізації всіх виробничих майданчиків, упровадження ефективних ресурсозберігаючих та екологічно безпечних технологій, розв'язання проблеми зниження матеріаломісткості та енергоємності продукції. Резервом зниження витрат енергії та сировини є оптимізація всіх технологічних процесів за допомогою математичного моделювання та комп'ютеризації [2].

Одним із показників конкурентоспроможності підприємства є зменшення собівартості продукції, яка досягається інтенсифікацією виробництва. Заходи щодо інтенсифікації виробництва мають привести до зниження споживання електроенергії на один декалітр спирту, зменшення питомих витрат теплоенергії. Для прикладу, у Жовтневому спиртозаводі ведеться планова робота з удосконалення виробничого процесу: перекладено нові кабельні лінії з трансформаторної підстанції на головний розподільчий щит, що зменшить втрати при транспортуванні електроенергії в межах виробничих цехів; для зменшення споживання реактивної електроенергії установлені компенсуючі конденсаторні батареї з автоматичним регулюванням включення потужностей. Проведена реконструкція парового котла потужністю 25 тонн пари на годину з заміною екранних труб та повною автоматизацією процесу горіння. Як наслідок, при галузевій нормі споживання 2 кВт на 1м³/дал завод споживає 0,9 кВт електроенергії на 1м³ /дал, при нормі споживання природного газу 8 м³/дал. - 2,851м³/дал. Використання в технології сухих штабів сахароміцетів виробництва Німеччини підприємство має 1,2 декалітра наднормативного виходу з однієї тонни меляси. Високий рівень автоматизації процесу дистиляції та автоматизація роботи теплоагрегатів дали можливість скоротити 8 робітників, задіяних у цій сфері. За рахунок встановлення схеми зневоднення з використанням абсорберів на молекулярних ситах підприємство збільшило асортимент продукції. Усі ці заходи сприяли зниженню собівартості виробництва. Завод за цим показником на сьогодні посів друге місце серед підприємств спиртової галузі України.

Отже, створенню конкурентного ринку етилового спирту сприятимуть наступні чинники: науковотехнічне оновлення виробництва, впровадження інноваційних ресурсозберігаючих і енергозберігаючих, екологічно безпечних технологій, зниження собівартості, підвищення якості, освоєння нових конкурентоспроможних видів продукції, у тому числі й біоетанолу. Лише вміле та комплексне застосування всієї системи названих чинників може забезпечити високі темпи зростання конкурентоспроможності підприємств спиртової галузі.

Література

1.Паламаренко Я.В. Концептуальні напрями підвищення ефективності функціонування спиртової промисловості України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.market.infr.od.ua/journals/2020/41_2020_ukr/12.pdf

2. Пришляк Н.В., Токарчук Д.М., Паламаренко Я.В. Забезпечення енергетичної та екологічної безпеки держави за рахунок біопалива з біоенергетичних культур і відходів. Монографія.- Вінниця: ТОВ “Консоль”, 2019. - 336 с.

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

Пандемія гострої респіраторної хвороби COVID-19 та карантин зумовили найбільшу за останні десятиліття економічну кризу по всьому світі. Заходи безпеки, котрі використовують політики, медики та працедавці зумовлюють нові особливості економіки та повсякденного життя. Закриті крамниці зменшили попит на деякі товари, а попит на деякі послуги скоротився майже на 100%. Сучасна ситуація спонукає перебирати альтернативи та прораховувати найгірші сценарії замість того, щоб сконцентрувати увагу на конкретних діях, які до цього були більш-менш стабільними.

За офіційними даними Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, за перше півріччя 2020 року Україна скоротила експорт своїх товарів і послуг на 7,1%. Така ситуація є результатом карантинних обмежень, зокрема обмежений рух через кордони інших країн, закриття крамниць та торгово-розважальних комплексів. Найбільше скорочення експорту відбулося у металургії (18,5%). Через зупинення інфраструктурних проектів та замороження будівництва, попит на металопродукцію суттєво знизився. Також зменшення експорту присутнє в продукції легкої промисловості (одяг, взуття) – на 17,7% та в різних промислових товарах (меблі, керамічні вироби) – на 19,2%. Але не всі галузі економіки в Україні страждають від пандемії. Невелике збільшення експорту відбулося в харчовій промисловості (1,1%) та хімічній (0,1%)

Імпорт України також зменшив свої обсяги на 15,5% у порівнянні з показниками 2019 року. Закриті магазини суттєво зменшили попит на іноземну продукцію. Найбільше скоротився імпорт на мінеральні продукти (33,5%), продукції металургійного комплексу (18,9%) та промислові товари (14,9%). Також він зменшився у галузі легкої промисловості (1,5%). Люди почали проводити більше часу вдома, і без необхідності вони не купують нові речі. Навпаки ж збільшення імпорту присутнє у харчовій промисловості (14,3%).

Також значний вплив пандемії на економіку України ми можемо побачити в туризмі. Обсяги подорожей впали до рекордного мінімуму. Через обмежений рух в інші країни та небезпеки захворювання, в Україні майже відсутній приплив туристів, який впливає на економіку нашої країни. Українці також менше їздять за кордон, не витрачають гроші на відпочинок там.

Під впливом пандемії зовнішньоторговельний оборот товарів і послуг України зменшився з країнами ЄС (14,4%), Митним Союзом (29,5%), США (3,5%), Туреччиною (3,4%), але збільшився з Китаєм (19,6%).

Отже, пандемія COVID-19 негативно вплинула на зовнішню торгівлю України. Вона призвела до зменшення обсягу імпорту та експорту у нашій країні.

Література

1. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: (Довідка “Зовнішня торгівля України товарами та послугами у I півріччі 2020 року”)[Електронний ресурс]/ Департамент взаємодії з експортерами та просування експорту – 2020. Доступ до ресурсу: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=a0ef708b-3765-46a5-ada2-9e0a7aecb4a3&title=DovidkazovnishniaTorgivliaUkrainiTovaramiTaPoslugamiUIPivrichchi2020-Roku>

2. Український тиждень (Експорт – імпорт – карантин)[Електронний ресурс]/ Олександр Крамар//21.05.2020. Доступ до ресурсу: <https://tyzhden.ua/Economics/242714>

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ПРОБЛЕМ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Економіка країни є чи не основним показником економічного потенціалу країни та має важливе значення при визначенні місця національної економіки в світовому господарстві. Тому проблематика економічних процесів має досить важливе значення. Сучасний рівень розвитку економіки в Україні достатньо низький в порівняно з іншими країнами Європи. Основні причини такого явища:

- недостатнє фінансування державою, а також іноземними інвесторами, нових науково-технічних розробок і впровадження їх у відповідні галузі господарства, що гальмує розвиток інновацій та модернізацію секторів економіки.

- низький рівень державної підтримки українського виробника, що уповільнює темпи розвитку малих і середніх підприємств. Це призводить до дефіциту робочих місць і відповідно до збільшення безробітного населення.

- діяльність «тіньової економіки». Тіньова економіка в Україні - це сукупність видів економічної діяльності, які заборонені законодавством України, або тих, що з різних причин не враховані у офіційній статистиці. «Тіньова економіка» сповільнює розвиток економіки держави, оскільки корупція, неофіційне працевлаштування, ухиляння від сплати податків – є гальмівними елементами розвитку економіки.

- не раціональне використання природних умов та ресурсів, якими наділена країна. Надмірне видобування вичерпних не відновлюваних ресурсів, не правильне користування і розподіл природних багатств, не вміння раціонально використовувати вторинну сировину мають негативний вплив на економічний прогрес.

- відсутність глобальних стратегій та масштабного економічного плану, який забезпечить покроковий, безперервний, результативний розвиток кожної окремої галузі господарства, що в кінцевому результаті утворить міцну державну економічну систему.

Вирішення основних причин відсталого економічного розвитку без сумніву можливе. Насамперед, щоб отримати результат якнайшвидше, потрібно не просто бачити і розуміти наявні проблеми, а почати діяти і вирішувати їх. Перші кроки, які допоможуть підняти рівень економічного розвитку, є:

- виділення частки державного бюджету на розвиток освіти і науки та модернізацію галузей господарства. Це дасть змогу, по-перше, збільшити ефективність виробництва; по-друге, раціонально використовувати природні ресурси; по-третє, максимально зменшити негативний вплив на навколишнє середовище.

- залучення іноземних інвестицій;

- збільшення частки безвідходного виробництва, що забезпечить раціональне природокористування;

- детінізація економіки і впровадження жорстоких законодавчих заходів щодо боротьби з «тіньовою економікою», оскільки її загальний обсяг за результатами досліджень 2018 року становить четверту частину (23,8%) офіційного ВВП України, що дорівнює 846 млрд гривень. Тому викорінення та боротьба з такими процесами допоможе значно підвищити рівень економічного розвитку;

- проведення ефективної регіональної політики, що стимулюватиме ефективний розвиток і розміщення продуктивних сил окремих регіонів, раціональне використання природного, виробничого і трудового потенціалу населення, забезпечення екологічної безпеки.

Кожна із проблем має своє вирішення. Україна потребує швидкого розуміння і негайного вирішення проблем економічного характеру.

УПРАВЛІННЯ СТІЙКИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Сьогодні сталий розвиток вітчизняних підприємств відіграє важливу роль у їх діяльності та побудові системи управління. Саме стійкий розвиток та планування забезпечують фінансову стійкість, збільшують конкурентоспроможність, сприяють ефективній діяльності компаній. Стійкий розвиток дає змогу підприємствам легко адаптуватись до змін, протистояти загрозам і постійно розвиватися. Тому він є досить актуальним і потребує належної уваги з боку керівництва підприємств.

Процес управління сталим розвитком підприємства являє собою цілісну систему та включає в себе ряд напрямків та функцій. Основою сталого розвитку підприємства є поєднання таких трьох складових: економічної, соціальної та екологічної. Розглянемо кожен складову більш детально. Економічна складова сталого розвитку відіграє вагомий роль у діяльності компанії, оскільки включає в себе стан фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, які забезпечують розвиток підприємства за рахунок зростання прибутку, ефективності діяльності та конкурентоспроможності. Соціальна складова спрямована на зростання рівня життя населення та працівників підприємства за рахунок покращення умов праці, зростання рівня заробітної плати, підвищення кваліфікації персоналу тощо. І екологічна складова передбачає використання компанією сучасних технологій виробництва, застосування безпечних матеріалів, що дозволяє зменшити негативний вплив на навколишнє середовище та зменшення використання ресурсів. Саме тому поєднання цих складових і є ключовими у сталому розвитку підприємства [1].

Таким чином, стійкий розвиток підприємства та ефективне управління ним є важливими компонентами діяльності будь-якої компанії і відіграють важливу роль у прийнятті тих чи інших рішень. Підприємствам варто впроваджувати програму сталого розвитку та ефективно її використовувати, бо ті результати які будуть отримані в результаті можуть в разі підвищити цінність компанії та її місце на ринку.

Література

1. Вецко, Т. М. Сталий розвиток підприємства: проблеми та перспективи / Вецко Т. М. // Актуальні проблеми економіки та управління : збірник наукових праць молодих вчених. – 2019. – Вип. 13. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/29380>

CHINA'S ECONOMIC DEVELOPMENT PROCESS

From 1953 to 2010, China has successively completed eleven «five-year plans», and achieved world-renowned achievements, laying a solid foundation for the development of the national economy; and the reform and opening up since 1979 have helped the Chinese economy gain Unprecedented rapid growth [1].

After entering the 21st century, China's economy has continued to maintain steady and rapid growth. The market economy system has been initially established, the market plays a decisive role in the allocation of resources, and the macro-control system has become more and more perfect; a pattern of common development of non-public economies such as the public economy as the main body, individual, private, and foreign capital has basically taken shape, and the economic growth mode has gradually changed from extensive Type to intensive change.

As of the end of January 2019, China's economic growth has achieved a good performance of 6.6% in 2018, maintaining an overall stable and stable development trend, and achieving the annual growth target of about 6.5% set at the beginning of the year [2]. On January 17, 2020, the National Bureau of Statistics released data [3]. According to preliminary calculations, China's gross domestic product in 2019 was 99,086.5 billion yuan, an increase of 6.1% over the previous year at comparable prices, in line with the expected target of 6% to 6.5% [2]. In quarterly terms, the first quarter increased by 6.4% year-on-year, the second quarter increased by 6.2%, the third quarter increased by 6.0%, and the fourth quarter increased by 6.0%. On June 15, 2020, the National Bureau of Statistics released the latest economic data for May [4]. There are various signs that the Chinese economy, which has entered the fast lane of resuming work and production, has continued to improve its main indicators and the recovery is still continuing. On October 19, 2020, the National Bureau of Statistics released data. According to preliminary calculations, the gross domestic product in the first three quarters was 7,22786 billion yuan, a year-on-year increase of 0.7% at comparable prices. Under the epidemic, China's economy has achieved positive growth this year. On a quarterly basis, on the basis of a 6.8% year-on-year decline in the first quarter and a 3.2% year-on-year growth in the second quarter, the growth rate accelerated to 4.9% in the third quarter, showing a steady recovery [4].

1. China's economic growth accelerated to 4.9% in the third quarter. China Economic Net reference. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.cnbc.com/2020/10/19/china-economy-q3-gdp-2020.html>
2. Revised the preliminary calculation of GDP in 2018. The National Bureau of Statistics of China. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.stats.gov.cn/english/PressRelease/201902/t20190213_1648780.html
3. The scale of China's economy is reaching 100 trillion yuan. [Электронный ресурс]. Global times. – Режим доступа: <https://www.globaltimes.cn/content/1177183.shtml>
4. Unfavorable Views of China Reach Historic Highs in Many Countries. Pew Research Center. [Электронный ресурс]. Global times. – Режим доступа: <https://www.pewresearch.org/global/2020/10/06/unfavorable-views-of-china-reach-historic-highs-in-many-countries/>

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Період розвитку сучасної України характеризується подальшою нестабільністю та диспропорційністю. Викликано це непропорційним розвитком регіонів, недосконалістю технічної бази, внутрішніми кризами, особливо фінансовою та економічною яка має системний характер. Зараз вона ще більше підірвана за рахунок військових протистоянь, посиленням у суспільстві протестних настроїв та масовим переміщенням населення з конфліктних територій.

Зростання валового внутрішнього продукту в Україні обумовлено насамперед зростанням у сировинних галузях або виробництвом напівфабрикатів, тобто, по суті, в Україні в основному відбувається економічне зростання без високотехнологічного та науково-технічного розвитку, який відповідав би потребам та вимогам розвинутого суспільства. Економічний та технологічний розрив між Україною та розвиненими країнами постійно зростає. У той час, як економіка розвинених країн вступила в постіндустріальну фазу розвитку на основі застосування новітніх знань та технологій, сучасне економічне зростання в Україні далеко не дотягує до рівня їх розвитку. Зумовлено це використанням значною мірою застарілих технологій та експорту на світовий ринок неякісної сировини. Так, основними статтями у структурі українського експорту до країн Євросоюзу залишаються чорні метали та вироби з них, продукти хімічної промисловості, текстиль та текстильні вироби, деякі продукти рослинного походження. Експорт цих товарів не може повністю забезпечити нормальний грошовий приріст. В той час, як у загальній структурі імпорту з інших розвинених країн в Україну домінують поставки машин, устаткування та механізмів, транспортні засоби, продукція фармацевтичної промисловості, товари широкого вжитку, продукти харчування.

Україна, незважаючи на наявність величезних екологічно чистих географічних районів, чималу територію, високий рекреаційний, історичний, культурний і духовний потенціал, займає незначне місце на світовому ринку.

Щоб не допустити нового спаду виробництва в Україні, необхідно запровадити інноваційну модель структурної перебудови й економічного зростання, розвивати економіку на основі використання інтелектуального потенціалу країни, інакше кажучи, створювати економіку інноваційного типу. Проте в Україні вкрай невисокий рівень комерціалізації наукових досліджень, практично відсутній розвиток малого інноваційного бізнесу, втрачені будь-які ефективні зв'язки між наукою і виробництвом. Сучасні інноваційні структури (зокрема, технопарки, венчурні фонди) практично не розвиваються. Йде кадрове послаблення наукової бази України, особливо внаслідок процесу так званого «відтоку мізків» за кордон.

Для зменшення негативного впливу цих чинників, держава повинна зайнятися, насамперед, запровадженням передових технологій орієнтованих на стале економічне зростання та посилення конкурентних позицій держави у глобальному економічному середовищі. Важливим елементом розвитку інновацій є цифрові технології, які використовують електронне обладнання та дозволяють прискорювати і полегшувати різноманітні економічні процеси, що у свою чергу тільки позитивно впливає на піднесення країни. Представлені технології відіграють важливу роль у сфері економічного життя, оскільки дозволяють підвищити ефективність взаємовідносин суспільства на міжнародному ринку.

